Marcel van de Ven

De Kooi

Een undercoveragent over het best bewaarde geheim van de Nederlandse politie

Geschreven in samenwerking
met Peter Smolders

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5187 7

Deze uitgave kwam tot stand door
bemiddeling van Buro Heeremans
Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Omslagillustratie © Nico Kroon
Foto auteur © Nico Kroon
Foto's binnenwerk: privébezit Marcel van de Ven

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

De jaren bij de DSRT waren een ware rollercoaster. Ik heb geprobeerd de gebeurtenissen in dit boek zo accuraat mogelijk weer te geven. Om er zeker van te zijn dat ik met de publicatie van dit boek geen lopende operaties in gevaar breng, heb ik contact gehad met medewerkers van de politieorganisatie. De namen van alle personen in *De Kooi* zijn gefingeerd en de details van de operaties zijn waar nodig aangepast om anonimiteit te waarborgen.

1

Terug naar Krommenie

Krommenie, 2010

Op een zaterdagavond in 2010 rijd ik door Krommenie, gekleed in een geleend politiepak. Collega Peter zit naast me achter het stuur. Ik ken hem al lang, maar we hebben elkaar het afgelopen decennium nauwelijks gezien. Ooit was het volkomen normaal dat we samen rondreden of over straat liepen. Maar een jaar of zeven geleden scheidden onze wegen zich. Hij bleef zitten waar hij zat. Ik vertrok. Je zou zelfs kunnen zeggen dat ik spoorloos verdween, om ineens weer naast hem op te duiken.

We rijden meldingen vanavond, zoals dat heet. Van opstootje naar opstootje, van relletje naar vechtpartij. Ik draai een dienst mee met de operationeel leidinggevende, de officier van dienst Politie. Na al die jaren moet ik weer feeling krijgen met het normale politiewerk.

Nu is er sprake van twee dronken jongens die agenten lastigvallen. Dat valt zonder meer onder 'normaal' in dit uitgaansgebied in de gemeente Zaanstad; gevochten wordt er vaak. Op een zaterdag als deze is er zelfs een speciale horecadienst aanwezig – politieagenten die worden ingezet voor het roerige uitgaansleven.

De twee jongens die nu uitdagend tegenover de politiemensen staan, doen dat vast niet voor het eerst. Maar vanavond heeft een van hen pech. Hij weet het nog niet, maar in de auto die naar deze melding onderweg is, zit een politieman die nogal afwijkt van de gemiddelde agent. Ik ben veranderd tijdens mijn lange afwezigheid uit de Zaanstreek. En niet ten goede: niet voor mezelf, niet voor hem. Hij had me beter acht of negen jaar geleden kunnen treffen.

Als we ter plaatse uitstappen, hoor ik dat de agenten, terwijl ze nota bene door het duo worden uitgescholden, met een schijnbaar eindeloos geduld de rust bewaren.

'Nee jongens, doe nu even kalm...'

De volgende belediging wordt naar hun hoofd geslingerd, maar de mannen in het blauw blijven netjes. De-escalerend optreden heet dat: je hebt liever dat dit soort jongens afdruipt en naar huis waggelt dan dat ze steeds meer vrienden om zich heen verzamelen en er een veldslag volgt, met een hoop inzet, arrestaties en gedoe achteraf. Ik snap het allemaal wel, ergens ver in mijn achterhoofd. Maar na zes jaar in De Kooi denk ik niet meer, ik dóé alleen nog. Mijn hoofd gaat binnen een seconde van nul naar honderd. Wie denkt dat gastje wel dat hij is?

Dus ik loop op het stel af en zeg zoiets als: 'En als je nou niet opdondert...'

Iedereen kan raden wat het gevolg zal zijn. Dit soort vechtersbaasjes is hier ieder weekend. De politie ook. En ieder weekend is het schelden en provoceren aan de ene kant, sussen en de-escaleren aan de andere. Dus denkt de jongen tegen wie ik dit zeg dat hij me ook nu nog prima een grote mond kan geven. Dat is pech. Voordat hij, zijn dronken vriend of mijn collega's nog een woord kunnen zeggen, pak ik hem heel stevig vast en schop ik hem letterlijk de politieauto in. Hoofd naar beneden, ferme trap tegen het achterste en de deur dicht.

De agenten kijken me met grote ogen aan. De portiers van de kroegen ook trouwens.

Als we terugkomen op het bureau, zegt Peter: 'Marssie, met alle respect... tegenwoordig werkt het anders.'

Hij begint me uit te leggen dat je zoiets echt niet meer kunt doen, dat je er zomaar mee in de krant zou kunnen komen, dat er vervelende telefoontjes zullen volgen als dit je vaste methode wordt... En ik kan niet anders dan droogjes antwoorden: 'Ja, daar heb je ook wel weer gelijk in.'

Maar blijkbaar kan ik het niet meer, dat gewone, redelijke politiewerk, met veel tact en geduld. Ik reageer in deze situatie zoals ik tegenwoordig alles doe: *to the max*. Als ik sport, ga ik niet een klein rondje lopen, maar minstens tien kilometer. Als ik bier drink, blijft het niet bij één glas, maar drink ik maximaal. Ik heb geen grenzen, geen regels, geen angst en geen ontzag meer. En dus blijkbaar ook niet meer het geduld om ervoor te zorgen dat een vervelende dronken gast in Krommenie gewoon naar huis gaat nadat hij zijn irritaties op de politie heeft kunnen botvieren.

Ik snap wel waar het vandaan komt. Ik heb zes jaar in De Kooi gezeten en die plek als het heilige der heiligen gezien. Daarna heb ik niets afgebouwd, maar ben ik zomaar ineens weer in het wild losgelaten: geweldig getraind, maar levensgevaarlijk en niet echt uitgerust voor het normale leven.

Zes jaar lang heb ik me alleen maar beziggehouden met zaken van leven en dood. Liquidaties, drugshandel, terrorisme, gijzelingen en

ontvoeringen, moorden die onoplosbaar leken: sinds 2003 heb ik in allemaal een rol mogen spelen. We hielden ons aan de regels. Alleen waren deze regels wel speciaal voor ons opgesteld. Ik heb jarenlang geleefd met eigen normen en waarden. Ik laat mij door niemand uitschelden of bedreigen – en al zeker niet door een stel opgeschoten dronken jongens. Zo zijn we opgeleid en dat heeft ons gevormd: angst kenden we nauwelijks en we hadden weinig ontzag, behalve voor elkaar of voor de juiste kant van de wet. In onze wereld keken we naar mogelijkheden en waren er weinig grenzen. We kregen de ruimte om in tientallen grote zaken over de hele wereld het laatste puzzelstukje te leggen. Dat dat onze opdracht was, zag je zelfs letterlijk terug in het insigne op onze donkerblauwe overalls: een puzzelstukje met een wereldbol als achtergrond.

Dat deed ik, tussen 2003 en 2009. Dat wás ik.

Maar nu heb ik ervoor gekozen De Kooi te verruilen voor een doodgewoon politiebureau en die overall voor een geleend blauw pak. Die dronken jongen is geen mensensmokkelaar met tientallen doden op zijn geweten, geen terrorist van Al Qaida, geen afperser. Die gaat niet, mede op basis van de informatie die door ons beschikbaar komt, voor vele jaren de cel in. Dit is gewoon een dronken jongen die morgen weer bij zijn moeder in Krommenie aan de soep zit, geen topcrimineel.

En ik? Ik ben duidelijk niet meer de politieman die ik ooit was. Die zes jaar in De Kooi, zes jaar werken in de schemer en onder voortdurende druk, hebben diepe sporen nagelaten.

Wat is er toch allemaal gebeurd?

2

Het laatste zetje van Caroline

Zaanstad, 2002

Dat ik politieman ben geworden, komt door een bonnetje in de *Televizier.* Er zijn mensen die op hun vijfde al weten wat hun roeping is: popster, minister-president, schrijver of politieagent. Ik niet. Het was toeval – en wat een prráchtig toeval.

Mijn vader kwam uit een welgestelde familie in Wormerveer, werkte bij een kunstdrukkerij en was tevens commandant van de gemeentelijke vrijwillige brandweer. Mijn moeder zorgde voor het huishouden en voedde mijn oudere zus en mij op. Heel zorgzaam, maar ook wat overbeschermend. Ze maakte zich overal zorgen over: toen ik klein was als ik in een boom klom, toen ik groter werd als ik ging stappen, ging drinken, met mijn vrienden in de sportschool hing. Als het aan haar lag, was mijn toekomst duidelijk: mijn vader zou in de drukkerij wel een plaatsje voor me kunnen vrijmaken. Dan zou ik een veilige basis hebben om vanuit daar verder te bouwen aan mijn eigen huisje-boompje-beestje.

Van mij hoefde dat de eerste twintig jaar van mijn leven helemaal niet zo. Het kon bij mij de ene of de andere kant op gaan: ik had in die drukkerij kunnen gaan werken, ik had een sportschool kunnen beginnen, maar ik had evengoed een grote boef kunnen worden. Mijn vrienden en ik waren banjers, patsertjes. Ik had de mavo en de middelbare detailhandel school zonder al te veel inspanning doorlopen en vond dat wel genoeg. Ik werkte in een sportwinkel en zag mezelf er in de toekomst ook wel eentje openen. Dat was het zo'n beetje.

Twee dingen waren echt belangrijk voor me: sport en mijn vrienden. In mijn jeugd deed ik aan wedstrijdzwemmen. En fanatiek ook. Toen ik ermee stopte was ik de nummer drie van Nederland. Daarna ging ik voetballen en kickboksen. Dat laatste mocht natuurlijk niet van mijn moeder, maar dat maakte het alleen maar aantrekkelijker. Ik kende

iedereen. Ik trainde kickboksers en we waren aanwezig bij alle gala's in Amsterdam. Het was altijd weer een sodom en gomorra.

Hoewel ze dus liever had gehad dat ik mijn vader opvolgde, is het wel aan mijn moeder te danken dat ik uiteindelijk bij de politie ben beland. Op een dag zei ze weer eens tegen me wat ze al zo vaak had gezegd: 'Ga nou eens wat doen met je leven.' Waarschijnlijk om van het gezeur af te zijn, bekeek ik toch maar eens dat bonnetje uit de gids. KOM BIJ DE POLITIE, stond erboven. Je kon het uitknippen en opsturen en dat deed ik. Ik heb er vervolgens een halfjaar niet meer aan gedacht, tot er een brief op de mat plofte: voor het eerst in jaren werden er twaalf verse agenten aangenomen bij het korps Zaanstreek-Waterland. Of ik naar de selectie wilde komen. Ik moest even lachen, maar besloot wel te gaan. Ik doorstond de keuring en werd een van die twaalf.

Het is 1995, ik ben vierentwintig jaar en zomaar ineens agent. Het voelt in het begin raar om een wetshandhaver te zijn, om rond te lopen in een uniform en mensen aan te spreken op het navolgen van de regels. Maar ik begin het al snel leuk te vinden. Het werk geeft me duidelijkheid en een doel. Ik wist al wel dat ik best discipline kan opbrengen als het gaat om iets waar ik van hou – anders had ik het niet zo ver kunnen schoppen in de sport – maar nu geldt dat voor het eerst ook voor mijn werk.

Ik word gelijk in het diepe gegooid en binnen twee maanden begin ik al aan de ME-opleiding. Het werk op straat is veelzijdig, van regulier politiewerk tot heftige zaken: een woning binnengaan waar een vrouw onderaan de trap ligt met een paraplubak rechtop in haar hoofd, verhangingen, geweldsdelicten of dodelijke aanrijdingen.

Iedere week maken we op straat weer dingen mee die we niet vooraf hadden kunnen verzinnen. We, want ik sta er nooit alleen voor. We hebben een bijzondere dienstgroep. De saamhorigheid die ik met mijn vrienden had, was heel anders. Dit zijn collega's, maar wel collega's op wie ik blind kan rekenen in een hachelijke situatie. We ontwikkelen onze eigen grappen, onze eigen uitspraken, bijna onze eigen taal.

Ik ben al sinds 1992 samen met mijn vriendin Bianca. We leerden elkaar kennen in het leukste café van Zaandam, De Clown, en vielen meteen voor elkaar. Ze was anders dan de vrouwen die ik kende: ze zag er met haar heel korte haar goed uit, ze was spontaan, ze zat altijd vol kattenkwaad. Met haar kon ik lachen. Ze werkte als visagiste en in een parfumerie: niet mijn wereld natuurlijk, maar dat gaf helemaal niets.

Een jaar voor ik naar de politieschool zou gaan, gingen we samenwonen in Wormerveer. Twee jaar later promoveerden we naar een mooie

eengezinswoning in Wormer. Daar werd in 1998 tot onze enorme blijdschap onze dochter geboren.

Bianca heeft me vanaf het begin gesteund in iedere stap die ik in mijn werk zet. Ze was blij dat ik iets gevonden had waarin ik me duidelijk thuis voelde. Ze zette zichzelf op de tweede plaats om mij de kans te geven mijn ambitie waar te maken. Of eigenlijk op de derde, want het gezin ging altijd voor. Haar wensen en die van mij gingen heel goed samen: alles aan het plaatje klopte.

Mijn werk wordt al snel meer dan zomaar een baan voor me. Ik blijk een bepaald type agent: niet van het bekeuringen schrijven, wel van het boeven vangen. Ik voel me als een vis in het water en wil alles leren wat er te leren valt.

Een van mijn collega's vanaf het prille begin is Stan, een oud-commando. In 1995 liepen we samen door de draaideur van het politiebureau in Zaandijk. We werden allebei geplaatst bij Bureau Centrum in Zaandam en trokken ook daarna samen door naar Poelenburg, een wijk die niet voor niets later bekend zou worden als een van de veertig 'probleemwijken' van minister Vogelaar en waarover nota bene premier Mark Rutte in 2017 zou zeggen dat er 'tuig van de richel' rondliep. In onze tijd, twintig jaar eerder, is het voor Stan, de andere collega's en mij gewoon onze buurt, onze natuurlijke omgeving waar we ons thuis voelen.

Stan en ik worden vrienden, maar we zijn ook competitief. We dagen elkaar uit tijdens het samen trainen, op de schietbaan, en al snel gaan we meer doen. Er zijn mogelijkheden binnen het korps om extra opleidingen te doen. We gaan als duo iedere uitdaging aan die we kunnen krijgen. Voor de meeste van die opleidingen moet je naar Ossendrecht, naar het PIOG, het Politie Instituut Openbare orde en Gevaarsbeheersing. Daar worden politiemensen getraind voor de extremere kanten van het vak. De eerste keer dat Stan en ik er komen, kijken we elkaar even aan. Er zijn hindernisbanen en klimtorens, er zijn schietbanen, dojo's en fitnessruimtes, er is een compleet oefendorp en er staat zelfs een station met diverse treinstellen: iedere heftige situatie, van een gijzeling tot een Mobiele Eenheidcharge, is er na te bootsen. Dit is het betere werk, beter dan bekeuringen schrijven op straat.

'Kom op,' zegt Stan, 'we gaan ervoor.'

We volgen samen opleiding na opleiding: die van de ME, die tot traangasschutter, die tot scherpschutter en ook de opleiding VAG, Vaardigheden Aanhouden in Groepsverband. Die laatste is heftig: je leert er levensgevaarlijke verdachten, die bijvoorbeeld met een vuurwapen in de aanslag staan, aan te houden. Het is vooral fysiek heel zwaar, maar we

slagen allebei.

Het is mooi om al die stappen te zetten met een vriend. Dat is Stan inmiddels zeker. Zijn vriendin kan het ook goed vinden met Bianca. Tijdens gezellige avonden praten we veel over ons werk. Het zijn van die gesprekken die alleen enthousiaste politiemensen met elkaar kunnen voeren: over een mooie aanhouding, een ernstig incident tijdens je dienst of de hoogtepunten van een interne opleiding.

Als ik op een maandagochtend in 2000 het bureau in Poelenburg binnenloop, vraagt een collega waar Stan is gebleven. Ik weet dat hij de laatste tijd bezig is geweest met een bijzondere sollicitatieprocedure waarover hij niet veel kon zeggen. De meeste collega's denken dat het om een commercieel bedrijf gaat. Als vriend weet ik net iets meer: Stan blijft de politie trouw. Maar zelfs tegenover mij heeft hij niet het achterste van zijn tong laten zien over zijn mogelijke nieuwe functie. Later zal blijken dat ik hem weer zal tegenkomen binnen de organisatie, maar dat weet ik op dat moment nog niet.

Lang stilstaan bij het gemis kan ik niet. Mijn chef kondigt aan dat er twee nieuwelingen naar Poelenburg komen. Ze maken de overstap vanuit de surveillanten en hebben allebei een mentor nodig. 'Iets voor jou?' vraagt hij.

Ik moet weer glimlachen. Ik zit er nog niet eens zo lang en nu al kan ik mijn kennis van en enthousiasme voor het vak overdragen en iemand gaan begeleiden bij de eerste stappen als agent.

'Ja natuurlijk,' antwoord ik.

Het is leuk om vader te zijn en Bianca blijkt een geboren moeder. Ze is er altijd, voor onze dochter en voor mij. Omdat ik tegelijkertijd opga in mijn werk en vaak ook in het weekend van huis ben, gaan we wel steeds minder samen op pad. Er is weinig tijd over voor avonturen met zijn tweetjes.

Soms vind ik het wel lastig dat mijn wereld voor haar een totaal onbekende omgeving is. Over mijn werk vertel ik niet zo heel veel; je kunt iemand die het nooit heeft meegemaakt niet uitleggen hoe het voelt om een overleden kind op straat aan te treffen of vol adrenaline een drugspand binnen te stappen. Ik ben sowieso geen prater. Nooit geweest ook. In het gezin waarin ik opgroeide, waren gesprekken over emoties en de zin van het leven geen dagelijkse kost.

Ik heb af en toe wel moeite met de heftige emoties die het werk op straat zo vaak teweegbrengt – de mishandelde kinderen, de gruwelijke ongelukken, de zelfmoord van een collega – maar heb het daar zelden over. Praten doe ik vooral in en tegen mezelf; dan krijg je tenminste weinig moeilijke vragen en altijd gelijk. Als ik een keer ergens mee zit, los

ik het allemaal zelf wel op, ik ben groot en sterk en uitstekend in staat om voor mezelf te zorgen. Als ik dan eens serieuze dingen met anderen deel, is het vaak op de mannen-onder-elkaar-manier. En ik heb een grote vriendenkring, maar de gesprekken lopen toch het makkelijkst met degenen die mijn werkwereld begrijpen. Stan mag dan verdwenen zijn, ik heb altijd Roy nog, mijn beste vriend, met wie ik geregeld in onze vaste kroeg in de Jordaan zit. Hij werkt ook bij de politie in de Zaanstreek en heeft aan een half woord genoeg.

Bij Roy uit ik naast alle politiepraat ook nog weleens wat ik voel – dat gaat altijd net wat beter na een paar biertjes. Meestal bespreken we onze ups en downs en de zin van het leven in het algemeen op een luchtige manier, met een hoop humor. Maar we blijven mannen onder elkaar: ik laat mezelf wel een beetje zien in al die grappen met een kern van waarheid, ik ontlaad wel enigszins en lucht subtiel mijn hart, maar het moet vooral niet té serieus worden. En dat geldt ook voor hem.

Ik ga op in mijn werk, lijk mijn roeping dan toch gevonden te hebben en heb het thuis voor elkaar: het klinkt als rozengeur en maneschijn. In 2001, drie jaar na de komst van onze dochter, wordt onze zoon geboren. Daarmee komt een droom uit. Vader, moeder, dochter, zoon: het perfecte plaatje. Het is het gezin zoals ik het voor me zag. Maar dit keer gaat het niet vlekkeloos. Ons zoontje heeft een onbekende vorm van kinkhoest en moet de eerste maanden vechten voor zijn leven. Ik vecht met hem mee, slaap naast hem in het ziekenhuis en zie hem gelukkig weer uit het dal kruipen.

Ik praat er niet veel over, ook thuis niet. De spanning die zich in een tijd als deze opbouwt, ontlaad ik door eindeloos te sporten. En in mijn werk, want als er één plek is waar ik me helemaal op mijn gemak voel, is het wel binnen onze dienstgroep in Poelenburg. Ik heb met iedereen een hechte band opgebouwd, maar dat geldt nog het meest voor mijn directe maat, Caroline.

We brengen meer tijd met elkaar door dan met wie dan ook, inclusief het thuisfront. Ze is meer dan alleen een maat in politiejargon, we zijn échte maatjes, door dik en dun, tijdens de dienst en daarbuiten. Samen bier drinken, samen lachen, samen huilen, samen vechten. We delen geheimen, ze weet meer van me dan wie dan ook.

Met je collega's maak je dingen mee met een impact die niemand anders zich kan voorstellen. We zien dode kinderen, verliezen collega's tijdens de dienst, treffen slachtoffers van gruwelijke moorden aan. Soms loopt een actie uit de hand en belanden we in levensbedreigende situaties.

Op een dag moeten we naar een doorgedraaide Irakees die zijn vrouw

ernstig heeft mishandeld. Als ik hem wil aanhouden, zet hij een mes op mijn keel en gijzelt me. Terwijl ik even de dood in de ogen kijk, trekt Caroline haar dienstwapen en roept in haar beste Engels: '*Put the fucking knife down*!' Dat soort dingen schept een band, om het maar koeltjes uit te drukken. Zo'n gebeurtenis kan je niet koud laten. En als de adrenaline is weggezakt en je je realiseert dat je door het oog van de naald bent gekropen, is je maat de enige die de heftige emoties die dat losmaakt echt helemaal kan meevoelen.

Onze band is uniek, maar ook binnen de hele dienstgroep heeft Caroline een bijzondere positie: ze is geliefd bij iedereen. Ze is zorgzamer dan 'wij mannen'.

Als een van onze collega's iedereen uitnodigt om op zaterdag zijn nieuwe huis in te wijden met een barbecue, is het Caroline die 's ochtends met de pet rondgaat om geld op te halen voor cadeaus om die nieuwe woning wat mee op te fleuren. Zoiets kun je beter aan een vrouw overlaten, daarover zijn we het wel eens. We verheugen ons allemaal op een avond worst, drank, sterke verhalen en schuine moppen.

Ze kent me langer dan vandaag en weet dus precies wat ze tegen me moet zeggen.

'Je bent wel op tijd vanavond, hè?' vraagt ze plagend aan het eind van de dagdienst.

'Zeker! Geen minuut te laat, geloof me.'

'Ik meen het. Ik ken je.'

'Ik weet het. Maar zorg jij nou maar dat je er zelf bent. Kun je al die kittige dingen die je voor hem gekocht hebt zelf geven.'

'Zal wel weer niet goed zijn.'

'Tuurlijk wel, ik ga naast je staan alsof ik het allemaal zelf heb uitgezocht.'

Ze lacht naar me. 'Hmm. Ik zie je vanavond.'

Terwijl ze wegloopt, roep ik haar nog na: 'Trek je een keer wat leuks aan?'

Ze draait even haar hoofd om, haar ogen lachen nog steeds. 'Mij staat alles. Dusss.'

En weg is ze, op weg om ons gezamenlijke geld uit te geven aan dingen als een plant en een kandelaar die ik zelf nooit zou hebben uitgezocht, vermoed ik.

Ik heb écht zin in vanavond.

Ik houd woord: ik kom op tijd. Om acht uur sta ik bij die collega in de achtertuin, uiteraard met een biertje in de hand. Bijna het hele team is er, het is gezellig. Het niveau van de grappen is zoals we dat gewend zijn:

niemand lijkt er een te kennen waarin niet minimaal een geslachtsdeel voorkomt en/of de dood een rol speelt. Galgenhumor, daar zijn we goed in bij de politie. Alles is zoals het moet zijn. Nou ja, bijna alles. Onze gastheer heeft nog steeds zijn cadeautjes niet kunnen uitpakken. Ik kan niet beoordelen of Caroline iets leuks heeft aangetrokken. Ze is de enige die nog ontbreekt.

Het begint te regenen. Bij de eerste druppels maken we er nog grappen over, maar binnen een paar minuten drijft een hoosbui ons naar binnen. Hoosbuien in augustus duren nooit lang in Nederland, dus we zullen zo wel weer terug kunnen naar de worsten en de hamburgers.

Terwijl ik naar buiten sta te kijken, hoor ik het veel te bekende geluid van sirenes. Ook daar maakt een collega een grap over. 'Hé, daar zul je Caroline hebben. Die heeft natuurlijk haast.' Iedereen lacht. Ik doe vrolijk mee.

Even later gaat mijn telefoon. Ik neem nog steeds glimlachend op. Het is een collega van de meldkamer.

'Marcel? Caroline heeft een ongeluk gehad. Het is ernstig.'

Ik weet niets uit te brengen en hoor de rest van de informatie in flarden. Het is die verdomde hoosbui, lijkt het. Iets met aquaplaning, uit de bocht vliegen en tegen een muurtje rijden. Mijn maatje is inmiddels overgebracht naar het AMC in Amsterdam. Ik durf nauwelijks te vragen hoe erg het is, maar de toon van de collega aan de andere kant van de lijn vertelt me al meer dan ik wil weten.

Nadat ik heb opgehangen, leg ik de anderen in een paar korte zinnen uit wat er is gebeurd. Ik moet naar het AMC. Nu. Ik kijk om me heen. Een collega zegt dat hij me wel kan brengen. Terwijl we naar de auto rennen, roep ik dat ik iedereen op de hoogte zal houden zodra ik meer weet. We zetten plankgas koers naar het ziekenhuis. Onderweg zeggen we geen woord.

Als ik de afdeling Spoedeisende Hulp binnenloop, staat mijn chef al in de wachtkamer.

'Hoe is het met haar?'

'Niet best. Ze zijn met haar bezig.'

'Wat is er gebeurd?'

'Ze is uit de bocht gevlogen en met de auto tegen een muur van een brug beland. Een stevige aanrijding.'

'Godverdomme.' Ik zeg het harder dan ik zou willen. 'Wanneer komt er meer nieuws?'

'Nu waarschijnlijk,' zegt mijn chef, en hij wijst naar een man in een witte doktersjas die met een ernstig gezicht de kamer in komt lopen. Hij komt in

een rechte lijn op ons af. Zijn blik belooft niets goeds.

'Sorry,' zegt hij. 'We hebben er alles aan gedaan, maar we hebben haar helaas niet kunnen redden. Ze had te veel inwendig letsel. Gecondoleerd.'

Het duurt twee seconden tot die boodschap door het pantser van mijn hersenen dringt. Dan zak ik door mijn benen. Ik zit met gebogen hoofd op de vloer van de wachtkamer. Ik zie niet meer wat mijn chef doet. Ik kan alleen maar schreeuwen. Waarom? En waarom zij?

Gek genoeg hebben we in de afgelopen jaren na bijna iedere dodelijke aanrijding of andere gebeurtenis waarbij een slachtoffer is overleden hetzelfde gesprekje gevoerd.

Zij: 'Als ik nou doodga, hè, ga jij dan wat zeggen?'

Ik: 'Tuurlijk. Ik zou alleen niet weten wat. Maar ik verzin wel wat goede dingen over je.'

Zij: 'Eikel.'

Als je zo'n vraag krijgt, maak je je er met een grapje van af. Logisch, toch? Waarom zou Caroline eerder overlijden dan ik? Ze is zesentwintig. Ze gaat nog heel lang leven, carrière maken, misschien een gezin beginnen en ooit eindigen als een verschrompeld oud vrouwtje, zoals het hoort. Als ik er tegen die tijd ook nog ben, kunnen we hier weleens serieus over worden. Nu niet.

Maar die woensdagavond sta ik daar, voor een bomvolle kerk, naast haar kist. Niet alleen omdat ik het zo vaak als een halve grap beloofd heb, maar ook omdat ik die goede dingen helemaal niet hoef te verzinnen. Toch vind ik deze laatste actie samen met Caroline de zwaarste die we ooit samen gedaan hebben. Ik zie de strakke gezichten van al die collega's en familieleden. Ik heb me opgeladen alsof ik een bokswedstrijd moet vechten vandaag.

Ik spreek haar rechtstreeks toe.

'Van jou kon ik echt álles verwachten. Het enige waar ik geen rekening mee wilde houden was het bericht op zaterdag 24 augustus 2002.' Het kost me moeite de woorden uit te spreken. 'Wat blijft is de herinnering aan tijden die nooit terugkomen. Voor de werkelijkheid kan men de ogen sluiten, maar niet voor de herinnering. We zijn blij dat we je gekend hebben, je was een kanjer, nooit kunnen we je vergeten.'

Ik kom erdoorheen. Als mijn tekst op is, vraag ik om een applaus voor Caroline. Al die mensen beginnen te klappen. Ze gaan minutenlang door.

Samen met de andere maten van onze dienstgroep til ik haar kist de volgende ochtend naar haar laatste rustplaats, door een erehaag van honderden collega's. Ze wordt met korpseer begraven. Het is de zwaarste klus die ik ooit heb moeten doen.

De dagen erna zijn een hel. Ik voel me alsof ik in een vacuüm ben beland. Ik zie het in mindere mate ook in de ogen van mijn collega's: we hebben zoveel met elkaar meegemaakt, ook zoveel rottigheid, maar tot nu toe konden we dat samen altijd wel weer weglachen. Maar dit is te veel. Dit is de nekslag voor ons team. Het zal nooit meer worden zoals het was.

Ik realiseer me dat Caroline me het laatste zetje heeft gegeven. Ik wil weg, weg bij de Regio, weg uit een baan die me continu menselijk leed en andere emoties voorschotelt. Ik ben er klaar mee. Caroline is dood en ik heb hier niets meer te zoeken. Het wordt tijd voor wat anders. Tijd voor een baan met nieuwe uitdagingen van een heel ander karakter. Ik wil binnen de politie iets doen wat fysiek en mentaal alles van me eist, zonder al te veel emotionele betrokkenheid.

En wat doe je dan? Vraag het een beginnende agent en vrijwel altijd zal het antwoord zijn: dan probeer je bij het arrestatieteam te komen. De mensen van het AT worden gezien als de sterkste, hardste collega's binnen het korps. Ik denk dat ik het zou kunnen. Misschien moet ik de sprong maar eens wagen.

Maar het lot besluit anders. Niet veel later word ik gebeld.

'Marcel? Met Lianne, van het KLPD, Unit Specialistische Operaties. Ik heb je naam gekregen van Stan. Jullie waren ooit goede collega's binnen Zaanstreek-Waterland, begreep ik. We zijn op zoek naar mensen die geschikt zouden kunnen zijn voor een nieuw op te zetten afdeling. Ik kan er nu niet meer over zeggen, dat doen we liever persoonlijk. We zouden een kop koffie met jou willen drinken om eens kennis te maken. Kan dat?'

Ik snap meteen dat dit niet over het AT gaat. Dat is een onderdeel van het Regiokorps en Lianne belt namens het Korps Landelijke Politiediensten, het landelijk werkende orgaan dat specialistische taken verricht en ook in het buitenland actief is. En dan ook nog eens namens een speciale eenheid die blijkbaar binnen het KLPD bestaat. Ik heb geen idee wat die club precies doet, maar ik voel dat ergens in mijn binnenste een vlam ontbrandt. Misschien is het toeval dat Lianne juist nu belt, maar dan zou het weleens een verdomd goed toeval kunnen zijn.

'Dat kan,' zeg ik. 'Dat kan zelfs heel goed. Noem maar een plaats en een moment.'

3

'Nummer 2'

Ossendrecht, 2003

'We doen een inventarisatieronde,' zegt Lianne glimlachend, maar serieus. 'We zoeken zoals gezegd kandidaten voor een nieuw op te zetten afdeling. Kandidaten met uiteenlopende competenties binnen het politiewerk. Volgens onze gegevens heb je al het een en ander aan diploma's?'

Ik vertel haar wat ik zoal heb gedaan in mijn tijd bij de politie en ze knikt instemmend. Ze maakt notities van wat ik zeg, stelt af en toe een vraag over een bepaalde opleiding en wat ik ervan vond.

'Dit is genoeg informatie voor nu,' zegt ze aan het eind van het gesprek. 'We zullen je binnenkort bellen over het vervolg.'

Enigszins beduusd sta ik twee uur later weer op straat. Ik heb van alles verteld over mezelf, maar zij heeft niets losgelaten over de functie. Maar binnen een paar dagen heb ik haar weer aan de lijn en nu nodigt ze me uit voor de vervolgstap: tijdens een dagje in een conferentiecentrum ergens in het midden van het land zou tijdens een uitgebreide test duidelijk moeten worden of ik inderdaad het type ben dat wordt gezocht.

'En waarvoor word ik dan precies gezocht?' probeer ik.

Ze lacht even. 'We zien je graag volgende week.'

En ze hangt op.

Het hele waarom van deze sollicitatieprocedure is me nog steeds een raadsel, maar juist al die geheimzinnigheid maakt me enorm nieuwsgierig. Natuurlijk ga ik er volgende week naartoe.

Ik ben kennelijk niet de enige die eventueel geschikt wordt geacht voor een baan waarover hij zelf nog niks mag weten. We zijn met zijn zessen. Doodnormale types, ik kan geen gemeenschappelijke kenmerken ontdekken. Allemaal zijn we wat onwennig naar elkaar toe, niemand weet wat er staat te gebeuren. Ik raak in gesprek met twee van de andere kandidaten, Ilse en Alex.

‘Enig idee wat we hier gaan doen vandaag?’ vraag ik aan Ilse, een sportieve, tengere jonge vrouw.

Ze haalt lachend haar schouders op.

‘We gaan het zien,’ zegt Alex afwachtend. Alex is een man van een jaar of veertig die erbij zit alsof niks hem ooit van de wijs zou kunnen brengen.

Een medewerkster van het centrum brengt ons naar een besloten zaal in het conferentiecentrum. Daar wacht ons een schriele man, die zich voorstelt als gedragsdeskundige.

‘Welkom allemaal,’ begint hij. ‘We hoeven ons niet aan elkaar voor te stellen. Noem mij maar Bern. Vandaag gaan we enkele van jullie competenties testen. We doen dit aan de hand van een aantal opdrachten. Een momentje...’

Hij zwijgt en sluit de deur die de medewerkster vergeten is dicht te doen. Het is stil in de zaal. We luisteren aandachtig.

‘Ik wil jullie met klem vragen vandaag te doen wat er van je gevraagd wordt.’ Hij kijkt even rond. ‘Je geeft antwoord, je stelt zelf geen vragen en je hebt geen kritiek. Duidelijk?’

We knikken.

Wat volgt is een dag waar met geen mogelijkheid een lijn of methode in te ontdekken is. Bern observeert, noteert, legt uit wat hij wil en corrigeert, terwijl hij tussen neus en lippen door vertelt dat hij in scheiding ligt omdat zijn vrouw geregeld het bed deelde met een piloot. Wat we met die kennis moeten is ons allemaal een raadsel. Misschien moet hij zijn ei kwijt, maar ik heb eerder het idee dat hij bekijkt hoe we reageren op die informatie.

Ik moet af en toe mijn lachen inhouden als de rollenspellen steeds gekker worden. Bern vraagt me op een gegeven moment om afwisselend mank te lopen en te doen alsof ik een boom ben. Wat we hier doen staat mijlenver af van wat ik als politiewerk beschouw en ik word alleen maar nieuwsgieriger naar de functie die me eventueel te wachten staat.

In het eindgesprek blijkt dat zelfs Bern me daar weinig over had kunnen vertellen, als hij dat al had gewild. Hij kan me niet meer zeggen dan dat het ‘zeker geen alledaagse baan’ betreft. En dat ik nog steeds mag hopen dat ik hem krijg, want met mijn competenties zit het volgens hem wel goed. Blijkbaar ben ik een prima boom. Van de andere vijf kandidaten krijgen er drie slecht nieuws.

‘Op jullie zit crimineel Nederland niet te wachten.’

Alex en Ilse zal ik in het vervolgtraject gelukkig wel terugzien. We wisselen direct nummers uit.

Dat betekent: door naar stap twee. Die neemt weer een hele dag in beslag,

dit keer in het bekende sportcentrum Papendal, even buiten Arnhem. Een passende locatie voor de eerste uren van deze dag, want die zijn gevuld met uitgebreide fysieke en medische tests. Ik word gezond en sterk genoeg bevonden, maar gelet op de tests wordt mij wel duidelijk dat je fysiek sterk en in heel goede conditie moet zijn voor de functie. Na de lunch wordt het anders. Ik ga in gesprek met een psycholoog, een rijzige, grijze man.

Ik overhandig hem de vragenlijsten die ik vooraf heb ingevuld, vol termen en afkortingen die blijkbaar gewoon zijn in de psychologie: MMPI, PMT, SIW, UCL... Hij spreekt rustig en zegt dat we die middag wat gaan kletsen zodat hij zich een beeld van mijn persoonlijkheid kan vormen. Ik kan gerust zijn, zegt hij, alles is veilig en het is het beste om naar waarheid te antwoorden. We spreken uren met elkaar. Alles komt aan bod. Hoe vind ik het thuis? Hoe was ik als kind? Kan ik makkelijk met mijn emoties omgaan? Ben ik weleens bang of boos en wat doe ik dan?

Tijdens een korte pauze schenkt hij thee.

'Gaat het?' vraagt hij.

'Ik moet toegeven dat het nogal intensief is.'

'Dat is het ook. We onderzoeken kandidaten voor een, eh... nogal specifieke baan,' zegt hij en hij werpt me een bemoedigende glimlach toe. 'In dit stadium is het nodig te weten wie jij bent, hoe je bent en waarom je bent zoals je bent. Iedere kandidaat wordt getest voor een baan die ook mentaal heel zwaar zal zijn. Het is niet voor iedereen weggelegd.'

Verder moet ik maar weer geduld hebben: binnen een week of twee zal hij zijn rapport getikt hebben en zal hij me een brief sturen met het vonnis of ik door mag naar het volgende station.

'Zullen we verdergaan?' vraagt hij.

De brief komt een week later. Er zit een rapportage bij, maar die sla ik voor het gemak even over. Mijn ogen gaan meteen naar de conclusie, die ik hardop voorlees: 'Bij onderzoek werden op klinisch gebied geen indicaties gevonden op grond waarvan plaatsing in de beoogde functie zou moeten worden ontraden. Bezien vanuit het gewenste profiel imponeert onderzochte qua belastbaarheid in psychische en emotionele zin over het algemeen als op zijn plaats binnen de beoogde functie.'

Ik ben te trainen, ik ben gezond en met mijn hoofd is ook al weinig mis. Zelfs als ik die baan niet krijg, is dat toch maar mooi vastgesteld.



Ik loop door de gangen van het complex in Ossendrecht, op zoek naar mijn

kamer.

Ik zit nog altijd in de testprocedure. De brief gaf me iets meer informatie. Uit voorgaande tests is gebleken dat ik vooralsnog voldoe aan de voorwaarden. Als ik slaag voor de volgende stap kan ik een vervolgopleiding volgen bij de Unit Specialistische Operaties, een opleiding van acht maanden. Waarvoor ik word opgeleid, stond niet in de brief. Wel dat wie de opleiding haalt, ook een arbeidsovereenkomst krijgt.

Stap drie, waar ik nu aan begin, zal maar liefst tweeënzeventig uur duren. De komende drie dagen zijn gereserveerd voor wat de *intest* wordt genoemd. Ik krijg een kans – één enkele kans – om te bewijzen dat het geen kapitaalvernietiging zal zijn om mij acht maanden lang op te leiden.

Dit is het.

Het PIOG is natuurlijk bekend terrein voor me. Hier heb ik al verschillende opleidingen gevolgd, die zowel fysiek als mentaal veel van me vroegen. Ik denk dus dat ik op beide fronten al wel wat ervaring heb, maar in het laatste gesprek met Lianne heeft zij gezegd dat het een pittige intest zal worden waarbij ik moet laten zien dat ik zowel fysiek als mentaal sterk ben. De driedaagse intesten op het PIOG staan onder politiemensen bekend als loodzwaar en vormen eveneens een vast onderdeel van het sollicitatietraject om lid te worden van het arrestatieteam. Ik hield rekening met drie loodzware dagen.

Terwijl ik mijn tas op mijn bed zet, bedenk ik lachend dat ik wel gek lijk. Ik ben bereid dit allemaal aan te gaan voor een baan die me niet wordt uitgelegd, met collega's die nog niet eens zijn gekozen en volslagen onbekende arbeidsvoorwaarden. Ik wilde avontuur? Ik kan niet zeggen dat ik het niet krijg. Ik vraag me af of ik dit bed nog zal zien, de komende dagen. Het maakt mij eigenlijk niet uit. Ik heb er zin in.

Eenmaal weer beneden ontmoet ik de rest van de groep in de kantine. We zijn met dertig mensen. Het zijn bijna allemaal mannen, maar ineens zie ik het halflange bruine haar van Ilse. En het wordt nog beter, want Alex staat naast haar. Tijdens die eerste dag met Bern zei hij nog dat hij niet zeker wist of hij wel mee wilde doen in dit gekke schimmenspel, maar blijkbaar gaat hij er nu toch ook voor. We geven elkaar een hand.

'We gaan het flikken,' zeg ik.

'Reken daar maar op.' Ilse knikt.

Ik maak ook een praatje met wat mensen die ik nog niet eerder heb gezien. Een van hen zegt dat het misschien heel wat lijkt, zo'n groep van dertig, maar dat de eerste selectie uit zeventig tot honderd personen bestond en er dus al vele tientallen zijn afgekeurd of afgehaakt.

We lopen naar het lokaal dat de receptioniste aan ons heeft

doorgegeven. Er zit al een rijtje instructeurs op ons te wachten en het is gelijk duidelijk dat het serieus is hier: strakke koppen, geen spoor van emotie, geen sprake van groeten of vragen hoe het met je gaat.

Een man met een grote neus, de baas blijkbaar, neemt het woord: ‘Welkom bij de intest. Jullie zijn hier drie dagen en we gaan jullie flink testen. Er zal gevloekt worden, gehuild, gevochten en je zult het met weinig slaap moeten doen. Je kunt trots zijn dat je het tot hier gehaald hebt, maar voor de meesten van jullie zullen de komende tweeënzeventig uur alsnog te zwaar zijn.’

Stilte.

‘Goed. Jullie kunnen je verkleden in de kleedkamer van de sporthal. Daar liggen een overall, een kogelwerend vest en een hesje met een nummer erop. Wat je nummer is, heb je al doorgekregen. Het is nu tien uur. Om halfelf staan jullie voor de deur van het instituut klaar in overall, vest en hoge kistjes. Dan volgen verdere instructies.’

Ik ben nummer 2. En dat zal snel wennen, want de komende dagen wordt dat de enige manier waarop ik word aangesproken. ‘Nummer 2.’ Het is een beproefde methode om iemand te ontmenselijken. Vergeet je naam, je bent nu een ding, geen persoon meer. Je krijgt geen respect of krediet, we houden je klein en je zult je plek moeten afdwingen. Ik neem me voor dat ik me niet gek laat maken. Dit zou best de hel kunnen worden, maar als er een echte hel bestaat, word je daar vermoedelijk niet na drie dagen weer uit vrijgelaten.

Om halfelf staan we klaar. Het programma van de eerste dag is zwaar, vooral voor het lijf. Tien kilometer hardlopen, een hindernisbaan, vechten in de dojo, nog eens vijf kilometer rennen, over muren klimmen en tussendoor vaak, heel vaak, opdrukken of sit-ups doen.

Gewoon je ding blijven doen, bedenk ik als het lastig wordt, het is allemaal psychisch. Ik denk aan mijn kinderen en zing een liedje in mijn hoofd, ook als de instructeur probeert me uit de tent te lokken.

‘Nummer 2! Heb je geen zin? Ga lekker naar huis, slapjanus, lekker naar je vrouw, warm en veilig. Dit is niks voor jou, dit is een grotemannenbaan, niks voor types zoals jij!’

Rot op, mafkees, ik stomp je in elkaar. Ik denk het, maar ik zeg niks en loop nog wat harder. Het is in ieder geval niet persoonlijk; hij zegt dit soort dingen tegen iedereen. Blijkbaar is hij vast van plan zo veel mogelijk onzekerheid te kweken, vertrouwen weg te nemen, het doorzettingsvermogen van alle kandidaten te testen en te bekijken hoe we reageren onder druk van vermoeidheid, pijn en stress.

Naast me zie ik Alex. Die gek loopt gewoon te lachen. Als oud-marinier is hij dit blijkbaar wel gewend. Ik kijk om me heen waar Ilse is. Ik kan aan haar gezicht zien dat ze het zwaar heeft, maar ze geeft niet op. Pittige tante.

De eerste dag zit er bijna op. Ik begin voorzichtig aan een maaltijd te denken – en nog voorzichtiger aan een bed. Maar we zijn er nog niet. Er worden portofoons uitgedeeld en we krijgen een wapen.

Train zoals je vecht en vecht zoals je traint, dat is een uitspraak die nog veelvuldig voorbijkomt in de jaren die volgen. Het is mij wel duidelijk dat we de komende uren ook in situaties gaan komen waarbij ik mijn vuurwapen moet gebruiken, waarbij ze kijken hoe scherp ik ben en hoe mijn reactievermogen is. Het maakt het allemaal weer een stuk spannender en zo voel ik het ook.

Even later hoor ik mijn nieuwe naam door het apparaat schallen: 'Nummer 2!'

'Nummer 2, zeg het maar,' antwoord ik.

'Je kunt gaan lopen naar de overkapping en je melden bij Kees.'

Dat is niet de lastigste opdracht van de dag. Kees, de man die allerlei faciliteiten verzorgt, staat voor me klaar met een witte plastic stoel en een kaart, waarop een pijltje is getekend.

'Daar zet je de stoel neer,' zegt hij. 'Je gaat zitten en je wacht op de opdrachten die je via de porto krijgt. Je mag geen contact hebben met anderen en je gaat nooit verder dan twee meter van je stoel vandaan.'

Terwijl ik met de stoel naar mijn plek loop, begint het me te dagen waarom Kees met zoveel medelijden naar me keek en zelfs knipoogde bij het afscheid. Fuck, dit kan een heel lange nacht worden. Het is vroeg in het voorjaar en de temperatuur daalt 's nachts nog ongeveer tot nul. Ik ben nog steeds met die stoel onderweg naar mijn plek als ik twee mannen tegenkom die ik 's morgens in de kantine heb gezien. Ik mag geen contact met hen hebben, en dat is ook niet nodig om te begrijpen hoe ze ervoor staan. Ze schelden en tieren.

'Klootzakken, niet normaal, debielen zijn het!'

Ik vermoed dat dit twee van de vele opgevers zijn die me vooraf zijn voorspeld. Ze druipen af. En gek genoeg voel ik me er sterker door: ik ben nog lang niet tot het uiterste gegaan.

Een uur later begint het toch echt koud te worden. Over de portofoon hoor ik dat andere deelnemers een voor een worden opgeroepen naar het centrale punt van het terrein te komen. Ik zit nog steeds op mijn stoel. De nacht is begonnen. Na een hele dag inspanning beginnen mijn spieren te

verstijven. Dat kogelwerende vest lijkt ineens zwaarder dan het eerder was. Ik heb honger.

'Nummer 2!' klinkt het krakend over de porto. Ik sta op en ga in looppas richting de post – wandelen is verboden vandaag. Een instructeur staat klaar met een papier vol portretfoto's met namen erbij. Ik krijg een minuut om ze uit mijn hoofd te leren.

'Klaar?'

'Ja, ik weet het.'

'Oké, dan in looppas naar de hindernisbaan. Tempo, nummer 2, ze staan al te wachten en dat is niet netjes.'

Krijg de pleuris. Ik zeg het weer niet hardop. In plaats daarvan dreun ik de namen op terwijl ik naar de baan ren. Ik zie er de juiste koppen bij, denk ik. Als ik ze zo bij de hindernisbaan moet opdreunen, gaat dat me wel lukken.

Maar zo simpel is het natuurlijk weer niet. Eerst wachten me twee rondjes over die baan, op tempo. Ik blijf de namen herhalen terwijl ik van obstakel naar obstakel ga. Als ik weer bij de instructeur kom, is die ineens opvallend vriendelijk.

'Goed gewerkt, nummer 2.'

Ik probeer mijn ademhaling weer een beetje op orde te krijgen, breng mijn uitrusting in balans en zeg niets terug. Vriendelijkheid bestaat hier niet en ik moet op mijn hoede blijven.

'Maar laat nu maar even zien dat je echt sterk bent. Zie je die schutting?'

Ja, die zie ik. Een muur van twee meter breed en twee meter hoog. En ik mag dan sterk zijn, ik ben geen klimmer.

'Laat maar eens zien of je de techniek in huis hebt. Vijf keer heen, vijf keer terug.'

Ik wil me niet laten kennen en met kramp in al mijn ledematen krijg ik mezelf twee keer zonder enorme moeite in beide richtingen over het gevaarte. Ik zal ze wat laten zien. Maar de derde keer is zwaar. Als ik een aanloop neem, voel ik dat het kogelwerende vest van vijftien kilo me naar beneden wil drukken. Het lukt nog maar net. Bij de vierde keer zit ook mijn volledige bepakking – wapen, zaklantaarn en nog veel meer spullen – me in de weg. Ik hijs mezelf omhoog. Het gaat, maar vraag niet hoe.

'Godverdomme! Kutzooi!' schreeuw ik, zeer duidelijk hoorbaar voor de instructeur. Die vijfde poging was geen goed idee. Als ik opnieuw op de muur af strompel, houdt de instructeur me tegen.

'Stop maar, nummer 2. Mannetjes die zo slecht omgaan met teleurstellingen hoef ik hier niet te hebben. Looppas, terug naar de centrale post.'

Enigszins onzeker loop ik terug. Hij zal het toch niet menen? Heb ik het verkloot? Bij de post ligt een vel papier, dit keer eentje met alleen foto's. Shit ja, die namen. Maar ik heb een ezelsbruggetje gemaakt van de eerste letters en het lukt. Ik mag terug naar mijn stoel in het donker. Alex blijkt zo'n vijfentwintig meter van me vandaan te zitten. Ik zit nog geen twee minuten als hij in looppas langskomt. Hij heeft nog steeds die glimlach op zijn gezicht.

'Succes,' zeg ik zacht. Hoeveel hij ook lacht, hij zal het nodig hebben.

Niet lang daarna ben ik zelf weer aan de beurt. Dit keer moet ik mijn grote lijf door een lange rioolbuis persen om een pand binnen te komen waar een kistje met belangrijke informatie zou staan.

Terwijl ik in het huis sta en probeer de feiten die op een stuk papier staan uit mijn hoofd te leren, klapt er plotseling een deur open. Er komt een man binnen. Hij begint te schreeuwen en trekt meteen een vuurwapen uit zijn broeksband. Ik trek het mijne nog sneller en haal de trekker twee keer over. Ik zie een verfvlek op zijn borst verschijnen – gelukkig voor hem schieten we niet met scherp – en de man zakt in elkaar. Voor ik nog een keer kan vuren, klinkt er een commando.

'Einde oefening!' Een instructeur komt binnen en vraagt me hoe vaak ik heb geschoten.

'Twee keer!' Ik sta strak van de adrenaline.

'En hij?'

'Hij? Helemaal niet.'

Dat blijkt niet waar: de man heeft ook één keer de trekker overgehaald, op het moment dat ik hem raakte. Hoe heb ik dat nou kunnen missen? De volgende keer kan het ook een echte kogel zijn – en een betere schutter.

Zo gaat het twee dagen en nachten door. We worden in verwarring gebracht, afgemat, getergd en getest op vechtbereidheid. Ingehuurde vechtersbazen van een boksschool moeten ons belagen om te kijken hoe we ons verweren. Gezien mijn achtergrond houd ik me vrij makkelijk staande. Mijn respect voor Ilse groeit nog verder als ik zie dat zij het op dit onderdeel ook redt. Een van de mannen met wie ze vecht heeft waarschijnlijk littekens voor het leven, want ze krabt de vellen van zijn gezicht. Wie iets minder sterk is, moet net wat slimmer zijn.

Continu worden we getest op onze fysieke en mentale kracht. Kun je blijven presteren onder hoge druk, onder vermoeidheid, met pijn, hou je je aan de opdracht, kom je terug met het gevraagde resultaat?

Om tien uur 's ochtends op de derde dag komt de hele groep weer bij elkaar. Ik kijk om me heen. Acht mensen. Bijna drie kwart is dus al naar

huis. De waarschuwingen waren niet overdreven. Gelukkig zijn Alex en Ilse er nog bij. Ze hebben allebei diepe wallen onder hun ogen, maar dat verpest het humeur van Alex nog steeds niet.

'Zo, kanjers, hebben jullie het nog naar jullie zin?'

'De mooiste dagen van mijn leven,' zeg ik. 'Ik had niks anders geweten om te doen in deze uren.'

We zijn ver gekomen, maar de eindstreep kan pas vanavond worden gehaald. En die halen we niet alle acht.

Het laatste onderdeel is de balkenrun. Die is berucht in het korps, weet ik. Mensen die ooit een intest hebben gedaan voor een specialistische opleiding, praten er met afgrijzen over. Het woord zegt eigenlijk net niet genoeg: je wordt niet alleen geacht te rennen met een balk van anderhalve meter op je schouder, nee, tussendoor moet je je ook op commando opdrukken en sit-ups doen met die balk op je borst. 'Pak er maar tien! En nu op je rug en balk op je borst! Pak er maar vijftig!' Tussen die opdrachten door slaat die balk bij iedere stap die ik zet op mijn rechterschouder, die steeds beurser wordt – van schouder wisselen is niet toegestaan. De pijn slaat onverbiddelijk toe en wordt zo heftig dat ik alleen nog op karakter door kan. Mijn lijf is op, mijn geest moet het nu overnemen.

Na de zoveelste sit-up breekt de man die hier 'nummer 9' heet. 'Dit is niet normaal. Ik kan niet meer.'

'Dan moet je lekker naar huis gaan, glaasje limonade erbij, je laten vertroetelen. Op iemand als jij zitten we niet te wachten. Wel thuis, nummer 9.' Voordat hij het in de gaten heeft, is er al officieel afscheid genomen. De man is zeer emotioneel en loopt naar het busje dat reeds klaarstaat.

De instructeur zegt dat we tien keer naar een boom moeten lopen met de balk op onze rechterschouder. Tegenover het complex zijn een bosgebied en duinen en boven op een duin staat een boom – door het rulle zand is dat een heel pittige uitdaging. 'De balk blijft op de rechterschouder,' hoor ik de instructeur roepen. Ik voel de pijn van het stuiteren, mijn schouder begint goed beurs te worden. Ik voel pijn en vermoeidheid, mijn benen zijn zwaar en ook het kogelwerende vest begint weer heel zwaar te worden, ook dat danst met iedere stap mee.

Uiteraard moeten we tussendoor opdrukken op ieder moment dat hij het commando geeft. Even kijken of we nog scherp zijn. Voor we beginnen, vraagt hij of er misschien nog iemand is die wil opgeven. Ik schud mijn hoofd. Natuurlijk niet. We zijn sterk. We gaan door.

'Ik stop.'

Ik kijk verrast op. Het is nummer 6, een beer van een kerel. Hij was in andere oefeningen zo sterk. De instructeur vertrekt geen spier.

'Als het fysiek goed zit, maar mentaal niet, kun je beter naar huis gaan, nummer 6. Het busje staat verderop. Nog meer opgevertjes?' Dat minachtende verkleinwoordje werkt bij mij als een rode lap op een stier. Het liedje in mijn hoofd verandert in 'Body Count's in the House', pure metal die ik vaak luister als ik train en die me altijd de benodigde extra agressie geeft. De tekst helpt me ook. *Yeah motherfucker!*

Trekkend en sleurend, vergaand van de pijn, gaan we allemaal om die boom heen, keer op keer op keer. Ik tel niet meer, maar loop alleen nog op de automatische piloot tot die *motherfucker* zegt dat ik mag stoppen. Als hij voor de derde keer 'voorligsteun' roept, haal ik de tien push-ups niet meer. Ik red er zes. Hij ziet het niet. Ik strompel weer richting die boom.

'Buik, vijftien keer!'

Ik ga zitten, leg de balk op mijn buik en breng mijn neus naar mijn knieën. Ik voel steken en de metalen plaat in het kogelwerende vest drukt bij iedere beweging hard tegen mijn adamsappel. Vier, drie, twee, een.

'Voorligsteun, tien!'

Ik ben duizelig en alles aan mijn lijf is verkrampt, maar ik schiet in de lach. Wat een idioot. En wat een idioten zijn wij dat we dit allemaal pikken. Ik weet dat ik niet lang meer door kan gaan nu.

'Krijg de tering maar.' Nummer 7 smijt zijn balk op de grond. 'Ik ben klaar met die zooi, ik ben niet gek, stelletje debielen.' Zijn ogen puilen uit hun kassen, hij kan niet stoppen met schreeuwen. De instructeur loopt op hem af. Ik sta op – ik weet oprecht niet hoeveel sit-ups ik heb gedaan – en begin aan mijn allerlaatste rondjes. Blijkbaar zijn het er nog drie, want dan roept de instructeur: 'Oké, balk op de linkerschouder en volgen.'

We gaan terug naar het opleidingscentrum.

Het is voorbij.

Ik weet nog steeds niet of crimineel Nederland op me zit te wachten. Dat horen we vanmiddag om vier uur, een voor een. Voor we even gaan rusten op onze kamers, drink ik nog een kop koffie met Alex en Ilse.

'Nooit meer,' zegt ze. 'Nooit meer. Dit is niet normaal.'

We bespreken waarom drie mensen die laatste uren niet hebben overleefd. Vooral nummer 6, een oud-marinier net als Alex, leek niet kapot te krijgen. Volgens Alex zat het bij hem mentaal niet goed genoeg. Informatie verwerken, doorgaan, schakelen, over teleurstellingen heen stappen en problemen creatief oplossen, dat is minstens even moeilijk als twee uur lang met een balk sjouwen. Ik heb het zelf gemerkt toen ik niet

voor de vijfde keer over die muur kwam. Wat degenen die hierdoorheen komen ook precies gaan doen, ze moeten de grootste kameleons van de Nederlandse politie worden, dat is duidelijk. Ben ik dat? Ik hoop het. Ik heb het idee dat ik mezelf heb laten zien.

Dit ben ik, dit is het, hier zullen jullie het mee moeten doen.

Ik mag een paar uur slapen, maar ben daar eigenlijk te moe voor. De afgelopen dagen spoken door mijn hoofd. Heb ik dit en dat wel goed gedaan? Had ik niet beter...?

Om iets voor vieren zitten we met zijn zessen in de kantine. Het hele team van instructeurs komt binnenlopen. Ineens blijken ze best vriendelijk. Fons, de hoofdinstructeur, neemt het woord.

‘We gaan jullie zo een voor een meenemen naar lokaal 0012. Daar gaan we de intest met iedereen evalueren en jullie de testresultaten en het eindoordeel meedelen. Er is maar een klein clubje overgebleven. Dat zegt wat over de intest, over de baan en natuurlijk over jullie zelf. Ilse, mag ik jou als eerste uitnodigen?’

Ze loopt met de mannen mee. Haar gezicht is ingevallen en ze is duidelijk nerveus. Ik word dat nu ook. Alex en ik nemen een extra kop koffie en zeggen tegen elkaar dat we ons niet in het allerlaatste kwartiertje alsnog gek gaan laten maken. Dan staat Ilse weer voor ons. De metamorfose had niet groter kunnen zijn. Ze lacht van oor tot oor.

‘Ik ben erdoor, ik ga naar de opleiding, ze willen me.’

Ik loop op haar af en feliciteer haar. Haar lach wordt wat kleiner en ze wijst in de richting van de gang. ‘Jij mag naar boven.’

Een opgeblazen ballon vult mijn buik.

‘Zo,’ zegt Fons als ik de deur achter me heb gesloten. ‘Hoe gaat het?’

Hij zit met twee andere instructeurs aan een tafeltje.

‘Heel goed. Het heeft wel indruk op me gemaakt. Ik heb mezelf beter leren kennen en ik ben mezelf een aantal keer tegengekomen.’

‘Je hebt het goed gedaan. Je bent fysiek heel sterk. Alleen zou in sommige gevallen je techniek wel wat beter kunnen.’

Ik weet waar hij op doelt. Die muur. Ik ben echt geen klimmer.

‘Je bent een groepsmens, maar je redt je ook solo. Je weet wat je doet en je blijft nadenken. Maar wat als iets niet lukt, hoe voel je je dan?’

‘Tja, ik ga door, maar ik heb gemerkt dat ik dan rustig moet blijven en moet bekijken of het op een andere manier te halen valt. Of dat ik het gewoon niet kan.’

‘Kun je daar een voorbeeld van noemen?’

‘Stel: ik moet een schutting over en dat lukt me niet. Dan kan ik twee

dingen doen: boos worden en tot in den treure blijven proberen, of rustig blijven, doordenken en een andere oplossing zoeken. En mocht dat niet lukken, dan moet ik me daar gewoon bij neerleggen.’

Ik zie een glimlach op zijn gezicht verschijnen.

‘Oké. Dan begrijpen we elkaar. Je bent door, we willen graag de opleiding met je in. Gefeliciteerd.’

Ik probeer rustig te blijven. Maar nadat ik de drie mannen een hand heb gegeven en de gang heb gehaald, spring ik letterlijk van blijdschap in de lucht. Ik zit erbij. Ik heb het gewoon gered.

Het echte werk gaat beginnen. Wat het ook moge zijn.

4

KLPD DSRT USO TT

Ossendrecht, 2003

De intest hééft indruk op me gemaakt. Ik merk het al als ik naar huis rij. Tweeënzeventig uur op scherp staan doet iets met je. In een tankstation verwacht ik ieder moment een crimineel te treffen die zwaaiend met een pistool binnenkomt.

Thuis vertel ik nauwelijks iets, maar val ik als een blok in slaap. Vier uur later word ik wakker met het gevoel dat ik iets moet, maar er is niets.

Ik ben onrustig, maar gelukkig laat mijn nieuwe werkgever er geen gras over groeien. Er wordt gebeld, we spreken af en binnen een week ben ik toegetreden tot het KLPD DSRT USO TT. Het is de langste afkorting die ik ooit heb gehoord, maar de volledige naam is al helemaal niet te onthouden: Korps Landelijke Politiediensten Dienst Specialistische Recherche Toepassingen Unit Specialistische Operaties Tactisch Team. Officieel ben ik de komende acht maanden nog in opleiding. Maar ik heb ook meteen een arbeidsovereenkomst getekend.

Er is me verteld dat ik de enige nieuweling ben die meteen een vast contract krijgt: de anderen krijgen er een voor acht maanden. Komen ze niet door de opleiding heen, dan kunnen ze terug naar het korps waar ze vandaan komen om hun oude werk weer op te pakken. Voor mij is die uitweg afgesloten; Zaanstreek-Waterland werkt niet mee aan zo'n constructie.

Dat betekent extra druk op mijn schouders, maar daar zit ik niet mee. Ik voel het aan alles: dit is mijn plek – en niet alleen voor die acht maanden. Hoewel me nog steeds weinig is verteld over mijn uiteindelijke baan, weet ik twee dingen zeker: dat ik hem wil en dat ik er alles aan ga doen om hem te krijgen.

De avond voor de opleiding begint, ben ik nerveus, en blijkbaar slaat dat over op mijn vrouw en de kinderen, want niemand zegt veel.

‘Heb je zin in morgen?’ vraagt Bianca.

‘Ik denk het. Ik weet het niet. Het is moeilijk om ergens zin in te hebben als je niet weet wat het is.’

‘Komt wel goed.’

Meer zeggen we niet. Bianca steunt me, ook bij deze sprong in het diepe. Zij en ik weten wel dat we elkaar de komende tijd weinig zullen zien en dat ik ook de kinderen vaak zal moeten missen. Het opleidingscentrum ligt honderdzestig kilometer van ons huis, ik heb er een eigen kamer en als ik in de weekends al thuis kan zijn, zal ik vermoedelijk voornamelijk op adem willen komen.

Ik ga vroeg naar bed en lig vervolgens alleen maar te wachten tot de wekker me vertelt dat mijn nieuwe leven nu echt begint. Ik stel mezelf sinds de intest voortdurend dezelfde vragen: wat maakt mij zo geschikt voor die baan, welke spullen heb ik nodig, wat gaat er gebeuren, wat zal ik leren, wat gaan ze met me doen en met wie begin ik hieraan? Als deze opleiding een enorm verlengde versie van de intest is dan gaat niemand het overleven, schat ik zo in. En ik heb het gevoel dat we al vanaf het begin niet in een overvolle klas terecht zullen komen.

Mijn zenuwen verdwijnen grotendeels als ik in de koffiecorner van het PIOG een bekend gezicht zie: Alex. Dat is een opluchting. Ik groet ook drie mannen die ik niet ken. Even denk ik dat dit het is: een mannenclubje van vijf. Dan komt Ilse aanlopen. Natuurlijk, Ilse. Ik ben blij dat zij het is die het halve dozijn volmaakt. Vijf minuten later weten we dat we compleet zijn; het is tijd en geen mens zou het aandurven om bij deze opleiding op de eerste dag te laat te komen.

Negen instructeurs stappen de ruimte binnen. Negen ‘leraren’, zes ‘studenten’: dat is een verhouding waar ze op de meeste lagere en middelbare scholen een moord voor zouden doen. De groep wordt weer aangevoerd door Fons. De vriendelijkheid die Fons tijdens het allerlaatste uurtje van de intest liet zien, heeft plaatsgemaakt voor een serieuze toon. Hij heet ons opnieuw welkom en stelt het gezelschap voor: er zijn een vuurwapendocent, een fysiek-mentale trainer, een gedragsdeskundige die ons de fijne kneepjes van het acteren zal bijbrengen, een vechtsportdocent, een algemeen instructeur die van alle markten thuis is, een technisch instructeur, een instructeur heimelijke operaties en een docent vanuit de opleiding van de arrestatieteams.

Het gezelschap maakt indruk. Nergens binnen de politie heb ik ooit zoveel expertise op een paar vierkante meter bij elkaar gezien. Zes of zeven van deze negen zullen ons dag en nacht gaan begeleiden, de anderen hebben een wat minder grote rol en zullen af en toe komen om

ons heel specifieke kennis bij te brengen.

Er wordt ons verzocht ons te melden bij het magazijn in de kelder van het gebouw, waar we onze spullen kunnen halen. De blauwe overall heeft wel wat, maar het judopak en de kleding voor allerlei andere sporten beloven niet veel goeds. De boodschap van Fons en zijn brigade is wel duidelijk: jullie komen aan de beurt. Ik ben benieuwd waar het allemaal toe moet leiden.

Alle elementen uit die eerste drie dagen komen terug en hoewel het opnieuw de hel is, voelt het toch anders. In de eerste zestien weken worden we mentaal en fysiek steen voor steen afgebroken en opnieuw opgebouwd. Zware trainingen op het gebied van boksen, hindernisbaan, klimmen, vechten, zwemmen, hardlopen, geheugentraining – een afwisseling van mentale inspanning en fysieke inspanning. De instructeurs willen weten wat onze zwakke punten zijn en ze proberen ons uit ons ritme te krijgen en klein te houden, en tegelijkertijd merk ik dat er een systeem zit in de vaardigheden die ze ons bijbrengen. Hoe moe ook, je kunt blijven denken. Hoe ingewikkeld de situatie ook is, je hebt het vermogen eruit te komen. En alles, alles begint met inschatting en voorbereiding.

Iedere dag begint om zes uur. Wisselend fungeren we allemaal als weekoudste, wat niet alleen betekent dat je de anderen wekt en vertelt waar ze heen moeten, maar ook dat je een telefoon krijgt en daarop vierentwintig uur per dag bereikbaar moet zijn voor iedere instructeur die zin heeft om je met een order te verrassen. We klimmen, kruipen, vechten en rennen.

Een van de instructeurs citeert graag een spreuk van Emil Zátopek, de Tsjecho-Slowaakse hardloper die de beste aller tijden was: ‘De vis zwemt, de vogel vliegt, de mens loopt.’ Hij voegt er alleen wel een woordje aan toe: de mens loopt hárd. En de mens moet trouwens ook zwemmen wat hem betreft. Al in de eerste week gaan we om kwart voor vijf in de ochtend in looppas naar het zwembad, acht kilometer verder, om daar vijftig baantjes crawl en schoolslag te doen, weer terug te lopen, te ontbijten en ons vervolgens te melden bij de dojo voor gevechtstraining. Het is dan halfacht. Als deze instructeur had geloofd dat de mens ook kon vliegen, had hij ons waarschijnlijk gedwongen om al om zeven uur klaar te staan.

Steeds meer beginnen we te werken aan procedures. We leren alles om te werken in de hoogste gevaarzetting: vuurwapentraining, vechten, acteren. Dit is de basis van de inzetten, hier kunnen we altijd op terugvallen, wat er

ook gebeurt. We trainen worstcasescenario's en geloof mij, die scenario's zijn echt *worst.*

Met die procedures begint het ons dan eindelijk ook wat duidelijk te worden wat het einddoel is van dit alles: wij moeten onderdeel worden van het KLPD DSRT USO TT. En hoewel in die lange naam al twee keer het woord 'specialistisch' voorkomt, worden wij zessen getraind om bínnen dit team een unit te vormen met een eigen specialisme. De eerste unit ooit, trouwens: we zullen pionierswerk gaan doen op het terrein van de aanpak van onder meer de zeer zware georganiseerde misdaad en terreur en zullen daarvoor vierentwintig uur per dag moeten klaarstaan. Dat terrein ligt in Nederland behoorlijk braak en daar moet wat aan gebeuren.

De zware georganiseerde criminaliteit staat natuurlijk geen moment stil, ook niet in ons op het eerste oog zo keurige landje. Zo is het altijd geweest, zo zal het altijd blijven. En de politie loopt achter de boeven aan. Logisch, want de politie moet zich houden aan allerlei wetten en regels waar criminelen geen boodschap aan hebben.

In het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw bedachten de rechercheteams van Noord-Holland en Utrecht dat het verstandig zou zijn de krachten te bundelen in de strijd tegen het grootste tuig: ze startten het Interregionaal Recherche Team, ofwel IRT. En vooral in de strijd tegen de drugsbendes van die tijd – die van 'De Dominee' Klaas Bruinsma, zijn erfgenamen en hun concurrenten – gingen ze ver in hun opsporingsmethodes. Containers met drugs werden 'gecontroleerd' doorgelaten in de haven en agenten infiltreerden in de bendes. Op zich was daar misschien nog best iets voor te zeggen, maar vervolgens bleek dat veel van die containers op de Nederlandse markt van de radar waren verdwenen en dat er personen waren die schijnbaar miljoenen aan drugsgeld mochten houden om zo makkelijker de top van de criminele organisaties binnen te kunnen dringen. Toen dat eind 1993 bekend werd, betekende het vrijwel meteen het einde van het IRT en ook van de carrières van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken. De gang van zaken werd onderzocht door de commissie-Van Traa, die in 1996 met een vernietigend rapport kwam. Dit mocht allemaal nooit meer gebeuren en bijzondere acties van de politie moesten eens en voor altijd zorgvuldig in een wet worden vastgelegd. Weer drie jaar later was er de Wet BOB, de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden, die in 2000 in werking trad.

In die zes of zeven jaar zonder duidelijkheid over wat er nou wel en niet mocht, moest de recherche pas op de plaats maken. En uiteraard deden de criminelen daar niet aan mee. De achterstand werd dus groter en groter.

Rond 2000 is er binnen het KLPD een nieuwe eenheid opgezet, het KLPD

DSRT USO Tactisch Team. Het team bestaat uit ongeveer een dozijn mensen, voornamelijk zorgvuldig geselecteerde oud-leden van arrestatieteams, en voert speciale, vaak bijna militaristische missies uit: ’s nachts apparatuur plaatsen bij een topcrimineel, informatie verzamelen in de gevallen waarin dat het moeilijkst is.

Binnen het team zitten de beste van de beste specialisten, zoals duikers, klimmers en mensen die alles kunnen met sloten en sleutels. Het was een totaal nieuwe poging om de zware criminaliteit weer beter aan te pakken, nu wel met strakke regels, teamleiders die overzicht houden en een officier van justitie die altijd op de hoogte is.

Het is een tijd van vallen en opstaan en al snel wordt binnen het KLPD gezien dat dit team alleen niet genoeg is, dat er nog iets extra’s nodig is. Naast die heimelijke acties in de nacht moeten er ook overdag zogenoemde non-politionele acties worden uitgevoerd: op een alternatieve wijze informatie inwinnen bij een crimineel zonder dat je jezelf bekendmaakt als politieman. Stelselmatige informatie-inwinning wordt dat genoemd: op wat voor manier dan ook informatie vergaren over subjecten, zaken, daderkennis, bewijs, sturing. Dat betekent infiltreren, undercover ergens binnenkomen, contact krijgen met mensen om info te vergaren, maar ook het plaatsen van technische middelen – eigenlijk alle methodieken die staan beschreven in de nieuwe Wet BOB. En dat in de nacht op heimelijke wijze, maar ook overdag: opgaan in de samenleving, als een kameleon acteren in alle lagen van de bevolking, in alle culturen, op alle niveaus, van bankdirecteur tot vrachtwagenchauffeur, van barkeeper tot makelaar, van advocaat tot techneut, altijd en overal.

En dit is dus het specialisme dat wij zessen moeten inbrengen: non-politioneel gedrag. Oftewel: niet heimelijk, maar op een alternatieve wijze. Maar omdat we ook gewoon gaan meedraaien met de andere teamleden van het heimelijke, worden we even hard getraind voor al die andere activiteiten. Vandaar die vechtsportleraar én die gedragsdeskundige. Vandaar dat eindeloze opdrukken én die acteerlessen. Achteraf snap ik wel waarom Bern wilde zien of ik een beetje aardig een boom kon nadoen. En waarom we zo door en door zijn getest. Dat Tactisch Team was al uniek – wij moeten zo mogelijk nog unieker worden.

Zo gaat het week in, week uit, met een extra zwaartepunt op vrijdag. Net voor we even naar huis mogen, worden we fysiek nog totaal afgemat. Het gevolg is dat mijn geliefde en kinderen alleen maar een man zien die zowel lichamelijk als mentaal doodop is. Ik ben totaal afgetraind en heb geen gram vet meer aan mijn lijf, en heel gezellig kun je me niet noemen. Als ik na de eerste week thuiskom, plof ik direct neer op de bank. Ik heb

geen zin om te praten, maar Bianca is natuurlijk heel benieuwd: ook zij moet al maanden leven met die vreemde sollicitatieprocedure.

‘Hoe was het? Wat heb je allemaal gedaan?’

‘Zwaar. Apart. Ik weet nog steeds niet precies waar ik het voor doe. Het blijft een uitdaging. Je wordt afgemat en afgebekt, dat is het wel ongeveer. Het is heftig. Ze zijn alleen maar bezig met je breken. Zien hoe je je kop erbij houdt ondanks de vermoeidheid en de druk.’

‘Leuk toch?’

Ze is lief voor me, maar ‘leuk’ is niet het woord dat ik zou gebruiken. Het is niet altijd leuk. Het is zwaar. Het houdt me continu bezig. De politie investeert enorm in dit project, in ons, in dit team. Hoe leg je aan een buitenstaander uit dat het soms klote is en dat je toch maandag weer vrijwillig teruggaat? Dat je naar je idee geen keuze hebt omdat je dit echt móét doen? Omdat het voelt als iets echt belangrijks – en ergens ook nu al een beetje verslavend is?

Bianca begrijpt het niet en ik begrijp dat ze me niet kan volgen. We leven door de week langs elkaar heen en eigenlijk ook in het weekend. Het weekend gaat voornamelijk op aan slapen. De zaterdag is ineens voorbij en op zondag begin ik de onrust alweer in me te voelen. Langzaam ga ik al in de overlevingsstand, want morgen begint het opnieuw en dan moet ik er staan.

Zodra de eerste oefening op maandagochtend begint, zijn die vijftien mensen, de negen specialisten en de zes teamleden, weer mijn hele wereld. Met anderhalve instructeur per persoon kun je je geen moment verbergen. Alles wat je doet is zichtbaar. In een grotere groep kun je je af en toe nog eens verstoppen, even minder je best doen, maar dat is er voor ons niet bij; continu scherp, continu presteren. En dat wordt gaandeweg erger, want tijdens de opleiding vallen er nog twee mannen af. Op het moment dat we met ons definitieve groepje overblijven – Johan, Alex, Ilse en ik – is de verhouding dus negen op vier.

De druk wordt nog verder opgevoerd. Wij worden er harder van, maar het maakt ons niet willoos, integendeel. We groeien als team steeds meer naar elkaar toe en voelen ons zo sterk dat we ons op onze plaats beginnen te voelen. Met zijn vieren vinden we – bijna zonder dat we daar echt afspraken over maken – manieren om onze instructeurs te testen. We maken Ad, de instructeur die ons fysiek het meest afmat van allemaal, gek door hem constant te bedanken. Als hij ons net totaal heeft afgebeuld en helemaal tot op of net over onze grens heeft geduwd, lopen we een voor een naar hem toe.

‘Bedankt, Ad. Top.’

‘Super, Ad, was weer lekker, man. Bedankt.’

‘Morgen weer, Ad! Ging lekker. Echt bedankt.’

Dan lopen we met een kwieke pas de hoek om, om vervolgens buiten zijn gezichtsveld helemaal in elkaar te storten van vermoeidheid. Ad snapt er niks van. Hoe kan het nou dat wij zo reageren op zijn bijna onmenselijke opdrachten. Het is de bedoeling dat we hem smeken op te houden, niet dat we hem bedanken. Ik realiseer me dat we de zaak onder controle beginnen te krijgen.

Gaandeweg komt er naast de fysieke afmatting meer en meer specialistische opleiding om de hoek kijken. We leren over de regeling Opnemen Vertrouwelijke Communicatie. Er wordt straks van ons verwacht dat we apparatuur plaatsen in huizen, auto’s, panden, schuren, in wat dan ook. Dit in aanvulling op wat het Tactisch Team al doet: ook wij gaan afluisterapparatuur plaatsen in de omgeving van criminelen, maar altijd zo dat we opgaan in hun omgeving zonder dat ze doorhebben dat de politie aanwezig was. Die technische aspecten vormen voor mij nog wel een drempel; ik kan nauwelijks een spijker in de muur slaan.

De praktijk komt dichtbij als we daadwerkelijk een keer meelopen met de leden van het Tactisch Team. Iedereen heeft specifieke taken en we moeten eindeloos oefenen met de rolverdeling tijdens hun heimelijke acties. Je hebt een teamchef die bepaalt wat er gedaan moet worden door welke leden van het team. Dan is er de persoon die de actie zelf moet uitvoeren.

Een techniek die nog maar een paar keer is toegepast, is het plaatsen van afluisterapparatuur in de auto van een verdachte. En zoiets is geen klus van drie minuten: het apparaat dat je inbouwt kan groot en zwaar zijn en het moet helemaal onzichtbaar worden verstopt, samen met zo veel mogelijk batterijen. Met het inbouwen en wegwerken van alle draden kun je zomaar een paar uur bezig zijn, vaak in het donker en op levensgevaarlijke plekken. Het kan gebeuren dat je een plaatsing hebt in een auto die pal onder het open raam van de slaapkamer van de verdachte staat geparkeerd. Dan ligt een moordenaar, mensensmokkelaar, drugshandelaar of andere man of vrouw zonder een sterk ontwikkeld geweten dus vijf meter van je vandaan, terwijl jij urenlang ondersteboven met een schroevendraaier en een klein rood lampje in zijn of haar auto hangt. Niet zo gek dus dat je altijd een collega vlak bij je hebt: iemand die, meestal met de hand op het vuurwapen, de hele tijd waakt over je veiligheid.

Het belang van het leren en toepassen van de vaste procedures wordt ons ingewreven, maar er wordt ook steeds opnieuw gehamerd op actie-

intelligentie: als het nodig is, snel op een ander plan kunnen overschakelen omdat het nooit gaat zoals het moet gaan. We zullen stress en chaos moeten kunnen accepteren en ermee om kunnen gaan zonder op te vallen. Ons doel is straks niet om aanhoudingen te verrichten; dat zou ons maar uit de anonimiteit halen. Zo'n stap zullen we pas zetten in uiterste nood, bij levensgevaar voor onszelf, onze collega's of burgers.

Afluisterapparatuur, vuurwapens, moordenaars, mensensmokkelaars, drugshandelaren: soms vraag ik me af in wat voor vreemde wereld ik ineens ben beland. En als ik het al niet weet, hoe moet ik het thuis dan uitleggen? Ik heb het heel sterk als we voor een training naar Engeland gaan. Ik – de gewone jongen uit de Zaanstreek die ooit een bonnetje uit de *Televizier* invulde – loop ineens rond in Kent, op de oefenlocaties van elite-eenheden als de Special Air Service en de Gurkhabrigade. Voor mij zijn dit soort supergetrainde militairen bijna mythische figuren waarover je alleen af en toe leest of hoort, maar nu rennen en klimmen Johan, Alex, Ilse en ik gewoon over hun terrein.

En ook tijdens deze training komen actie-intelligentie en onopvallend opgaan in je omgeving ruimschoots aan bod. Soms met hilarische gevolgen. Alex en ik worden naar een pub gestuurd om daar een gesprek af te luisteren. Oude Engelse kroegen zijn doorgaans laag en hebben vaak plafonds die gedragen worden door ruwe, brede balken. Dat is helaas ook bij deze pub het geval. Op het moment dat we rustig naar de groep die we moeten afluisteren lopen, voel ik ineens een klein rukje aan mijn hoofd. De pruik die ik voor deze gelegenheid draag, is aan een balk blijven hangen en bungelt keurig achter me in de lucht. De hele kroeg schiet in de lach. Ik ook. De confrontatie met de 'criminelen' is helaas niet meer te vermijden, maar gelukkig kan er soms ook gelachen worden tijdens deze loodzware maanden. Dat doen we een paar dagen later nog een keer trouwens, in een Londense supermarkt. Daar loopt de vrouw van ons hoofdsubject tijdens deze actie. We weten dat ze iedere ochtend daar haar ontbijt gaat halen en Alex en ik hebben de opdracht gekregen contact met haar te maken en langzaam haar vertrouwen te winnen. Terwijl ik zogenaamd op zoek ben naar het brood, benadert Alex de vrouw. Hij heeft een goede openingszin bedacht. Gisteravond was ze in de pub, dus hij kan wel vragen of ze het laat heeft gemaakt.

'*How are you? Did you get laid?*'

Ik proest het uit en rol over de grond tussen de pakken cornflakes.

Naarmate de opleiding langer loopt, begin ik een beter beeld te krijgen van wat er straks van ons verwacht wordt. De eerste maanden zijn we

alleen maar bezig geweest met schieten, mensen uitschakelen op momenten dat het moest, vechten; altijd maar gericht op gevaar en risico's, altijd maar klaar voor als het fout gaat. De hele tijd is ons ingewreven dat fouten maken eigenlijk niet kan, omdat ze cruciaal kunnen zijn: voor de veiligheid, voor het landsbelang, voor de afloop van onderzoeken die miljoenen kosten.

We leren dat we moeten leven in onze eigen, unieke wereld. Slechts een klein groepje collega's weet van ons bestaan. Voor alle anderen is alles geheim. Niet alleen voor mijn gezin, maar ook voor bijna iedereen die we in het centrum tegenkomen. In Ossendrecht lopen instructeurs rond die ons niet opleiden, maar zich bijvoorbeeld bezighouden met de ME-opleiding of de opleiding Vaardigheden Aanhouden in Groepsverband. Die worden er totaal buitengehouden. Als we 's avonds ergens zitten en zo'n man komt erbij, zeggen we tegen elkaar: 'Hé jongens, niet met hem praten.' Zij weten gewoon echt niet wat er gebeurt.

De leiding geeft ons langzaam maar zeker zicht op het soort onderzoeken waarin we straks zullen participeren en wat onze rol gaat worden. Wij gaan ons richten op 'het op heimelijke wijze of op non-politionele wijze ondersteuning bieden aan grote rechercheonderzoeken, waar dan ook ter wereld en wel op hoogwaardig technische of tactische wijze'. Ofwel: we gaan dit soort dingen doen in de heftigste, gevaarlijkste onderzoeken die de Nederlandse politie bezighouden. En dan voegen we er ook de non-politionele acties nog aan toe. Dat zullen we straks allemaal doen vanuit een bijzonder hoofdkwartier.

Na ongeveer vier maanden in Ossendrecht gaan we er een keer naartoe. Als ik op de parkeerplaats recht voor de ingang sta, fluit ik door mijn tanden. Dit is indrukwekkend. Het gebouw is letterlijk helemaal omheind door een hek en je kunt alleen binnenkomen door een soort lange sluis. Voor we naar binnen mogen, moeten we onze telefoons achterlaten in een kluis. Aan het eind van de lange sluis, die helemaal van donker glas is voorzien, houdt de instructeur die ons begeleidt een pas tegen een lezer aan. Ik hoor een klik en hij doet de deur open.

'Welkom in De Kooi.'

Hier gebeurt het allemaal. Dit is waar de crème de la crème van de Nederlandse politie haar werk doet. De mensen van het Tactisch Team, zestien met ons erbij, zijn niet de enige werknemers in De Kooi. Tientallen anderen vormen er onze backoffice als we hier straks beginnen. Zonder hen zouden wij een soort formule 1-coureurs zonder monteurs zijn. Hun specialismen maken mogelijk wat wij doen. We lopen langs een afdeling waar allerlei schijnbaar willekeurige voorwerpen staan en liggen, van

blikken tot keien. In een andere ruimte zijn enkele mannen bezig met een heleboel apparatuur.

‘Hier wordt gewerkt aan configuraties,’ zegt onze begeleider. ‘De juiste combinaties van dingen als camera’s, afluisterapparaten en batterijen.’ Er is ook een afdeling die gespecialiseerd is in dieren die kunnen worden ingezet tijdens operaties en mensen die agressieve dieren onder controle kunnen brengen als dat nodig is. We eindigen in een grote hal met roldeuren. Er staan allerlei voertuigen in. Bij sommige zitten of liggen mannen met gereedschap en apparaten.

In een hoek van deze garage staat een groepje mannen. Ze draaien zich naar ons om. Op een van de gezichten verschijnt een grote grijns.

‘Marssie!’

Stan loopt op me af, omhelst me en geeft een forse klap op mijn rug.

‘Welkom, vriend! Goed jou hier te zien. Werd weleens tijd ook.’

Ik grijns van oor tot oor. Stan is een van die twaalf uitverkoren mannen in het Tactisch Team. Ik had het kunnen weten, gezien zijn talent en ambitie. De manier waarop hij verdween, is ineens een stuk minder raadselachtig.

Als we onze telefoons weer uit de kluisjes halen, weet ik het nog zekerder: hier wil ik werken. In de ogen van Alex, Ilse en Johan zie ik dezelfde overtuiging. Op weg terug naar Ossendrecht raken we niet uitgepraat over alles wat we die middag hebben gezien.

Na acht maanden opleiding rijden we weer naar De Kooi. We hebben het gered, er is niemand meer afgevallen. Als we ons DSRT-diploma krijgen, is iedereen die in De Kooi werkt daarbij aanwezig, gekleed in die blauwe overalls met dat bijzondere insigne met de wereldbol en het puzzelstukje. De boodschap die al die nieuwe collega’s ons daarmee geven is tweeledig: ‘Jullie horen er nu echt bij,’ en: ‘We gaan samen heel bijzondere, belangrijke dingen doen.’ Ik voel weer de kameraadschap die er ooit ook was in Zaandam. Ik weet dat het echte leren misschien nog wel moet starten – we gaan technieken en tactieken toepassen die nog totaal niet uitgekristalliseerd zijn – maar ik kijk er enorm naar uit.

Ik merk dat ik in bijna alles verander. Ik sta constant ‘aan’. Thuis ben ik geprikkeld en heb ik geen oog meer voor de mooie kleine dingen. Mijn concentratie is gericht op iets wat buiten de belevingswereld van Bianca en de kinderen ligt. Ik ben getransformeerd om dit werk te doen. Dat moest, want de taken waar wij ons mee bezig gaan houden, lijken in niets meer op het gewone politiewerk. Ik heb mijn politiepak bij wijze van spreken moeten verbranden, ik ben afgebroken en opnieuw opgebouwd

voor de DSRT. En die transformatie heeft me niet onberoerd gelaten.

Dit team gaat zich in diverse samenstellingen bezighouden met de veiligheid van het land en de burgers. Ik voel de druk die bij die taak hoort, maar ook de trots dat ik hem mag uitvoeren. Samen zijn we helemaal tot hier gekomen.

5
Mensensmokkel

Rotterdam, 2003

Ik zit naast Alex in de kantine in De Kooi. In afwachting van een briefing drinken we een kop koffie en kijken om ons heen.

'Drie weken geleden renden we nog over de hindernisbaan,' zegt Alex op zijn eigen nonchalante manier.

'Twee weken geleden kwam jij die muur niet over,' antwoord ik.

'En nu zitten we hier. Te wachten op het echte werk.'

Het zijn vreemde eerste weken na de opleiding. Ik heb een baan, maar ik kan aan niemand vertellen wat ik werkelijk doe. Ook binnen de politie weet bijna niemand van ons bestaan en wat we doen. En zelfs Bianca laat ik zo veel mogelijk in het ongewisse. Het lijkt me dat hoe minder ze weet, hoe beter het is.

Het voelt in het begin ook onwennig om me te melden bij De Kooi. Waren we een maand of vier geleden nog de *rookies* die zich mochten vergapen aan de ruimtes, de spullen, de snufjes en de mogelijkheden; nu horen wij erbij. Het echte leren gaat beginnen.

Iedere dag begint met een briefing. De zaken worden doorgenomen, de taken worden verdeeld, de bijzonderheden gedeeld.

Ik ben gezond gespannen, al sinds gisteren. We gaan ons met onze eerste echte zaak bemoeien. En wat voor een zaak. Het gaat hier om mensenlevens. Hónderden mensenlevens. En ik doe mee, dat weet ik al.

In juni 2000 is heel Nederland geschokt door een macabere vondst in de haven van het Engelse Dover. Als een Nederlandse vrachtwagen, officieel geladen met tomaten, wordt gecontroleerd door de douane, blijken tussen de dozen tientallen lijken te liggen. De truck is gebruikt voor de smokkel van zestig Chinese vluchtelingen. Twee hebben het overleefd, alle anderen zijn gestikt in de bloedhete, bijna luchtdicht afgesloten wagen. De chauffeur van de wagen, de Nederlander Perry W., houdt vol dat hij van

niets wist, maar DNA-onderzoek – baanbrekend voor die tijd – bewijst het tegendeel en hij wordt door een Engelse rechter veroordeeld tot veertien jaar cel. In Nederland worden negen andere verdachten opgepakt.

Het vermoeden is ontstaan dat Jingping C., alias Sister P., het brein is achter de operatie. Het is een mysterieuze Chinese vrouw van midden dertig. Ze wordt beschouwd als een soort *godmother*, de wrede leidster van de Slangenkoppen, een bende die al jarenlang opereert op diverse Europese mensensmokkelroutes. Volgens onderzoeksteams in diverse landen is dit hoe ze al bijna vijftien jaar de kost verdient. De iele Chinese zou binnen haar criminele specialiteit de grootste van Europa zijn. De wanhopige mensen die illegaal naar een betere plek willen vluchten, behandelt ze als kippen in een legbatterij: dat er af en toe een paar sterven, is alleen maar *part of the deal.* Van haar bendeleden eist ze absolute loyaliteit. Sommigen van hen hebben, nadat ze de groep hadden verlaten, bezoek gekregen van oud-collega's en moesten het daarna met enkele vingers minder stellen. Een bendelid dat wordt opgepakt en zeer tegen de gewoonte van deze *gangs* in met de politie praat, vertelt dat de bazin altijd wordt omringd door een aantal bodyguards, dat iedereen doodsbang voor haar is en dat de organisatie na de ramp in Dover gewoon is blijven doordraaien alsof er niets aan de hand is. Het hoofdkantoor van waaruit Sister P. opereert, zit in Rotterdam-Zuid.

'Er wacht ons alleen nog een klus,' zegt de chef. 'Het Nederlandse onderzoek is afgerond. Het Tactisch Team heeft tijdens dit onderzoek apparatuur in de auto van Sister P. geplaatst. Die moet er nu uit.'

Ik knik. We willen nergens onze 'handtekening' achterlaten, ook niet in de auto van een verdachte: wat wij doen, zelfs dat we bestaan, is geheim. Maar ik weet ook: iets uit een voertuig verwijderen is net zo ingewikkeld en gevaarlijk als het erin plaatsen. Die auto staat immers nog steeds bij die levensgevaarlijke verdachte voor de deur. De mannen door wie ze zich altijd laat beveiligen, letten nog even goed op. Misschien zijn ze zelfs wel extra alert nu hun collega's in Engeland tegen de lamp zijn gelopen. En als ze je zien, kun je wel zeggen dat je alleen maar even iets komt ophalen en zo weer weg bent, maar je kunt er ook zeker van zijn dat je al voor het einde van die zin een wapen tegen je hoofd hebt.

'Zoals jullie gezien hebben, is Marcel aangeschoven.'

Ik voel me nieuw, ben heerlijk gespannen en klaar om te laten zien wat ik kan, onder de hoge stress en het toeziend en keurend oog van de collega's. Zij kijken ook direct wat voor vlees zij in de kuip hebben: kan hij omgaan met de stress, met andere woorden: kun je hem erbij hebben?

Een voorwaarde voor de inzet van het TT is dat er een zeer hoge

gevaarzetting moet zijn, en dat is ook van toepassing op de groepering waar we op gaan werken. De auto staat geparkeerd in de buurt van een woning in Rotterdam, pal voor het huis. Daarom is besloten dat we dit volgens een methode gaan doen die we niet vaak gebruiken.

'We gaan de wagen starten en verplaatsen. We zullen de apparatuur niet ter plaatse verwijderen, maar de auto naar een veilige plek rijden, waar we rustig kunnen werken.' Hij kijkt het team even indringend aan. 'Dit is een operatie die een enorme precisie vereist, mensen. We hebben een kopie van de Mercedes waarover het in dit geval gaat, in de exact juiste kleur, met dezelfde kentekenplaten. Als we met de echte wagen wegrijden, moet die van ons binnen twee seconden op zijn plaats staan. Zo zorgen we dat het plaatje klopt, mocht een van de bendeleden naar buiten kijken of eens een patrouillerondje gaan lopen. Het teamlid dat de auto van de verdachte rijdt, is ook de persoon die de apparatuur verwijdert.' Hij bladert even in zijn papieren alsof hij bevestigd wil zien wat hij allang weet. 'En vanavond zal Marcel die rol op zich nemen.' De chef kijkt me onderzoekend aan. 'Durf je het aan?'

'Natuurlijk,' zeg ik zo zelfverzekerd mogelijk, terwijl de adrenaline door mijn lijf giert. Alles moet met militaire precisie worden voorbereid, ik moet de spullen verzamelen die ik nodig heb en de hele operatie moet tussen mijn oren zitten. Ik kan straks niet even uitwijken naar een spiekbriefje of een handleiding.

Die avond moet de klus geklaard worden. We zullen onze tijd nemen, zoals we dat bij iedere opdracht doen. In tegenstelling tot de hoofdrolspelers van de meeste films die over geheime eenheden van de politie gaan, zul je ons zelden zien rennen tijdens een actie. Wij kunnen wel haast hebben, maar we zullen nooit dingen gehaast doen. Haast zorgt voor ongelukken, valpartijen, dingen die lawaai maken, fouten. Een actie bestaat ook bijna nooit uit één fase. We testen alles wat we voor een actie nodig hebben eerst zonder nog ergens naar binnen te gaan, zodat we ons daarover geen zorgen hoeven te maken als de actie eenmaal echt van start gaat. Wat wij doen, hoeft meestal niet snel te gebeuren, maar wel zorgvuldig, stil en, als de tijd na alle voorbereidingen daar is, in één keer goed.

We gaan op pad, in ons vaste 'avondtenue'. Over onze normale kleding dragen we eerst een kogelwerend vest, dan een politiehesje en daar weer overheen een donker jasje. Het hesje is voor als het fout gaat; dan kun je je jasje opengooien en jezelf kenbaar maken als vertegenwoordiger van de politie. Dan zijn er nog schoenen met zachte zolen en een bivakmuts, opgerold boven op je hoofd. Een lampje, handboeien, een vuurwapen, de

spullen die je voor de actie nodig hebt en tot slot een op maat gemaakt oortje en een zogenoemde spreeksleutel in je mouw. Communicatie is alles. Dat geldt al voordat de actie begint. Als we rond middernacht in de buurt aankomen, spreken we eerst het observatieteam dat de locatie voor ons in de gaten heeft gehouden. De leider daarvan heeft helaas geen goed nieuws voor onze chef.

'Er is veel beweging.'

'Waar? In het pand?'

'Ja, daar binnen, maar ook eromheen. Een van die gasten staat geregeld even voor het raam en een andere maakt af en toe een wandelingetje.'

'Waarheen?'

'Nergens. De deur uit en een blokje rond. Hij slaat daar rechts af, dan nog twee keer rechts en hij is weer thuis.'

'Oké. Bedankt. We pakken het vanaf hier op.'

Het observatieteam gaat weg. Vanaf nu is het onze actie. We nodigen niemand uit om gezellig mee te kijken.

De collega's van een andere specialistische afdeling zijn gelukkig ook goed met autosloten. Ze kunnen met elk type uit de voeten. Ik kan zelfs jaren later niet uit de doeken doen hoe ze het voor elkaar krijgen, maar voor hen bestaan er geen dichte deuren. In het geval van een auto is het hebben van de juiste tool om meerdere redenen van belang. Om erin te komen uiteraard, maar ook zodat je zeker weet dat het alarm van de auto niet afgaat. Dat zou voor aandacht zorgen die we natuurlijk absoluut niet willen.

Ik sta met mijn chef in een steegje tegenover de auto. Een andere collega heeft zijn positie ingenomen en houdt het huis in de gaten. Ik heb het kastje waarmee ik de autodeur kan openen in mijn handen. De collega die zicht heeft op het pand, laat ons weten dat het nog steeds onrustig is. De chef bedenkt dat het wel handig is als ik vast een rondje loop en de deur van de auto open. Hoe sneller we straks deze wagen kunnen 'stelen', hoe kleiner de kans dat we gesnapt worden. Als dat stukje is afgehandeld, hoef ik alleen nog maar te wachten tot de derde man het signaal geeft dat het veilig is. Dan kan ik razendsnel in de auto stappen, wegrijden en ruimte maken voor weer een andere collega die het duplicaat op precies de juiste plek zet. Het klinkt als een goed plan.

Via mijn oortje geef ik aan iedereen door: ik ga inlopen. De chef geeft me het signaal: nu! Blijkbaar is het even wat rustiger aan de overkant. Ik wandel kalm in de richting van de wagen en pak het kastje. Mijn hart bonst in mijn keel, maar het voelt goed. Ik zie de lichten van de auto even knipperen en weet dat het alarm is gedeactiveerd. De chef bouwt een

pauze in om te kijken of er vanuit het huis enige reactie komt. Het duurt vijf minuten, maar het lijkt een uur.

Het blijft stil.

Ik loop even naar onze eigen auto en leg het kastje erin. Ik heb het niet meer nodig en wil het zeker niet kwijtraken. Hoe minder spullen ik bij me heb als ik bijna in het gezichtsveld van gewetenloze criminelen met hun Mercedes moet wegrijden, hoe prettiger het is. Deze eerste stap is in ieder geval goed gegaan.

Even later komt de tweede auto langzaam de straat in rollen, klaar om de plaats van de eerste over te nemen zodra ik daarmee wegrijd. Binnen enkele seconden moet alles gedaan zijn.

De chef kijkt me aan. ‘Klaar?’

Ik knik.

Er volgt nog een allerlaatste check: geen gekke bewegingen in het huis, geen lichten die plotseling aangaan, geen andere wandelaars op straat.

‘Marcel gaat nu,’ hoor ik over mijn oortje. ‘Actie, nu.’

Dit is het. Geen oefeningen meer. Daar ga ik. Ik zie de collega met de auto in de verte. Alles is nu een kwestie van seconden: instappen, wegrijden, andere auto op de juiste plek, naar een veilige locatie, weg van het tuig dat hier de dienst uitmaakt. Ik loop rustig naar de Mercedes en kom bij het portier. Als ik dat wil openen, geeft het niet mee. Shit. Dit is dus zo’n model waarbij de deur, als je te lang wacht, vanzelf weer op slot gaat. ‘Pak je kastje, pak je kastje,’ hoor ik over mijn oortje. Shit, shit, shit. Dat kastje ligt in onze eigen auto.

Het tweede voertuig staat inmiddels pal achter de wagen waar ik al in had moeten zitten: twee exact dezelfde Mercedessen bij elkaar; het is te hopen dat er nu niemand naar buiten kijkt.

‘Kut, dat kastje heb ik in de auto gelegd omdat ik bang was dat ik het anders kwijt zou raken. Ik krijg hem niet open.’

De chef snapt direct wat er aan de hand is. ‘Kom maar terug!’

Ik heb het benauwd, maar ik weet dat ik maar één ding kan doen: doorlopen alsof er niets is gebeurd. De collega in de auto, die natuurlijk ook alle communicatie hoort, trekt langzaam weer op en rijdt de geparkeerde Mercedes voorbij. We moeten allebei een extra rondje. Ik loop een blokje om en kom weer in de steeg. Dit is niet zoals ik me mijn eerste actie had voorgesteld. De stress zit inmiddels tot aan mijn kruin. Ik moet het iets later een tweede keer proberen. Weer wachten tot de kust veilig is – voor zover hij dat echt kan zijn met dit soort mensen in de buurt. En dan weer inlopen, nu met het kastje bij me.

Ik stap in. De eigenaar van deze wagen is een kleine, tengere Chinese

vrouw; ik ben een uit de kluiten gewassen Nederlandse man. De stoel moet dus flink naar achteren voor ik überhaupt kan starten. Met een stukje tape markeer ik hoe ik hem moet terugzetten als ik klaar ben. Ik rol de bivakmuts over mijn gezicht, start de wagen en rijd weg in een auto die ik even leen van wat zware criminelen. Ik moet het rustig doen; vooral niet opvallen natuurlijk.

Iemand roept aanwijzingen over de route in mijn oortje: links, rechts, links... Ik word naar een plek geleid waar een collega, Stefan, op me wacht. Op die veilige locatie zal ik het werk moeten doen. Als ik uitstap, hoor ik Stefan zeggen: ‘Kijk hem nou zweten.’ Ik ben met het zweet onder mijn bivakmuts naar hem toe gereden. Ik hoor het hele team erom lachen in mijn oor. Ik doe maar mee, ook uit opluchting.

Ik heb alle tijd om alles voorzichtig uit die auto te schroeven en hem terug te brengen in de oorspronkelijke staat. Dat is een nauwgezet werkje. Het gaat er niet alleen om dat alles wat je losschroeft weer perfect wordt vastgezet. Aan het hele interieur mag niets, maar dan ook niets afwijken van hoe het was toen ik instapte. Ik heb tot op zekere hoogte nog geluk. Sommige doorgewinterde criminelen zijn zo bezig met hun veiligheid dat ze een sigarettenpakje aan de binnenkant van het portier aan de bestuurderskant klemmen en zelf uitstappen aan de passagierszijde. Zit het pakje er niet meer, de volgende keer dat ze een eindje willen gaan rijden, dan weten ze genoeg: iemand is zonder uitnodiging in hun voertuig geweest.

Schroeven is niet mijn hobby en zal het ook nooit worden: ik voel me meer op mijn gemak met een wapen dan met een stuk gereedschap. Maar het lukt, en later die nacht parkeer ik de wagen, ontdaan van de apparatuur die onze bemoeienis zou kunnen verraden, weer op de juiste plaats. Ondanks die hapering in het begin is mijn eerste actie geslaagd. Als ik terugkom bij het team, word ik door alle leden gefeliciteerd. Dat groentje heeft het goed gedaan voor zijn eerste keer.

Maar hoe het is gegaan, bevestigt maar weer eens wat ik eigenlijk al weet: ik moet overal aan denken. Controle hebben over alles wat ik doe. Niets aan het toeval overlaten. Hierdoor komt het dat ik altijd wakker lig voor een actie begint. Niet vanwege plankenkoorts, maar omdat de checklist eindeloos door mijn hoofd maalt. Heb ik alles? Weet ik tot in detail wat ik moet doen? Ben ik voorbereid op alles wat er zou kunnen gebeuren?

Ik zal trouwens al snel leren dat mijn fout bij die eerste plaatsing helemaal niet de grootste is die zich ooit voordoet. Niet veel later, tijdens de tweede of derde keer dat ik dit moet doen, zit ik met collega Jasper in

een wagen die voor een soort appartementencomplex staat geparkeerd, met drive-inwoningen. Ik moet de plaatsing uitvoeren, Jasper is mee ter bescherming. Hij zit naast me op de bestuurdersstoel omdat het gewoon niet anders kan; we staan bijna tegen het huis aan en er is geen plek vlakbij waar hij zich zou kunnen verbergen. Ik lig ondersteboven te schroeven en moet een stuk bedrading aan de binnenkant van de auto ergens achterlangs steken. 'Pak dat even aan,' zeg ik. Maar terwijl hij voorover leunt om dat te doen, drukt hij zijn elleboog op de claxon. En dat niet één, maar twee keer.

We verstijven heel even. Dit is in de wijde omtrek te horen. We schieten meteen in *survival mode*: dit is gebeurd, niets meer aan te doen, we kunnen maar beter klaar zijn voor de mogelijke gevolgen.

Er gebeurt niets. Ik besef wel weer dat we geen robots zijn. Al zijn we nog zo stevig gedrild, we blijven mensen, met alle kwetsbaarheden die daarbij horen.

Wij vormen altijd maar een klein radertje in een onderzoek: het laatste puzzelstukje. Over het hele dossier of de rol van de verschillende verdachten weten we doorgaans weinig. We pluizen de kranten dus ook niet na om te zien hoe het is afgelopen met de verdachten van wie we het huis of de auto vanbinnen hebben gezien. In dit geval wordt Sister P., samen met een aantal andere verdachten, korte tijd later veroordeeld. Ze komt ervanaf met enkele jaren cel. Of ze daarna nog actief is in de mensensmokkel, zal ik nooit weten.

Maar in de jaren erna zal het aantal bendes dat goudgeld verdient aan de migratiewens van anderen alleen maar toenemen. En Nederland speelt daar een grotere rol in dan het zou willen. Het is maar een van de vele trends die ik aan den lijve zal ondervinden in mijn tijd bij het TT.

6
Spoedinzet

Amsterdam, 2003

De oude garde bekijkt ons die eerste weken zeer kritisch. Hoe gaan we met stress om, hoe reageren we op spoedinzet, hoe collegiaal zijn we en hoe fysiek sterk zijn we? Wij zijn natuurlijk in topconditie, sterk, en staan ons mannetje, zowel op de schietbaan als op de hindernisbaan, in de dojo en met hardlopen. We trainen bijna dagelijks: een stukje hardlopen in het bos, de hindernisbaan in Doorn bij de mariniers, schieten op de hei. Het is allemaal belangrijk om goed te functioneren, om scherp te zijn, stress te handelen en vele uren te kunnen maken; lange dagen en lange weken. En altijd presteren op het hoogste niveau. Fouten maken is menselijk, maar een gevleugelde uitspraak van de grote baas is: mag de verloskundige de baby laten vallen?

Wij draaien moeiteloos mee in de procedures, álle procedures: als er gevaar is, als er aandacht is, als er maar iets aan de hand is schakelen we direct. Al snel hebben we onze plaats verdiend.

Het kritisch kijken van de oude garde is positief bedoeld. De Kooi moet een plaats van veiligheid en vertrouwen zijn: vertrouwen in jezelf, vertrouwen in je team en vertrouwen in je operationeel leidinggevende. Ik werk voornamelijk met één operationeel leidinggevende, die veiligheid heel hoog in het vaandel heeft staan.

Er wordt gehamerd op collegialiteit. Er wordt op gehamerd om je gevoel te benoemen. Heb je geen goed gevoel bij een actie, dan geef je dat aan. Probeer niet een actie te verkloten omdat je bang bent je gevoel aan te geven. Er wordt naar je geluisterd en er wordt op geschakeld. Onderbuikgevoel is echt onmisbaar, je traint het en je leert erop te vertrouwen.

In die eerste dagen moet ik een plaatsing doen op een auto van een zware crimineel uit de Amsterdamse onderwereld. Die man parkeert zijn

auto altijd voor de deur, altijd. En als er geen plaats is, dan op het trottoir voor zijn deur. Die houdt echt rekening met ons. Hartje zomer, bloedheet en wij moeten gaan plaatsen. Ik heb het voorbereid en ter plaatse ga ik een ronde lopen om te kijken waar de auto staat en hoe. Ik zie dat de wagen recht onder het openstaande slaapkamerraam staat en voel direct een onzekerheid over me heen komen. Ga ik dit geluidloos doen?

Ik bespreek het meteen. Ik ben niet technisch en zou het zeker kunnen doen, maar met het risico dat ik geluid zou maken, met alle gevolgen van dien. De chef schakelt snel en de plaatsing wordt door een ander gedaan. Ik ben er nadien nooit op aangesproken en dat geeft ook vertrouwen.

We draaien veel diensten, zowel de dagdienst als de nachtdienst en daartussendoor de piketmeldingen. Door veel inzetten te doen groeit mijn ervaring. Er staat nu een inzet gepland voor de nacht. Het betreft een plaatsing in een kantoorpand dat gebruikt wordt door een organisatie die handelt in drugs en vuurwapens. Geen kleine jongens, ze schuren aan tegen de grote namen uit de Amsterdamse onderwereld. Dat maakt de leden van deze organisatie misschien nog wel gevaarlijker, want ze hebben minder status maar willen wel graag de grote jongen zijn. Onberekenbaar dus, en levensgevaarlijk in deze periode waarin er veel geweld plaatsvindt in de onderwereld.

Omstreeks 22.00 uur kom ik aan bij De Kooi. Ik zorg altijd dat ik op tijd ben, dat geeft rust in mijn hoofd. Ik meld me bij de poort. Vrijwel tegelijkertijd druppelt het hele team in hun dienstauto's het terrein op. We lopen allemaal in vrijetijdskleding, ik loop zelfs op slippers en in een korte broek. Een kopje koffie uit de automaat, om vervolgens exact om 22.30 uur in de *briefingroom* te zitten. Een goeie PowerPoint waarin alle informatie van het onderzoek staat en het actieplan volgen. De taken worden verdeeld en ook de indeling van de auto's wordt bekendgemaakt.

Vertrektijd 00.30 uur.

Zodra alles duidelijk is, loop ik naar de kleedkamer om me om te kleden. Ik trek mijn inzetkleding aan: donkere kleding, mijn kogelwerend vest, lampjes, bivakmutsen, de oortjes. We testen de verbindingen. Als ik mijn spullen op orde heb, check ik of ik nog wat kan doen in de voorbereiding. Ik pak de zogenaamde EHBL, de koffer voor 'eerste hulp bij lompigheid'. Hier zitten reparatiemiddelen in voor als er wat kapotgaat tijdens een actie. De EHBO-koffer zet ik ernaast.

Om 00.00 uur sta ik met mijn collega's onder de roldeur om een sigaretje te doen. Dit worden de magische momenten voor mij. De spanning dat er iets staat te gebeuren, het vertrouwen dat je in deze collega's hebt, de stilte voor de storm.

De inzetauto's worden in orde gemaakt, dikke auto's die met hoge snelheid door het land bewegen als de inzetten gaan lopen.

Om exact 00.30 uur rijden we het terrein af op weg naar de verzamelplaats. Niet veel later wordt het sein 'veilig' gegeven en gaan twee collega's naar binnen. Mijn rol: het borgen van de veiligheid. Ik blijf via de verbindingen op de hoogte van de status waarin de operatie verkeert, alle zintuigen op volle sterkte. De apparatuur wordt geplaatst, de testen zijn goed en er is niemand wakker geworden: de operatie is geslaagd. Het team kan beginnen aan de exfiltratie en we komen weer samen op de verzamelplaats. We gaan terug naar De Kooi, de nacht is klaar. We ruimen de spullen op, ik verkleed me weer in korte broek met slippers en loop door naar de werkkamer voor de debriefing.

Het was spannend, zoals altijd. Stress is altijd aanwezig. Ik voel me goed en zeker als de operaties voortvarend gaan en alles lukt. Er zijn deze nacht weinig bijzonderheden, we ronden af en eenieder verlaat De Kooi, terug naar huis, waar de gewone dag weer gaat beginnen.

Het gezin slaapt nog als ik thuiskom. Ik heb ze de afgelopen dagen weinig gezien. Vaak alleen even in de ochtend als ik een nacht heb gewerkt en dat is kort, want zij gaan naar school en ik naar bed. Ik pak een colaatje uit de koelkast en ga even op de vlonder zitten, aan het water. De buren laten hun hond uit en zien mij om 07.00 uur aan een colaatje zitten. Zij hebben sowieso geen idee wat ik aan het doen ben. De buurvrouw heeft al aan Bianca gevraagd of ik in een garage werk omdat ik steeds in een andere auto rijd. We wisselen vaak van auto's binnen de dienst, ook om eventuele contraobservatie te misleiden. Wij zijn natuurlijk ontzettend interessant voor de criminele organisaties, want als zij weten dat wij op hen gaan werken dan is het *serious business*, en dat weten zij ook. Ook in de onderwereld neemt onze bekendheid toe, dit door de rechtszaken die volgen en sommige advocaten die ons bestaan met de onderwereld delen.

Ik overdenk de actie van afgelopen nacht. De adrenaline zit nog in mijn lichaam. Komende nacht moet ik wederom werken, er staat een actie gepland. Het aantal inzetten neemt alleen maar toe, en er is nu ook een reis naar het buitenland aangevraagd. Ik ga na wat ik vandaag allemaal moet doen.

Ook de verplichtingen als vader gaan door als het gezin naar beneden komt. Ik geef ze een knuffel, kijk hoe zij hun routine volgen, hoe Bianca liefdevol alles regelt. Als zij klaar zijn om de deur uit te gaan, ga ik naar bed, een paar uur slapen.

Als ik wakker word besluit ik naar de sportschool te gaan. Als ik niet hoef te werken, train ik vaak en veel. Ik heb piket. Dat betekent dat ik altijd

bereikbaar moet zijn en dat ik voor spoedklussen opgeroepen kan worden. Ik heb dus altijd mijn telefoon bij me.

Na afloop van de training zit ik aan de bar van de sportschool nog even wat energydrankjes naar binnen te werken als mijn telefoon gaat. Spoedinzet: er is een liquidatie gepleegd in Amsterdam en een ander kopstuk van de Amsterdamse onderwereld komt hierdoor direct terug uit het buitenland. Zijn auto staat op Schiphol, op een van de bekende afdelingen: Klomp, Molen, Kaas, eenieder bekend. Het rechercheteam dat het onderzoek draait heeft een spoedverzoek gedaan om apparatuur in de auto te plaatsen.

Ik rijd onmiddellijk naar huis, trek andere kleding aan en vertrek naar De Kooi om daar de bijzonderheden te horen en de informatie tot me te nemen. We gaan de operatie op klaarlichte dag uitvoeren, ik vertrek direct naar Schiphol om de bewuste auto te zoeken en een verkenning te doen. Ik neem wat koffers mee, tja, het plaatje moet kloppen.

Waar staat de auto?

De andere teamleden gaan de plaatsing voorbereiden en ik de locatie. Schiphol hangt ook vol met camera’s. We willen niet dat het opvalt om vervolgens door de KMar getackeld te worden. We rijden de parkeergarage in en beginnen met zoeken. Ik tref de auto aan op het dek ‘Klomp’. Ik kijk om me heen. Man, wat is het druk. In dit geval is het gunstig; hoe drukker het is, hoe minder we opvallen. Ik zie direct dat de parkeerplaats naast de auto vrij is, ik twijfel geen moment en parkeer mijn auto op die plek. Mooi. Dit voorkomt dat er mensen naast ons in hun auto stappen als we aan het werk zijn en we hebben direct wat afscherming.

Ik bel de bijzonderheden door en geef aan dat ik de auto heb gevonden. Ik vraag ook direct of er noemenswaardigheden zijn over het subject en of ik die informatie of foto’s kan krijgen, als die er zijn.

‘Is het subject onder controle?’ vraag ik. ‘Weten we wie hem komt ophalen?’

Hoe meer informatie ik heb, hoe beter. Het is allemaal met spoed en ook het team heeft geen zekerheid.

‘De foto’s zijn bekend,’ krijg ik door. Mooi, we weten dus naar wie we moeten uitkijken.

Het team arriveert bij de parkeergarage, ik loop direct naar hen toe en geef een kofferbakbriefing.

Ik neem positie in ter hoogte van de auto, zet de trolley die ik voor mijn koffers gepakt heb neer, en open de auto. Direct valt er een pakje sigaretten op de grond. Fuck. Heeft het subject dit geplaatst? Het kan, sommige criminelen zijn zo para dat ze soms iets tegen hun deur plaatsen

zodat ze kunnen zien of er iemand in hun auto is geweest. Ik weet het niet en heb geen tijd om erover na te denken. Ik geef het door aan mijn maat die de plaatsing gaat doen. De operatie kan beginnen.

'Attentie,' hoor ik over de oortjes. 'Het subject zou onderweg zijn vanuit Spanje en zou binnen een uur kunnen landen.'

Shit, we zijn pas net begonnen. Hoogstwaarschijnlijk weet het team niet welke vlucht hij heeft genomen. Dit kan spannend worden.

'Attentie, vliegtuig uit Malaga geland, subject onderweg met alleen handbagage.'

Het subject is in beeld en onder controle van het team.

'Hij is gearriveerd samen met een man van Zuid-Amerikaanse afkomst. Ze passeren nu de douane en gaan vermoedelijk in de richting van de parkeergarage.'

Direct schakel ik naar een collega die in de hal zit bij de loopbanden.

'Kun jij ze aanspreken en ophouden? We hebben nog een paar minuten nodig om de plaatsing af te ronden.'

'Check.'

De collega aarzelt niet en spreekt hen aan. De mannen draaien zich wel om, maar halen hun schouders op.

'Geen reactie, geen reactie. Ze staan nu bij de betaalautomaat en hebben een ontmoeting met een derde persoon. Zij gaan nu betalen.'

'We hebben een paar minuten nodig,' roep ik.

Een ander lid van ons team maakt zich los uit zijn omgeving en spreekt de Zuid-Amerikaanse man aan in het Spaans. Een gok.

Gelukkig. De man reageert direct. Een aantal zenuwslopende minuten lukt het ons teamlid om de mannen aan de praat te houden. Het geeft ons hopelijk nét de nodige ruimte om alles af te ronden.

'De subjecten verplaatsen zich over de loopband in de richting van de auto.'

Ik sta op scherp. Ik hoor de stoelen in de auto verschuiven. Vervolgens gaat het portier aan de bijrijderszijde open. Mijn maat verlaat het voertuig aan die kant van de auto. Ik kijk hem aan en hij maakt een gebaar alsof hij rookt. Het pakje sigaretten, hij heeft het weer zo tegen het portier van de chauffeurskant geplaatst.

Gauw stapt mijn maat in mijn auto. Hij is doorweekt van het zweet, is ruim een uur aan het knutselen geweest met een kogelwerend vest aan. Pfff, hij is nat, zeiknat.

Daar komen de drie aangelopen. Nu rustig blijven.

Nonchalant breng ik mijn trolley weg en stap in mijn auto.

Ik zie de subjecten bij de auto komen en instappen. Drie mannen:

subject, de Zuid-Amerikaan en vermoedelijk de lijfwacht die hen heeft opgewacht bij de betaalautomaat om hen weg te brengen.

Geen opvallend gedrag en geen bijzonderheden, de operatie is geslaagd.

Ik start de auto en rijd – nog geen zeven uur nadat ik in de sportschool was – naar een verzamelplaats voor de debriefing.

Enkele leden van de piketploeg gaan naar huis. Ik twijfel. Het is immers al 20.00 uur en om 22.00 uur begint de nachtdienst. Ik besluit toch snel langs huis te rijden, ik ben toch vlak bij Schiphol. Even een douche nemen, wat eten en dan weer terug naar De Kooi.

‘Hé,’ zegt Bianca enigszins verbaasd als ik binnenkom. ‘Heb je geen dienst?’

We staan in de keuken.

‘Jawel, ik ga zo weer terug.’

‘Je hebt de kinderen net gemist. Ze liggen al in bed.’

‘Dan laten we ze liggen. Ik zie ze morgen wel.’

Even kruisen onze blikken elkaar. Dan vertelt ze dat mijn dochter haar eerste meters heeft gefietst vandaag. Bianca zal me nooit afvallen, ze zal me altijd mijn gang laten gaan, maar iets in haar blik raakt me.

‘Ga maar,’ zegt ze.

Pas in de auto dringt de informatie tot me door. De eerste meters gefietst. Fuck, daar had ik bij moeten zijn.

Maar ik stop niet, ik ga naar De Kooi, op weg naar de volgende operatie. Aankomsttijd 21.45 uur, ruim op tijd.

7

Witwassen

Noord-Brabant, 2003

Ik loop De Kooi binnen, direct naar het koffieapparaat voor een koffie zwart. Om 22.30 uur is de briefing. Vannacht moeten we een verkenning doen in het pand van een bedrijf dat betrokken is bij de productie en het verhandelen van xtc. De kopstukken van de organisatie komen bij elkaar in het kantoor en bespreken daar alles. Het betreft een groepering uit het zuiden van het land: een zeer gewelddadige groep die regelmatig flink huishoudt met drugs, overvallen, prostitutie en geweld.

Het ritueel van verkleden en gezamenlijk een sigaretje onder de roldeur herhaalt zich. Klokslag 00.30 uur rijden we het land in, we gaan eerst nog een plaatsing doen op een voertuig binnen een ander lopend onderzoek, daarna met hoge snelheid naar Brabant.

Door een luchtfoto weten we exact hoe de locatie is gelegen. Het is er donker. Samen met Ruben, een teamlid, loop ik een ronde om het pand om te kijken of er binnen geen beweging is. Alles oké. Ik rol mijn bivakmuts over mijn hoofd. We gaan naar de achterzijde.

Bij de achterdeur kijken we elkaar even aan door het gat in de bivakmuts. Ruben knikt.

‘We gaan naar binnen,’ geef ik door via de spreeksleutel.

Langzaam en al schonend lopen we het pand door. We horen diverse apparaten zoemen en er hangt een geur van anijs. We zien een aantal PIR’en: van die apparaten die vaak op een buitenlamp zijn aangesloten, als je daar voorbijloopt springt de lamp aan. Er gebeurt niets, er worden geen apparaten geactiveerd.

‘Voertuig richting het pand, attentie, voertuig richting het pand.’

We houden onze pas in. Over en weer hoor ik mijn teammaten communiceren. Er is een onbekend voertuig vlak voor het pand gaan staan, lichten inmiddels gedoofd. Hoe kan dit nu? Toeval?

We breken direct onze verkenning af. Ik doe mijn trui achter mijn wapen zodat ik dat direct kan trekken bij eventueel gevaar, Ruben doet hetzelfde. We kunnen het pand alleen verlaten op aanwijzen van onze mensen, die buiten staan.

'Tweede auto richting het pand, tweede auto met hoge snelheid richting het pand.'

Shit, niet goed.

'Auto stopt ter hoogte van het andere voertuig. In totaal vijf personen, vijf manspersonen bij de voertuigen.'

Als wij het pand nu via de achterzijde verlaten hebben we twee mogelijkheden: óf we moeten door een sloot, óf we moeten ons verschuilen in een bosschage naast het pand. En dan maar hopen dat niemand van hen deze kant op kijkt als ze naar binnen gaan. In onze oortjes blijft continu informatie binnenkomen: 'Hun telefoon staat onder onze tap. We hoorden dat ze zijn gewaarschuwd door een stil alarm in het pand. Ze weten dat er iets aan de hand is.'

Serious business. Ik trek mijn bivakmuts strakker over mijn hoofd. Ik begin te transpireren. Rubens ogen zie ik feller worden, nog oplettender. De spanning van de verkenning is overgegaan op de spanning van gepakt worden of niet. We maken allebei de afweging op basis van de situatie waarin we zitten en de info die we via de oortjes krijgen.

'De mannen staan naast de auto's.'

Ik klik twee keer op de spreeksleutel om aan te geven dat wij het hebben gehoord.

'Je kunt het pand aan de achterzijde verlaten op ons aangeven. Lukt het om het pand op normale wijze af te sluiten?'

Ik kijk naar Ruben, hij knikt, dat gaat hem lukken.

'Actie nu!'

Kalm en stil en met de hand op het wapen sluipen we het pand uit en blijven strak tegen de muur staan. Ruben sluit de deur af. Dit gaat vrij snel, tot mijn grote opluchting. Het wachten is op informatie van het team over de porto: of de sloot, of de bosschage...

'Verplaats zo veel mogelijk aan de rechterzijde van het gras naar de bosschage, daar is de slagschaduw.'

Stil en ons klein makend, met de hand op het wapen, sluipen we naar de bosjes. Daar wachten we gehurkt, het hart bonzend in de keel.

'Attentie, vijf man richting pand, vijf man richting pand en allen richting de voorzijde.'

We zetten ons schrap.

'Vijf man naar binnen, vijf man naar binnen.'

Alles op een heel rustige en kalme toon. Ik kijk Ruben aan en knik, langzaam en stil lopen we weg, ver van de ingang af. Aan de overkant kruipen we door de bosjes, naar de verzamelplaats aan de andere kant. Enkele minuten later worden wij opgehaald, uit het zicht van het object.

Op hoge snelheid rijden we terug naar De Kooi, veilig in de auto. We lachen wat, vermoedelijk ontlading. Bij De Kooi aangekomen wordt er direct afgehangen: wapens en verbindingen in de lockers en de bivakmuts en handschoenen keurig opgevouwen op het plankje. Na de debriefing stap ik in de auto.

Plotseling sta ik voor de deur van mijn woning, geen idee hoe, niet meegekregen dat ik door de tunnel ben gegaan. Onderweg heb ik nog wel de muziek harder gezet en het raam open gedaan omdat ik moe begon te worden, maar ik heb toch een heel stuk gemist. Eigenlijk best link. Binnen is het gezin al actief. Ik geef ze allemaal een kus. Ze moeten direct weg, naar school.

‘Ik haal jullie vanmiddag op!’ roep ik ze na. Blij zwaaien ze nog een keer naar me.

Ik drink wat en ga naar bed. Met de actie van afgelopen nacht nog in mijn hoofd val ik in slaap.

Voor mijn gevoel is het een kwartiertje later als mijn pikettelefoon gaat: spoedinzet. Godallemachtig. Ik kijk op de klok. Twaalf uur. Krap drie uur geslapen. Douchen, aankleden en de auto in. Pas onderweg realiseer ik me dat ik vandaag weer mijn kinderen niet zie.

Als ik De Kooi binnenloop, zie ik dat het heel druk is. Er lopen veel mensen van de Unit Specialistische Operaties door het gebouw. Ik ga eerst naar het koffieapparaat en pak een zwarte. Nog voor mijn eerste slok word ik aangesproken door mijn chef.

‘Er is een ambtsbericht binnengekomen van de AIVD. Er is een terreurdreiging. Er schijnt zich een terreurcel op te houden in het midden van het land en deze zou van plan zijn een aanslag te plegen. Dat is wat ik nu weet. In de briefing volgt meer.’

Wow. Er was veel op tv met betrekking tot de aanslagen in Amerika op het WTC, veel nieuws over Al Qaida en natuurlijk was er de angst dat ook Nederland aan de beurt zou komen. Ik wist dat wij direct geactiveerd zouden worden als er dreiging zou komen of dreiging zou zijn, en nu, nu is het kennelijk zover. Ik denk er nogmaals aan dat ik mijn kinderen niet zal zien, maar door de impact van terreurdreiging en het feit dat ik wellicht kan helpen een ramp te voorkomen, schud ik het van me af.

De briefings zijn altijd serieus van aard, maar vandaag kan ik de spanning voelen in de vergaderruimte. Er zou zich dus een terreurcel

bevinden in het midden van het land, in een flatwoning midden in een volkswijk. De AIVD is al geruime tijd actief op deze cel, maar nu is het punt gekomen dat er een ambtsbericht wordt uitgegeven en dat er een strafrechtelijk onderzoek gaat plaatsvinden. Vanwege de enorme gevaarzetting, het risico, en gelet op de belangen, zijn wij per direct geactiveerd en ingezet. Aan ons de schone taak om informatie te verkrijgen. Vanaf vandaag werken we twaalf uur op en twaalf uur af en worden de subjecten vierentwintig uur per dag in de gaten gehouden.

Op basis van wat er bekend is gaan wij op pad en al snel komt het verzoek tot een inkijk in de garage van de verdachten. Deze garage is direct onder de flatwoning, die op de eerste etage in de hoek ligt. De insteek is in eerste instantie om te kijken of er explosieven aanwezig zijn. De operatie wordt opgestart, we gaan aan het werk.

Ik ga een verkenning doen in de wijk, het gevaar is mij duidelijk, evenals het afbreukrisico. De garage ligt direct onder de woning, aan de overzijde is een speeltuin en daarachter staat een flatgebouw. Best lastig om ongezien in die garage te komen, ook 's nachts, want er is van alle kanten zicht op de garagedeur. Ik breng alles in kaart en rijd terug naar De Kooi om een briefing te doen voor de komende nacht.

De nachtdienst begint om 22.00 uur, hetzelfde ritueel: koffie, briefing, spullen, sigaretje, actie. Omstreeks 00.30 uur rijden we richting het midden van het land om vervolgens in de omgeving van de flat te verzamelen. Diverse OT's hangen rond het pand, dus we halen eerst de nodige informatie en de laatste stand van zaken.

Langzaam nemen we het over en starten we de operatie op. Eenieder neemt zijn positie in. Mijn positie is perfect, maar lastig te bereiken. Ik sta aan de overzijde van het perceel, met zicht op de voordeur van de centrale ingang, recht tegenover de woning en recht tegenover de garage. Ik heb dus straks zicht op het hele object waar we moeten werken. Er is een speeltuin tegenover de woning en er zijn twee bosjes langs een hek, onopvallend loop ik naar het bosje en kruip in het midden, onzichtbaar door de schaduw. Ik geef door dat ik in positie ben. We wachten even of er ergens beweging komt, of een reactie op ons, maar het blijft stil, muisstil.

Het is een heldere nacht met een lichte hemel en windstil, geen tactisch weer zoals wij dat noemen, alles is goed zichtbaar en je hoort ook nog eens alles. Ik heb de juiste stress in mijn donder, ben scherp en realiseer mij dat het een heftige tegenstander is, de wereld van terreur. Door mijn oortjes hoor ik nog een check van de verbindingen en of iedereen in positie en klaar is.

'Attentie, actie nu!'

Het gaat beginnen, de operatie is van start. Ik probeer niet te bewegen. Ik heb de spreeksleutel van de verbindingen in mijn hand om alle bewegingen die ik zie door te geven. Aan de rechterzijde van de flat komen twee mannen aanlopen, ze zijn van ons, donkere kleding en bivakmuts opgerold op het hoofd. De garagedeur gaat vrij snel open.

'We zijn binnen.'

'Top, alles rustig hier, geen beweging,' antwoord ik snel. Maar ik heb de spreeksleutel nog niet losgelaten of ik hoor een bel afgaan in de flat. Direct zie ik het licht in 'onze' woning aangaan.

'Attentie, licht aan in de woning.'

Vervolgens zie ik drie man voor het raam komen en naar beneden kijken. Fuck, hart in mijn keel, wat gebeurt er allemaal?

'Drie man voor het raam, drie man voor het raam, niet naar buiten komen, niet naar buiten komen.'

De drie mannen staan druk gebarend voor het raam. Iedere beweging geef ik door zodat iedereen weet wat de stand van zaken is. Onze mensen blijven binnen, die vertrouwen op ons.

'Wij staan klaar voor exfiltratie, op jullie aangeven kunnen wij eruit.'

De drie mannen die voor het raam stonden zie ik ineens wegrennen van het raam en onmiddellijk zie ik de deur in de centrale hal van het portiek opengaan.

De collega die schuin achter mij zit in een busje geeft aan dat onze mannen eruit kunnen.

'Nu.'

Ik heb mijn hand op mijn vuurwapen. Onze mensen kruipen uit de garage, sluiten netjes af en lopen rustig weg. Aan de linkerzijde zie ik de deur van de centrale hal opengaan en de mannen naar de garage rennen. Maar ze zien elkaar niet, alles gaat nét goed.

'Marcel, jij blijft daar, kijk wat er gebeurt.'

De exfiltratie is goed gegaan, maar wel op het nippertje. Bij de debriefing komt aan het licht wat er is gebeurd. Ze hadden een PIR, een bewegingssensor, aangesloten op hun deurbel. Als je in het tweede gedeelte van de garage kwam activeerde je deze. In het eerste gedeelte van de garage was dit niet, er zaten schotten tussen. Pas toen onze mannen dat tweede gedeelte bereikten, ging het alarm af.

We moeten terug, maar niet vannacht. Even de rust bewaren. Maar veel tijd is er natuurlijk niet. In de tussentijd wordt er meer bekend over de subjecten. Langzaam wordt ook hun afsprakenpatroon duidelijk. Een van de subjecten heeft enkele keren in de week een afspraak met een manspersoon. Hij fietst dan naar een park om vervolgens samen door het

park te wandelen met de fiets tussen hen in. Al snel wordt ons het verzoek gedaan om te kijken naar de mogelijkheden om die gesprekken mee te luisteren. Er zit niets anders op: de fiets.

De operatie wordt opgetuigd, we moeten de garage weer in, niet alleen om te kijken of er explosieven zijn, maar nu ook voor de fiets, want die staat daar keurig in.

De nachtdienst begint weer zoals altijd, dezelfde rituelen. Iedereen is moe, heel moe, want we draaien al een paar dagen twaalf uur op en twaalf uur af en tussendoor wordt er af en toe ook nog een actie gedaan voor andere lopende onderzoeken. Want die staan natuurlijk niet stil.

Rond 01.00 uur rijden we naar de verzamelplaats met de vorige keer nog in ons systeem. Vrijwel direct nemen we onze positie in. Mijn positie is buiten, om de hoek. De twee mannen die de garage in gaan weten dit keer wat ze te wachten staat. Ze slagen erin de vernuftige PIR uit te schakelen zodat de deurbel niet wordt geactiveerd. Niet veel later wordt de fiets in mijn handen gedrukt terwijl zij verdergaan met de zoeking. Ik breng de fiets naar mijn collega, die het ding als een razende van apparatuur voorziet. Hij geeft de fiets weer aan mij en dan kan-ie terug de garage in. Alles lukt.

Een dag later loopt de man, zonder te weten, keurig zijn rondje met de fiets. En wij luisteren mee.

Ondanks de toenemende druk heb ik het prima naar mijn zin. Het is hard werken, maar het team en het werk zijn geweldig. Het zijn echt de grote onderzoeken en het is spannend. Ik wist niet dat er zo ontzettend veel speelde op het gebied van de georganiseerde misdaad.

Het lijkt allemaal ook wel erger te worden, zeggen ook de mensen in De Kooi die er al langer zitten: terreur komt om de hoek, liquidaties, motorclubs en vele drugszaken. Ook internationale onderzoeken op oorlogsmisdrijven, en dan natuurlijk de Amsterdamse onderwereld.

Al merken we snel dat die onderwereld door heel Nederland gaat, we komen ze overal tegen. Ondermijning is in deze jaren ook al gaande. En dat onze methodieken werken, blijkt wel uit de vele aanvragen. Er komen er steeds meer binnen. Gelukkig zit er nog een Centrale Toetsingscommissie tussen. Dat het werkt, is wel duidelijk.

En wij, wij blijven in de heimelijkheid. Onzichtbaar bewegen wij ons door de maatschappij, door de politieorganisatie, door Nederland, over de wereld. We wisselen vaak van auto zodat ze ons niet kunnen volgen, hebben nooit zichtbaar iets van politie bij ons, behalve het ID. Verder kan iedereen alleen maar gissen wat wij aan het doen zijn, en ik moet zeggen: ik val ook van de ene verbazing in de andere, want ik denk dat niemand

had voorzien, ook de leiding niet, dat we zouden gaan inbreken bij een bank.

Een bank. Zijn banken niet zo'n beetje de best beveiligde gebouwen die er bestaan?

Tijdens de briefing vernemen we dat deze bank door een Surinaamse drugsbende wordt gebruikt om geld wit te wassen. Het verwerken van het geld zou steeds door dezelfde medewerker aan hetzelfde bureau gebeuren. Bij verkenningen hebben collega's al ontdekt welk bureau het is en waar we een camera kunnen plaatsen: in het systeemplafond. Met de losse platen, die je makkelijk opzijschuift en weer teruglegt, zijn systeemplafonds eigenlijk ideaal voor ons werk. Maar deze avond, waarop Jasper en ik de plaatsing zelf gaan uitvoeren, blijkt dat ze ook een groot nadeel hebben.

Onze sectiechef is Victor, een klein, iel mannetje, maar wel een oud-commando. Hij gaat mee om de operatie te volgen. Als chef heeft hij natuurlijk meer te vertellen dan Jasper en ik, het groentje van het stel. Net voor we op pad gaan, komt hij nog met een slimme tip.

'Neem een potje Tipp-Ex mee. Je maakt makkelijk een krasje op die platen. Als dat gebeurt, ga je er gewoon even met een kwastje overheen. Dan zie je er niks meer van.'

Vroeg in de nacht staan we voor het bankgebouw. En inderdaad, de beveiliging lijkt op orde: een rolluik, daarachter nog een stevige deur en het hele gebouw wordt beschermd door een camera en een alarmsysteem. Maar de werkelijkheid blijkt echt niet zo ver af te staan van een filmscenario. Mijn collega's in het busje blijken het rolluik te kunnen openen en alle maatregelen te kunnen nemen zodat er geen alarm wordt geactiveerd of nog erger, dat de politie gealarmeerd wordt terwijl wij daar naar binnen gaan.

Ik kan het niet helpen: terwijl ik met Jasper in het steegje sta, met onze bivakmutsen opgerold op ons hoofd, tassen vol spullen en zelfs een laddertje, voel ik niet alleen adrenaline, maar ook verbazing en trots: dit is waartoe wij van het Tactisch Team in staat zijn. Voor onze ogen glijdt het rolluik langzaam omhoog. Daarna openen we de deur met de sleutel die we hebben meegekregen. Eenmaal binnen lassen we even een pauze in, en inderdaad: van een alarm is niets te horen en na enkele minuten horen we nog steeds geen loeiende sirenes. Alles lijkt te werken zoals het van tevoren is bedacht.

In het donker sluipen we naar het juiste bureau om een cameraatje te plaatsen. Om de beelden vanuit de bank te kunnen doorsturen, is een versterker nodig. Die versterker is een vrij log en zwaar ding, dat op enige

afstand van de camera geplaatst moet worden. Vanwege het gewicht kunnen we het niet zomaar op een plafondplaat plaatsen; het risico dat het apparaat daar een keer doorheen zal zakken is te groot. De veiligste plek is een 'kruising' van vier platen. Als we daar een plankje op leggen, heeft de versterker een bodem die stevig genoeg is.

De camera plaatsen gaat makkelijk genoeg, we vinden al snel een onopvallende locatie. We doen het zo keurig dat we de Tipp-Ex niet eens nodig hebben.

De versterker blijkt een heel ander verhaal. We hebben een plafondplaat weggehaald om zo een gat te creëren waardoor we als het ware 'in' het plafond kunnen werken. Maar Jasper en ik zijn geen kleine jongens en we dragen zware kogelwerende vesten, die ons nog breder maken. We passen er domweg niet doorheen en kunnen het apparaat dus niet neerzetten op de plek die we hadden bedacht.

'Dit gaat nooit lukken,' zeg ik.

'Hé dikke,' hoor ik ineens. 'Kom van die trap af. Ik doe het wel even.'

Ik kijk chef Victor aan. Hij is er in ieder geval klein genoeg voor. Victor klimt omhoog met de versterker in zijn armen. Zijn bovenlichaam verdwijnt door het gat. Maar eenmaal boven steunt hij met zijn elleboog op de plaat ernaast. De platen die worden gebruikt voor systeemplafonds zijn niet echt berekend op druk van bovenaf – dat is immers waarom er ook geen versterker op zou kunnen staan – en deze plaat knalt dus direct doormidden en komt in vele stukken naar beneden. Ik schrik me rot, maar zie er al snel ook wel weer de humor van in. Terwijl Victor staat te vloeken en te tieren op de trap, pak ik het potje Tipp-Ex uit mijn tas. 'Heb je hier wat aan?'

Ik kan nauwelijks nog praten van het lachen. Maar Victor helemaal niet, die briest gewoon door. 'Van de Ven, dit is verdomme geen tijd voor geintjes!'

'Even een kwastje eroverheen, dan zie je er niks meer van. Haha.'

Nou ja, op zijn minst staat die versterker stevig op zijn plek. Een verbrijzelde gipsplaat zorgt alleen wel voor een enorme berg stof en kruimels, die nu verspreid ligt over het bureau dat onder deze plek staat.

We moeten creatief zijn. Op de zolder van het pand vinden we gelukkig een reserveplaat die we kunnen gebruiken. En in een bezemkast een stofzuiger. Daar staan we dan, in een bank, met bivakmutsen en al, midden in de nacht de hele plaats delict schoon te maken: wat heb ik toch bijzonder werk.

8

Terreur

Liempde, 2004

'Mooi riviertje.'

'Zeker. Kun je prima op kanoën.'

'En je hebt genoeg fietsroutes in de buurt.'

'Klopt. Ik zie wel mogelijkheden. Nog een bakje koffie?'

'Welja. We zijn er nou toch.'

Ik wandel met mijn collega terug naar onze camper. Die hebben we geparkeerd op een camping in het Brabantse Liempde. Het dorp aan de Dommel, niet ver van Boxtel, staat bepaald niet bekend als een crimineel bolwerk. Liempde is zo'n dorp waar iedereen elkaar kent en buren nog voor elkaar klaarstaan. Los van de 4800 inwoners zullen er niet heel veel Nederlanders zijn die het kennen, of het zou moeten zijn van de Kribkesroute, een winterse wandeltocht langs tweehonderd kerststalletjes, of van de Boeremèrt op tweede paasdag. Wat de inwoners nog niet weten op deze koude, maar zonnige dag, is dat hun dorp later dit jaar het wereldnieuws zal halen. Wij weten het ook nog niet helemaal zeker, maar gezien de bijzondere opdracht waarmee we naar deze groene oase zijn gekomen, kunnen we het al wel vermoeden.

Deze kleine wereld vol grote gevaren is mijn leven nu. Ik mis thuis, want daar leef ik eigenlijk niet meer. Ik mis Bianca. Ik mis mijn kinderen. Maar op de momenten dat het zwaar is, denk ik juist aan hen. Ik doe het voor jullie, is dan mijn troost, want ik heb een mooie baan, ik verdien goed en ik zorg voor een mooie toekomst. Ze hebben me de kracht gegeven om erdoorheen te komen. Het komt wel goed. Ooit komt het gezin wel weer op de eerste plaats, daarvan ben ik overtuigd.

We stappen de camper in. Het is onze laatste dag hier. We lopen te veel in de gaten. Het seizoen is al voorbij en onze eenzame camper valt op. We zijn hier zogenaamd als sportieve kampeerders op zoek naar avontuur.

Wel vermoeide kampeerders trouwens: terwijl ik koffie sta te zetten, kijk ik in een onbewaakt ogenblik naar mijn collega. Vanaf onze eerste werkdag in De Kooi worden we bijna continu ingezet in de meest uiteenlopende zaken. 's Nachts zijn het de heimelijke acties, overdag meer de non-politionele, zoals deze. Haar wallen zijn al net zo stevig als de mijne. Ze moet wel net zo gek zijn als ik om dit te willen doen. Groentjes zijn we maar een paar weken geweest.

Mijn collega en ik hebben op dit kampeeruitje zogenaamd een relatie. Als we vermoeden dat mensen ons kunnen horen, praten we over fiets- en kanoroutes. Ik loop hier niet rond met een kogelwerend vest, maar in een vrolijke ruitjesbroek en op gympen. Dit is waarvoor wij bij het Tactisch Team zijn gehaald: we zijn allemaal kameleons. Op een of andere manier gaan we altijd op in onze omgeving, zonder argwaan te wekken. De collega met wie ik vandaag werk is de mooie vrouw die alles voor elkaar krijgt. Een ander is zo ontwapenend dat je hem nog je pincode zou geven. En dan is er nog de kleine, grijze muis, een kenmerk dat in deze positie van grote waarde is: je kunt hem overal neerzetten en hij valt nooit op. Zelf kan ik me vooral heel makkelijk aanpassen: het maakt me niet veel uit of ik nou in de zakenwereld moet rondlopen of tussen wat Amsterdamse penoze. Zolang ik maar niet hoef te doen alsof ik heel technisch ben. Zet je me undercover tussen vrachtwagenchauffeurs, dan zullen die snel zien dat ik er drie dagen over doe om een oplegger af te koppelen. Een ander draait daarvoor dan weer zijn hand niet om. We zijn een team, allemaal geschikt voor dit werk en toch allemaal anders. Met als grootste gemene deler dat we allemaal die opleiding hebben gehad en levensgevaarlijk kunnen zijn als dat nodig is.

En hier, in het lieflijke Liempde, zou het best eens gevaarlijk kunnen worden. We zijn hierheen gestuurd omdat het vermoeden bestaat dat deze kalme camping op dit moment wordt gebruikt als opleidingscentrum van de Koerdische terreurbeweging PKK.

De camping bestaat niet alleen uit plekken voor tenten, caravans en campers. Er staat ook een soort woonboerderij die gehuurd kan worden. Het is een behoorlijk gebouw, met op de begane grond onder meer een eetzaal, een keuken, sanitair en een binnenplaats, en op de eerste verdieping acht slaapkamers. Die eetzaal is ook prima geschikt voor 'conferenties en cursussen', zo staat op de site van de camping te lezen. Maar aan de cursus die er nu volgens een onderzoeksteam wordt gegeven, heeft de opsteller van die tekst waarschijnlijk nooit gedacht. Hoewel het fiets- en kanoseizoen voorbij is, is de hele boerderij afgehuurd. Al enige tijd is er een groep van ongeveer dertig gasten aanwezig die voor het

leeuwendeel uit mannen bestaat. Ergens zijn dus aanwijzingen opgedoken dat ze hier zijn om opgeleid te worden tot volwaardige leden van de PKK, die na een cursus 'speciale oorlogsvoering' naar Armenië zullen worden gestuurd om daar te strijden voor de Koerdische zaak.

Een mogelijke terreuropleiding, dat is een nieuw fenomeen in Nederland. Met name terreurbeweging Al Qaida houdt de wereld sinds 9/11 wel in zijn greep, maar tot nu toe zijn grote aanslagen in Europa uitgebleven. Voor de gemiddelde Nederlander, of die nou in Liempde, Maastricht of Amsterdam woont, lijkt terreur nog steeds ver van zijn bed.

Maar voor de Nederlandse opsporingsautoriteiten die ons geregeld inschakelen is dat idee helaas al verleden tijd.

Dus hier staan we nu, in een Brabants dorp. Wederom lijkt de dreiging heel dichtbij en heel serieus. Voor het onderzoek is het wenselijk dat er apparatuur in de boerderij wordt geplaatst in het kader van de OVC, Opnemen Vertrouwelijke Communicatie: artikel 126l uit het *Wetboek van Strafvordering*. Alles wat daaronder valt is strikt in de wet geregeld. De meeste mensen bij de politie krijgen er zelden of nooit mee te maken, maar voor ons is het wekelijks terugkerend werk. Werk dat we bijzonder serieus nemen en waarbij we niet over één nacht ijs gaan.

De camper heeft ons de kans gegeven te observeren. We hebben het terrein in kaart gebracht en de gasten zo goed mogelijk bekeken. Er zitten veel jonge mannen bij, vanaf een jaar of vijftien, zestien, maar ook mensen die duidelijk de boel bewaken en beveiligen. En dan is er nog de beheerder van de camping zelf. Misschien heeft hij het gebouw gewoon verhuurd zonder ook maar iets te weten van de bijzondere gebruikers, maar op dit moment kunnen we nergens zomaar van uitgaan.

Wij twee zijn niet de enigen die een verkenning hebben gedaan. In een ons-kent-onsdorp als dit blijkt het nog niet zo makkelijk. Twee collega's graven een dezer dagen een gat in de grond langs de weg voor de camping. Al snel komt er een man langs. 'Wat zijn jullie hier aan het doen?'

'Telefoonkabels aan het verleggen.'

'Luister eens: ik werk al twintig jaar hier in de buurt en die kabels liggen al twintig jaar aan de andere kant van de weg. Dus ik weet niet waar jullie mee bezig zijn...'

De man wordt snel afgewimpeld en voor de vorm gaan ze ook aan de andere kant nog even graven.

Soms is het nog helemaal niet zo simpel om een kameleon te zijn – zeker niet in Liempde. Deze uitgebreide operatie vraagt om creativiteit, goede voorbereiding en lef. Een van ons weet met een slimme cover naar binnen te gaan om een verkenning te doen. Het lukt hem niet alleen om van de

eigenaar een rondleiding te krijgen van het pand en het terrein, maar zelfs om apparatuur achter te laten in een van de klaslokalen.

Maar er is ook behoefte aan beeld. We bepalen een goede plaats om een camera te plaatsen. Het wordt weer een heimelijke actie, heel laat op een koude avond. Het plaatsen wordt gedaan door een collega, ik ben zijn veiligheid. Ik zoek een plaats vanwaaruit ik hem én de omgeving goed kan zien zonder zelf op te vallen. Op een geschikte plek ligt een stapel oude, groen uitgeslagen schuttingen. Ik schuif mezelf er op mijn buik onder.

‘Vijf-vijf,’ zeg ik, de vaste code om aan te geven dat je hebt ontvangen en begrepen wat er tegen je gezegd werd. Maar net nadat ik dat heb gezegd, wordt er een lamp aangeknipt in de woning van de beheerder. Wat? Op dit tijdstip kan die man buiten toch niets meer te zoeken hebben? Nee, hij niet, maar zijn hond wel. De deur zwaait open en nog voor de man zelf verschijnt, sprint zijn huisdier al de vrijheid tegemoet. Hoeveel ik ook van honden houd, tijdens een actie zie ik ze liever niet. Ze ruiken te goed. Ook dit exemplaar komt recht op me af. Ik ben onzichtbaar onder het hout en dat maakt dat ik in principe veilig ben als het om die man gaat, zolang hij maar niet al te dichtbij komt. Maar zijn hond heeft een veel betere neus. Hij snuffelt aan mijn schuilplaats.

‘Kom hier!’ hoor ik de man roepen.

Hij is duidelijk geïrriteerd. Waarschijnlijk heeft de hond hem wakker gemaakt en wil hij gewoon zo snel mogelijk weer naar zijn bed, bedenk ik. Laten we het hopen. Het beest reageert niet meteen. Het wordt me al snel duidelijk waarom dat zo is. De hond gaat er eens goed voor staan en begint over de schuttingen te plassen. Ik lig gelukkig net op een plek die droog blijft.

‘Kom hier!’ klinkt het nog een keer.

Nu snapt ook het dier dat de baas kwaad is en dat het geen zin heeft om hem zelf te komen halen. Op een sukkeldrafje loopt hij terug naar de deur. De kust is weer veilig. Ik adem diep uit.

‘Hond is weer binnen, licht is weer uit.’

Mijn collega gaat verder met zijn werkzaamheden.

2004 is het jaar waarin blijkt dat de extremistische moslimterreur zich niet alleen op Amerika richt. In maart heeft Al Qaida al een enorme aanslag opgeëist in Madrid, waarbij bijna tweehonderd doden en zo’n tweeduizend gewonden vielen. De gemiddelde Nederlander begint te beseffen dat we hier ook niet per se veilig zijn.

Toch is de schok enorm als op 2 november 2004, midden in druk Amsterdam, filmmaker Theo van Gogh wordt vermoord door een extremistische moslim. Voor veel mensen binnen politie, justitie en

veiligheidsdiensten is hij geen vreemde. Al sinds 2002 wordt hij door de opsporingsautoriteiten gerekend tot de Hofstadgroep, die zou bestaan uit een aantal geradicaliseerde moslimjongeren.

Het onderzoek naar die groep heeft veel indruk op me gemaakt. We hebben ontdekt hoe die mensen leven, denken en zich organiseren, en wat ze van plan zijn. We realiseren ons dat we aan het proberen zijn een ongekende dreiging onder controle te houden. Wat als deze types straks de kans zouden krijgen de verschrikkelijke acties die ze bedenken ook echt uit te voeren? Dat mag niet. Dus draaien we weer onze acties, hoeveel het er ook zijn.

Op 10 november wordt in het Haagse Laakkwartier na een lange dag een aantal leden van de Hofstadgroep gearresteerd omdat ze diverse aanslagen zouden beramen.

'ʼs Ochtends gooide een van hen een handgranaat naar het arrestatieteam. Er vielen gewonden. Deze dag heeft een enorme impact op ons. De specialistische wereld is klein, we kennen elkaar allemaal en werken samen, we hebben samen acties of opleidingen gedaan. Iedereen is van slag, niet alleen vanwege de terreurdaden zelf, maar ook door het feit dat heel goede bekenden van ons verwond zijn. Ook wij werden direct geactiveerd en naar het Laakkwartier gestuurd om te proberen in kaart te brengen wat zich de rest van de dag precies afspeelt in de woning waar de verdachten zich hadden verschanst.

En twee dagen later, op vrijdag 12 november, staat het normaal zo rustige Liempde op zijn kop als de Nationale Recherche met veel manschappen en materieel een inval doet in de kampeerboerderij en er ongeveer dertig verdachten worden aangehouden. Het onderzoek is omvangrijk geweest en ook tien huizen, verspreid over het hele land, worden binnengevallen. Drieëntwintig van de in Liempde gearresteerde mensen zouden 'cursisten' van de PKK zijn geweest, die werden klaargestoomd voor onder meer het plegen van aanslagen.

De dreiging van terreur valt definitief over Nederland. En wie terreur zegt, zegt extreem gevaar. Daarom speelt het team van mannen en vrouwen van het TT een rol in bijna alle Nederlandse zaken die hiermee te maken hebben.

Intussen begint in de jaren 2003 en 2004 een heuse liquidatiegolf van criminelen in Amsterdam en omgeving. Bovendien komen er zaken op ons pad waarvoor we de hele wereld overvliegen. Als je weet dat we alleen voor de twee zaken die ik net omschreef al een paar weken iedere nacht in touw zijn geweest, snap je dat zeggen dat we het druk hebben een eufemisme is. Onze leidinggevenden zeggen weliswaar niet ja tegen álle

verzoeken die binnenkomen, maar wel tegen heel veel. Het aantal aanvragen stijgt en stijgt en iedere zaak komt met het label 'topprioriteit'. Maar ons team wordt niet groter. Sinds wij erbij zijn gekomen, is er niemand meer toegevoegd. We hebben een gruwelijk tekort aan mensen.

Onze taak beperkt zich niet tot de non-politionele acties waarvoor we zijn opgeleid; we lopen net zo hard mee in het heimelijke deel van de TT-operaties. Bij een actie zoals die in Liempde zijn we maximaal aan het werk, vaak overdag én 's nachts, met undercoveroperaties als het licht is en heimelijke acties in het donker. Als we niet aan een actie deelnemen, hebben we piketdienst en moeten we klaarstaan, eigenlijk het hele jaar door. En hebben we geen piketdienst, dan drinken we het liefst ergens een biertje. Er een privéleven op na houden lukt eigenlijk helemaal niet meer.

Eén keer hebben we geprobeerd de twee werelden bij elkaar te brengen. Het duurde maanden voordat het geregeld was, maar daarna hadden we dan eindelijk een feestje met partners. Eindelijk zouden die alle collega's zien en onderling kunnen klagen over de nadelen van de rol van partner van een TT'er. Er zou zéker niet gewerkt worden die avond. Maar nog voor het feest goed en wel op gang is, zorgt een spoedverzoek toch voor een *change of plans*. We kunnen onze feestelijke trui weer verruilen voor een bivakmuts: er moet direct een plaatsing worden uitgevoerd bij een Hells Angel in het oosten van het land.

Bianca kan haar eerste wijntje na twee slokken weer neerzetten. Ze kijkt me even hoofdschuddend aan, stapt dan in de auto bij Stans vrouw en samen rijden ze naar huis: tot zover de eerste en laatste poging tot een 'TT-feest met aanhang'.

En het stopt niet, het wordt steeds intensiever. Er zijn steeds meer dagen en nachten dat ik niet thuiskom. En doe ik dat wel, na een paar lange acties, vaak als de zon weer opkomt, dan ga ik naar bed en slaap ik.

Onze directe chefs, de operationeel leidinggevenden, zien waar we het over hebben. Ze draaien net zoveel uren als wij en merken dat we allemaal uitgeput raken. Maar de laag erboven, de strategische leiding, lijkt dat minder scherp te zien. Het is een gegeven dat dit werk fysiek en mentaal zoveel druk met zich meebrengt dat je het maximaal vier, vijf jaar kunt volhouden. We zitten op een trein die steeds harder gaat rijden. En die lijn in het zand komt er uiteindelijk nooit. We staan allemaal voortdurend in de actiestand; we zijn zo druk met het werk bezig dat we niet eens de tijd hebben om echt na te denken over wat het met ons doet en of we dingen anders zouden willen. We zijn nu eenmaal gewend aan hiërarchie, aan orders. En is dat ook niet precies wat ons zo uniek maakt? Als wij het niet doen, wie dan wel?

Zo ontstaat er afstand tussen de strategische leiding en ons, maar worden wij als team steeds hechter. Ik ben de klos, jij bent de klos, we zijn allemaal samen de klos. We hebben een geweldig teamgevoel met zijn zestienen. We realiseren ons misschien nog niet eens helemaal hoe speciaal het is wat we samen aan het doen zijn, maar dat we het sámen doen staat vast. Ik heb dagelijks te maken met leven en dood, zaken die een enorme verantwoordelijkheid met zich meebrengen en die gruwelijk mis kunnen gaan – ook voor mezelf. Daar is niet iedereen voor geschikt, dat vereist iets speciaals van je. Blijkbaar heb ik dat. Maar ik betaal er privé een flinke prijs voor.

9

Afpersing

Leiden, 2004

Body Count, Body Count.
Body Count, Body Count, yeah motherfucker!

'Denk je goddomme dat die criminelen thuis Kerstmis zitten te vieren, Marcel?'

Iedere relatie komt weleens onder druk te staan door bepaalde omstandigheden die je pijn doen en je onmachtig laten voelen. Je moet dit met elkaar oplossen, met je gezin en met je familie. Lukt het om dat samen te doen, dan maakt het je relatie ijzersterk. Lukt het niet, dan is de kans groot dat je uit elkaar groeit, dat je afzonderlijk een eigen wereld gaat creëren met vrienden en mensen om je heen bij wie je je veilig en vertrouwd voelt. Dit is er nu aan de hand met mij en Bianca.

Ik sla met mijn hand op het stuur. Deels omdat ik mee zit te zingen met het nummer dat ik draai, maar vooral omdat ik kwaad ben. Op de criminelen, op mijn werk, op Fons, maar met name op mezelf. Omdat ik weet dat het totaal scheef aan het lopen is en toch ga.

Tegen het einde van 2004 is John de Mol actiever dan ooit op de voetbalmarkt. Vanuit zijn kantoor in Laren stuurt hij faxen naar topclubs door heel Europa. Van welke ploeg hij zelf fan is, lijkt weinig uit te maken. De televisietycoon benadert Lazio Roma en Fiorentina in Italië, Leeds United in Engeland, KV Mechelen in België en Atlético Madrid in Spanje. Steeds is de boodschap hetzelfde: een van zijn bedrijven wil investeren in de club. En De Mol, goed voor enkele miljarden, doet niet aan zakcentjes. Het gaat steevast om tientallen miljoenen.

Dat John de Mol zich op de voetbalmarkt zou willen begeven, is op zich helemaal niet ondenkbaar. In 2003 heeft de Russische miljardair Roman Abramovitsj een nieuwe trend gezet door de Londense club Chelsea te

kopen. De volkssport voetbal kwam daarmee voor het eerst in handen van een buitenlandse investeerder van bepaald niet onbesproken gedrag en daar was niet iedereen enthousiast over. Maar toen Chelsea zich ineens grote aankopen kon veroorloven en weer mee kon doen in de Champions League, verstomde het gemor onder de fans al snel en gingen andere clubs ook voorzichtig kijken of er misschien nog rijke Russen, Chinezen of mensen uit het Midden-Oosten waren die een leuke belegging zochten. Nota bene in Nederland was al in 2001 een spannend proefballonnetje opgelaten: er was sprake geweest van een Amerikaanse investeerder, warenhuisketen Walmart, die 100 miljoen had willen pompen in subtopper Vitesse. Maar op de persconferentie waar dit nieuws bevestigd zou worden, waren de directeuren van Walmart niet verschenen en de deal was nooit doorgegaan. Bijna was een club in ons land dus voorloper geweest van een trend die het hele Europese voetbal nog zou gaan bepalen.

Niet helemaal onmogelijk dus. Maar De Mol schiet met zijn Europese faxoffensief wel erg met hagel. Leeds United, KV Mechelen of Atlético Madrid, maakt dat nou echt niets uit? Waar een Russische oliebaron nog zou kunnen denken dat het eigendom van een topclub in West-Europa, welke dan ook, hem daar in één klap status kan opleveren, heeft John de Mol dat soort bekendheid allang verworven. Ja, hij houdt zakelijk gezien van voetbal. Maar dan toch vooral van de uitzendrechten; zijn product is televisie. Hij is precies op dat moment verwikkeld in een strijd om de rechten van de Eredivisie, die hij op zijn nieuwe kanaal Talpa wil gaan uitzenden. En hij is geen impulsieve investeerder. Deze storm aan faxen is atypisch voor hem. De buitenlandse clubs die de aanbiedingen ontvangen, kennen hem niet goed genoeg om dat te weten, maar als ze bellen of faxen met Laren komen ze er direct achter: John de Mol is helemaal niet van plan honderden miljoenen te verstrooien in het Europese voetbal. Hij weet van niets. De faxen zijn uit zijn naam verstuurd door iemand anders. Maar door wie en waarom?

In de afgelopen anderhalf tot twee jaar is mijn werk mijn bestaan gaan beheersen. Mijn privéleven is op de tweede plaats gekomen. Maar daarmee is het natuurlijk niet weg. Een van de redenen dat ik geschikt ben voor mijn werk is mijn concentratie, mijn focus. Kennelijk kan ik die focus echter niet in twee werelden opbrengen. Zo keek ik vroeger met misprijzen naar de vaders van andere kinderen, vaders die vijftig à zestig uur per week bezig waren voor hun onderneming of hun verantwoordelijke baan en nóóit iets met de kinderen deden. Vaders die alles aan de moeder overlieten. Niet omdat ze het wilden, maar omdat hun

werk dat vroeg.

Zo'n vader ben ik geworden. De meeste gezinnen zitten nu midden in hun kerstvakantie en mijn gezin schreeuwt om aandacht, een vader, een man, rust, gezelligheid. Ik zou nu eigenlijk bij mijn kinderen en hun moeder moeten blijven. Het verscheurt me. En Bianca geeft geen kik, ze staat altijd achter me en zorgt in haar eentje voor de hele opvoeding, maar ik voel hoe ver we van elkaar verwijderd zijn als ik haar blik zie. Alles staat op scherp, thuis en op het werk.

Ik rijd met hoge snelheid over de A2, op weg naar De Kooi. Er is sprake van een kans die zich één keer in een onderzoek voordoet en ik ben degene die alles van de zaak weet. Ik heb de hele voorbereiding gedaan en het contact opgebouwd met het team. Ik weet precies wat er moet gebeuren en alles is op mij afgestemd. Natuurlijk denk ik dat ik onvervangbaar ben.

Heel specialistisch Nederland is in touw, ik sta recht onder het commandocentrum waar de leidinggevenden van de observatieteams, arrestatieteams, het Landelijk Infiltratieteam en het rechercheteam aanwezig zijn, alles staat op scherp. Na diverse belletjes van mijn leidinggevende ben ik bereid de actie te doen, ondanks de situatie thuis. Mijn leidinggevenden weten dat dit een impact heeft op het gezin, zoals bij ons allemaal.

Maar met name mijn directe baas lijkt er de ernst niet van in te zien. Het is Fons, de instructeur uit de opleiding, die mee is doorgestroomd naar de DSRT. Ik heb hem verteld wat voor spanning het aangaan van deze klus me oplevert.

Ik zit midden in het onderzoek. Ik heb de voorbereidingen gedaan, de organisatie leren kennen en ik weet tot op de komma wat er van mij verwacht wordt. En de dreiging gaat door, er is een inzet nodig. Het is een moeilijke situatie. Fons kijkt naar het organisatiebelang, het belang voor die familie die ernstig wordt bedreigd.

'Marcel, we hebben je nodig, jij bent de aangewezen persoon om dit te doen. Er is druk van bovenaf, de zaak moet gewoon goed gedaan worden, klaar. Dit keer geen verkenningen en *trial runs*; dit moet de eerste keer lukken. Jij gaat vanmiddag naar de kroeg.'

En daar ga ik dus weer, wederom de keuze voor het werk, het team, de slachtoffers en het onderzoek. Mijn loyaliteit wint, mijn drive wint. Het zal het startschot blijken voor de splitsing in mijn relatie.

In De Kooi kleed ik me om. Mijn spijkerbroek en sneakers gaan de kast in. In plaats daarvan trek ik een pak en mooie schoenen aan. Geen politiehesje vandaag, geen bivakmuts en ook geen wapen. Op deze dag in

de laatste week van het jaar werk ik niet bij de politie, maar bij Talpa, het bedrijf van John de Mol. Ik kan die rol prima spelen.

In de afgelopen week ben ik meerdere malen in Laren langsgegaan om daar met managers en andere werknemers van het bedrijf te praten. De gesprekken leveren me voldoende basiskennis op. Als je het me nu vraagt, kan ik feilloos vertellen hoeveel mensen er werken, welke bedrijven bij de groep horen, welke producties er worden gemaakt en wie op welke functie zit. Ik heb de kennis die je zou verwachten van iemand in het middensegment van Talpa: ik ken de mensen en weet wat ze doen, maar ik overzie de geldstromen niet en kan daar al helemaal niet over beslissen. Dat maakt me de ideale man voor de klus van vandaag.

Natuurlijk moet ik eigenlijk niet gaan, dat zal ik me achteraf nog wel realiseren, maar nu voelt het als mijn plicht én mijn uitdaging, dus ik ga. En laat ik eerlijk zijn: als ik een zaak draai, kom ik tot rust. Dan doe ik iets waar ik goed in ben en heb ik een team om me heen dat me steunt en begrijpt.

De briefing verrast me niet. In de afgelopen week zijn er weer faxen verstuurd. Dit keer kwamen ze niet meer zogenaamd vanuit het Larense kantoor, maar werden ze daar juist ontvangen. Ze zijn nu rechtstreeks aan De Mol gericht. En de toon is dreigend. Ook tegenover de heer N., de man die als woordvoerder van Talpa het vaakst in de media te zien is: T.N. Op 21 december rolt de eerste boodschap uit De Mols faxapparaat. Daarin wordt gesteld dat het volgende verwacht wordt: er moet een rode Ajax-tas aangeschaft worden. Deze moet worden gevuld met kleren, bladen, doucheartikelen en vier miljoen euro. Van T.N. wordt verwacht dat hij op 23 december om 17.33 uur op Amsterdam CS op de trein naar Brussel-Zuid stapt. Dat hij met die tas in de tweede klas (midden) gaat zitten. Dat hij die dag in blauw krijtstreeppak in de trein stapt en dat hij die zonder tas in Antwerpen-Berchem weer verlaat. Als dit niet geschiedt, wordt er overgegaan op Mastermind 2.

Uit het bericht blijkt verder dat de afzender of afzenders ook verantwoordelijk zijn voor de vele aanbiedingen aan voetbalclubs. Het doel is blijkbaar om Talpa en zijn baas in diskrediet te brengen en processen in gang te zetten die het dagelijks werk onmogelijk maken. Eén raadsel is daarmee opgelost. Maar over de identiteit van de dader of de dadergroep zegt deze fax natuurlijk nog steeds niets.

John de Mol zelf is, hoe triest ook, wel wat gewend. Een jaar eerder heeft iemand al gedreigd zijn zoon Johnny te ontvoeren. Het gezin wordt goed beveiligd. En nog belangrijker: de zakenman heeft na die affaire afgesproken dat hij bij een dreigement nooit ergens zelf op ingaat, maar

direct de politie inschakelt. Dat doet hij nu dus ook.

De heer N. hoeft geen krijtstreeppak, geen treinticket en ook geen Ajax-tas te gaan kopen. Dat laatste was trouwens sowieso een probleem geworden, ook als De Mol wel aan zijn afpersers had willen toegeven. Rond het losgeld is nog een aanvullende eis gesteld: de vier miljoen moet niet worden geleverd in euro, maar in diverse valuta, waaronder Zweedse kronen. Nu is die munt veel minder waard dan de euro en moeten er dus veel meer briefjes worden verzameld om tot het totaalbedrag te kunnen komen, zoveel dat het absoluut onmogelijk is om die in een Ajax-tas te proppen. Blijkbaar zijn de praktische zaken aan de afperserskant niet helemaal goed doordacht.

Nadat de heer N. 23 december gewoon thuis en op het werk heeft doorgebracht, komt een dag later een tweede fax binnen. De toon is teleurgesteld en boos. Al begint het allemaal nog keurig.

Geachte heer,
Het is een waar genoegen om u weer te schrijven. Gisterenmiddag hadden wij een afspraak waar u niet op bent ingegaan. Zoals u hebt gemerkt, komt Mastermind 2 langzaam op gang.

Daarbij blijft het wel, qua keurigheid. De ondertekenaar van de fax, ene Lina, stuurt een tweede uitnodiging. Dit keer moet een medewerker van Talpa zich melden in stadscafé Van der Werff in Leiden. Daar zal een van Lina's criminele collega's, Ray, klaarstaan om hem te woord te staan en afspraken te maken over de geldoverdracht.

Gebeurt dat niet, *dan komt er nog een portie geweld bij tegen u en uw personeel die we allemaal weten te wonen.* Blijkbaar is dat waar 'Mastermind 2' voor staat: mogelijke doden en gewonden. Zover hoeft het niet te komen, laten de politieonderhandelaars die namens het bedrijf het contact hebben overgenomen de afpersers weten: een medewerker van Talpa staat klaar om op de genoemde middag in de kroeg te verschijnen. Ik heb er een keurig pak voor aangetrokken.

Stadscafé Van der Werff is het prototype van een bruine kroeg, met ouderwetse krukken aan de bar, donkerbruine panelen tegen de muren en kleine kristallen kroonluchters van kort na de Tweede Wereldoorlog. Zo'n kroeg waar het speciaalbier, zeker in deze winterse vakantieperiode, al vroeg in de middag volop wordt getapt.

Ook vandaag is het druk, al zit de zaak nu eens niet vol met vaste klanten: het lijkt wel of iedereen die bij een specialistische afdeling van de Nederlandse politie werkt vandaag in of om het pand is verzameld.

Als ik mijn auto heb geparkeerd en even voor de afgesproken tijd

binnenwandel, zie ik Simon, mijn chef, al aan de kop van de bar staan. Aan diverse tafels zijn collega's van het arrestatieteam, in vrolijke kersttruien en spijkerbroeken, met elkaar in gesprek. Buiten staan nog meer mensen van zowel arrestatie- als observatieteams. Ik voel me veilig en weet dat ze er allemaal zullen staan als het mis zou gaan. Het teken voor als het fout gaat is duidelijk en als ik het laat zien, zal er direct worden ingegrepen. Ik hoop echt dat Ray komt.

Ik knik Simon onopvallend toe en bestel een cola. Dat horen ze in De Kooi ook, want ik ben volgehangen met afluisterapparatuur. De back-up van het team maakt dat ik ontspannen oog. Maar ik ben niet ontspannen. Dit is geen heimelijke actie midden in de nacht op een afgelegen parkeerterrein. Dit is geen situatie waarbij eventueel geweld nodig is. Dit komt aan op lef en acteren en dat is toch wel even wat anders.

Knop om.

Als Ray komt, moet ik een vriendelijk gesprek met hem voeren en daarbij heel goed mijn doel in het oog houden: hem zo veel mogelijk ontlokken. Op dit moment is er nog weinig bekend over de identiteit van de afperser of afpersers. Of het gaat om een eenmansactie of een goedgeorganiseerde bende, weten we niet. Dat het om een gruwelijk uit de hand gelopen grap zou gaan, gelooft niemand. De dreiging kan maar beter serieus genomen worden. Ik ben hier niet om zaken te doen of afspraken te maken over het losgeld – dat mag ik niet eens. Maar ik wil de man die ik ga ontmoeten ook niet het gevoel geven dat hij voor niks is gekomen.

Mijn voornaamste taak is hem aan de praat houden en zorgen dat hij dingen zegt die erop wijzen dat hij daderkennis heeft. In de faxen aan De Mol is verwezen naar andere bedrijven die hij in zijn bezit heeft, zoals Radio Noordzee. Dat weet niemand anders dan de verzender. In het ideale geval, als echt alles meezit, weten de onderzoekers na deze ontmoeting niet alleen zeker dat deze man een van de daders is, maar heeft hij ook nog clues weggegeven over zijn identiteit.

Ik hoef niet lang te vrezen dat ik hier voor niks ben. De helft van mijn eerste colaatje staat er nog als een man de kroeg binnenstapt. Hij is netjes gekleed, is vrij klein van stuk, heeft kort haar en is zo te zien van Molukse afkomst. Hij kijkt rond, onze blikken kruisen elkaar en hij komt naast me staan aan de bar.

'Hoe is het?'

'Goed hoor. Met jou?'

Hij bestelt wat. Het wordt weer even stil. We kunnen ook moeilijk doen alsof we beste vrienden zijn die elkaar na lange tijd weer eens tegenkomen. Simon gebaart naar me vanaf de hoek van de bar. *En, is hij*

het? Ik haal mijn schouders voorzichtig op. De man heeft zich niet voorgesteld als Ray, laat staan als 'de afperser'. Ik neem de tijd. Rust is een wapen dat nooit weigert, hebben we in de opleiding geleerd.

We praten kalmpjes verder, als mannen die na een jaar hard werken allebei hebben besloten dat een uurtje aan de bar welverdiend is. Langzaam komt het gesprek op zaken die met De Mol te maken hebben. We hebben het over muziek. Ik vraag hem naar welke radiozenders hij luistert. Radio Noordzee, is het antwoord. Normaal zou het onschuldig zijn, in deze context is het veelbetekenend.

Als hij me vraagt wat voor werk ik doe, noem ik Talpa. De acteerlessen uit de opleiding komen van pas. Ik praat schijnbaar nonchalant over mijn werk en wat het inhoudt en noem de namen van enkele collega's, onder wie de heer N. De man tegenover me gaat er niet direct heel erg op in. Hij is op zijn hoede, maar hij knikt begrijpend en het is duidelijk dat hij weet waar ik over praat. Eigenlijk weet ik na tien minuten wel genoeg: dit is de man die het onderzoeksteam moet hebben. Ray – die ongetwijfeld anders heet – heeft de faxen gestuurd of is op zijn minst een verbindingsman van de dader of daders. Het zou fijn zijn als ik iets meer kon achterhalen over zijn identiteit.

'Jij komt uit Amsterdam, of niet?'

Blijkbaar heeft mijn accent me verraden. Ontkennen heeft weinig zin.

'Ja, klopt. Hoor je dat zo goed dan?'

'Ja, dat hoor je wel. Grappig dat je hier in de kroeg staat. Ga je in Amsterdam ook weleens naar de kroeg?'

'Soms.'

'Wat zijn je favoriete kroegen daar?'

'Mwah, ik ga echt niet vaak. Weet je wat het is: ik houd gewoon niet zo van dat zien en gezien worden.'

'O, ik wel. Nou ja, niet overal natuurlijk.'

Hij noemt een aantal plekken in Amsterdam waar hij blijkbaar graag komt. Het zijn zaken die ik ook wel ken; ze staan er vooral om bekend dat ze veel 'fout geld' aantrekken. Ik besluit hem eens voorzichtig te testen.

'Daar heb ik niks mee. Ik heb gewoon niet zoveel met geld, denk ik.'

'Maar je houdt toch wel van mooie spullen? Ik houd echt van mooie spullen.'

'Nee joh. Ik rijd in een Seat. Ik weet misschien nog net welk type. Maar als je me nu vraagt naar mijn kenteken, zou ik dat bij Gods gratie niet kunnen opnoemen.'

'Echt niet? Wow.'

'Jij wel zeker?' zeg ik schijnbaar schamper.

‘Ik rijd in een BMW...’

Hij doet het echt. De man beschrijft zijn voertuig tot in detail. Hij kan niet vermoeden wat voor consequenties die info kan hebben. Natuurlijk, het kan een vernuftig dwaalspoor zijn, maar zo slim schat ik hem niet in. Ik weet wat er nu gebeurt: vanuit De Kooi, waar dit ook is gehoord, krijgen de teams die buiten staan onmiddellijk de opdracht te gaan zoeken naar de juiste BMW. De eigenaar daarvan is natuurlijk zo achterhaald. Als ik ze even de tijd geef, kunnen ze er zelfs meteen apparatuur in plaatsen. Het is bijna te mooi om waar te zijn. Ik moet mijn nieuwe vriend nog even aan de praat houden.

‘Haha, wat goed man. En je weet zeker ook precies de topsnelheid en van 0 tot 100 in zoveel seconden.’ Ik lach om te laten zien dat ik onder de indruk ben. Hij kijkt trots.

We kletsen nog even door. Kletsen is wel het juiste woord, want ik weet al genoeg van hem en hij begint zich langzaamaan te realiseren dat hij niet echt zaken met me kan doen. Ik ben duidelijk een onderknuppel, niet iemand van het kaliber dat hij gehoopt had aan te treffen. Hij wordt er niet zichtbaar kwaad van.

Als hij een tijdje later vertrekt, is het waarschijnlijk met het idee dat hij echt met iemand van Talpa aan de bar heeft gehangen, alleen niet met een man die beslissingen mag nemen. In zijn hoofd moet ik me nu waarschijnlijk weer melden bij mijn baas, terwijl hij zich, al dan niet met anderen, stort op de volgende fax naar Laren.

Even later verlaat ik het café, de actie is goed verlopen maar toch ben ik op mijn hoede. Je weet maar nooit wat er in de buurt staat en ook zit er nog adrenaline in mijn lijf. Het loopt vaak anders dan je denkt en ook nu houd ik weer rekening met allerlei scenario’s, ook het worstcasescenario.

Ik stap met Simon in mijn auto. We hebben die euforische ontlading na een gelukte actie. Alles is goed verlopen, zeker als straks zal blijken dat de naam van de dader rechtstreeks te herleiden is via de informatie die hij heeft gegeven.

Ik zet koers naar De Kooi, terwijl ik weet dat ik naar huis zou moeten gaan. De mallemolen gaat door, de criminele trein staat nooit stil en wij zijn nu eenmaal de eersten die het spoor moeten barricaderen. Daarvoor moeten we klaarstaan. Kijk nu naar wat zich vandaag afspeelt: één druk op de knop en daar ga ik weer. En het voelt nog goed ook om deze rol te hebben en samen met vijftien anderen op een unieke manier de zwaarste criminaliteit te bestrijden. We hebben de samenhorigheid, de collegialiteit, het respect voor elkaar zoals je dat in De Kooi voelt. De jongens om me heen zullen me zo meteen als eerst vragen hoe het met me

gaat. Ze steunen me als het nodig is.

In mijn privéleven is dat anders aan het worden. Ik vertel heel weinig over mijn werk, vaak vullen mensen van alles in, beginnen daarna over een bekeuring. Ik kan ook niets vertellen, terwijl anderen de hele avond lijken te kunnen kletsen over hun baan bij een verzekeringsmaatschappij of in een winkel. Hoe belangrijk moet ik de nieuwe plantjes in de tuin van mijn ouders vinden als ik net terugkom van een zaak waarbij levens op het spel stonden?

Lang stilzitten – toch vaak wel handig als je bij iemand op bezoek bent – lukt me niet meer.

Ik kom steeds vaker niet als ik voor een verjaardag of een etentje word uitgenodigd, meestal omdat ik moet werken of omdat ik piket heb. Iedere keer met twee auto's naar een feestje of verjaardag heeft op een gegeven moment ook impact. Dat sommige vrienden van vroeger me niet meer uitnodigen, is logisch en terecht. Ik kon altijd genieten van kleine dingen: zomaar ineens bedenken dat je ergens heen gaat, ergens lekker eten met mijn vriendin of een vriend, een onverwacht leuk gesprekje met iemand. Maar als je werk constant groots en meeslepend is, lijkt al het andere al snel te klein om er nog iets bij te voelen. En juist dat idee vreet aan mijn mentale kracht.

Niet lang na die decemberdag in Leiden wordt een man aangehouden: Rocky T. Zoals gewoonlijk zijn wij dan allang met andere zaken bezig, maar volgens berichtgeving in de krant en wat ik zo om me heen hoor, zou T. hebben toegegeven dat hij de faxen namens en aan John de Mol heeft verstuurd. Maar dat deed hij in opdracht van iemand van SBS6. Het had allemaal te maken met de strijd om de uitzendrechten van het Nederlandse voetbal. De Mol en zijn bedrijf moesten dusdanig in diskrediet worden gebracht dat die rechten nooit daar terecht zouden komen.

Of het allemaal waar is? Ik weet het niet, maar Rocky heeft de schijn nogal tegen.

Zo zal blijken dat hij al vrij vaak leugens de wereld in heeft geslingerd. Hij heeft amateurclub AFC al eens benaderd met een voorstel, namens 'een investeerder', om het Olympisch Stadion in Amsterdam te kopen en daar de thuiswedstrijden te gaan afwerken. En ook in andere populaire sporten heeft hij zich geroerd, met loze beloften aan onder meer autocoureur Christijan Albers, de SpaarSelect-schaatsploeg en de Nederlandse Volleybalbond. Hij maakte soms zelfs een klein uitstapje buiten de sport. Zo had hij het druk gehad in december 2004: hij deed in die periode

namelijk ook nog vier valse bommeldingen, waarvan er een leidde tot de complete ontruiming van station Rotterdam Centraal. En in 2003 beloofde hij positiviteitsgoeroe Emile Ratelband, die het wilde gaan maken in de politiek, een videoband waarop bewijs zou staan dat minister Gerrit Zalm meer wist van de moord op Pim Fortuyn. Ratelband ging twee middagen op stap met de Molukse magiër, maar degene die de band zou leveren kwam vreemd genoeg niet opdagen.

En o ja, dat incident met Vitesse en Walmart in 2001, waarbij de hele sportpers naar Schiphol afreisde voor een persconferentie die niet doorging? Inderdaad: ook dat zou een initiatief van Rocky T. zijn geweest.

Tijdens zijn proces geeft T. aan dat hij als vrijwilliger in de derde wereld wil gaan werken als zijn straf erop zit. Iedereen die het hoort, haalt de schouders op. Maar wie weet. Net voor hij zijn twee jaar cel volledig heeft uitgezeten, slaat Rocky op de vlucht. Sindsdien is er niets meer van hem vernomen. Geen voetbalclub is ooit nog door hem benaderd en in Amsterdamse kroegen is hij nooit meer gezien.

10
Maffia

Antillen, 2005

Soms begint het rond te zoemen in De Kooi: we moeten waarschijnlijk naar Texel, of: we gaan naar de overkant. 'Texel' en 'de overkant', dat zijn onze eigen codewoorden voor de Nederlandse Antillen. De wereldbol zit niet voor niets in ons logo; we kunnen niet alleen worden ingezet tussen Maastricht en Groningen, maar overal waar Nederlandse onderzoeken lopen. En zeker op de Antillen – Nederlands grondgebied – gebeurt dat met enige regelmaat. En dan kan het overal over gaan.

Op Aruba heeft ons team een bijdrage geleverd in het onderzoek naar Joran van der Sloot, de moordenaar van de Amerikaanse toerist Natalee Holloway. We moesten ook een keer met spoed naar Bonaire, waar op gruwelijke wijze een Nederlandse apothekersassistente was vermoord en waar wij werden ingezet om bijstand te verlenen aan het onderzoeksteam.

Topcrimineel Stanley 'de Ouwe' Hillis had op datzelfde eiland ook een huis, waar we operaties hebben uitgevoerd in het onderzoek naar 'de kouwe Ouwe'. Hillis werd bekend als een van de grootmachten uit de Nederlandse drugshandel. En dat is helaas standaard in de zaken die in de overzeese gebiedsdelen spelen: het heeft vaak met drugs te maken. Caribische eilanden zijn nu eenmaal een handige strategische doorvoerhaven tussen landen als Colombia en de Verenigde Staten en West-Europa.

Een van mijn eerste trips was naar Sint Maarten. Toen het vliegtuig pal boven het populaire Maho Beach de landing inzette, realiseerde ik me hoe bizar het was om uit Nederland naar de andere kant van de wereld te worden gestuurd. En ik was er natuurlijk niet om op dat strand te gaan liggen en naar de azuurblauwe zee te staren. Ik was op zoek naar een boot.

Een van de dingen die het Tactisch Team in die tijd veel deed, was het plaatsen van peilbakens: kastjes die vaak aan de onderkant van een auto

worden bevestigd en dan met grote regelmaat, bijvoorbeeld om de tien seconden, een gps-signaal afgeven. Tegenwoordig is dat geen vreemd middel, iedere Nederlander weet wat het is. Het waren op de eilanden vaak heel riskante situaties waarin we dit werk moesten uitvoeren, het afbreukrisico was hoog, er was sprake van corruptie, en de organisaties uit Colombia, Venezuela of de Dominicaanse Republiek waren echt gevaarlijk.

Op Sint Maarten gaat het dit keer niet om auto's, maar om boten. Het toerisme is niet de enige bron van inkomsten op het kleine eiland. Zeilboten werden door criminele groepen helemaal leeggehaald en volgepakt met cocaïne, waarna ze aan de oversteek naar Europa beginnen. Onze hulp is gevraagd in een onderzoek naar een van die groepen. Ik ben als kwartiermaker in mijn eentje afgereisd om te verkennen en te kijken wat de situatie vereist. Gelukkig sta ik er niet echt alleen voor: voor zaken in deze regio hebben we het RST, het Recherche Samenwerkingsteam. Daarin werken Nederland en de Antillen samen op het gebied van zware, grensoverschrijdende criminaliteit.

Ik ben Princess Juliana International Airport nauwelijks af, als al blijkt dat het hier allemaal wat anders gaat dan in de zo gestructureerde organisatie die ik gewend ben. De eerste briefing, of wat daarvoor moet doorgaan, heeft plaats in een cafeetje recht tegenover de luchthaven. Wanneer ik er met mijn tas in de hand binnenstap – vanbuiten de relaxte toerist, vanbinnen toch behoorlijk gespannen voor mijn eerste klus overzee – word ik aangesproken door een grote man die daar aan de bar hangt. Hij blijkt de taak te hebben me te verwelkomen en wegwijs te maken.

Nu is het eiland op het breedste stuk dertien kilometer lang, dus een verkenning duurt bepaald geen dagen. De boot waar het om gaat, heb ik snel gevonden: hij ligt een stukje de zee in, maar is prima bereikbaar. Ik maak een inschatting en bel naar Nederland om te zeggen dat het me verstandig lijkt als er drie of vier collega's overkomen. Ze worden op het eerstvolgende vliegtuig gezet; in dit soort vaak peperdure onderzoeken zijn drie lastminute tickets meestal geen probleem. Bovendien komen vluchten vanuit Amsterdam bijna altijd in de ochtend op Sint Maarten aan en kunnen de teamleden, als ze aan boord hebben gerust, meteen aan het werk.

Terwijl zij onderweg zijn, maak ik het plan: wanneer kunnen we de plaatsing het best uitvoeren? Vanuit welke posities kunnen we degene die dat doet het best beschermen?

De volgende ochtend haal ik mijn collega's van het vliegveld en neem ik hen mee naar de locatie waar de boot een dag eerder lag. Lag, inderdaad,

want hij is verdwenen. Even later krijgen we de melding dat iemand ermee naar de andere helft van het eiland is gevaren. Helaas is dat deel Frans grondgebied, waar we niet zomaar aan het werk kunnen gaan. Ik kijk de man die ons namens het RST bijstaat aan.

'Wat doen we nu?'

'Nu dienen we een rechtshulpverzoek in.'

'En hoelang duurt dat?'

'Toch snel een paar dagen. Dat moet van hier naar Nederland en dan naar Frankrijk en vervolgens weer terug hierheen.'

'Wat? Het team is net compleet.'

'Tja.'

Er zit domweg niets anders op. Terugvliegen en opnieuw komen zou ook dagen kosten. En we kunnen nog wel iets nuttigs doen hier, zij het dan officieel niet als politiewerk: die boot zoeken, nu aan de andere kant van het eiland. En ook dat kost ons weer geen dagen.

Binnen een paar uur zien we het verdachte vaartuig liggen in een haventje in een prachtige baai. In afwachting van de toestemming om onze actie uit te voeren, maken we een plan B. We bepalen weer de juiste posities en het beste tijdstip. Een paar dagen later kunnen we dan eindelijk van start. Die avond lopen we naar de baai. Een van ons zal naar de boot zwemmen om het baken te plaatsen. Maar ook plan B valt in duigen, want op de plek waar een halve dag eerder nog een boot lag, is nu niets meer te zien.

Een van mijn collega's gaat maar eens bellen met de Criminele Inlichtingen Eenheid in Nederland. Misschien dat ze daar iets weten. Terwijl hij probeert informatie te krijgen, moeten wij maar plaatsnemen in een barretje aan de baai. De twee Braziliaanse vrouwen achter de tap vinden dat een heel goed idee, want hoewel het *happy hour* is, zit de zaak bepaald niet vol. Als we net zitten, meldt de collega zich weer aan ons tafeltje.

'Ik heb slecht en goed nieuws.'

'Oké... doe eerst het slechte maar.'

'Die boot is onderweg naar Nederland.'

Er is vaak best veel bekend over die boten, maar waarom we dat peilbaken wilden plaatsen was om preciezere info te verzamelen: waar vertrekken ze, wanneer, welke route nemen ze en wanneer komen ze aan. Nu is het object uit zicht.

'Jezus. Dat is echt kut. Hebben we al die moeite voor niks gedaan.'

Na wat onderling gemopper herinneren we ons ineens dat hij ook nog iets positiefs te zeggen had.

‘En het goede nieuws?’

‘We zitten in een bar aan het strand op Sint Maarten.’

Ja, daar kan niemand iets tegen inbrengen. Dan nog maar een colaatje. Het werk is weliswaar niet gedaan, maar wel van ons heen gevaren. Deze boot zal zonder baken de overtocht maken. We zijn er nu toch.

De avond vordert. Het is gezellig. De twee Braziliaanse vrouwen weten inmiddels waar we vandaan komen. We hebben hun verteld dat we als vriendengroepje op vakantie zijn. Ik kijk uit over de donkere lucht boven de zee. Ineens duiken er twee lampjes op bij de ingang van de haven. Een boot komt langzaam aanvaren. Ik knipper met mijn ogen en kijk nogmaals. Geen vergissing mogelijk: dit is hem. De boot die nu al twee keer aan ons is ontsnapt. Als hij op weg is naar Nederland, gaat hij toch echt helemaal de verkeerde kant uit.

Nu ziet iedereen hem, ook de vrouwen achter de bar. Die beginnen meteen te zwaaien en naar de Nederlandse verdachten op de boot te roepen: ‘*Hey guys, come over! We’ve got friends from Holland here!*’ De mannen op de boot roepen iets terug in de trant van ‘we komen er zo aan’. Maar dat is wel het laatste wat we kunnen gebruiken: samen met de verdachten in het onderzoek aan het bier, terwijl hun boot er bijna naast ligt. Dus bedanken we onze gastvrouwen voor een leuke avond, rekenen heel snel af en vertrekken naar het politiebureautje van het eiland. Deze onverwachte wending biedt ons ook een kans om ons werk alsnog af te maken. Iets later die nacht zou de boot ongetwijfeld verlaten zijn en zouden we het peilbaken kunnen plaatsen. En zo gebeurt het: actie geslaagd en nog een leuke avond gehad ook.

Niet bij alle acties op Texel hebben we zoveel geluk. Vlak voor weer een trip heb ik een verkenning met Alex. In Zwolle is een Turkse organisatie actief op het gebied van drugs en wapens. Het verzoek is om een plaatsing te doen in de auto van de hoofdverdachte en wij gaan bekijken wat de bijzonderheden van de auto zijn. We houden niet van verrassingen en dus is een verkenning een heel belangrijk onderdeel van de operatie.

Op de terugweg neemt hij ineens een afslag. Het valt me op, maar ik zeg even niets.

Op een parkeerplaatsje met een picknicktafel zet hij de auto stil, de motor uit. Ik kijk even opzij. Alex, de man van een jaar of veertig die ik een jaar of drie geleden voor het eerst zag in dat conferentiecentrum. De ex-marinier die er toen bij zat alsof niks hem ooit van de wijs zou kunnen brengen, staart voor zich uit.

‘Zeg het maar,’ begint hij.

'Wat?'

Hij blijft voor zich uit staren. 'We moeten waarschijnlijk naar Texel, Marcel, dat weet je.'

'Ja, en?'

Nu draait hij zich naar me toe. 'Hoe ga je dat thuis doen? Met Bianca, en de kinderen?'

Het raakt me als een mokerslag. Natuurlijk weet ik heel goed dat dit moment eraan zat te komen. Ik heb al vaak binnen ons team aangegeven dat ik thuis aan mijn grens zit. Maar dat geldt voor bijna alle collega's. Dit werk is nauwelijks te combineren met thuis. Sommigen wonen al een tijdje niet meer samen en ook bij de anderen staat alles onder druk. Ik weet wat er thuis eigenlijk moet gebeuren. Volgende week is het meivakantie en in plaats van een weekje vrij te nemen, zit ik straks aan de andere kant van de aardbol om een cocaïnesmokkel tegen te gaan. Ik weet dat een gesprek met Bianca over onze toekomst samen onvermijdelijk is. Ik weet het, maar ik heb het vooralsnog uitgesteld door nog meer diensten te draaien. En dat kan niet eeuwig duren.

Alex start de motor en rijdt naar De Kooi.

En nu ben ik dus op 'Texel': Aruba. Ook daar is een groepering actief die coke smokkelt. En het is niet zomaar een hobbyclubje: we hebben met de Colombiaanse maffia te maken. Colombia is de grootste cocaïneproducent van de hele wereld en de bekendste drugsbendes, zoals het Medellínkartel en het concurrerende Calikartel, zijn overal gevreesd. De leden zijn criminelen die niet meer weten hoe het is om zonder wapen over straat te gaan en voor wie geweld de meest voor de hand liggende oplossing van een probleem is. En een paar van hen zijn op dit eiland.

Er loopt een smokkelroute van Colombia naar Nederland, via Curaçao of Aruba. Hier worden boten uitgehold, zodat er zo veel mogelijk drugs in kunnen worden verscheept. Het gaat allemaal om zo snel mogelijk een zo groot mogelijke omzet draaien. Er gaan miljarden om in de handel. Aan ons de schone taak om een van die boten van een peilbaken te voorzien. We zijn met zijn vieren. We moeten zorgen dat we niet opvallen; met deze club wil je geen ruzie.

Bij maffia denken de meeste mensen waarschijnlijk het eerst aan Italianen. Logisch ook, gezien *The Godfather* en *The Sopranos*. En hoewel met name hun Mexicaanse en Colombiaanse collega's de krantenkoppen hebben overgenomen, zijn ook de Italiaanse topcriminelen nog volop actief in deze jaren. Zonder dat ze het weten, hebben zij ook al met ons te maken gehad. In Amsterdam kregen we ooit een spoedoproep: er moest

onmiddellijk afluisterapparatuur in een woning worden geplaatst. Het pand, in een drukke straat vol winkels en horecagelegenheden, zou worden gehuurd door enkele Italianen met dubieuze bedoelingen. Wij moesten daar naar binnen en dat kon alleen via de voordeur en overdag, als ze er niet waren. De moeilijkheid was dat er een koffiebar recht tegenover zat, waar ze een mannetje hadden geplaatst. Gebeurde er iets rond de woning, dan waren ze daar altijd meteen van op de hoogte. Sowieso is een geheime actie midden in een drukke winkelstraat op klaarlichte dag geen handige optie. Maar we bedachten een creatieve oplossing.

Twee mannen kwamen aanrijden met een busje met grote platen aan de zijkant. Ze parkeerden dat busje voor het pand en pakten een plaat, zo groot als een tweepersoonsbed. Daarna bleven ze, met dat ding in hun handen, voor de deur staan, alsof ze ergens op stonden te wachten. In de korte tijd dat ze dat konden doen zonder argwaan te wekken, maakten twee collega's snel de deur open. Toen die eenmaal op een kier stond konden wij, verkleed als timmerlieden, zo binnenlopen. Later zijn we op precies dezelfde manier weer vertrokken. Dat is toch echt een van de mooie dingen van het werk dat we doen: omgaan met een situatie die het uiterste vergt van je creativiteit, een plan bedenken en dat vervolgens uitvoeren zonder je hoofd te verliezen.

Hier op Aruba is het minder druk. De Colombianen hebben zich teruggetrokken in een huis met drie verdiepingen, met een overkapping waarin een ouderwets tankstationnetje zit. De boot staat op een trailer voor de deur, klaar om naar het water gebracht te worden om zijn werk te doen. Daar moet het gebeuren. De situatie is gevaarlijk, want de afstand tussen de boot en de mannen die hem voor hun smokkel willen gebruiken is heel klein. We weten ook dat er wapens in het huis zijn. Verder moeten we het doen met iets minder gedetailleerde informatie dan we in Nederland gewend zijn. Enkele Arubaanse collega's hebben de taak de toegangswegen in de gaten te houden, maar ze reageren al snel niet meer op communicatie. Later zal blijken dat ze in slaap zijn gevallen. Een van hen rijdt ons in een pick-uptruck naar de locatie.

We stappen natuurlijk niet rustig voor de deur uit, vol in het zicht van de verdachten. Dicht bij het huis worden we rollend uit de auto gedropt. We krullen op, zoals we dat noemen, en wachten even. Voor een actie echt begint is het zaak om te kijken of je aankomst op de plek niet tot reactie leidt. Ik lig samen met collega Steven achter een bosje. Het blijft rustig.

Dan horen we een zacht gegrom achter ons. Een van de meest voorkomende beesten op Aruba, een zwerfhond, kijkt ons met ontblote

tanden aan. Ik ben niet snel bang, maar ik heb het absoluut niet op enge beesten. Laat mij geen acties doen op een plek waar ik krokodillen of slangen kan tegenkomen. Met honden kan ik het doorgaans nog best aardig vinden, maar dit is anders: deze is in feite ook een wild dier. En een beest dat in een roedel leeft, zo blijkt al snel, want niet veel later komt er een tweede exemplaar bij, en een derde, en een vierde. Na tien minuten zijn we omsingeld door twintig honden.

Deze situatie kan nu een paar kanten op – en ze zijn allemaal niet goed. Die beesten kunnen gaan blaffen en zo de aandacht trekken van de mannen in het huis, of ze kunnen ons aanvallen, met hetzelfde effect. We moeten het laatste stukje naar de boot nog afleggen. Doen we dat nu, dan lopen er niet alleen twee goedgetrainde mannen langs het huis, maar ook een lange stoet nieuwsgierige en vermoedelijk agressieve honden.

Shit.

De man die ons met de truck heeft gebracht, had ons nog bezworen dat er op deze plek geen straathonden leefden. Op alle andere delen van het eiland wel natuurlijk, maar hier? Welnee.

Ik begin te zweten onder mijn bivakmuts. Ik kijk Steven aan. Hij weet het ook.

'Afbreken,' fluistert hij.

We gaan terug naar het huis dat voor ons verblijf is gehuurd en schelden onze Arubaanse collega's de huid vol. Met een beetje pech was dit onze enige kans. We moeten snel zijn en het direct morgen opnieuw proberen, voor de boot is vertrokken en we onverrichter zake naar huis moeten. Maar morgen leven die honden daar natuurlijk nog steeds.

De man die ons eerder heeft verteld dat we niets te vrezen hadden, haalt zijn schouders op. 'Ik los het op.'

We kijken hem wantrouwend aan. Maar als we hem de volgende dag opnieuw vragen of de kans bestaat dat we last zullen krijgen van honden, bezweert hij dat dat niet het geval is. 'Ik heb het opgelost.'

We gaan dus nog een keer. Ons plan is wat aangepast, wat het risico op hondengevechten al zou moeten verkleinen. We gaan nu met een truck die wat hoger is. De boot staat op een trailer en als we een wagen met de juiste hoogte hebben, kunnen we onszelf rechtstreeks van dat voertuig in de boot laten vallen.

Terwijl we door het dorp rijden, zie ik weer honden op iedere straathoek. Alleen: ze slapen allemaal. En hoe. De meeste liggen languit, met de poten omhoog, alsof ze volkomen ontspannen aan het eind van een yogales. We kijken elkaar even aan, maar zijn te geconcentreerd om ons al te veel af te vragen.

We zetten de actie in. Het is donker maar toch licht, een vollemaan zet alles in het licht, geen tactisch weer en ook nog eens windstil.

We rijden naar een verzamelplaats waar we de Arubaanse collega's ontmoeten. Het is hun inmiddels ook duidelijk dat het ernst is, wat de belangen zijn en bovenal dat zij een belangrijke schakel zijn in het borgen van onze veiligheid. Voor de meesten van hen is het nieuw om met ons te werken.

Het plan is duidelijk, zij nemen hun posities in, ik stap dit keer met Vincent op een pick-uptruck. Deze truck wordt naast de boot gezet die op een trailer staat, we klimmen in de boot en doen de plaatsing. Aan de andere zijde houdt iemand de bewegingen in het pand in de gaten.

Zo gezegd, zo gedaan.

We klimmen op de truck, bivakmuts naar beneden gerold, en gaan onderweg naar de boot. Plotseling stopt de truck, de bestuurder wordt aangesproken door een dronken Arubaan. De adrenaline zit tot onze kruin – het zal toch niet? Het is geen vreemde gang van zaken dat de bewakers buiten lopen en eenieder die in de omgeving komt vraagt wat hij komt doen. We horen een hoop gebrabbel, een harde lach en de truck komt weer in beweging. Geen idee wat er is gebeurd, gezegd of wat de reden was.

Ik hoor over de verbindingen: 'Alles onder controle, actie nu.'

Oké, vergeet dit incidentje.

'Attentie, nog vijftig, veertig, dertig, twintig. Als de auto stopt dan kunnen jullie, nu!'

We klimmen over de rand van de truck op de boot, die op de trailer staat.

'Attentie, man voor het raam.'

Kut. Direct plaats ik mijn hand op het wapen en ik zie inderdaad een vent voor het raam. We zitten keurig in de schaduw, hij kan ons never nooit zien. Ik voel mijn hart in mijn keel. Ik knik naar Vincent, hij gaat aan de slag. Ik blijf strak naar het pand kijken, hand op het wapen, en vertrouw Vincent volkomen dat het goed komt.

Het duurt en het duurt.

We krijgen het peilbaken niet goed weggewerkt en ondertussen hebben we ook wat geluid gemaakt. Het zweet staat overal, de druk is hoog en het lukt ons maar niet om onzichtbaar te werken. Ik knik weer naar Vincent. We pakken even onze rust en dan proberen we het nog één keer.

We tellen af: drie, twee, één en daar gaat Vincent weer. Hij verplaatst zich naar het voor de bewakers zichtbare gedeelte. Het is moeilijk om het baken in het gedeelte van de boot te bevestigen dat geheel kaal is. Het

moet onzichtbaar zijn bij daglicht of als iemand in de boot aan het werk is.

'Gelukt,' hoor ik Vincent zeggen. Een ontspannen zucht gaat door mijn lijf. Nu alleen nog ongezien wegkomen – de auto gaan we niet gebruiken, gelet op de reacties bij de infiltratie. Exfiltreren te voet, hoor ik over de verbindingen.

Subtiel klimmen we over de zijkant van de boot en lopen weg in het schaduwgedeelte, langs een aantal woninkjes en hutten waaruit nog muziek klinkt. We zijn doorweekt van het zweet. Door de knoek sluipen we naar een pad waar we later worden opgehaald en teruggebracht naar onze verblijfplaats.

Weg uit deze spookomgeving.

Voordat we de volgende ochtend weer naar huis zullen vliegen, vieren we ons succes 's avonds in een hotelbar. Mijn collega's voelen als mijn vrienden. Stan, die ik natuurlijk al jaren kende voor we allebei hier opdoken, zie ik heel incidenteel in onze schaarse vrij uren. De anderen niet, maar we zien elkaar zestig tot tachtig uur per week en dat schept een band. We zitten allemaal in hetzelfde schuitje. We voelen daar ook allemaal dezelfde verantwoordelijkheid bij. Ziekteverzuim bestaat bijna niet. Ik heb collega's met hoge koorts zien binnenlopen in De Kooi omdat ze een actie niet wilden missen en de anderen niet in de steek wilden laten. Tel daarbij op dat dit de enige mensen zijn bij wie we volledig vrijuit kunnen spreken, zonder die voortdurende geheimhouding, en dan voel je de vriendschap op avonden zoals deze.

Thuis voelt het alsof ik bijna geen privéleven meer heb. Het onvermijdelijke gesprek waar ik vlak voor vertrek naar Aruba met Alex over sprak, heb ik gevoerd. Bianca en ik zijn uit elkaar. Mijn vrouw – ik noemde haar altijd zo. Je voelde aan alles dat het niet goed ging, dat we aan het watertrappelen waren, maar het is toch gebeurd. Het moment, de avond waarop ik moest gaan zeggen dat het beter is om te stoppen, was een hel. We zijn uit elkaar gegroeid, door het werk, door het leven, en dat leverde twee werelden op met spanning, stress, soms een ruzie, maar bovenal verdriet.

Het is wel zo: het lijkt me écht beter. Ik leef alleen nog in mijn werk, kan bepaalde gebeurtenissen in het leven geen plaats geven en verstop me in de voortdenderende trein vol spanning en uitdaging – en ik kan geen gas terugnemen. Alex had gelijk: er is constant een conflict tussen het rustige, geregelde gezinsleven en het werk.

En hoewel ik me voor de volle honderd procent heb voorgenomen dat het mij niet zou gebeuren, denk ik nu dat een scheiding misschien erger

kan voorkomen, de onrust kan weghalen. Dat het beter is voor ons allemaal.

Tegelijkertijd is het verschrikkelijk, een hel. Afscheid nemen terwijl je dat eigenlijk niet kunt. We kunnen niet meer met, maar eigenlijk ook niet zonder elkaar, denk ik. Maar toch. En dan zijn er nog de kinderen die ermee te maken krijgen. Maar ik heb het gedaan, ik heb gezegd dat we uit elkaar moeten gaan.

Ik zit hier dus met een dubbel gevoel. Het werk is gedaan en ik drink samen met mijn maten een biertje in een kroeg op een tropisch eiland. Maar het knaagt: mijn ex, de moeder van mijn kinderen die nu alleen en verlaten thuiszit, de kinderen, die ik mis. Ik besluit vroeg naar bed te gaan.

De volgende ochtend brengt een Arubaanse collega ons naar het vliegveld. Het valt me op dat de honden er nog steeds voor apegapen bij liggen.

'Hoe kan dat?' vraag ik.

De collega glimlacht. De man die ons had bezworen dat er geen straathonden zouden zijn, had nogal spijt van zijn nalatigheid. Voor de actie de dag erop heeft hij bij de plaatselijke dierenarts een enorme hoeveelheid verdovingsmiddel gekocht, dat in een al even enorme hoeveelheid worsten gestopt en stukken worst overal verspreid door het dorp achtergelaten. Geen zwerfhond die een stuk worst laat liggen.

'Misschien,' zegt hij bezwerend, 'was dat verdovingsmiddel wel een beetje té sterk...'

We stappen hoofdschuddend het vliegtuig in.

11

Heroïne

Amsterdam, 2005

In een garage op een troosteloos industrieterrein in Amsterdam wordt gehandeld in auto-onderdelen. Vooral velgen zijn er populair. Ze vertegenwoordigen zelfs een wel érg groot deel van de omzet. Verdacht groot.

De eigenaar van de garage is een verdachte in een onderzoek naar heroïnehandel. Het gebruik van heroïne mag dan in Nederland al een tijdje teruglopen, ook op deze markt doen we waar wij Hollanders groot mee zijn geworden: handelen en doorvoeren. Een groot deel van alle heroïne die wereldwijd wordt gebruikt, gaat via het land van oorsprong, Afghanistan, eerst naar Nederland om versneden, verpakt en verder verscheept te worden, naar andere Europese landen en Noord-Amerika. Het is nog steeds heel lucratieve business; een heel stuk winstgevender dan autovelgen, dat is wel zeker.

De garage waar ik nu tegenover sta, speelt een belangrijke rol in een groot onderzoek naar de handel in verdovende middelen. Op deze locatie zouden enkele Turkse mannen velgen uithollen, die vullen met heroïne en die daarna weer dichtlassen, klaar voor verder transport.

Onze hulp is ingeroepen door de afdeling Zware Georganiseerde Criminaliteit van een regio in het land. Naast het garagebedrijf, in hetzelfde bescheiden pand maar met een eigen voordeur, zit een bijbehorend kantoortje. Daar wordt het meest zakengedaan, vermoedt de recherche, dus zou het prettig zijn als er afluisterapparatuur zou kunnen worden geplaatst.

Maar dat is een riskante operatie, want de hoofdverdachte woont met zijn gezin boven de garage en boven het kantoor. Overdag is het kantoor nooit verlaten, ’s nachts is de verdachte er vrijwel altijd direct boven te vinden. We weten dat hij, net als enkele andere verdachten in dit dossier,

als vuurwapengevaarlijk wordt gezien.

Deze nacht zijn we op verkenning. We willen nog niet plaatsen, maar wel naar binnen om te kijken hoe en waar we dat zouden kunnen doen en of onze sleutel past. Terwijl we dat doen, vallen de schoenen van een van mijn collega's me ineens op. Ze hebben harde zolen. Dat bevalt me niks, want hoe harder de zool, hoe beter je iemand kunt horen lopen. Ik ben altijd met zulke op het oog kleine dingen bezig. Als je buiten langs een struik loopt en je draagt een fleecejasje, dan hoor je vrijwel niets. Heb je een regenjas aan, dan ligt dat heel anders. De details doen ertoe. Daarom lig ik zo vaak wakker net voor en na een actie: al die details blijven maar malen in mijn hoofd. En het gekke is dat je er soms ook het zicht op het grote plaatje door verliest.

Een van de meest hilarische fouten ooit werd in de opleiding gemaakt door Alex en mij. Het verhaal speelde zich af op de parkeerplaats van een IKEA, waar we apparatuur moesten plaatsen in de auto van een verdachte. Omdat dat opvalt, zeker op zo'n drukke plek, hadden we bedacht dat we zouden doen alsof het onze eigen auto was. Een van ons zou heel druk bezig gaan met een kinderstoeltje op de achterbank, zodat de ander rustig de actie zou kunnen uitvoeren. Het werk aan het kinderstoeltje zou zorgen dat niemand ons verdacht zou vinden. Gewapend met een kinderstoel gingen we dus die auto in. Terwijl ik de stoel op de achterbank installeerde en zo de aandacht van passanten afleidde, deed Alex waarvoor we echt waren gekomen. Dat ging allemaal prima. Toen we de deur van de wagen weer op slot hadden gedaan en waren weggelopen, vroeg Alex ineens: 'Waar is nou die kinderstoel?'

Ik antwoordde dat die natuurlijk op de achterbank stond. Waarop Alex zei: 'Maar is dat dan niet gek voor een vent die een uur geleden nog helemaal geen kinderstoel in zijn auto had zitten?'

Ik brulde het uit van het lachen, wat ontzettend dom.

Gelukkig kon dit geval nog op tijd opgelost worden en het werd al snel een verhaal waar iedereen hard om kan lachen. Maar door stress en druk kunnen er ook fouten worden gemaakt die rampzalige gevolgen zouden kunnen hebben. En dan lacht er niemand. Daarom is het goed als we elkaar alert houden, vind ik, en maak ik mijn punt bij mijn collega met de harde schoenzolen. 'Ik hoor je gewoon lopen.'

Hij vindt het onzin. Hij snapt niet waar ik me druk over maak. Het is toch allemaal goed gegaan?

Op de avond van de plaatsing is alles hetzelfde als tijdens die verkenning. Ik sta aan de overkant van de straat, klaar om in te grijpen als er

onverhoopt iets fout zou gaan.

Hij gaat wederom naar binnen. Op dezelfde schoenen. We weten dat de verdachte met zijn gezin in de bovenwoning is; het observatieteam heeft dat bevestigd. Dat is niet per se een nadeel. Je weet waar je aan toe bent en loopt in ieder geval niet het risico dat een verdachte ineens besluit naar huis te gaan en opduikt terwijl iemand van ons team nog binnen is. Een collega ligt op een dak iets verderop, op dezelfde hoogte als de woning, zodat ze die goed in de gaten kan houden.

Nadat het laatste licht in het huis is gedoofd, wachten we nog enige tijd, waarna we maar moeten aannemen dat iedereen slaapt.

Ik heb mijn positie ingenomen, pal aan de overzijde van het pand, in de schaduw, onmogelijk dat iemand mij zou zien. Ik heb goed zicht op de voorzijde van het pand.

'In positie,' geef ik door. Nadat iedereen heeft aangegeven dat de posities zijn ingenomen volgt al snel 'actie, nu'.

Dit zijn operaties die behoorlijk wat tijd in beslag kunnen nemen en rustig verstrijken de minuten. Ik ben scherp, kan niet verzaken en moet er staan op de momenten dat ik er moet staan. Een gezonde spanning in het lichaam, want je weet nooit wat er kan gebeuren...

Een deel van het team gaat naar binnen.

'Attentie! Licht aan in de woonkamer, licht aan in de woonkamer.'

Fuck, het zal toch niet. Ook ik zie het licht aangaan aan de voorzijde van het pand. Direct verplaatst mijn hartslag zich naar mijn keel. Maanden trainen we op scenario's, alle vormen, van het bestcasescenario tot aan het worstcasescenario, maar bij iedere actie hoop je dat die worst case niet zal plaatsvinden. En wat doe ik, hoe handel ik, hoe ga ik met mijn stress om, de spanning, het team – dat zijn vragen die je jezelf vaak stelt.

Ik zie het licht aangaan in de hal, in de hal boven en vervolgens in het gehele trappenhuis. De verlichting geeft aan dat de man van plan is naar buiten te gaan. In de ruimtes die vanaf de straat zichtbaar zijn gaat van de woonkamer naar de voordeur het licht stap voor stap aan.

'Subject in de hal, subject in de hal.'

Ik sla mijn jas open zodat ik mijn wapen direct kan trekken als het nodig mocht zijn.

'Begrepen,' antwoord ik.

In een flits gaat door mijn hoofd: daar ga je, Marssie, je moet. Ik blijf rustig en bekijk wat er gebeurt. Ik zie de voordeur opengaan en direct verschijnt het subject in de deuropening. Rustig blijven, denk ik, rustig blijven, kijken wat hij gaat doen. Ik zie hem bij de auto staan en vervolgens iets uit zijn zak pakken waarna hij direct naar de voordeur van

de garage loopt.
Ik ren naar de overkant en roep hem; mijn hand op mijn vuurwapen.
'Staan blijven, staan blijven, politie.'
Ik zie dat hij schrikt en naar achteren stapt en direct naar zijn jaszak wil grijpen.
'Laat je handen zien,' hoor ik vanaf het dak.
Het subject denkt even na en ziet er toch van af om met mij de confrontatie aan te gaan. Waarschijnlijk omdat hij nu in de gaten heeft dat ik niet alleen ben of geen vijand van hem. Hij legt zijn handen op het dak van de auto. We boeien hem en direct realiseer ik mij wat de gevolgen zijn van deze actie, welke impact dit kan hebben op het onderzoek.
Ondertussen is er een collega aangesloten en wordt het subject in een auto gezet, snel weg van de hotspot voordat er nog meer mensen in de straat wakker worden. De mensen binnen hebben het pand kunnen verlaten, ik blijf de verbindingen uitluisteren.
'Pand verlaten, pand verlaten, geen reactie in de straat of in de woning.'
Na een tweetal rondjes gereden te hebben en een goed gesprek brengen we hem weer terug. Hij was ervan op de hoogte dat er veel werd ingebroken in de buurt dus hij begreep wel dat hij werd aangesproken door ons. Hij kan ons ervan overtuigen dat hij daar woont, dus met veel excuses over en weer brengen wij hem weer naar huis, waar we hem weer naar binnen zien gaan.

Als we terugrijden naar De Kooi voel ik de adrenaline nog door mijn lichaam gieren. Ik kan tevreden zijn: ik heb gehandeld. Je hoort weleens dat je op drie manieren kunt reageren op een onverwachte aanval: *fight, flight, freeze*. Nou, bij mij was van flight of freeze geen sprake. Met mijn improvisatievermogen is weinig mis.
Maar naarmate de nacht verder verstrijkt, zakt het adrenalineniveau langzaam steeds verder en begin ik na te denken over wat er had kunnen gebeuren. Een vuurwapengevaarlijke verdachte die we midden in de nacht verrassen met een bezoek, collega's die in een afgesloten kantoortje zitten en met hem geconfronteerd hadden kunnen worden. Wat hadden we gedaan als deze man binnendoor naar zijn kantoorruimte had kunnen lopen?
Het zijn van die gedachten die me soms overvallen als we weer eens bezig zijn met een actie die veel tijd kost en een extreem hoge gevaarzetting, zoals we dat noemen, met zich meebrengt. Soms hangt een collega drie uur lang in een auto om iets te plaatsen, terwijl de levensgevaarlijke verdachte twee meter verder ligt en ik pal voor zijn voordeur zit. We worden alleen maar van elkaar gescheiden door een dun

muurtje. Het kan zijn dat het raam openstaat. Als er één schroevendraaier valt, kan hij al met een automatisch vuurwapen aan de vensterbank van zijn slaapkamer staan.

In het eerste uur van zo'n actie voel ik dat niet; dan voert de adrenaline de boventoon. In het derde uur wil het nog weleens een beetje spoken in mijn hoofd. *Hij zal toch niet ineens wakker worden? Want als hij wakker wordt en hij komt naar buiten, dan hebben we de poppen aan het dansen. Het zal toch niet fout gaan? Schiet nou toch op man!* We hebben te maken met een gradatie boeven van wie je alles kunt verwachten. Mafklappers, zoals wij ze weleens noemen.

En soms maken die gedachten me angstig. Ik werk nu al geruime tijd in een team waarin geen plaats is voor emoties, maar soms denk ik aan alles wat er kan gebeuren en dat kan angst veroorzaken. Niet zozeer voor het werk of de tegenstanders, al weet ik dat veel van hen in staat zijn tot zwaar vuurwapengeweld. Daar zijn we voor getraind en we hebben er al in allerlei zaken rond terreur en liquidaties mee te maken gehad. Maar wat als het ondanks die training nou eens een keer goed misgaat? Ik heb veel te verliezen, ook met het oog op mijn kinderen.

Misschien is het wel gezond – als je helemaal geen angst kent, ga je waarschijnlijk domme dingen doen. Maar soms denk ik: *Van de Ven, wat ben je nou aan het doen, man? Zit je weer midden in de nacht drie uur in de buurt van de auto van een levensgevaarlijke gek, terwijl andere mannen bij hun vrouw in bed liggen en morgenochtend ontbijten met de kinderen. En wat doe jij morgen?* Soms vraag ik me af waarom ik het allemaal doe, waarom ik hiervoor zoveel opgeef.

Ik denk aan Bianca en de kinderen. Zij blijft in onze woning tot ze een goed huis heeft gevonden voor de kinderen en haarzelf. Ik weet dat ze eigenlijk haar hele leven opgaf voor mij. Ze heeft van heel veel dingen afstand gedaan om mij te laten doen wat ik wilde doen, zelfs terwijl ik haar niet kon uitleggen waarom ik het wilde. Ze is minder gaan werken om voor de kinderen te zorgen.

Maar ik koos voor mijn werk. En ergens voelt dat als normaal. Ik ben niet de enige. Ik zie veel collega's om me heen die ook een grenzeloze loyaliteit jegens het werk voelen, met alle gevolgen van dien. Overal om me heen hoor ik verhalen over relaties die op de klippen lopen en stellen die uit elkaar groeien. 'Daar gaan we weer, weer een nacht doortrekken. Mijn vrouw is niet blij, dat kan ik je wel vertellen.'

Soms zeggen we tegen elkaar dat we er nou toch echt eens mee zouden moeten stoppen, voor één keer een lijn in het zand zouden moeten trekken. Maar als het erop aankomt, doen we het nooit. Binnen de

specialistische eenheden komt dit vaak voor: AT, OT, BSB, maar ook brandweer, defensie en andere overheidsdiensten waar veel mensen werken die heel loyaal zijn aan hun werk. Het is hun professionaliteit, het is hun plicht, want zo voelt dat.

Ik zie de kinderen zo vaak ik kan: waar mogelijk om het weekend en op maandagavond. Bianca en ik hebben best even wat trammelant gehad toen we uit elkaar gingen, maar nooit over hun rug. Moet ik echt werken of ben ik op reis, zoals nu, dan staat zij ook nu nog altijd klaar. En in zekere zin is wat er is gebeurd zelfs goed voor de band die ik met mijn kids heb. Tot nu toe kón ik alles aan hun moeder overlaten, maar nu we uit elkaar zijn, zijn er gewoon momenten dat ze bij mij zijn en ik er voor ze moet zijn: leuke dingen doen, koken, school. Ik kan er niet onderuit – en wil dat ook niet. Dat is goed en ik geniet er ook van.

Ik spreek mijn vriend Roy gelukkig nog steeds vrijwel iedere week. Ik kan niet alles tegen hem zeggen, zeker niet over de acties waarmee we bezig zijn, maar dat hoeft ook niet. Hij weet dingen goed te relativeren. Dat blijkt wel weer als ik hem bel.

'Mars, natuurlijk is het zwaar. En al helemaal nu, nu je alleen bent. Maar je weet waar je het voor doet, toch?'

'Nou, dat vraag ik me dus weleens af.'

'Kijk, ik weet niet alles over jullie werk. Maar dat zegt al genoeg over hoe belangrijk het is.'

'Dat weet ik ook wel. Het ís ook belangrijk. Maar dat is het iedere keer, iedere dag. En we zijn maar met een paar mensen. We kunnen gewoon niet alles doen.'

'Ja. Dat snap ik. Maar je doet het wel maar mooi, iedere keer weer. Jij hebt gekozen voor je werk en daar heb ik ook gewoon respect voor. Je geeft een hoop op voor mij en alle andere leden van de maatschappij, man. Dus namens iedereen: bedankt.'

Ik glimlach. 'Graag gedaan, ouwe.'

'Hé... en je bent vaker voor je werk op de Antillen dan ik, vriend.'

Dat kan ik niet ontkennen.



Mocht de verdachte na dit voorval meer op zijn hoede zijn, dan duurt dat maar heel even. Op 26 september wordt via de door ons geplaatste apparatuur een gesprek opgenomen dat gaat over de handel in heroïne. Het komt als bewijs in het dossier terecht.

Later zal de man verklaren waarom hij die avond uit bed en naar

beneden kwam. Hij dacht dat hij voetstappen hoorde in het kantoortje.

12

Overval

Schiphol, 2005

‘Oké mensen, opgelet. De zaak-Rock.’

Het valt onmiddellijk stil in de briefingsruimte van De Kooi, waar de briefing wordt gegeven door Fons zelf.

‘Een verzoek van de Koninklijke Marechaussee om ondersteuning. Er heeft een spectaculaire roof op Schiphol plaatsgevonden en ze vragen onze hulp bij het opsporen van de daders, onder meer door het plaatsen van afluisterapparatuur op diverse locaties.’

‘Dat klinkt op zich niet moeilijk,’ zegt iemand.

‘Dat zou je zeggen,’ reageert Fons. ‘Maar het gaat hier om plaatsing in het centrum van Amsterdam, het gaat hier om plaatsing overdag én het gaat hier om plaatsing in de woning van een van de verdachten.’

Er steekt een zacht gefluit op. Mocht iemand zijn aandacht er nog niet bij hebben, dan heeft-ie dat nu wel.

Het is druk in het najaar van 2005. De zaken stapelen zich op. Er lopen veel drugszaken en moordonderzoeken en ook op het gebied van terreur begint het steeds onrustiger te worden. De verzoeken die we nu hebben gekregen zijn voor het onderzoek Rock, de spectaculaire diamantroof op Schiphol.

Overvallen worden nog weleens geromantiseerd. Ze zijn onderwerp van heel wat films waarbij je als kijker sympathie krijgt voor de gehaaide daders. Denk maar aan Dennis P., de medewerker van Gassan Diamonds die in 2001 doodleuk naar buiten liep met voor ergens tussen de tien en twintig miljoen aan diamanten in een magnetrondoos. Hij meldde zich al na enkele weken zelf bij de politie, werd gezien als een grappige schlemiel en kon in 2007 naar de bioscoop voor een film die zijn naam als titel had. Qua opbrengst werd die natuurlijk enorm overschaduwd door internationale hits als *Baby Driver, Ocean’s Eleven* en *Inside Man.*

Wat vaak onderbelicht blijft is dat er doden en gewonden vallen bij zo'n roof en dat mensen die zijn overvallen vaak een levenslang trauma oplopen. In Nederland was de Geldnet-overval van 1995, waarbij een bewaker werd doodgeschoten, een van de beruchtste misdaden van de tweede helft van de twintigste eeuw. Bij de overvallen op grenswisselkantoren in de jaren 1997-1999 bracht dader Eric Jan Q. iedere keer explosieven tot ontploffing, wat tot een groot aantal gewonden leidde. Om nog maar te zwijgen van al die overvallen op individuele juweliers of anderen van wie de daders dachten dat ze over veel geld of dure spullen beschikten en die het met hun leven moesten bekopen. Nee, aan een overval is niets stoers, laat staan romantisch.

De overval die centraal staat in het onderzoek Rock zou zo uit een film kunnen komen. Een buit ter waarde van zo'n 65 miljoen euro, gestolen op klaarlichte dag, in enkele minuten tijd, binnen de hekken van Schiphol; dat is ongekend in Nederland.

En dat is dus precies wat er gebeurde op vrijdag 25 februari van dit jaar. Om tien uur 's ochtends stond een vliegtuig van maatschappij Tulip Air op platform B34, op het afgesloten vrachtgedeelte van de luchthaven, klaar voor een kort vluchtje naar Antwerpen. Een witte waardetransportauto van de KLM stopte naast het toestel. Toen enkele mannen net wilden beginnen de lading van de wagen in het vliegtuig over te laden, stopte er nog een ander voertuig naast: een blauw busje van de KLM. Daar kwamen twee mannen uit. Ze droegen bivakmutsen en bedrijfskleding, maar ook automatische wapens. Ze bedreigden de vier medewerkers van Schiphol en kaapten de gepantserde auto met lading en al.

En die lading was er niet zomaar een: het ging om tweehonderd kilo diamanten. Waarde: ruim 72 miljoen dollar. Omgerekend naar onze eigen munt: bijna 65 miljoen euro. Met de gekaapte bus reden ze vervolgens rustig het terrein af door te bumperkleven bij een auto die door de slagboom ging. Iets verderop, in Hoofddorp, stapten ze over in een klaarstaande wagen en lieten ze het gestolen voertuig achter, inclusief een paar plastic zakken met voor 26 miljoen aan juwelen, die ze blijkbaar in hun haast waren vergeten. Maar de andere stenen, ter waarde van zo'n 40 miljoen, waren spoorloos, net als de daders.

'De Koninklijke Marechaussee is een groot onderzoek gestart en wil alles inzetten wat er mogelijk is om de daders te pakken,' gaat Fons verder. 'Het kan geen toevalstreffer zijn geweest, daarvoor was de buit veel te waardevol. En gek genoeg is dit niet de eerste keer dat vermoedelijke overvallers weten op welke tijd en plaats ze bij een bepaald vliegtuig moeten zijn.'

Het lijkt erop dat de diamantroof oorspronkelijk op een andere datum gepland stond. Eerder die maand zou zich hetzelfde scenario hebben afgespeeld: twee mannen stalen een KLM-bus en reden platform B34 op. Ook toen stond daar een toestel met een waardevolle lading diamanten klaar om naar Antwerpen te gaan. Maar de diefstal van de bus werd snel ontdekt door de echte gebruikers van het voertuig en de twee overvallers moesten zich met een smoes uit de voeten maken.

'Wat een ongelofelijk koelbloedige actie,' zeg ik.

'Juist,' zegt Fons. 'En de marechaussee roept niet voor niets onze hulp in, want dit is een heftig slag criminelen, doorgewinterd en extreem gevaarlijk. Er is direct een groot onderzoek gestart, want hoe kwamen de twee daders aan de informatie over de diamanten, hoe kwamen ze aan dat busje, hoe kwamen ze aan de juiste bedrijfskleding, maar vooral: hoe kwamen ze überhaupt daar? Er is een vermoeden in welke hoek de daders gezocht moeten worden. Concreet staan er zes namen op de lijst van de mogelijke dadergroep.'

Hij deelt een lijst met namen rond, allemaal bij ons bekend.

Stevige criminelen, die al lang in beeld zijn bij de opsporingsautoriteiten. Twee namen vallen op omdat ze volgens de politie behoren tot een nietsontziende bende die zich onder meer bezighoudt met drugshandel, gewelddadige incasso's, overvallen en ripdeals: diefstallen van partijen drugs van andere criminelen. In de media wordt zorgvuldig niets anders vermeld dan 'B.D. en M.D.', maar wij horen uiteraard meteen met wie we te maken hebben: het gaat om twee neven uit de beruchte familie D.

'Dus ja,' zegt Fons, 'we plaatsen afluisterapparatuur op diverse locaties. En nee, dat klinkt op zich niet moeilijk, maar we plaatsen in de woning van een van de verdachten. Dit is een apart slag criminelen, op geen enkele manier te vergelijken met een onhandige ontvoerder of iemand die in een vlaag van verstandsverbijstering een moord uit passie heeft gepleegd. Dit zijn pure professionals die zich dag en nacht realiseren dat mensen zoals wij op hen jagen. Ze zijn zo scherp als een mes. Ze snappen dat wij en zij ons in een kat-en-muisspel bevinden en proberen daarin voortdurend de kat te blijven. Ze zijn vierentwintig uur per dag alert en nemen alle voorzorgsmaatregelen die ze maar kunnen bedenken. Vrijuit praten in een auto is niet hun gewoonte. Dat zou anders kunnen zijn binnen de muren van een huis, als ze zich daar veilig wanen. En deze verdachte zou best kunnen denken dat hij in zijn woning veilig is, want het huis is nogal goed beveiligd. We gaan dus naar binnen, mensen.'

De verdachte woont midden in Amsterdam. We investeren behoorlijk in

deze operatie en worden daarbij ondersteund door diverse observatieteams.

Het gaat om een appartement helemaal boven in het pand. We moeten een smal, hoog trappenhuis door om bij zijn voordeur te komen. Tijdens deze verkenning hebben we gekozen voor een *cover* die we wel vaker gebruiken en die ons in staat stelt ons door het trappenhuis te bewegen zonder dat we argwaan wekken. Dat we iets zullen moeten uitleggen aan de verdachte is overigens onwaarschijnlijk; hij wordt door het observatieteam in de gaten gehouden en we gaan naar binnen op een moment dat hij ergens in de stad rustig een kop koffie zit te drinken en ook zijn vrouw op pad is. Mochten we bewoners van andere appartementen tegenkomen, dan hebben we een goed verhaal en beschikken we over de juiste papieren.

Eenmaal boven merken we meteen dat de beveiliging de bewoner menens is. In de voordeur zit een slot zoals we dat nooit eerder hebben gezien. Om het te openen is een sleutel nodig met steentjes erin gegoten, die op een ingenieuze manier in elkaar moeten passen. Terwijl we in het halletje boven dat bijzondere slot zitten te bestuderen, klinkt er ineens een urgente boodschap door onze oortjes: 'Subject in beeld! Loopt in de richting van de woning.'

Blijkbaar hoefde de verdachte geen tweede kopje koffie. Maar veel belangrijker: blijkbaar is hij ook ontsnapt aan de aandacht van het observatieteam.

We zitten vast.

Die lange trap af lopen betekent dat we de man zeker zullen tegenkomen. Dat kan, als het echt moet, maar eigenlijk willen we het tegen bijna elke prijs voorkomen. Voor een nietsvermoedende buurvrouw is onze vermomming sterk genoeg, maar een tegenstander van dit niveau zal op zijn minst onze gezichten heel goed in zich opnemen voor we naar buiten lopen.

Er komt nog een tweede deur uit op het overloopje waar we nu staan. Die blijkt open, en hij hoort niet bij een appartement. We zien een trap, die waarschijnlijk naar de vliering van het pand leidt. We lopen een paar treden omhoog, doen de deur achter ons dicht en houden ons stil. We horen de lange trap in het trappenhuis kraken. Iemand komt naar de bovenste verdieping. We kunnen alleen maar hopen dat de verdachte niet even iets op de vliering moet doen; twee doodstille mannen in het donker op een trap, dat is moeilijk uit te leggen. We kijken elkaar aan en wachten vol spanning af. Hoe kan dit?

De voetstappen klinken nu pal voor de deur waarachter we zitten.

Iemand draait een sleutel in het slot van de voordeur. Die gaat open en weer dicht. We wachten nog even; het kan zijn dat hij alleen iets is vergeten en meteen weer op pad gaat. Er gebeurt niets. Na een paar minuten duwen we de deur weer zachtjes open en sluipen naar beneden. Even later staan we weer in de Amsterdamse buitenlucht.

We zijn *not amused.* Dat een observatieteam een subject kwijtraakt kan gebeuren. Over het algemeen is onze samenwerking met observatieteams goed, maar als er iets misgaat, kan het voor ons van levensbelang zijn. Dan moet dat wel direct aan onze commandant worden gemeld, zodat die het aan ons kan melden. Dan is de melding ineens zoiets als 'we zijn bezig met een zoekslag'. Dat geeft ons weinig zekerheid. Zeg het gewoon als je even niet weet waar de man of vrouw die je observeert is. Daar voorkom je mee dat wij in een levensgevaarlijke situatie belanden. Dat is in dit geval duidelijk niet helemaal goed gegaan. Nu was het een van onze eigen mensen die net op tijd zag dat de verdachte weer op weg was naar zijn huis – en dus naar ons.

Dat de scherpte van onze eigen teamgenoten vaak onze beste beveiliging is, is natuurlijk ook niet zo gek: alleen zij weten wat we aan het doen zijn, hoe groot het gevaar is en welke belangen er spelen. Andere mensen van de politie mogen we daar niet in meenemen. We werken per regio met andere observatieteams, die ons niet persoonlijk kennen. Natuurlijk vullen ze het plaatje zelf wel een beetje in. Hun chef weet dat ze een man en een vrouw op donderdagmiddag om drie uur overal moeten volgen omdat 'de DSRT een actie draait'. Maar daarbij blijft het wel. Het onderstreept weer eens dat we binnen het Tactisch Team, als het er echt op aankomt, vaak op elkaar zijn aangewezen. Dat versterkt het gevoel dat we meer zijn dan alleen collega's ook weer.

Een paar weken later zit ik op vrijdag met enkele collega's in De Kooi. Er heeft zich een vast groepje gevormd op de vrijdagen. Veel mensen hebben dan hun vrije dag. Dat betekent in ons geval dat ze wel piketdienst hebben en waarschijnlijk in de nachten moeten werken, maar met een beetje geluk zijn ze overdag thuis en hebben ze een wat langer weekend. Zelf geef ik daar niet zo om, net als een paar andere mannen. We vinden het wel lekker, zo'n dag met een kleiner, vast team.

Heel, heel langzaam begint er iets te veranderen binnen de organisatie. Toen wij bij het Tactisch Team kwamen was er nog niets op papier vastgelegd. De regel was dat onze acties binnen de wet moesten blijven en daar hielden we ons aan. Maar voor de rest was het trial-and-error. Nu begint langzaam de bureaucratie De Kooi binnen te dringen. Met regels

voor overuren, arbeidstijden en allerlei andere dingen.

En we krijgen waarom we zelf al zo vaak gevraagd hebben: versterking. Twee jaar nadat Alex, Ilse, Johan en ik samen naar De Kooi kwamen, zijn er voor het eerst enkele nieuwelingen aangenomen. Een nieuwe lichting is geslaagd voor de loodzware opleiding en stroomt in. Een zeer welkome aanvulling gelet op het feit dat er wel mensen het team hebben verlaten, waardoor de werkdruk op de schouders van steeds minder mensen kwam te liggen. De nieuwe mensen stromen vloeiend in, spreken direct dezelfde taal en maken snel deel uit van ons team en de cultuur – want een eigen cultuur hebben we, dat is duidelijk.

Hun komst brengt even verlichting in de piketdiensten en we hebben wat minder nachtdiensten, maar al snel neemt de werkdruk weer toe: er worden meer zaken aangenomen en ook de misdaad zorgt voor genoeg aanvragen. Het begint namelijk te spoken in Amsterdam, het aantal liquidaties in de Amsterdamse onderwereld neemt toe.

De vrijdagen zijn nooit saai. Ik kan het niet met statistiek bewijzen, maar het voelt alsof er meer bijzondere verzoeken binnenkomen net voor het weekend. Alsof er bij rechercheteams door het hele land iemand is die tijdens de vrijdagmiddagborrel bedenkt dat een onderzoek een zetje nodig heeft en dan ineens een ingeving krijgt: 'We kunnen het Tactisch Team van de DSRT weleens bellen.'

Heel vaak komen er op die middag aanvragen binnen die betekenen dat we in het weekend weer moeten werken. Dat weten we al als we 's ochtends binnenlopen en we verheugen ons bijna op de vreemde telefoontjes die we zullen krijgen. We moeten er iedere week weer om lachen. Op vrijdag heerst er een aparte sfeer in ons stukje van De Kooi.

Vandaag hebben we het over de actie in onderzoek Rock. Dat heeft natuurlijk een vervolg gekregen en ook daar zijn we er uiteindelijk in geslaagd om te voldoen aan alle verzoeken die het onderzoeksteam had gedaan.

Maar de gesprekken gaan vanmiddag nog het meest over de wildwesttaferelen in Amsterdam. Afgelopen maandag is in de Gerrit van der Veenstraat jurist Evert Hingst doodgeschoten, voor ons absoluut geen onbekende. Hij werd onder vuur genomen vanuit een auto op het moment dat hij van zijn scooter stapte. Hingst werd meerdere malen gearresteerd in verband met witwaspraktijken en werd in verschillende periodes gezien als een belangrijk bovenwereldhulpje van criminelen als Robert Mink Kok, Sam Klepper en John Mieremet. Klepper is zelf al in 2000 geliquideerd, Mieremet is vertrokken naar Thailand. Hij is nu duidelijk geen vriend meer van Hingst, want als journalist John van den Heuvel hem telefonisch

interviewt over diens liquidatie, zegt hij: ‘Ze ruimen elkaar lekker op.’

Twee dagen later krijgen zijn vrolijke woorden een lugubere lading als een man met een helm op zijn kantoortje in Pattaya binnenloopt en hem twee keer in het hoofd en één keer in de buik schiet. Op diezelfde dag wordt vastgoedhandelaar Kees ‘Woody’ Houtman voor zijn woning aan de Johan Braakensiekhof in Osdorp neergeschoten. Hij weet nog binnen te komen, maar sterft in de armen van zijn vrouw. Houtman zou ooit aan het hoofd hebben gestaan van een bende waartoe ook George van Kleef, John Mieremet en Sam Klepper behoorden. Alles is met elkaar verweven. George van Kleef is dan de enige van dit kwartet die nog in leven is.

Iedereen maakt er een zootje van, maar wij doen er alles aan om mensenlevens te redden. Daarbij gaat het niet alleen om burgers, we nemen ook criminelen tegen elkaar in bescherming. En dat doen we met gevaar voor eigen leven.

13
Hollandse netwerken

Amsterdam, 2005-2006

Op 10 november 2005 wordt George van Kleef in de buurt van zijn woonboot in Amsterdam Buitenveldert doodgeschoten door twee mannen, die na hun daad wegfietsen in de richting van het Amsterdamse Bos. Niemand kan die afrekening nog los zien van de gewelddadige dood van Hingst, Mieremet en Houtman, een week eerder. En ook niet van de vele andere bekende namen uit de onderwereld en kringen die daarmee samenhangen die in de afgelopen jaren geliquideerd zijn, zoals Jan Femer, Sam Klepper, George Plieger, Cor van Hout, Henk Boom, Bertus Lüske, Jules Jie, Martin Hoogland, Willem Endstra en Mounir Barsoum.

Nog niet zo lang geleden werden die verbanden helemaal niet gelegd. Als er in Amsterdam-Noord iemand werd neergeschoten uit het criminele circuit, werd het onderzoek opgepakt door bureau IJ-tunnel. Werd er eentje geliquideerd in Zuid, dan ging het naar een bureau in die buurt. Zo is het nog verrassend lang gegaan. Informatieoverdracht zoals we die nu kennen was toen niet of nauwelijks mogelijk.

Pas toen het aantal doden heel hard begon op te lopen en de verbanden tussen al die daders en slachtoffers wel heel duidelijk werden, werden al deze zaken bij de Nationale Recherche ondergebracht. Viel er weer een dode op straat, dan keken ze daar of de zaak paste binnen de hele onderwereldruzie of daarbuiten viel.

De groepen criminelen die op voet van oorlog met elkaar leefden werden de Hollandse netwerken genoemd. Dit zijn de laatste jaren waarin de daders én de slachtoffers veelal nog Nederlandse achternamen hebben: de oer-Hollandse penoze zal het stokje binnenkort overdragen aan een heel nieuwe groep.

Van alle misdaadfenomenen die ons extra werk bezorgen, is de oorlog in

de Amsterdamse onderwereld nog wel de ergste. Er gaat letterlijk geen week voorbij zonder een verzoek van de Nationale Recherche om iets te plaatsen, DNA te verzamelen of informatie in te winnen die hiermee te maken heeft. Dit is een heel aparte tak van sport. De liquidatie van de ene crimineel door de andere is heftig en het werken in deze omgeving is een uitdaging. Het is een spel met een hoge inzet.

Ik zou niet eens volledig kunnen zijn als ik ging opsommen in welke onderzoeken en bij welke verdachten we acties hebben ondernomen. Willem Holleeder? Check. Stanley Hillis? Check. Gwenette Martha, Willem Endstra? Check. Paja M., de Joegoslaaf? Zeker. Ik weet nog dat we apparatuur plaatsten in zijn Mercedes in Den Haag. Ik had nog nooit zo'n grote auto gezien.

In zekere zin heb ik mijn baan mede aan een aantal van deze kopstukken te danken. Dat zit zo: in de jaren negentig was er de Deltaorganisatie, die zich bezighield met de import van hasj, xtc, wapens en coke. Containers vol verboden goederen werden onder toeziend oog van het Interregionaal Rechercheteam doorgelaten, in de hoop dat zou kunnen worden vastgesteld wie de grote bazen waren. Die vergaande acties liepen faliekant fout omdat de *bad guys* allang doorhadden wat er gebeurde. Het IRT werd opgeheven, de IRT-affaire werd onderzocht, bijzondere opsporingsmethoden werden geregeld in de Wet BOB, de DSRT werd opgericht.

Een aantal van de grote Deltabazen bleef altijd buiten schot. Zij hebben veel verdiend dankzij de politie. Dat de autoriteiten hen graag achter slot en grendel zien, snap ik wel. Dat heeft niet alleen te maken met die geschiedenis en hun verdiensten trouwens; zij weten ook te veel. Net iets te vaak kunnen zij anticiperen op wat de politie gaat doen. Steeds opnieuw duiken er geruchten op dat zij warme banden hebben met minimaal één persoon binnen het Amsterdamse korps. Dat maakt hen dubbel vervelend en gevaarlijk.

Het onderzoek naar de Hollandse netwerken wordt gedraaid door de Nationale Recherche en wij worden veelvuldig ingezet. Een subject binnen deze onderzoeken is Willem Endstra, en uit het onderzoek komt naar voren dat een aantal kopstukken van de Amsterdamse onderwereld gebruikmaakt van woningen die eigendom zijn van deze vastgoedhandelaar.

Binnen een van de onderzoeken komt een woning heel duidelijk naar voren, en het vermoeden is dat daar regelmatig overleg is tussen een aantal kopstukken waarbij dan heel belangrijke informatie besproken zou worden. En dat wil de NR graag onder controle hebben, oftewel: ze wil

graag weten wat daar besproken wordt.

Het gaat om een appartement in een complex met meerdere woningen. We hebben al enkele verkenningen gedaan en weten exact welk appartement we moeten hebben, wat de bijzonderheden zijn, welke kopstukken er in de omgeving wonen en hoe we het appartement binnen kunnen komen.

De vriendin woont nog op dit adres, maar zij heeft vandaag een bezigheid die haar urenlang in Utrecht zal houden. Er zijn wel twee honden, maar dat probleem lost zichzelf op, want de verdachte heeft een paar vrienden of lijfwachten die de beesten uitlaten. Ze hebben vaste gewoontes, gelukkig: het observatieteam heeft vastgesteld dat ze de honden altijd op een bepaalde tijd ophalen, er dan mee naar het Amsterdamse Bos gaan en altijd ruim een uur wegblijven. Dat uur moet voldoende zijn voor ons.

We zijn met zijn drieën. Adriaan, Stef en ik zien eruit als sjofele klussers, inclusief overall, gereedschap, een laddertje en een echte klussenbus geparkeerd in de straat. Dat is de rol die we spelen vandaag: het olijke trio van een klusbedrijf.

Zodra de mannen de honden in de auto hebben geladen en de hoek om zijn gereden, lopen we in. We weten al hoe we het vandaag gaan aanpakken, alles is voorbereid, tot aan de huissleutels toe. We gaan het appartement binnen. Van een eerdere verkenning weten we dat er een plek in de woning is waar we de apparatuur kunnen plaatsen, waarbij we zeker weten dat die niet ontdekt gaat worden.

‘Binnen,’ geef ik door aan de rest van het team, en rustig sluit ik de deur achter me. Ik rol de bivakmuts over mijn gezicht en vervolg mijn weg naar de woonkamer. We zijn met z’n drieën en weten dat we ongeveer een uur de tijd hebben om de plaatsing te doen. Het is rustig, tot er vijf minuten later een bericht over de oortjes binnenkomt: ‘Attentie, subjecten met honden verlaten de auto bij het park, herhaal, bij het park.’

‘Ze zijn dus niet naar het bos maar naar het park, vlak bij de woning?’

Dat wordt bevestigd.

‘Wat is de aanrijtijd?’ vraagt Adriaan.

‘Ongeveer tien minuten.’

‘Subjecten lopen het park in.’

Het OT heeft ze goed in de gaten en zit erbovenop. Ondertussen overleggen wij in de woning over wat we moeten doen.

‘Gaan we het redden?’ vraagt Stef.

‘Dat moet lukken als we nu doorwerken. En het moet, want we hebben weinig kansen,’ zegt Adriaan.

Zorgvuldig gaan we aan de slag, we willen natuurlijk absoluut geen sporen achterlaten, en vrij snel is de plaatsing gedaan. Nu nog keurig alles afwerken en dichtmaken.

'Attentie, subjecten lopen terug naar de auto,' knettert het over de verbindingen.

Direct kijken we elkaar aan door de gaten van de bivakmuts.

'Fuck, dat gaat spannend worden,' hoor ik Adriaan fluisteren.

Ik begin alvast de spulletjes op te ruimen die niet meer nodig zijn.

'Wij hebben nog zeker tien minuten nodig,' hoor ik Stef melden.

'Subjecten richting auto, subjecten richting auto.'

'Shit,' zeg ik tegen Stef en Adriaan.

'Is er een mogelijkheid hen op te houden?' vraag ik.

'Negatief, ze lopen linea recta naar de auto.'

De spanning begint langzaam toe te nemen.

'Subjecten bijna bij de auto.'

Gespannen kijken we elkaar aan en we werken door. Terwijl Stef en Adriaan het aan het afwerken zijn, besluit ik alvast een tas bij de voordeur te zetten. Daar hoor ik mensen met elkaar praten, ik kijk door het spionnetje dat in de voordeur zit.

Fuck, de buurvrouw staat gewoon voor de deur te praten met een andere dame. Die moeten weg zijn als we zo willen exfiltreren.

Ik loop naar Stef en Adriaan.

'Nog een paar minuten,' fluistert Adriaan.

'Nog een paar minuten,' geef ik door. 'Jullie moeten ze ophouden, al is het voor de zekerheid.'

'Komt goed,' krijgen we direct als antwoord.

Adriaan, Stef en ik verplaatsen ons naar de voordeur en direct kijk ik door het spionnetje in de deur. 'Ze staan er nog steeds,' fluister ik, en ik geef het door aan onze mensen buiten.

Daar staan we dan, in de woning, op de mat, bij de voordeur. Het belangrijkste is gebeurd, maar nu nog zorgen dat we veilig wegkomen.

'Doe iets met hun auto! Zorg dat ze niet kunnen wegrijden!' wordt er over de verbindingen geroepen.

Het OT blokkeert de auto met die van hen, maar als de mannen terugkomen en zien dat ze geen kant op kunnen, besluiten ze natuurlijk niet rustig af te wachten. Ze gaan de confrontatie met het OT aan en uiteindelijk kunnen die niet anders dan uit de weg gaan. Ik denk niet dat de mannen een verband leggen met een mogelijke actie van ons, maar dit zijn wel jongens uit het wereldje, die het in de gaten hebben als er iets niet klopt. Voor hetzelfde geld is dit een actie van een concurrent die het op

hen heeft voorzien en die ervoor wil zorgen dat ze even als *sitting ducks* op deze plaats blijven. Nee, wegwezen lijkt hen een beter idee.

Ik kijk nogmaals door het spionnetje in de voordeur of de kust veilig is. Dat is niet zo: recht voor de deur staan de twee buurvrouwen nog steeds met elkaar te praten. Die zullen best geloven dat we van een klusbedrijf zijn. Maar als we naar buiten lopen en twee minuten later de subjecten met de honden weer naar boven komen, dan is de kans wel enorm dat ze iets zeggen.

'Ah, die klussers zijn nét vertrokken.' Ten eerste is dan verraden dat er iemand binnen is geweest, ten tweede komen we in twee minuten niet echt ver.

De auto is onderweg – en onderweg betekent in dit geval ook al bijna bij het huis gearriveerd – en wij kunnen niet naar buiten. Wat nu?

Boeven zijn doorgaans gek op geld. Ze hebben een hekel aan geld uitgeven aan dingen die ze niet leuk vinden of die niets opleveren. Bekeuringen bijvoorbeeld. Dat weet je als je je een tijdje in criminelen verdiept. Een van onze collega's buiten ziet de auto de straat in rijden en bedenkt ter plekke een afleidingsmanoeuvre die op maat is gemaakt voor deze beroepsgroep. Hij gaat bij de parkeerautomaat in de straat staan. Het is de enige automaat die in zicht is op deze plek. Hij gooit er opzettelijk een verkeerd muntje in. De twee mannen komen met de honden achter hem staan.

'*Shit, this machine doesn't work,*' mompelt onze collega, waarna hij er nogmaals een verkeerd muntje in doet. De man achter hem begint nu toch echt ongeduldig te worden.

Wij horen in ons oortje dat het team probeert tijd voor ons te winnen.

Bij de parkeerautomaat begint een ruzie te ontstaan: de mannen met de honden willen nu echt naar binnen en hebben het helemaal gehad met die domme toerist en zijn verkeerde muntjes. Ze eisen dat ze eerst mogen. Onze collega kan ze nu echt niet lang meer ophouden. Maar een van de eisen die aan leden van het Tactisch Team worden gesteld, is dat ze goed kunnen improviseren.

Een tweede collega loopt het portaal van het appartementencomplex in en geeft een harde schreeuw. Door het spionnetje zien we hoe de vrouwen die ongewild de deur voor ons blokkeren reageren: de een gaat weer naar binnen, haar eigen appartement in, de ander loopt naar beneden om te kijken wat er aan de hand is.

Dit is ons teken: we pakken ons gereedschap en ons laddertje, stappen de deur uit en lopen de trap af. Halverwege komen we de mannen met de honden tegen. We zeggen vriendelijk goedemiddag.

Zij groeten terug, schijnbaar zonder er iets achter te zoeken.

Zo rollen we maar door in de laatste jaren van de Hollandse netwerken, van de ene actie in de andere. Het wordt nooit routine, daarvoor is het te afwisselend en te veeleisend, maar we zien op zeker moment tijdens briefings wel heel vaak dezelfde koppen en dezelfde namen.

14

Corruptie

Amsterdam, 2005-2006

Het lijkt een dinsdag zoals alle andere, maar ik moet zeggen dat ik vandaag met een ander gevoel en wat minder fit naar De Kooi ben gereden. Ik was gisteren wakker geworden op het vlondertje achter mijn huis. Dat klinkt dramatischer dan het is. Ik woon weer in het huis dat ik samen met Bianca heb gekocht. Dat ligt op een fraaie plek, met een klein watertje aan de achterkant. Aan de overkant laten mensen vaak hun honden uit.

Zondagnacht kwam ik thuis toen de zon al bijna opkwam, uitgeput maar vol adrenaline na een lange actie. Het was een van de bizarste opdrachten ooit. We hebben ingebroken in een politiebureau. Een agent wordt verdacht van het doorverkopen van belangrijke informatie en we moeten a) weten of dat werkelijk zo is en b) áls het zo is, erachter zien te komen hoe hij werkt. Ik heb een aantal keren – zogenaamd in naam van een andere zaak – op het bureau rondgelopen en onderzocht of het me zou lukken iets te plaatsen. Maar dat ging niet: te druk, te verdacht. Dan maar ’s nachts, zo bedachten we.

‘Wacht even,’ zei ik tegen een collega, ‘gaan we nou werkelijk inbreken in een politiebureau?’

‘Kennelijk,’ zei hij, en we moesten toch wel lachen om die rare gedachte.

Maar het was niet makkelijk. Eerst moest de afdeling waar de verdachte werkt helemaal leeg zijn en moesten we een manier vinden om ongemerkt binnen te sluipen. De hoofdinspecteur werkte mee en zo zijn we vannacht binnengeslopen om camera’s aan te brengen boven zijn bureau en een printer. Op die manier kan het opsporingsteam vastleggen wat hij op zijn computer opzoekt, welke printopdrachten er worden gegeven en wie wat van de printer pakt. Het was een rare gewaarwording: apparatuur plaatsen op een plek waar je zou kunnen worden overlopen door je eigen

collega's.

Ik schonk mezelf toen ik thuiskwam een Bacardi-cola in en ging aan de tafel op mijn vlondertje zitten, dat doe ik wel vaker na een nachtdienst, even tot rust komen.

Plots hoorde ik mijn naam: 'Marcel!'

Ik hing voorover op de tafel en was keurig in slaap gevallen. Aan de overkant van het water zag ik de buurvrouw, zij zwaaide en liep lachend door.

Mijn buren begrijpen weinig van wat ik doe. En neem het ze eens kwalijk: door mijn werk kom ik soms wekelijks met een andere auto thuis. Sommigen denken dat ik in die branche mijn geld verdien. Anderen, die bijvoorbeeld om zeven uur een rondje lopen met de hond en me op mijn tuintafel zien hangen, weten gewoon helemaal niet wat ze van me moeten denken.

Wanneer ik die dinsdag het terrein oprijd, parkeer ik mijn auto en open met mijn pas de deur naar de corridor die naar De Kooi leidt. Ik loop naar de garage, de plek van de mannen die gespecialiseerd zijn in voertuigen en alles wat we daarmee kunnen doen. De grote roldeur staat open. Ik ben vroeg vandaag, de meeste collega's zijn er nog niet. Maar ik herken het silhouet van Alex en stap op hem af.

'Morgen. Alles oké?'

'Zeker. Beetje moe, maar dat is niks nieuws. Jij?'

'Prima,' zeg ik. Ik heb er zin in, wat mij betreft kan het allemaal weer gebeuren vandaag.

Hij glimlacht. Het is onderdeel van een ritueel. We hebben specifieke gewoontes in De Kooi, aan het begin van een dienst. Draaien we de dagdienst, dan is het even verzamelen, onze gedachten delen over wat we hebben gedaan en wat ons te wachten staat, samen sporten en de voorbereidingen treffen voor de acties van de dag of nacht. Het geeft toch een gevoel dat je er niet alleen voor staat, ook op een dag als deze.

Als we even later met ons hele team de kamer van de chef binnenlopen, valt me meteen op dat hij blijkbaar ook geen beste dag heeft. Hij kijkt nog ernstiger dan we van hem gewend zijn.

'Goedemorgen. We hebben een verzoek van de Rijksrecherche gekregen.'

Dat trekt onze aandacht. De Rijksrecherche, dat is geen dagelijkse kost. Zij doen onderzoek naar strafbare feiten gepleegd door overheidsfunctionarissen. Dit gaat vast niet over de zoveelste liquidatie in de hoofdstad.

'Het betreft een embargo-onderzoek. En niet zomaar een. We hebben het hier over het onderzoek naar De Pet, onderzoek Vancouver.'

Ik fluit door mijn tanden. De Pet. Als er iemand is die ik wil pakken...

Corruptie binnen het korps is een doodzonde, een grotere schending van de integriteit is er bijna niet. Af en toe krijgen ook wij ermee te maken. Niet binnen onze eigen organisatie: informatie verkopen aan criminelen staat mijlenver af van alles waar we voor staan. Maar op sommige plekken binnen de politie gebeurt het. Collega's bezwijken voor criminele cash en zetten hun principes daarvoor wél opzij.

Het zal niemand verbazen dat we nogal gemotiveerd zijn als zo'n onderzoek bij ons op het bureau belandt. Dit soort gasten is niet alleen een schande voor het vak, maar ook een groot gevaar voor de vele collega's. Als criminelen op de hoogte zijn van op handen zijnde acties, kunnen ze klaarstaan en hun tegenmaatregelen nemen.

Voor een actie op dit gebied moest ik ooit naar Curaçao. Daar werkte een corrupte rechercheur van de Criminele Inlichtingen Eenheid, die informatie verkocht. In eerste instantie vloog ik met een techneut naar de Antillen om de verkenning te doen en te kijken of er ook een plaatsing mogelijk was. Zijn auto stond in de omgeving van het bureau en de kazerne van de marechaussee.

Tijdens de actie liepen we tegen problemen aan waardoor we in beweging moesten rond de auto om spullen te halen. Ik had een van de mensen gevraagd een andere positie in te nemen zodat alles goed in beeld was. Plots hoorde ik een autoalarm afgaan, vlak naast de plaats waar wij bezig waren. Toen bleek dat de man tegen een auto was gaan leunen waardoor direct het alarm werd geactiveerd. Fuck. We hielden ons stil en lagen plat in de auto; het was een linke omgeving en weglopen zou te veel opvallen. Na een uur in de rust hebben we de operatie afgemaakt. De spanning zat in mijn keel: als we ontdekt worden... Dat is het laatste wat je wilt, zeker op Curaçao.

Korte tijd daarna moest ik er weer heen om de apparatuur te verwijderen want die had zijn werk gedaan, met positief resultaat. Maar het werd wederom spannend toen bleek dat die rechercheur in de tussentijd zijn auto had laten *sweepen*: na laten kijken op apparatuur. Hij wist natuurlijk wat er mogelijk was. De plaatsing was gelukkig zo goed dat de apparatuur onvindbaar was.

Hoe dichtbij corruptie in het korps altijd ook voelt, in deze gevallen ging het nog om een onderzoek dat ons niet direct persoonlijk raakte. Maar de laatste tijd vallen ons zelf ook toevalligheden op als we onze acties uitvoeren. Te veel toevalligheden, als je het ons vraagt.

We weten inmiddels zeker dat de kruisverbanden binnen de

georganiseerde criminaliteit niet alleen binnen de Hollandse netwerken bestaan. Ook een organisatie als Hells Angels duikt steeds op in allerlei onderzoeken. De grote criminelen en sommigen van de Angels zien elkaar geregeld. Sam Klepper zat bij hen, Endstra heeft soms afspraken met leden van de motorclub, Holleeder komt er. Crimineel A overlegt met Angel B, terwijl C en D ineens weer ruzie blijken te hebben. Er is altijd volop beweging. Op zeker moment ga ik naar het Bussumse hotel Jan Tabak om een ontmoeting tussen Peter R. de Vries en de weduwe van Sam Klepper gade te slaan, om ter plekke vast te stellen dat een tafeltje verderop Holleeder zit met enkele Hells Angels. Alles loopt door elkaar heen.

Op allerlei plaatsen binnen de wereld van de grote, georganiseerde criminaliteit en de circuits die daartegen aanschuren, vangen we signalen op dat er dingen niet kloppen. Bij een aantal kopstukken zijn in de cel dossiers opgedoken die zij eigenlijk niet kunnen en mogen hebben. Locaties waar we moeten gaan afluisteren, worden op het laatste moment gewijzigd. We zitten soms met de handen in het haar. Hoe kan het nou zo zijn dat we op verzoek van de Nationale Recherche ergens een actie gaan ondernemen en dat degenen op wie dit gericht is precies op tijd op de hoogte lijken te zijn? Langzaamaan wordt duidelijk: ergens binnen de politie, en ook nog op een redelijk hoog niveau, moet een mol zitten. We noemen hem al snel De Pet. Maar wie is het? De Rijksrecherche start een onderzoek. En vandaag komt dat dus bij ons terecht. Ik kijk Alex, die aan de andere kant van de tafel zit, aan en zie aan zijn gezicht dat hij hetzelfde denkt als ik: kom maar op, we kunnen niet wachten, we lusten hem rauw.

'Peddelen!'

'Dat gaat niet!'

'Kom op nou man, we zijn er bijna.'

'We zitten vast. Het is te zwaar.'

Als het niet om zo'n ernstige zaak ging, zou ik nu huilen van het lachen. Daar zitten we dan, een paar grote mannen in een rubberbootje met een hoop apparatuur, midden in de nacht, in een sloot. Helaas blijken wij enigszins zwaarbeladen en is die sloot niet zo diep als we hadden gehoopt. In de loop der jaren wordt alle apparatuur waarmee we werken steeds kleiner en lichter, maar nu – het is 2005 en zoiets als een iPhone bijvoorbeeld bestaat nog niet – is het nog steeds behelpen met grote kasten en zware accu's.

We steken dit watertje – de bedoeling is onopvallend – over om op een afgesloten terrein te komen. Daar heeft een subject uit het onderzoek naar De Pet een vakantiewoning. Hij zou de verbindende factor zijn tussen De Pet en de criminelen die bereid zijn goed te betalen voor informatie over

de opsporing. En wie is dan De Pet zelf? Ook dat denkt het opsporingsteam te weten. Het zou gaan om een ervaren rechercheur van de Nationale Recherche. Het subject, zelf ook een oud-politieman, en hij zouden elkaar met enige regelmaat treffen in de tuin van de vakantiewoning.

Het is logisch dat de Rijksrecherche deze zaak enorm hoog opneemt. Een corrupte politieman brengt niet alleen onderzoeken in gevaar, maar ook levens. Bij een aantal onderzoeken kwamen we erachter dat de apparatuur was ontdekt en weggehaald, maar we hadden ook kunnen worden opgewacht door een vuurpeloton. Als het heimelijke aspect van ons werk verdwijnt, hebben we een enorm probleem. Daarom nemen we de zaak dubbel zo hoog op: deze vorm van corruptie is ook voor ons persoonlijk letterlijk levensgevaarlijk.

Als de man die nu verdacht wordt inderdaad De Pet is, heeft hij duidelijk geen inzage in het onderzoek dat tegen hemzelf loopt. Niemand staat ons op te wachten. Na wat geploeter komen we ongeschonden en onontdekt aan bij de vakantiewoning. We zijn hier om misschien wel de meest directe actie van allemaal uit te voeren. Hier, voor de deur van de caravan, zouden de zaken meestal besproken worden. Mochten we deze plek kunnen afluisteren en filmen, dan zou de opsporing daar potentieel enorm mee geholpen zijn. We weten waar we een camera en afluisterapparatuur kunnen plaatsen. Straks zal iemand ’s nachts geregeld naar de locatie moeten om de opnames op te halen en de accu’s te wisselen. Dat dat een rotklus is, beseffen we weer als we staan te sleutelen; enkele meters van ons vandaan ligt het subject te slapen. De apparatuur ligt een stukje onder de grond, en zal dus iedere keer weer moeten worden opgegraven.

We werken zo snel en stil mogelijk en stappen daarna weer in ons bootje. Dit keer blijven we niet steken.

Het corruptieonderzoek is natuurlijk maar een klein deeltje van ons werk. De onderwereld staat niet stil. Dagelijks wachten er nieuwe briefings over nieuwe zaken.

Op een dag, een paar weken na de eerste acties in het onderzoek naar De Pet, zitten we ’s ochtends weer bij de chef aan tafel.

‘We hebben een geldrijder nodig vandaag. Marcel, typisch klusje voor jou.’

‘Prima, waar gaat het om?’

‘Een ontvoering in het milieu.’

De man die is ontvoerd, is een bekende van de Amsterdamse recherche. Hij is vooral berucht vanwege zijn gewelddadige ripdeals. Met enige regelmaat is er bonje tussen zijn groep en andere, waarbij gijzelingen niet

ongewoon zijn.

'Het geld loopt via de gebruikelijke procedure bij De Nederlandsche Bank.'

'Onder wie valt dit?'

'De Nationale Recherche.'

'Weten we al wat we gaan doen?'

'Zeker. Overdracht op een nader te bepalen locatie in Amsterdam.'

'Wie is ons aanspreekpunt?'

Hij kijkt me even aan voor hij antwoord geeft. 'De man die we De Pet noemen.'

Shit.

Even later ben ik met een collega op weg. Er zijn in Nederland maar een paar opgeleide geldrijders en ik ben een van hen, dus het is logisch dat de chef de keuze op mij heeft laten vallen. Maar man, wat had ik deze actie graag overgeslagen. Zo dadelijk lopen we binnen bij een collega die ervan wordt verdacht een van de corruptste dienders uit de recente geschiedenis te zijn. De man die onderzoeken, verdachten én ons dag in, dag uit in gevaar zou brengen in ruil voor geld. Als hij het daadwerkelijk is, zou ik hem het liefst eigenhandig de nek omdraaien.

Maar het onderzoek loopt nog, niemand is gearresteerd en zolang dat zo is, werkt deze man gewoon als rechercheur in een team bij de Nationale Recherche. Hij weet niet wat wij weten en dat moet vooral zo blijven. Ik moet met hem omgaan zoals ik dat doe met iedere willekeurige andere collega.

Als we zijn kamer binnenlopen, in een kantoorpand in Amsterdam-Zuidoost, heb ik de knop in ieder geval uiterlijk omgezet. De rechercheur staat op van zijn bureau.

'Mannen. Goed dat jullie er zijn. Heeft iemand al voor koffie gezorgd?'

Je hoort gelijk waar hij vandaan komt: een echte Amsterdammer.

Ik knik. 'Goedendag. Nee, en ik zou wel een bakkie lusten.'

Ik glimlach vriendelijk terwijl ik hem een hand geef.

Hij lacht terug. 'Gaan we regelen. Ga zitten.'

We bespreken de actie. Hij is verantwoordelijk voor de goede afloop. Hij heeft het over een arrestatieteam dat erbij betrokken wordt en de overdracht van het geld. Ik hoor wat hij zegt en slaag erin steeds goed te reageren, maar in mijn hoofd zoek ik naar aanwijzingen en ben ik me aan het voorbereiden op wat er straks moet gebeuren. Nee, niet zozeer die overdracht, die zal wel loslopen. Maar zodra we hier weg zijn, zal ik moeten melden dat ik met de man die ervan wordt verdacht De Pet te zijn om de tafel heb gezeten en wat daarbij allemaal is besproken. We zullen

onze veiligheidsprocedures moeten opschroeven. Inwendig ben ik woedend, maar het enige wat ik kan doen is de Rijksrecherche helpen om de identiteit van De Pet onomstotelijk te bewijzen en hem uit te schakelen – of het nou deze man is of een ander.

De geldoverdracht loopt niet zoals gepland. De daders hebben in de gaten dat er politie is en proberen te ontkomen. Of het toeval is of dat ze gewoon heel scherp zijn, zullen we nooit weten. Uiteindelijk wordt de vermeende Pet begin 2006 gearresteerd, maar hij wordt vrijgesproken door de rechtbank en het gerechtshof, mede op basis van een procedurefout binnen de Amsterdamse recherche waardoor afgeluisterde gesprekken niet als bewijs in het proces werden toegelaten. Het voelt voor mij en voor ons team als een klap in het gezicht. Als deze man niet De Pet was, betekent het dat er nog steeds iemand rondloopt die al onze operaties in de strijd tegen de zware georganiseerde misdaad kan verlinken. Iemand die zich gedraagt als collega maar eigenlijk te laag is om zelfs maar aan te kijken. Een man die zoveel levens bedreigt uit puur eigenbelang – en het belang van grote criminelen en enkele journalisten, die naar mijn overtuiging ook graag gebruikmaken van zijn info.

15

Verkrachting

Sassenheim, 2006

Een roofdier... gedrogeerd... hoogste prioriteit... gruwelijk...

Ik hoor heus wel wat mijn collega vertelt tijdens deze briefing. Hij benadrukt nog eens hoe gevaarlijk Johan S. is, een voortvluchtige verdachte die een aantal jonge vrouwen op zeer gewelddadige en brute wijze heeft verkracht en die wij moeten helpen opsporen. En terecht: hij lijkt een acute bedreiging voor zijn omgeving – en vooral voor de jonge vrouwen die daarin rondlopen. Maar de actie die we gaan opzetten heeft iets bijzonders: hij is niet direct gericht op de van zedendelicten verdachte man zelf, maar op zijn ouders. Soms bestaat nu eenmaal het vermoeden dat ouders van een verdachte over informatie beschikken die het onderzoek flink vooruit zou kunnen helpen, maar die ze liever niet prijsgeven omdat ze hun kind willen beschermen. Je kind beschermen, dat is eigenlijk het allereerste wat je doet als vader of moeder, toch? Ik kan het niet helpen dat ik op een moment als dit ook aan mijn eigen kinderen denk.

Het is niet zo dat ik ze bijna niet zie, gelukkig. Als je bedenkt hoe ik opga in mijn werk, valt de frequentie eigenlijk zelfs nog mee. Nu ik er alleen voor sta, doen we meer dingen samen dan in mijn eerste tijd bij de DSRT, toen ik alles aan hun moeder kon overlaten. Maar ik heb al wel te veel belangrijke momenten overgeslagen. Een eerste schooldag, een eerste training, dat soort dingen. Mijn zoon houdt van voetbal. Hij doet het al vanaf zijn derde. Het kan zijn dat mijn vaderlijke trots mijn blik niet helemaal helder maakt, maar volgens mij heeft hij talent.

Maar te vaak kan ik het bewijs daarvoor weer eens niet zien omdat ik in het weekend werk. Nu ik niet meer samen ben met zijn moeder, wordt dit stukje er niet beter op. Vorige week waren we bij vereniging WFC aan het voetballen met een aantal jongetjes en hun vaders – zo'n echte

woensdagmiddagactiviteit die vaders én zonen trots maakt – toen na een kwartiertje mijn telefoon ging. Of ik onmiddellijk kon komen, er was een ontwikkeling in het onderzoek naar Stanley Hillis. Ik bracht hem met toeters en bellen – zwaailicht en sirene – naar zijn oma, waar hij later die dag weer door zijn moeder werd opgehaald. Zo is het leven momenteel. Stanley H. heeft voorrang boven voetballen met mijn kind. Ik doe mijn best, maar ik snap dat mijn ex meer bijdraagt aan de opvoeding van ons nageslacht dan ik.

Maar ik ben wel vader en ik snap hoe bijzonder de band tussen ouder en kind kan zijn. Het is je vlees en bloed. Wat doe je dan als je kind wordt verdacht van een heel ernstig delict? Als de belastende informatie zich opstapelt, accepteer je die dan? Of probeer je alles te ontkennen en weg te redeneren omdat je niet kunt of wilt geloven dat jouw eigen nageslacht zoiets vreselijks zou doen?

Ik kan me er niets bij voorstellen, mijn geweldige dochter of zoon als verdachte. Je hebt als ouder toch onvermijdelijk de neiging te denken dat er dan iets aan de opvoeding heeft gemankeerd. Mijn kinderen zijn nog heel jong en onschuldig, maar ik ben ervan overtuigd dat ze opgroeien tot volwassenen die het verschil tussen goed en slecht heel goed zullen kennen.

Maar datzelfde geldt ongetwijfeld ook voor de ouders van Johan S. Hun zoon komt uit een goed nest. Hij is slim en hoogopgeleid, hij kan waarschijnlijk een prima baan krijgen. Het ontbreekt hem eigenlijk aan niets, zou je denken. Zo'n jongen kan toch geen zwaar misdrijf op zijn geweten hebben?

En toch.

En toch is Johan in april 2006 op televisie te zien. Het Openbaar Ministerie wijdt een opsporingsbericht aan hem. Daarin wordt zijn volledige naam genoemd en een foto van hem getoond. Dat is een zeldzame procedure die alleen wordt ingezet bij verdachten of ontsnapte gedetineerden van wie gevreesd wordt dat ze een acuut gevaar voor hun omgeving kunnen betekenen. Er is het OM duidelijk veel aan gelegen de man zo snel mogelijk in een cel te krijgen. Veel informatie wordt ook via een artikel in allerlei media met het publiek gedeeld. Het gaat om een vijfentwintig jaar oude verdachte die in Leiden is geboren en nu staat ingeschreven op een adres in Sassenheim, maar daar niet verblijft. Hij rijdt in verschillende auto's, onder meer in een vierdeurs zwarte Opel Kadett uit 1991.

In het bericht wordt niet gezegd hoe gruwelijk en wreed hij zijn slachtoffers heeft verkracht, maar het is ernstig, en dat geeft men ook aan

in de kop boven het artikel: POLITIE ZOEKT GEVAARLIJKE LEIDSE ZEDENDELINQUENT.

Hun zoon publiekelijk neergezet als een gevaarlijke misdadiger: de ouders van Johan hadden het zich allemaal heel anders voorgesteld. Ze zijn nota bene allebei advocaat geweest. Johan was een nakomertje en zijn vader en moeder zijn al enigszins op leeftijd. Hij was altijd al wel een beetje een probleemkind.

Uiterlijk zou je dat niet zeggen; het is een knappe jongen. En met zijn intelligentie zit het ook wel goed. Rond zijn twintigste lijkt hij onderwijzer te gaan worden en geeft hij al aardrijkskunde en economie. Vijf jaar later is hij als assistent in opleiding verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen. Maar hoewel hij ook nog over een vlotte babbel beschikt, is het toch nooit een jongen met een grote vriendenkring geweest. Johan is een eenling. Hij heeft moeite met normaal contact. Hij wil zijn zin krijgen en kan heel snel heel kwaad worden als dat niet gebeurt.

Maar een gevaarlijke zedendelinquent? Daar willen zijn ouders duidelijk niet aan. Het team dat op S. jaagt heeft aanwijzingen dat het advocatenpaar precies weet waar hij zich bevindt, maar het duo ontkent dat. Hoe zwaar de verdenking tegen hem ook mag zijn, de ouders weigeren hun zoon uit te leveren aan de autoriteiten. Ze zwijgen.

Als wij erbij worden betrokken, met grote spoed, wordt ons meteen duidelijk gemaakt waarom deze zaak zo urgent is: de verdachte zou vorige maand drie vrouwen op gruwelijke wijze hebben verkracht nadat hij ze had gedrogeerd. Drie in korte tijd, en niet op uit de hand gelopen dates, maar met drugs die de dader blijkbaar voorhanden had en misschien wel speciaal voor dit doel had gekocht. Als het klopt, is dit een levensgevaarlijk roofdier.

Johan S. krijgt in deze dagen een bijnaam die hij nooit meer zal kwijtraken: de valiumverkrachter. Binnen ons team noemen we hem doorgaans gewoon ‘die vuile hond’. Deze man moet zo snel mogelijk van de straat. Als vader van een dochter voel ik dat tot in mijn botten.

Maar Johan S. is zoek. En dan bedoel ik écht zoek. Na het opsporingsbericht komen er 320 tips binnen, maar geen enkele daarvan leidt naar zijn actuele verblijfplaats. Hij is niet in Sassenheim, niet in Groningen en niet in Amsterdam of Leiden, waar hij normaal vaak in het uitgaansleven wordt gespot. We denken dat hij Nederland is ontvlucht. Het rechercheteam heeft vastgesteld dat een van zijn ouders ineens een ticket heeft geboekt naar Brazilië. De reis begint volgende week al en zal maar een paar dagen duren.

Mensen gaan niet drie dagen naar Brazilië voor een stedentripje. We

hebben een vermoeden in welk land we Johan S. zouden kunnen gaan zoeken. Maar dat land is het op vier na grootste van de wereld en een vermoeden is niet genoeg. Er is bewijs nodig, zodat Nederland de Braziliaanse autoriteiten kan vragen S. te arresteren en uit te leveren. We moeten die ouders aan het praten krijgen óf met hen kunnen meeluisteren op een onbewaakt ogenblik.

We bedenken op welk moment en op welke plek de vader en moeder waarschijnlijk met elkaar in gesprek zullen gaan over hun zoon. Ons idee, zoals zo vaak: in de auto. Als ouder A terugkeert uit Brazilië en daar daadwerkelijk zoonlief heeft bezocht, dan kan ouder B niet wachten om daarover te horen. Dus als ze samen terugrijden vanaf Schiphol, moet er wel nuttige informatie worden uitgewisseld in die wagen.

Het begint weer zoals alle nachtdiensten, iedereen komt relaxed aan bij De Kooi. Deze nacht werken we graag; het is weer een extra inzet, maar als we hiermee het laatste puzzelstukje kunnen toevoegen aan het onderzoek, staan wij paraat. Het gevaar ligt hem in dezen niet zozeer bij de mensen, maar wel bij het afbreukrisico. Als we ontdekt worden, zou dat enorme gevolgen hebben voor het onderzoek.

Met hoge snelheid rijden we naar Sassenheim om daar onze posities in te nemen. Het is goed donker en de auto staat pal tegen de voordeur geparkeerd. In de voortuin staat een boom, ik pak mijn positie en ga onder de boom zitten, in de schaduw. Ook in de achtertuin zal iemand gaan zitten om te kijken of er ergens bij de woningen beweging komt als wij aan het werk zijn.

‘In positie,’ geef ik aan.

‘Begrepen,’ hoor ik als antwoord. Ook vanuit de achtertuin wordt doorgegeven ‘in positie’, en wederom hoor ik een ‘begrepen’, direct gevolgd door een ‘actie, nu’.

Het verloopt allemaal voorspoedig tot ik plots geblaf hoor. Het geblaf van een keffer snijdt door de nacht. Ik kijk om mij heen, direct hoor ik door mijn oortje: ‘Ik ga even verplaatsen, volgens mij ben ik ontdekt.’ Ik schiet in de lach, maar kijk ook meteen naar de woning en de omliggende woningen of er ergens licht gaat branden. Bij de buren zie ik het licht aangaan en er verschijnt een hoofd dat door het raam naar buiten kijkt.

We zitten muisstil, bewegen niet. Het lijkt onmogelijk dat ze ons zien.

‘Hond in de tuin en gaat de schuur weer in.’

Het licht in de slaapkamer zie ik weer uitgaan. Het is weer rustig.

Gelukt. Daarmee hebben we ons deel gedaan en nu kunnen we niet anders dan hopen dat onze inzet wat zal opleveren, want dit soort verdachten moet zeer snel van de straat. Nu maar hopen dat het werkt.

Alles verloopt volgens plan. De ene ouder wordt door de andere opgehaald en samen beginnen ze aan een ritje van twintig minuten over de A4 en de A44. Iemand van het rechercheteam luistert mee. Maar het blijkt vergeefs: de twee spreken met geen woord over hun zoon. Ze zitten zwijgend naast elkaar. Je zou haast denken dat ze een vermoeden hebben dat ze niet echt alleen zijn. Het zijn advocaten, geen paprikatelers.

Maar écht van de aardbodem verdwijnen is moeilijk. Johan S. heeft de mensen van het thuisfront nodig – als ouders en als raadslieden – en die kunnen niet wekelijks naar hem toe vliegen zonder dat het wel erg gaat opvallen.

Het onderzoek blijft in beweging, alles wat mogelijk is wordt uit de kast gehaald om de verdachte te traceren en zo blijven de rechercheurs de ouders en meerdere mensen uit zijn omgeving verhoren.

Het heeft wel het gewenste effect: de ouders voelen enige paniek en zoeken online contact met Johan om hem te waarschuwen. Die gaat daarvoor iedere keer naar hetzelfde internetcafé. Het contact wordt digitaal uitgepeild en zo wordt de ouderlijke bezorgdheid zijn ondergang: de verblijfplaats van Johan S. kan worden vastgesteld. Hij heeft echt zijn best gedaan in rook op te gaan: hij zit in Curitiba, een moderne stad met 1,8 miljoen inwoners in het zuidoosten van Brazilië. Waarom hij exact daar is beland, zal nooit duidelijk worden.

Eind juni haalt Johan S. voor de tweede keer de tv en de andere media. Hij is in het internetcafé van zijn keuze aangehouden door de Braziliaanse politie. Ik voel toch een zekere tevredenheid als ik het lees: hoe klein onze bijdrage in dit onderzoek ook was, we voelden ons als Tactisch Team toch enorm betrokken.

Johan S. kan in ieder geval geen nieuwe slachtoffers maken zolang hij vastzit. En ik vermoed dat hij geen leuke tijd heeft: zeker in een Zuid-Amerikaanse gevangenis bevinden verkrachters zich niet heel hoog in de pikorde. Daar verandert zelfs het feit dat je beide ouders advocaat zijn niets aan.

16

Cocaïne

Rio de Janeiro, 2006

Christus de Verlosser kijkt op me neer terwijl ik op mijn sokken over een boot sluip. Nee, niet in religieuze zin: als het gaat om mijn welzijn, vertrouw ik toch liever op mijn teamgenoten.

Maar het 38 meter hoge beeld boven op de Corcovadoberg torent hoog uit boven Rio de Janeiro en de Baai van Guanabara. Als ik over mijn schouder kijk zie ik het verlichte wereldwonder in de verte staan, als een spook dat over de stad waakt. Heel even bedenk ik dat ik toch een bijzondere baan heb. Dan focus ik me weer op het gevaar dat op deze boot op me zou kunnen loeren.

Enkele weken nadat de man die ‘de valiumverkrachter’ wordt genoemd in dit land werd opgepakt, vloog ik er zelf heen. Terwijl hij waarschijnlijk het grootste deel van de dag in zijn cel in Curitiba doorbracht, lag ik met mijn collega’s op de Copacabana. Officieel waren we aan het werk – druk bezig dit schip in de gaten te houden – maar dan was het toch op zijn minst werk onder ideale omstandigheden.

We zijn hier vanwege een drugszaak. Het forse zeilschip dat niet ver van de kust voor anker is gegaan, zal straks gevuld met cocaïne naar Europa vertrekken. Dat is op zich niet zo bijzonder. De productie van coke is dit jaar groter dan ooit tevoren. 99 procent komt uit Colombia, Peru en Bolivia, met Colombia als onbetwiste koploper. Het transport naar Europa begint meestal in Venezuela, Argentinië of Brazilië en eindigt het vaakst in Spanje, Portugal, België of Nederland. Met de eerste twee landen is het makkelijk zakendoen vanwege de taal, met de laatste twee omdat daar van oudsher nu eenmaal veel ‘handelsrelaties’ uit de drugswereld zitten. De haven van Antwerpen is een heel populaire bestemming, ook voor de Nederlandse markt. De Nationale Recherche draait een groot onderzoek naar een organisatie die wereldwijd operationeel is in de handel in

verdovende middelen. Ook is er een vertakking naar Brazilië en het is voor het onderzoek van heel groot belang deze route onder controle te krijgen.

Ik weet weinig van het onderzoek waarin we nu een helpende hand bieden. Het is een drugszaak, er loopt een Nederlands onderzoek, het gaat om cocaïne; wie de opdrachtgevers en wie de klanten zijn, kan me in dit geval niet zo heel veel schelen: wij zijn erbij gehaald vanwege het gevaar.

In de favela's van deze miljoenenstad zijn de drugscriminelen de baas en moeten politiemensen vrezen voor hun leven. Ons contact hier is een norse commissaris van de narcoticabrigade, een soort heel grove versie van de oudere Diego Maradona. Hij heeft een pistool onder zijn stoel, een pistool in zijn broek en een pistool in zijn sok. Hij stopt niet voor verkeerslichten omdat hij het tuig geen kans wil geven hem te liquideren. Dat is ook een kant van Brazilië – eentje die je vanaf het strand niet meteen ziet. Wij kennen beide kanten inmiddels. We hebben een leuke dag gehad. Een beetje gevoetbald op de Copa, een milkshake gedronken, af en toe gecheckt of die boot er nog lag... Maar vannacht moet er echt gewerkt worden.

Het Tactisch Team heeft nooit de regie over wat er gaat gebeuren, de verdachten hebben de regie. Dat maakt de operaties ook zo onvoorspelbaar en spannend en dat vergt dat we een goed plan hebben, gebaseerd op diverse scenario's, maar ook dat is onvoorspelbaar. '*What if?*' is een heel belangrijk scenario.

Wij zijn altijd afhankelijk van de boef. Wanneer gaat hij naar huis, wanneer naar buiten, waar gaat hij zitten, waar voert hij gesprekken, wanneer gebruikt hij zijn auto? We zijn ook nog vaak vrij lang bezig in een riskante omgeving, dus de situatie kan veranderen. Iemand die een kamer verderop ligt te slapen, kan ineens wakker worden. Iemand die je pas om vier uur thuis verwacht, kan ineens besluiten vandaag vroeger te komen. En wij willen ons werk altijd doen zonder kenbaar te maken wie we zijn. Dat maakt het verleidelijk om alles zo snel mogelijk te doen. Maar je kent ons motto: rust is een wapen dat nooit weigert.

Die avond verzamelen we rond 00.30 uur bij een departement van de kustwacht van Brazilië. Het schip ligt op een behoorlijke afstand van het vasteland voor de Copacabana.

Het geheel maakt indruk op ons, het grote zwarte gat waar je in kijkt, de verlichte gebouwen aan de Copacabana en dat alles onder het toeziend oog van onze lieve heer, Christus de Verlosser.

Het arrestatieteam is reeds aanwezig, dat vaart mee om onze veiligheid

te borgen. Zij stappen in hun eigen boten en wij stappen met z'n vieren in bij een bootbestuurder die ons naar het schip zal brengen.

Ik heb mijn bivakmuts opgerold op mijn hoofd en kijk naar de rest.

'Best indrukwekkend,' zeg ik al kijkend naar de twee boten met de stevig gespierde en ook zwaarbewapende Brazilianen. Als er straks iets misgaat en we worden onderkend, breekt er hoogstwaarschijnlijk een kleine maar zeer dodelijke oorlog los – het gaat daar namelijk iets anders dan in ons eigen land.

De hele entourage maakt indruk en langzaam varen we naar het schip. Op gepaste afstand hoor ik dat de motoren op fluisterstand worden gezet om zo min mogelijk geluid te maken. Stilzwijgend zitten we op de boot en met gezonde spanning naderen we de plek waar we moeten zijn. Zachtjes horen we de Brazilianen praten. Als we in een ander land werken, zijn we afhankelijk van de lokale overheid en de teams die daar operationeel zijn. Communiceren is ineens minder vanzelfsprekend dan in Nederland, dat geeft een extra dimensie.

Een Braziliaans observatieteam heeft vastgesteld dat een van de verdachten meestal op de boot slaapt. Waar hij nu is, weet niemand zeker. Ze hebben hem niet vierentwintig uur per dag onder controle. Maar hij schijnt ergens aan wal gezien te zijn. Daar moeten we maar op vertrouwen, net als op de info dat hij de enige is die hier kan zijn.

Langzaam varen we in de richting van het schip. We wisselen onderling geen woord, de taken zijn duidelijk, de rollen zijn duidelijk en het doel is duidelijk.

Het bootje waar we in zitten wordt vakkundig tegen het schip aan gelegd. Ik knik naar de anderen en na het bewuste knikje klim ik aan boord.

Rustig ga ik op de rand zitten en wacht even of er een reactie is. Ik kijk door de inmiddels naar beneden gerolde bivakmuts naar mijn teammaten, zij knikken terug.

Voorzichtig en heel rustig begin ik mijn schoenen uit te doen terwijl ik op de rand van het schip zit.

Ik ga op kousenvoeten het dek op: voor alle zekerheid wil ik liever geen geluid maken. Als ik eenmaal op het dek ben, bouw ik eerst even rust in, zoals we dat gewend zijn te doen. Voor de Braziliaanse collega's is dat duidelijk niet de dagelijkse praktijk.

'*Despacha-te!*'

Ik kijk de man van het Braziliaanse team van een afstandje onbegrijpend aan.

'*Despacha-te! Rápido!*'

Hij zoekt even naar de juiste Engelse woorden.

'*Hurry up! Hurry up!*'

Ik haal mijn schouders op. Focus. Ik *hurry* helemaal niet *up*. Eerst kijken of het veilig is, dan pas in actie, dat is hoe we het doen.

Ik zie dat mijn teammaten direct reageren naar de Braziliaan: SSSTTT, rustig, relax!

Als er niemand is, komt er ook niemand over een minuut ongezien aan boord. Dat is onmogelijk op deze plek. Als er wél iemand ergens op dit schip ligt te slapen, heb ik geen enkele behoefte hem of haar wakker te maken. Hoe leuk het ook is om overdag een boot in de gaten te houden vanaf een Braziliaans strand, we willen deze actie vannacht afronden. Het kan zomaar zijn dat het schip morgen de baai uit vaart en heel lang wegblijft. Als het misgaat, gaat het mis en dan zullen we daar een oplossing voor bedenken, maar ik ga de ellende niet uitlokken.

Ik sluip op mijn sokken rustig de hele boot door om de situatie in me op te nemen en om te kijken of er echt niemand op het schip aanwezig is. Als blijkt dat het schip geheel is verlaten, gaan we een geschikte locatie zoeken om de apparatuur te plaatsen. Een van mijn maten is ook op het schip en samen plaatsen wij de apparatuur en stappen, naar de zin van de Brazilianen veel te laat en veel te rustig, weer in ons eigen bootje. De terugweg is wederom stil en indrukwekkend, een operatie aan de kust van de Copacabana, het hol van de leeuw in mijn ogen, en ook met succes. Een euforisch gevoel sluipt het team binnen, we hebben het toch maar weer mooi geflikt.

De volgende dag hebben we nog maar één kleine taak: met de zwaarbewapende narcoticaman checken we of het baken goed werkt. Dat is het geval, dus er worden direct tickets geboekt voor de eerstvolgende vlucht naar Amsterdam.

De kans dat ik hier ooit nog terugkom voor een actie, is niet zo groot. Maar mocht dat toch aan de orde zijn, dan zal ik zorgen dat ik een zin Portugees spreek: *descanso é uma arma que se encrava nunca*. Oftewel: rust is een wapen dat nooit weigert.



Zodra ik na deze actie terugkeer in Nederland, staat de volgende reis al voor de deur. Spanje wordt het dit keer. En het is een heel andere trip dan ik doorgaans namens de DSRT maak. We gaan met zijn drieën: de kinderen en ik. Het is voor het eerst dat ik als alleenstaande vader met het gezin op vakantie ga.

Vakanties zijn eigenlijk de enige manier om echt vrij te krijgen van mijn werk. Ben je in Nederland, dan is de kans dat je piketdienst draait en opgeroepen kunt worden altijd aanwezig. En helaas, criminelen hebben ook geen boodschap aan zon- en feestdagen. Wil je even loskomen van je collega's en alle lopende onderzoeken, dan kun je maar beter over de grens gaan.

Hoewel ik formeel waarschijnlijk voldoende vakantiedagen heb opgebouwd om zes maanden vrij te nemen, blijft het bij twee, maximaal drie weken per jaar. Vakanties moeten ruim van tevoren aangevraagd en formeel goedgekeurd worden – gewoon even zeggen dat je er de eerste twee weken van augustus niet bent is er niet bij – maar als dat gebeurt, mag je ook echt twee of drie weken alleen aan andere dingen denken.

In de zomervakantie heb ik de afgelopen jaren steeds een reis gemaakt met het hele gezin. We kiezen voor zonnige bestemmingen in het zuiden van Europa. In 2003, het jaar waarin mijn periode bij de DSRT begon, gingen we naar Griekenland. We zijn ook in Italië en Frankrijk geweest en al een keer eerder in Spanje.

Ik moet eraan terugdenken terwijl ik met mijn zoon en dochter in het vliegtuig stap. Het laatste jaar zaten we in Spanje, met iets te weinig tijd en aandacht de vakantie geboekt, waardoor we belandden op een twaalfde verdieping van een hotel. Ik weet nog dat ik daar vanaf het balkonnetje naar het overvolle zwembad beneden keek en dacht: *what the fuck*, wat doe ik hier? Ik werk keihard, ik verdien best goed en ik ben eindeloos in de weer. Heb ik nou niets beters verdiend dan dit? Ik nam me voor het de volgende vakantie anders te doen. En dat is gelukt.

Ik heb dit keer een mooi appartement geboekt. Maar godallemachtig, wat valt het me zwaar. Ik heb me niet eerder gerealiseerd wat er allemaal moet gebeuren als je met kinderen van vijf en acht op pad bent. Hoe die vermaakt, verzorgd en gevoed moeten worden en hoe je hen voortdurend in de gaten wilt houden als je de enige bent die dat kan doen.

Ik ben in ieder geval zo slim geweest ergens te boeken waar een kidsclub is, zodat ik soms een uurtje in mijn eentje in een ligstoel zal kunnen hangen. Maar als ik de kinderen daar aflever, merk ik pas hoe mijn geest inmiddels werkt: ik loop de hele ruimte door om te kijken of alles wel veilig is. Dat is iets wat ik inmiddels altijd en overal doe: de omgeving in me opnemen, alle mensen om me heen bekijken en proberen in te schatten, zoeken naar de plekken met het beste overzicht en de ideale vluchtroutes.

Twee dagen later sta ik bij een geldautomaat. Terwijl mijn handen al boven de toetsen zweven om mijn pincode in te toetsen, komt er ineens

een foutmelding in beeld. Mijn pas werkt niet meer. Hoezo werkt mijn pas niet meer? Ik heb geen euro meer op zak en ben hier nog ruim een week samen met twee kinderen. Op mijn rekening staat genoeg saldo. Ik probeer mijn snel opkomende ergernis te verbergen voor mijn kinderen en zet samen met hen koers naar de dichtstbijzijnde bank. Dat die een heel eind verderop is, helpt mijn humeur niet. Maar als ik er eenmaal ben, zal het misverstand wel snel uit de weg geruimd zijn.

Na drie kwartier lopen over warme, stoffige wegen, stappen we het gebouw binnen. Een medewerker wenkt me vanachter een loket. Ik trek de bankpas uit mijn portemonnee.

'Mijn pas. Dit is mijn pas.'

Het valt niet mee om de man achter de balie, die nauwelijks Engels spreekt, duidelijk te maken wat er aan de hand is.

'*Si.* Bankpas.'

'Het is mijn pas, maar hij werkt niet.'

Zijn ogen staan eerst vol vraagtekens, maar dan lijkt er een lichtje aan te gaan in zijn hoofd. 'Ah, geen geld op de rekening...'

'Nee, er staat wel geld op de rekening. Genoeg geld. Ik moet er alleen bij kunnen komen.'

'*Si.* De geldautomaat is...'

'Ik weet waar de geldautomaat is! Maar die pas doet het niet! Gisteren nog wel, nu niet. Dus moeten jullie me helpen!'

Zijn blik blijft even hol als hij was. 'Geen geld?'

Ik zucht nog één keer diep. 'Wel geld. Genoeg geld. Maar de pas werkt niet. Kijk. Twee kinderen. Ik heb geld nodig.'

Hij haalt zijn schouders op. Niet mijn probleem, lijkt hij te denken.

Uiteindelijk vraag ik of de directeur erbij kan komen. Ik kook inmiddels van woede. Ik heb hier het geduld niet meer voor. Ik heb het hele jaar vierentwintig uur per dag klaargestaan, dit is de enige week waarin de maatschappij geen beroep op me mag doen. En als ik nou geld heb, waarvoor ik hard heb gewerkt en dat ik nu nodig heb om mijn gezin een leuke week te bezorgen, wie heeft dan het recht om me daarvan weg te houden? Als ook de directeur zijn schouders ophaalt en zegt dat hij niets voor me kan doen, wil ik hem vloeren. Ik wil alle medewerkers van deze bank uitschakelen en mijn geld zelf pakken. Míjn geld.

Onmacht bekruipt mij, boosheid erbij, en de mix is ontstaan. Ik zie dat de bankdirecteur in de gaten heeft dat ik niet van plan ben zonder geld het gebouw te verlaten. Want wat kan ik zonder geld? Ik heb de kinderen op de terugweg een ijsje beloofd en morgen gaan we naar de glijbaan in het grote waterpark. Ik heb niet eens gedacht aan hoe we het met eten en

drinken gaan doen de komende dagen.

Mijn ogen beginnen fel te worden en ik ga op een van de stoelen zitten die achter ons staan. Vrijwel direct zie ik de bankdirecteur aan komen lopen samen met de beveiliging. Na wat Spaans/Engels/Nederlands gebrabbel lijkt het dan toch te gebeuren. Ik heb zin om zowel die directeur als de beveiligers uit het raam te gooien, maar gelukkig is er iets in mij waardoor ik weet te bedaren. Ze zien het, ze houden zich in.

Keurig word ik door de heren uit de bank gezet, deur open, deur dicht en daar sta ik dan, met mijn engeltjes voor de bank, zonder geld en zonder dat het probleem is opgelost. Daar gaan we weer, de lange wandeltocht terug naar het complex, met steeds de vraag: 'Mag ik een ijsje?'

Als ik een paar uur later wat ben afgekoeld en de kinderen naar de kidsclub heb gebracht, ga ik op het strand wandelen om te bedenken hoe ik dit probleem moet oplossen. Ik kom aan bij een rotspartij. Misschien even klimmen; ik sport hier minder dan ik gewend ben.

Ineens komt er een meisje op me af over de rotsen. Ze is duidelijk in paniek.

'*Sir*! *Sir*!'

Ze blijkt uit Ierland te komen, maak ik op als ze met horten en stoten haar verhaal doet. Samen met een vriendinnetje is ze over deze rotsen gaan klimmen, maar het andere meisje is uitgegleden en naar beneden gevallen. Nu is er duidelijk iets niet goed met haar en ze kan niet meer opstaan. Ik haast me achter het meisje aan en inderdaad: haar vriendinnetje ligt vijf meter lager in het zand met haar been in een onmogelijke hoek, bijna recht omhoog. Ik laat me naar beneden zakken en kom bij haar. Ook zij is in paniek. Het andere meisje is inmiddels wat rustiger; misschien is ze opgelucht omdat er volwassen hulp is.

'Is je familie hier dichtbij?' vraag ik haar. Als ze knikt, zeg ik dat ze direct familieleden moet halen en moet zorgen dat die de hulpdiensten bellen. Zelf blijf ik bij de gewonde. Ik probeer haar enigszins te stutten door mijn rugzak en een trui onder haar rug te leggen en ik praat tegen haar om haar rustiger te krijgen. Dat lukt.

Even later komen er familieleden aan en ook de hulpdiensten komen ter plaatse. Het meisje wordt door de brandweer tussen de rotsen vandaan getakeld en naar het ziekenhuis gebracht. Na een aantal ferme handdrukken en een paar collegiale schouderkloppen van de hulpdiensten ga ook ik terug naar mijn kinderen, die gelukkig niets hebben meegekregen van de hele gebeurtenis.

Die avond ga ik nog even naar een optreden in de kidsclub. Daar tref ik de

hele familie van het meisje, tot en met ooms en tantes. De hele Ierse clan blijkt in hetzelfde complex te zitten.

'Kom erbij Marcel, *have a drink*!'

Zo gaat het de hele avond door: ze vertikken het om me ook maar iets zelf te laten betalen. Als ik uitleg dat ik dat ook niet zou kunnen omdat mijn pas kapot is, bedenken ze direct een oplossing: ik kan geld van hen lenen en dat dan later telefonisch weer naar hen overboeken. Dat doet me veel. Wat ik heb gedaan voor hun dochter of nichtje, was niks bijzonders, niets wat een ander niet zou doen. Maar voor hen was het genoeg om me op te nemen in hun groep en me meteen hun vertrouwen te geven. Dat ben ik niet meer gewend. Ik vertrouw eigenlijk niets of niemand meer behalve mijn directe collega's. Dit is anders. En eigenlijk voelt het goed. De rest van de week heb ik vrienden.

17

Ontsnapt

Rotterdam, 2006-2007

Ik lig op het asfalt, met mijn gezicht naar beneden. Naast me ligt collega Frank. Politiemannen met getrokken pistolen staan om ons heen. We kunnen geen kant op. Maar ik heb nog steeds mijn oortje in en de spreeksleutel van de verbindingen in mijn mouw is nog te gebruiken.

'Waar zitten jullie?'

Ik beweeg de spreeksleutel nog wat dichter naar mijn mond. 'Nou, zie je die brug?'

'Ja.'

'Zie je al de politieauto's die daarop staan?'

'Ja.'

'Daar in het midden, tussen al die auto's, daar liggen we.'

Een van de agenten komt naar me toe om me te fouilleren. Ik heb een vuurwapen bij me, plus allerlei spullen die ik nodig heb gehad voor de actie van vannacht. Die agent gaat wat meemaken. Maar op dat moment komt de grote Volvo van mijn teamchef met gierende banden aangescheurd. Hij stapt uit, loopt naar de leidinggevende van dienst, laat hem zijn ID zien, wijst naar ons en zegt: 'Deze gasten gaan nú weg.'

We staan op en stappen in de auto. Weg hier. De politie mag dan doorgaans je beste vriend zijn, voor ons geldt dat niet. Júíst voor ons niet.

De actie die we hadden gepland is voor nu afgeblazen. We zullen later terug moeten komen. Dat is al eerder gebeurd in dit dossier. Soms hebben we domme pech, soms lijkt het alsof iedereen rond de verdachte voortdurend op zijn hoede is. Die verdachte is dan ook niet zomaar iemand: we helpen mee in de jacht op een man die door sommige media 'de gevaarlijkste crimineel van Nederland' wordt genoemd. Hij zou levensgevaarlijk zijn, hij is uit het huis van bewaring ontsnapt en hij is de recherche nu al meer dan vijf jaar steeds een stap voor: het gaat duidelijk

niet om de eerste de beste.

Eric Jan Q. ontsnapt op 12 december 2001 via een luchtschacht uit huis van bewaring De Schie in Rotterdam. Waarschijnlijk is de actie bedacht en voorbereid door een medegevangene die samen met hem de wijde wereld in trekt. Maar zijn partner in crime kan maar kort van zijn herwonnen vrijheid genieten. Direct na de ontsnapping begint een klopjacht. De politie ziet dat het duo bij een spoorbrug de rails op rent en dat de mannen allebei een andere kant kiezen. Een halfuur later wordt de mede-vluchter door een politieman in zijn been geschoten en weer aangehouden.

Dat is vrij normaal overigens. Hoe spectaculair ontsnappingen uit gevangenissen en huizen van bewaring – dus niet tijdens proefverlof – vaak ook lijken, de meeste leveren geen langdurige vrijheid op. Sterker nog: het grootste deel van de pogingen wordt al verijdeld voordat met de uitvoering wordt begonnen. Ontsnappen is een mooie droom voor veel gedetineerden – het proberen is in Nederland ook nog eens niet strafbaar – maar het leidt maar zelden tot een lang en gelukkig leven in een tropisch oord.

Maar Q. is nog spoorloos op het moment dat zijn medevluchter de ambulance in gaat. En hij is het de volgende dag nog steeds. Het ministerie van Justitie doet wat het in de zaak van Johan S. ook deed en verspreidt een opsporingsbericht met volledige naam en foto van de verdachte, maar zelfs dat leidt tot niets.

Na een week lijkt Q. nog steeds in rook opgegaan. Er volgen meer oproepen, ook in België, en foto's waarop de voortvluchtige met verschillende haardrachten te zien is. Maar nee: na een maand, na een jaar, zelfs na vijf jaar blijft Eric Jan Q. op vrije voeten, terwijl er geen enkele aanwijzing is dat hij het land zou zijn ontvlucht.

Q. is een bijzondere crimineel. Hij is in april 2001 veroordeeld tot twaalf jaar cel vanwege enkele professionele en explosieve overvallen op grenswisselkantoren in Maastricht, Hoek van Holland en Rotterdam. Hij gebruikte explosieven om de kantoren binnen te kunnen gaan, en een pistool en een semiautomatisch vuurwapen om weer weg te komen. Bij de drie overvallen vielen minimaal veertien gewonden, onder meer in een vuurgevecht tussen hem en de politie. Bij de derde keer, in Rotterdam, kan hij worden overmeesterd: hij blijkt een kogelvrij vest te dragen, dat zelfs is geraakt door een politiekogel. Hij wordt uiteindelijk veroordeeld wegens tien pogingen tot doodslag, twee keer diefstal met geweld en twee ontploffingen.

Als de zaak in 2003 in hoger beroep opnieuw wordt behandeld, is de voortvluchtige Q. daar vanzelfsprekend niet bij. Bij verstek krijgt hij er nog twee jaar extra bij; nu zijn het er al veertien. De drang om zichzelf aan te geven wordt er waarschijnlijk niet groter van.

In het najaar van 2006 vindt de politie bij toeval een schuilplaats van Q.: nadat twee verdachten zijn aangehouden in een onderzoek naar een extreemrechtse groepering, worden op hun zolder spullen van Eric Jan Q. gevonden. Hij lijkt er langere tijd te hebben gebivakkeerd. Wat de recherche op de bovenverdieping aantreft is direct reden voor paniek: er liggen chemicaliën, kledingstukken van opsporingsautoriteiten, een kogelwerend vest, een bivakmuts en een gasmasker, vuurwapens en kaarten en foto's van allerlei gebouwen. De conclusie: Eric Jan Q. bereidt niet een vierde overval voor, maar een aanslag. En gezien de identiteit van het duo waarbij hij inwoonde, zou hij weleens in extreemrechtse richting geradicaliseerd kunnen zijn. Dat is slecht nieuws. Maar het goede nieuws is dat er, na bijna vijf jaar, een vers spoor is en dat de jacht op deze verdachte weer een boost krijgt. Ook wij worden erbij gehaald.

Voor we beginnen aan de actie die ons uiteindelijk met de neus op het asfalt drukt, hebben we er al allerlei andere ondernomen: Q. heeft duidelijk een hoge prioriteit. Het waren acties die heel divers waren en die soms ook wel iets vertelden over de bijzondere verdachte. Zo ben ik met een Cessna over een duingebied gevlogen om te kijken of ik ongeregeldheden kon vinden. Er ging namelijk informatie rond dat Q. ergens in die duinen een schuilplaats zou hebben, en een crossmotor. Zou de politie hem ooit echt op de hielen zitten, dan zou dat voor hem een manier zijn geweest om wederom weg te komen.

Het zwaartepunt in de opsporing verschuift. Wat ooit begon met peilbakens, ging naar afluisteren, meekijken en informatie-inwinning, en nu worden zaken als computers en DNA weer steeds belangrijker. De afdeling Training, Innovatie en Ontwikkeling in De Kooi is met niets anders bezig dan het slimmer en beter maken van het Tactisch Team en de teamleden voorzien van steeds geavanceerdere spullen. Alles om de boeven bij te houden, want ook zij zijn volop in beweging om slimmer te zijn dan de politie, om de steeds hoger wordende straffen te ontlopen.

Als we zo'n beetje de hele omgeving van Eric Jan Q. in het vizier hebben, lijkt de man zelf op te duiken. Ik heb een aantal foto's van hem gezien waarop hij wel tien verschillende mensen lijkt, zo totaal anders zijn ze. We kunnen alleen maar concluderen dat het wel heel, heel ingewikkeld moet worden om deze man ooit te vinden. Hij is een absolute kameleon en dat verklaart waarschijnlijk ook hoe hij al jaren uit beeld heeft weten te

blijven. Dat, in combinatie met de trainingen die hij heeft gevolgd, gebaseerd op de opleiding van de SAS.

Er is informatie dat hij een afspraak zou hebben in Rotterdam. In het desbetreffende pand moet apparatuur komen in het kader van de regeling Opnemen Vertrouwelijke Communicatie. *That's where we come in.* Ik zal de actie uitvoeren samen met Frank, een ervaren rot. De oproep komt tijdens een piketdienst en moet meteen worden uitgevoerd.

We gaan een zogenoemde verkenning uitvoeren: een check van het slot van de zaak om te zien of we makkelijk kunnen binnenkomen en hoe we dat gaan doen. Het is voor ons geen hogere wiskunde, dus we gaan direct op pad. Het is laat en het is donker; het pand is gesloten en verlaten op dit uur. Heel veel zal ons logischerwijs niet kunnen gebeuren.

De verzamelplaats ligt bij een flatje in een woonwijk, pakweg een kilometer van de locatie. Het team verzamelt zich: we komen in diverse 'piketauto's' – personenwagens waar we tijdens piketdiensten gebruik van maken – aanrijden en Frank en ik stappen samen over in een busje. Daarmee rijden we naar de locatie.

Die ligt eigenlijk wel gunstig: aan de achterkant is een soort hofje, waar winkels op uitkomen. Lekker beschut voor de buitenwereld, hoewel je er natuurlijk wel in een soort val zit als iemand zou besluiten dat hofje op te lopen of te rijden. Maar daar gaan we niet van uit.

Ik zit achter een auto, in een heel donker hoekje van het hofje, terwijl Frank gehurkt naar het slot zit te kijken. Onze bus staat op de laad- en losplaats, ook op het pleintje. Dan verschijnen er twee lichtstralen: een auto draait 'ons' hofje op. Dat je hier zou moeten zijn, op dit uur, bij winkels die al uren dicht zijn en waar helemaal niemand is, lijkt me volkomen onlogisch. Maar ik zie het al: het gaat om een politiewagen. Langzaam draait hij een rondje, alsof de inzittenden op zoek zijn naar iets of iemand. Ik word er ongemakkelijk van.

'Dit klopt niet. Echt niet. Die hebben hier niets te zoeken.'

'Wat dan?' Hij is nog driftig aan het sleutelen.

'Serieus, ik heb hier een kutgevoel over.'

Zodra de auto weer langzaam van het pleintje is gerold, zeg ik het ook over de oortjes tegen de chef. 'Ik weet niet wat er aan de hand is, maar er klopt iets niet. Dit zit me niet lekker.'

Een paar minuten later draait de politiewagen voor een tweede keer het hofje op. Ook nu gaat hij na een tergend langzaam rondje weer weg. Maar de derde keer laat niet lang op zich wachten. Nu is het genoeg.

'Frank, dit voelt gewoon niet goed, we moeten weg hier. Dit kan niet.

Weg hier.'
'Nou, oké.'
Ik meld me weer bij onze chef. 'Dit is de derde keer dat ik die wagen zie. Er is iets gaande waarvan wij niks weten. We vallen te veel op zo.'
'Oké, ga maar.'
Graag. We staken de actie voor nu, pakken onze spullen en stappen weer in het busje, klaar om terug te rijden naar de verzamelplek. Ik stuur de bus rustig het pleintje af, ga een keer naar links en een keer naar rechts. Nu moeten we een grote brug over. Maar dat gaat niet, want overal staan politieauto's. Als ik nog een klein stukje doorrijd, worden we ingehaald door een politiebusje vanwaaruit direct een grote schijnwerper op onze cabine wordt gezet. We zijn meteen totaal verblind en moeten stoppen. Met getrokken pistolen komen politiemensen uit het busje rennen. De politie is extra alert: ook daar ligt de informatie dat er weleens een of meerdere aanslagen zouden kunnen worden gepleegd. De mannen gebruiken de uitpraatprocedure die wij zelf ook zo goed kennen.
'Er zijn vuurwapens op u gericht! Bij iedere verdachte beweging wordt geschoten. Steek uw handen uit het raam!' Als we eenmaal buiten staan, moeten we onze namen zeggen.
'Van de Ven,' antwoord ik braaf.
Frank weigert meer te zeggen dan zijn voornaam.
'Liggen! Op je buik!' En daar liggen we. Ontsnappen is er voor ons niet bij. We zullen gered moeten worden door onze chef.

Ik ben vaker staande gehouden door de collega's van de uniformdienst, voornamelijk als ik mij met zeer hoge snelheid over de snelwegen verplaatste op weg naar een inzet. Ik was geslaagd voor de specialistische rijopleiding dus ik mocht tijdens inzetten achter het stuur. Ik gaf dan uitleg waarom ik met hoge snelheid reed en mocht dat niet geaccepteerd worden, dan verwees ik door naar mijn leidinggevende. We hadden geen vrijbrief, maar als het inzetgerelateerd was, mochten wij de maximumsnelheid overschrijden.

In mei wordt Eric Jan Q. aangehouden, na een vlucht van vijfenhalf jaar. Niet door grootscheepse inzet van specialisten, niet door twee arrestatieteams, maar door een verkoper van een sportwinkel die hem overleverde aan de politie nadat Q. in Arnhem was betrapt bij een winkeldiefstal. Als zijn gegevens bekend worden komt er een match naar boven die de politieman die hem heeft aangehouden nooit had kunnen dromen. De grootste criminelen worden gepakt op de kleinste dingen.

18
Onder- en bovenwereld

Amsterdam, 2007

Ik zit met twee collega's in een zaaltje in een luxehotel in Amsterdam-Zuid.

'Broodje, Alex?'

'Nou, ze zien er goed uit. Doe maar.'

Ik leg mijn benen op tafel. 'Hoelang nog?'

'Tja, zullen we nog een uurtje doen? Dan zijn we wel uitvergaderd, toch?'

'Je hebt alles, hè?'

Hij tikt op het attachékoffertje dat voor hem op tafel ligt. 'Ik heb alles. Man, wat is dit een klote-overhemd. Ik krijg er helemaal jeuk van.'

Het is weer eens wat anders dan De Kooi, deze peperdure vergaderlocatie. Heel anders ook dan 's nachts ondersteboven in een auto hangen of achter een bosje zitten met een bivakmuts op je hoofd en je hand op je vuurwapen. Hier is het risico dat we overlopen worden nihil – of het moet zijn dat er zo een hotelmedewerker een karretje met nieuwe koffie komt brengen. Voor het geval dat zou gebeuren hebben we maar wat papieren op de tafel gelegd en drie willekeurige zinnen op het whiteboard geschreven: het plaatje moet wel altijd kloppen.

We zijn zakenmensen vandaag. Een uur geleden hebben we ons, keurig met een jasje, een dasje en een buitengewoon zakelijk koffertje, gemeld bij de receptie.

'Goedemorgen, er is een vergaderzaal gereserveerd.'

'Dat klopt, u komt voor de training?'

'Jazeker.'

'Volgt u mij maar, ik zal u naar de zaal brengen.'

En hier zitten we dan. Na een uur is de afluisterapparatuur die onze collega's eergisteren hebben ingebouwd wel weer opgehaald en veilig in onze koffers opgeborgen. Maar wie huurt er nou een heel dure zaal voor

een uurtje? Daarom blijven we nog maar even zitten. En de broodjes die bij de zaal horen zijn best de moeite waard trouwens. Makkelijk middagje.

Vandaag zitten wij in deze ruimte, eergisteren waren het twee of drie van onze collega's. Maar het gaat om de huurders van gisteren: Jan van V. en Will F. Waar wij nog met verbazing kijken naar de luxe om ons heen, zijn zij dat stadium allang voorbij. Van V. is als directeur vastgoedontwikkeling bij het Bouwfonds wel gewend geraakt aan mooie panden en luxebroodjes. Will F. weet er als directeur van een groot pensioenfonds ook alles van.

We kennen de ins en outs van de zaak niet, maar we voelen aan alles dat het ernst is. De Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst heeft ons niet voor niets ingeschakeld. Blijkbaar spelen er grote belangen en kan de FIOD het onderzoek zelf niet meer aan. De combinatie van vastgoed en het smijten met veel geld doet ons vermoeden dat er weleens grootscheepse fraude in het spel zou kunnen zijn. Maar we kunnen alleen maar gissen naar waar het onderzoek Klimop nu precies om draait: die kennis is voor ons in dit geval misschien *nice to know*, maar zeker niet *need to know*.

Gelukkig heeft de dienst op de een of andere manier inzage in de agenda van een van de twee mannen. Als die een afspraak maakt, weet de opsporing ervan. Er zijn patronen te zien: de mannen plannen vaak afspraken met zijn tweeën en huren daarvoor steeds een appartement of een vergaderzaaltje in een hotel – altijd in het topsegment. De laatste tijd worden wij vaker gevraagd om deze onderzoeken te ondersteunen met onze kennis en kunde. Ik kan wel wennen aan een net jasje en een paar uur nepvergaderen. Het is leuk om weer eens een heel andere rol aan te nemen en een ongebruikelijk soort misdaad te bestrijden. Dit zijn geen acties waarbij je het risico loopt dat iemand ineens met een pistool in je gezicht staat te zwaaien. Dat is overigens geen reden om minder alert te zijn: onze veiligheid mag hier dan niet direct in gevaar zijn, er staan zeer waarschijnlijk wel vele miljoenen op het spel en als we een fout maken, kan dat het onderzoek in gevaar brengen.

Boeven hebben niet altijd een ongure kop en dragen niet per se trainingspakken, dat blijkt wel weer eens. Of de beide heren schuldig zijn, weten wij natuurlijk nog niet, maar het zijn in ieder geval zowel hooggeplaatste zakenmannen als hoofdverdachten in een grote strafzaak. Misschien worden ze verdacht van fraude om alleen zichzelf te bevoordelen. Of gaat het om het witwassen van crimineel geld.

Het is bittere ernst met de interacties tussen zware criminelen en 'gewone' organisaties, advocaten en zakenlieden. Net als liquidaties en de dreiging van terreur is ook 'ondermijning', zoals deze vermenging vaak

wordt genoemd, in onze beginjaren een fenomeen dat ineens sterk in opkomst is. De onderwereld is geen ver weg gelegen eiland dat niets met ‘onze’ normale wereld te maken heeft. De grootste criminelen moeten ook gewoon boodschappen doen, een huis kopen en hun illegaal verdiende geld ergens laten. Met name dat laatste – het witwassen van geld dat op een illegale manier is verdiend – is een schimmige bedrijfstak op zich. Om geld dat het daglicht niet kan verdragen toch de gewone wereld in te krijgen, zijn op het oog doodgewone winkels, banken en andere bedrijven nodig. Ondermijning is al groot en in ontwikkeling. We komen het in meerdere onderzoeken tegen en daar zijn het grote schakels in de criminele netwerken.

In de jaren 2003 en 2004 worden we ingezet in het onderzoek Madras, met zakenman Erik de V. als hoofdverdachte. Het is een grote zaak, waarin het afluisteren van openbare plaatsen, zoals bij ontmoetingen in cafés, restaurants en hotelkamers, voor ons een grote vlucht neemt. De V. wordt nooit veroordeeld, maar zijn ‘veiligheidsadviseur’ Itzhak M. wel. En De V. blijkt in een groot zakelijk project te hebben samengewerkt met Willem E. In datzelfde project duikt vervolgens ook Willem H. weer op. We hebben al vastgesteld dat er veel banden bestaan tussen de Hollandse netwerken en de Hells Angels, maar ook ‘gewone’ zakenlieden mengen zich in deze gevaarlijke mix. En het zijn vooral handelaren in onroerend goed.

Nu de controle op witwassen via banken steeds verder wordt aangescherpt, lijken stenen de ideale belegging voor criminelen die hun illegale miljoenen ergens kwijt moeten. Endstra krijgt de bijnaam ‘bankier van de onderwereld’. Opvallend veel criminele kopstukken wonen in huizen die van hem zijn of zijn geweest. Uiteindelijk lijkt het erop dat de oorlog in de Amsterdamse onderwereld vooral begint om geld dat in stenen zit. De grote jongens azen niet zozeer op partijen drugs van de anderen, maar eerder op hun panden. Het gaat allemaal om ‘legaal’ bezit. Dat maakt dat mensen aan beide kanten – legaal en illegaal – veel geld kunnen verdienen. Maar het levert ook enorme gevaren op.

Vanaf 2003 worden niet alleen leden van criminele bendes geliquideerd, maar ook ‘stenenboeren’. De Amsterdamse vastgoedhandelaar Bertus Lüske wordt op 17 augustus 2003 voor de ogen van zijn vrouw en dochter van dichtbij doodgeschoten op de Middenweg in Amsterdam. In 2004 is het de beurt aan vastgoedhandelaar Willem Endstra, die op dat moment wordt verdacht van witwaspraktijken. In 2005 wordt oud-advocaat Evert Hingst, meerdere malen opgepakt wegens witwaspraktijken, vanuit een auto beschoten als hij in de Gerrit van der Veenstraat in Amsterdam-Zuid van zijn scooter stapt. Hij is op slag dood.

We werken niet langer alleen aan onderzoeken met bekende criminelen als verdachten, maar ook steeds meer in het schaduwcircuit. Steeds vaker krijgen we budget om wat goede kleding te kopen en ons onder te dompelen in een aantal cafés in Zuid, zoals Lexington en Vak Zuid, om daar de ontmoetingen tussen onder- en bovenwereld af te luisteren. Ondermijning is officieel een groot onderwerp geworden op de opsporingsagenda en wij zitten er weer eens middenin.

Het onderzoek Klimop leidt in 2007, na een heel uitgebreid onderzoek en aardig wat ‘vergadermiddagen’ voor ons, tot een dozijn arrestaties, waaronder de twee hoofdverdachten Jan van V. en Will F., de mannen die zo vaak dezelfde zaaltjes en kamers huurden als wij. Pas nu de informatie over de zaak naar buiten komt, wordt me duidelijk waarom er zo stevig op dit dossier werd ingezet. Als ik in de krant de bedragen lees, fluit ik toch even door mijn tanden. Volgens het Openbaar Ministerie hebben de verdachten door illegale transacties bij vastgoedprojecten tussen de 200 en 250 miljoen euro achterovergedrukt. Ze worden beschuldigd van oplichting, omkoping, valsheid in geschrifte, verduistering en deelname aan een criminele organisatie.

Het is dat ze tegen de lamp zijn gelopen, anders was dit, met een kwart miljard winst en een beperkt aantal leden, een buitengewoon succesvolle criminele bende geweest. Ik zie de twee hoofdverdachten voor me: hun pakken waren nog een stuk beter dan die van ons. Het lijkt erop dat ze het geld ‘gewoon’ voor zichzelf hielden en geen banden hadden met de onderwereld. Misschien is het maar goed ook dat deze heren nooit door de onderwereld zijn verleid tot samenwerking.

19

Stroperij

Noord-Brabant, 2007

‘Klootzakken.’
‘Teringlijers.’
‘Fuck, die moeten aangepakt worden.’
‘Wat een honden.’

Meestal maak ik geen grote emoties los als ik een zaak aan het team presenteer. Zeg tegen deze mannen en vrouwen dat ze een operatie moeten uitvoeren binnen de zware georganiseerde misdaad en ze halen hun schouders op en gaan zich voorbereiden. Dat criminelen elkaar op straat liquideren, is misschien *part of the job*. Maar in deze zaak, waarvoor ik de verantwoordelijke ben binnen het team, gaat het niet om schuldige mensen, maar om onschuldige dieren.

Ik laat beelden zien van hoe hazen en konijnen worden toegetakeld door de honden van deze bende die zich – onder andere – met illegale jacht bezighoudt. In een filmpje is te zien hoe twee mannen een drachtige ree omhooghouden en hun honden het dier laten bijten, tot het van de stress overlijdt. Dit soort beelden gaat zelfs bij deze geharde professionals onder de huid zitten.

Een paar keer per jaar pakken we een zaak aan die nu eens niet te maken heeft met moorden, liquidaties of grootscheepse drugshandel. Zo assisteren we eens in een zaak waarbij de eieren van een heel zeldzame vogelsoort uit de nesten worden gestolen. Een van onze ‘klimmers’ installeert camera’s hoog in een boom en helpt zo de identiteit van de daders te achterhalen.

Maar in dit geval richten we ons dus op stropers. En wát voor stropers.

Een teamleider van het onderzoeksteam probeert al lang voor elkaar te krijgen dat deze verdachten eens met specialistische hulp worden

aangepakt en hij heeft eindelijk gehoor gekregen. Dat ze illegaal jagen is erg, maar dat ze daarbij kiezen voor de meest barbaarse methoden die ze maar kunnen bedenken, zonder enig respect voor levende wezens, zit hem misschien nog wel meer dwars.

Dit zijn gasten die met lichtbakken op auto's door natuurgebieden scheuren op jacht naar onschuldige dieren. Als een boer of een boswachter daar iets van zegt, wordt hij dusdanig bedreigd dat hij dat een tweede keer wel uit zijn hoofd zal laten. En ook de lokale politie kan niet tegen deze mannen op. Bij deze bende, actief vanaf een woonwagenkamp, draait het niet alleen om de stroperij. Op een beestachtige manier dieren vangen en doden is een soort nachtelijke hobby waar ze tegelijkertijd hun geld mee verdienen.

En ruzie wil je niet met ze, want hun omgang met mensen is niet zo heel anders dan die met dieren: grof geweld wordt niet geschuwd, en dat is ook een reden om ons in te zetten.

We hebben dus te maken met een tegenstander van formaat. En net als de leden van de Hollandse netwerken die ik eerder besprak, is het een tegenstander die zich dag in, dag uit realiseert hoe het spel wordt gespeeld. Dit zijn bikkelharde profs die een gesloten front vormen en niet snel domme fouten zullen maken. Ze zijn van nature wantrouwend als het om vreemden gaat, dus infiltreren is lastig. De enige plek waar ze vrijuit praten is binnen de veilige omheining van het kamp. Nog specifieker in dit geval: in een soort schuur die achter de woonwagen van de leider staat en die als opslagruimte voor de buit en ook als een soort 'clubhuis' wordt gebruikt. Maar zie daar maar eens binnen te komen. De sociale controle op zo'n kamp is enorm en de woonwagens staan zo dicht bij elkaar dat er altijd wel oren en ogen in de buurt zijn.

De woonwagen van de leider staat in een hoek van het kamp. Aan twee kanten staat er een schutting omheen, met in een daarvan een toegangsdeur. Zou je door die deur naar binnen lopen, dan sta je tussen de schuur en een lange rij hokken, waar een stuk of twintig stille jachthonden worden gehouden, wat er ook voor zorgt dat het een enorme uitdaging is om op het terrein te komen. Een paar meter verder staat de woonwagen en loop je nog eens tien meter door, dan zit je al bij de buren. De ligging in de hoek achterin is strategisch: aan de voorkant van het huis kunnen we niets doen. Met een auto het kamp op rijden is totaal ondenkbaar.

We zullen het moeten hebben van dat deurtje, een moment waarop de verdachten niet thuis zijn en ons eigen vermogen om heel stil te werken.

We doen een verkenning in de nacht. We zijn met een vrij groot team, zes man sterk: mocht zich een overloopsituatie voordoen, dan is de ellende ook meteen groot. Bovendien zijn er vrijwilligers genoeg. Iedereen van het TT wil zijn steentje bijdragen in een zaak als deze. En we willen veel weten: hoe we in die schuur komen, hoe in de woonwagen, of de honden aanslaan of niet, wat er in dat schuurtje staat, of en hoe we voor voldoende bescherming kunnen zorgen zonder dat we de voorkant van de woonwagen in de gaten kunnen houden. We doen alles met veel rust en overleg. Een van ons klimt over de schutting en doet de deur open voor de anderen. Tussen de handelingen door bouwen we veel momenten in waarop we even nietsdoen. Kijken, luisteren, afwachten of er ergens reactie komt.

We hebben wel iemand langs de weg die naar het kamp leidt. En net als we de verkenning aan het afronden zijn, komt die met urgent nieuws op onze oortjes.

'Ze komen eraan.'

De laatste van ons is nog niet klaar: hij moet de deur weer opnieuw aan de binnenkant op slot doen en dan zelf over de schutting heen naar buiten. Hij hangt letterlijk nog aan de schutting als de lichten van een Volkswagen de woonwagen beschijnen. We blijven doodstil zitten.

Een paar mannen stappen uit. Ze hebben duidelijk een eigen ritueel. Een van hen schuift de deur van de schuur open en gaat naar binnen. Daarna rijdt de auto – waarschijnlijk met buit erin – direct door naar binnen. Een ander haalt een hond uit een hok. Nu is het zaak dat we ons terugtrekken. We rennen niet, maar sluipen op onze tenen de duisternis in, weg van de schutting. Net op tijd, want de man besluit de hond nog even uit te laten en dertig seconden later staat hij op de plaats waar wij zaten.

Kantje boord, maar de verkenning is goed gegaan, we hebben de juiste informatie en we kunnen door naar stap twee: een camera.

De nachtdienst wordt weer aangevangen als vanouds: een strakke briefing, de rollen worden verdeeld en rond middernacht vertrekken we verdeeld over de auto's naar de locatie waar de operatie moet plaatsvinden.

We zijn scherp en willen deze operatie tot een goed einde brengen. De wrede praktijken tegen de onschuldige dieren moeten stoppen, daar zijn we ons van bewust. Duizenden dieren die op gruwelijke wijze de dood in worden gejaagd. En mensen die daarvoor opkomen die zeer ernstig bedreigd worden. Er moet bewijs komen.

Rustig en in alle stilte benaderen we de ingang naar het kamp, we doen

dat direct op de juiste hoek zodat we niet het hele kamp over moeten om bij de schuur te komen.

'Actie, nu.' Ik geef het door terwijl ik het erf in de gaten houd.

'Bij de deur,' hoor ik even later, en ik moet glimlachen. Er is nu al iemand bij de deur van de schuur.

En niet veel later: 'Binnen.'

Ergens klinkt een gek geluid: *doing doing doing*. Alsof iemand ergens tegenaan slaat, maar ik kan het niet plaatsen.

'Attentie, er is beweging.'

Iedereen houdt zich nu stil. Toch wil ik graag weten waar dat geluid vandaan komt. Langzaam en stil loop ik verder het terrein op. Aan de andere kant van het erf kom ik bij een hok en hoe dichter ik het hok nader, hoe duidelijker het geluid wordt. Het is een hond, een zogenaamde 'stille hond'. Kwispelend slaat hij met zijn staart tegen het gaas: *doing doing doing*.

'Een hond,' geef ik door.

We hebben natuurlijk al de kennis vanuit de verkenning dat er normaliter honden op het terrein zitten, in het grote hok langs de schutting, maar deze stond er nog niet. We hebben gezien dat het grote hok leeg was, dus dit is een verrassing – de hond had zich echt goed stilgehouden. Niet veel later schuift een geleider die dagelijks werkt met honden in mijn richting. Hij neemt direct plaats om de hond rustig te houden.

'We zijn aan het afronden,' klinkt het door de oortjes.

Gelukkig. *So far, so good.*

Na nog zo'n drie kwartier exfiltreren wij van het kamp. De actie is geslaagd: we kunnen nu ook meekijken in de schuur.

In de nacht dat de arrestatie uiteindelijk moet plaatsvinden hebben we een nieuw plan om ons iets meer overzicht te geven. Een lid van ons team klimt over het hek en gaat op het kamp in een kliko zitten. Terwijl wij aan het werk gaan rond de woonwagen en de schuur, kijken en luisteren de teamleider en de officier van justitie in een afluisterbus mee.

We hebben een afspraak gemaakt: als duidelijk zichtbaar is dat de verdachten met wild rondlopen, staat er een arrestatieteam klaar om meteen in te grijpen.

Op zeker moment komen de verdachten terug op het kamp. De auto's rijden letterlijk vlak langs de kliko. Vanaf die plek fluistert de collega: 'Ze hebben wild in hun handen, de auto ligt vol.'

Dat moet betekenen dat er een actie van het AT aan zit te komen.

The game is on.

Ik geef het nieuws door aan de teamleider in de bus.

Die vraagt om meer informatie.

'Beschrijf dat wild. Wat is het?'

Ik begin irritaties te voelen, fuck man, we zitten op dat kamp, recht voor de deur met zicht op alles, en we zien wild, dode dieren waar de mannen mee slepen.

Maar mijn collega, in een levensgevaarlijke positie met beperkt zicht, kan niet veel meer vertellen.

'Kan ik niet zien, maar ze lopen met dieren in hun hand.'

De officier blijft maar aanvullende vragen stellen, via mij. Hij geeft geen *go*.

'Kom nou,' zegt onze man vanuit de kliko, 'die gasten lopen hier!'

Maar degene die het besluit moet nemen, doet het niet. 'Ik weet niet wat het is, ik ben niet overtuigd.' Het arrestatieteam kan weer naar huis. Ons hele team, stijf van de adrenaline, snapt er niks van.

Onze man die de verdachten met dieren heeft zien lopen en die nu eerst nog van het terrein moet zien te komen, heeft ook weinig begrip voor deze besluiteloosheid.

Bij de debriefing gaan we wel het gesprek aan met de officier. Ook de commandant van het AT is absoluut not amused.

'Als jij ons niet op ons woord vertrouwt, huur ons dan nooit meer in. Bel ons nooit meer.'

Hij biedt zijn excuses aan. We hadden het hele clubje boeven daar in één actie kunnen opvegen.

De teamleider bij wie deze actie is begonnen zet zijn lobbywerk ijverig voort en krijgt uiteindelijk toestemming om het nog een tweede keer te proberen. We maken ons klaar. De verdachten hebben daar geen idee van. Op de beelden die vanuit de schuur worden gemaakt, is te zien dat ze op een dinsdagavond in december nog een potje darten in de schuur. Twee dagen later is onze tweede actie gepland. Het hele scenario verloopt weer hetzelfde. De groep komt terug van een strooptocht en heeft drie honden en een jutezak vol hazen en reeën bij zich. Dit keer wordt het sein aan het arrestatieteam wel gegeven. De hele groep wordt opgepakt. Bij de behandeling van deze zaak voor de rechtbank is het belangrijkste verweer van de advocaat van de hoofdverdachte dat er geen reden was om bijzondere opsporingsmethoden in te zetten. De rechters zijn het daar niet mee eens en geven hem een celstraf van zes maanden.

20

Verkeerde tijd, verkeerde plaats

Arnhem, 2008

Ik lig hijgend in een bosje, mijn wapen getrokken. Ik kan maar één ding denken: als ze me vinden, schiet ik er een overhoop. Dan heb ik geen keus meer.

We zijn overlopen, maar dit keer zou het weleens heel vervelende gevolgen kunnen hebben. Normaal kunnen we de ontdekker achterlaten met het idee dat we betrapte inbrekers waren, of – in het uiterste geval – ons bekendmaken als vertegenwoordigers van het gezag. Maar hier in het Spijkerkwartier in Arnhem hebben we te maken met een heel legertje mannen op wie dat gezag geen enkele indruk maakt.

We zijn ingezet in het onderzoek naar de daders van de Posbankmoord. Het tweede onderzoek om precies te zijn. Alex Wiegmink is al meer dan vijf jaar geleden op gruwelijke wijze om het leven gebracht.

De huisschilder, hardloper en familieman uit het Gelderse dorp Drempt zou dit jaar vijftig zijn geworden, als hij in januari 2003 niet om volslagen onbegrijpelijke redenen van het leven was beroofd.

Hij kwam die dag niet terug bij zijn vrouw en drie kinderen nadat hij zijn favoriete rondje had gerend, over de Posbank bij Rheden. Nog dezelfde avond werd zijn auto, een donkergroene Opel Omega, uitgebrand teruggevonden in de bossen bij Erp, tachtig kilometer verderop in Noord-Brabant. Het lichaam van Alex lag er verkoold in.

Het onderzoek dat volgde, leverde niets op. Deze man had geen vijanden, geen dubbelleven waar zijn gezin niets van wist, geen noemenswaardige problemen. Er is driftig gezocht naar verdachten en een motief. Maar er was gewoon niets te vinden. Alex Wiegmink was een doodgewone man die zijn werkdag een beetje op tijd had beëindigd om de twee dingen te kunnen doen die hij het liefst deed: eerst een stuk hardlopen, dan naar huis, naar zijn vrouw en zijn zoons van twaalf, elf en

acht. Het rechercheteam dat op de zaak was gezet, werd na negen maanden weer ontbonden. Er was geen enkel zicht op resultaat. Niets en niemand in het leven van het slachtoffer bood een spoor naar een mogelijke dader. Het enige wat bekend was, was de plaats van het misdrijf. Er is één enkele getuige geweest, een man met een mountainbike, die van enige afstand heeft gezien dat op die plaats twee mannen liepen, terwijl er een lichaam op de grond lag. Had hij 112 niet gebeld, dan zou zelfs het vinden van de plaats delict al een helse klus zijn geweest.

Het ontbinden van het team is een klap voor de familie geweest. Maar nu is er weer wat hoop. Nadat de politie een tip binnenkreeg, is er een verdachte in beeld gekomen. Er is een nieuw rechercheteam op gezet, onder de naam Kemphaan. Dat het de recherche menens is, blijkt wel uit het feit dat het uit vijfendertig mannen en vrouwen bestaat. En al die mannen en vrouwen verlangen, misschien nog wel sterker dan in veel andere zaken, naar een doorbraak. Wij ook.

In zaken zoals deze komt het verlies van een dierbare dichtbij. Hier is geen crimineel door andere criminelen omgelegd. Er is zelfs niet iemand slachtoffer geworden van een verkeerd vriendje of een zakenrelatie die er beter niet had kunnen zijn. Voor zover we weten, was Alex Wiegminks enige foute keuze dat hij op 20 januari 2003 aan het einde van de middag zijn auto parkeerde op parkeerplaats Bloemers aan de Burgemeester Bloemersweg. Iedereen, letterlijk iedereen, kan een keer op een verkeerd tijdstip op een verkeerde plaats zijn en zelf geen enkel vermoeden hebben dat daar de dood wacht. Dit kan iedereen overkomen. En dat voelt zo mogelijk nog oneerlijker dan de meeste andere ellende waarmee we te maken krijgen.

Ik mag dan gehard zijn in de afgelopen jaren, afgestompt zelfs, maar een zaak als de Posbankmoord komt nog steeds binnen. Soms zijn er van die zaken die voelen als compleet onrecht, zelfs voor mensen die het slachtoffer nooit hebben gekend. Het zijn zaken die het hele land bezighouden, hoewel de verontwaardiging ook altijd weer snel wegebt – om dan weer even terug te komen als zich een rechtszaak aandient. Ze komen niet al te vaak voorbij.

De dood van Sedar Soares was er bijvoorbeeld ook zo een. De dertienjarige jongen was in februari 2003 sneeuwballen aan het gooien in Rotterdam toen hij de verkeerde trof en werd doodgeschoten. Het leidde tot enorm verdriet en enorme woede in de stad, en tot twee stille tochten. In 2005 werd een geharde crimineel in deze zaak tot vijftien jaar veroordeeld, maar een jaar later werd dat vonnis weer ongedaan gemaakt en in hoger beroep volgde alsnog vrijspraak nadat twee ooggetuigen zich

ineens hadden teruggetrokken. Dat zijn de ergste: zaken als deze waarin ook nog eens nooit gerechtigheid volgt.

Als we in dit dossier worden ingeschakeld, gaan mijn gedachten even terug naar een paar andere zaken waarin we ons steentje hebben bijgedragen, zoals de moord op Jesse Dingemans. Jesse was een achtjarig jongetje uit Hoogerheide. Op 1 december 2006 ging hij gewoon naar school, zoals op iedere andere dag. Maar op die ene dag was RK Basisschool De Klim-Op niet de veilige plek die hij normaal wel was.

Het jongetje was die ochtend samen met zijn klas bezig in de aula toen hij iets uit het klaslokaal moest halen. Omdat hij een kwartier later nog niet terug was, ging zijn juf hem zoeken. Ze vond hem in de klas, met zware verwondingen aan zijn hals. Nog voor de politie arriveerde, was hij overleden.

Binnen een uur werd Julien C. aangehouden, een jonge man die nog in zijn proeftijd zat na een veroordeling wegens een roofoverval. Zijn stiefbroertje zat bij Jesse in de klas. C. zou in de war zijn geweest en in de school hebben gezocht naar zijn broertje, waarna hij in het lokaal op Jesse was gestuit. Die was, zoals de schooldirecteur later in een interview aangaf, 'een volstrekt willekeurig slachtoffer geworden van een moordenaar'.

Er was geen enkele band tussen de man en het jongetje, geen enkele aanleiding, geen enkel motief. Dat de dader zo snel bekend en gepakt is, is voor familie en vrienden natuurlijk nauwelijks een troost. Onze bemoeienis met dit onderzoek is overigens heel beperkt: we zorgen ervoor dat de verdachte in de gevangenis kan worden afgeluisterd. Je hoopt maar dat je op die manier iets bijdraagt.

Een andere zaak die onwillekeurig komt bovendrijven in mijn hoofd, is de zogenoemde 'kofferbakmoord' op Caroline van Toledo uit Oostvoorne, waarbij in 2007 onze hulp werd ingeroepen. Van alle onderzoeken waarin we door de jaren heen zijn ingezet, vertoonde dit nog wel de meeste overeenkomsten met de Posbankmoord: een lijk in een uitgebrande auto, een slachtoffer dat geen vlieg kwaad deed, een totaal gebrek aan motief, een onderzoek dat eerst gestaakt en vervolgens heropend werd.

Caroline was een alleenstaande vrouw van vijfendertig die woonde in een bungalow in Oostvoorne, naast het huis van haar ouders. Een rustige vrouw, alom geliefd, die zich vooral bezighield met haar werk als administratrice van twee apotheken, met haar paarden en met haar hond.

Op vrijdag 2 september 2005 deed ze wat ze praktisch iedere vrijdag deed: ze ging werken, reed nog even op een van haar twee paarden, liet haar hond uit en ging op tijd naar bed.

Maar die nacht brak de hel los in het doorgaans zo rustige straatje. Vreemden drongen het huis van Caroline binnen. De politie vermoedt dat het om twee mannen gaat, al is dat nooit helemaal bewezen. Rond vijf uur 's nachts werd de auto van de vrouw verplaatst, van de zijkant van het huis naar de voorkant. Een halfuur later stond het huis in brand en was de auto verdwenen. Nog een uurtje later werd de Opel Astra van Caroline van Toledo gevonden op een recreatieterrein in de buurt. De brandweer vond het verkoolde lichaam van de eigenaresse in de achterbak.

In dezelfde nacht werd met haar bankpas het maximaal mogelijke bedrag gepind. Dat leek te wijzen op een roofmoord. Maar dat maakte het onbegrip alleen maar groter: wie doodt nu een willekeurig slachtoffer en steekt een huis en een auto in brand voor enkele honderden euro's. Dat een patholoog later verklaarde dat het slachtoffer waarschijnlijk nog in leven was toen de auto werd aangestoken, maakte de verontwaardiging van heel Nederland en de vastberadenheid van de onderzoekende rechercheurs alleen maar nog groter.

Al in 2005 waren er vier mannen gearresteerd, maar die moesten snel weer worden vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. Het Openbaar Ministerie had een beloning van 15.000 euro uitgeloofd voor de gouden tip. In het jaar van de moord én in mei 2007 heeft het programma *Opsporing Verzocht* aandacht besteed aan de zaak en dat heeft enkele tientallen tips opgeleverd, maar niet direct tot een aanhouding geleid. Maar nu is er een nieuwe, zeer serieuze verdachte. Dat de man die ze op het oog hebben volgens hen een losgeslagen idioot is, hoeven de rechercheurs ons niet eens meer te vertellen als we er eenmaal bij worden geroepen: wie anders doet zoiets?

De nieuwe verdachte is een man van rond de dertig uit het nabijgelegen Brielle. Wat ervoor gezorgd heeft dat hij in beeld is gekomen, weten we niet, maar de rechercheurs zijn overtuigd. Ook de broer van de hoofdverdachte zou iets met de zaak te maken kunnen hebben. Het wil alleen niet vlotten met het bewijs. Inmiddels is het 2007 en er zit nog altijd niemand in de cel voor deze gruwelijke misdaad. Het team wil alles inzetten om de verdachten op te sporen, niets willen ze laten liggen en ze willen er zeker van zijn dat ze alles hebben gedaan om de moord op te lossen. Ook wij worden ingeschakeld.

We steken veel tijd en moeite in de zaak en richten ons daarbij niet alleen op de verdachte zelf, maar ook op mensen uit zijn directe omgeving. De meest bijzondere actie is toch die bij de flat van de hoofdverdachte. Dat is geen makkie. Ten eerste gaan we ervan uit dat hij gevaarlijk kan zijn; als hij dit gruwelijke misdrijf inderdaad heeft

gepleegd, is hij tot veel in staat. Daarnaast is de locatie heel onhandig. Het gaat om een laag flatgebouw, grenzend aan een parkeerplaatsje. Als we willen inbreken om apparatuur te plaatsen, moeten we het huis twee à drie uur onopgemerkt in de gaten kunnen houden om zeker te weten dat onze collega's binnen niet ineens verrast kunnen worden door een terugkerende verdachte. Maar de enige plek vanwaar dat in dit geval kan, is dat pleintje, en daar sta je compleet in het zicht. Wat zou een goede smoes zijn waarmee je geloofwaardig een paar uur daar kunt blijven?

Bij een verkenning zien we een mogelijke oplossing: de hele zijkant van de flat zit onder de graffiti. We worden een schoonmaakteam van de gemeente dat de verf gaat verwijderen. We bereiden ons goed voor. Een busje wordt voorzien van de juiste stickers, we krijgen mooie overalls en zelfs de juiste schoonmaakspullen worden geleverd. Het idee is dat twee of drie mensen van ons team naar binnen gaan en de anderen de muur reinigen terwijl ze ondertussen scherp in de gaten houden of de kust veilig blijft. Geen mens die zou twijfelen aan zo'n dekmantel.

Op de dag dat dit moet gebeuren, rijden we dan ook vol vertrouwen in ons busje van De Kooi naar Brielle. Maar zodra we de parkeerplaats bereiken, blijkt dat de gemeente ons voor is geweest. Puur toevallig is ervoor gekozen om precies deze week de hele flat schoon te spuiten. Daar staan we met onze bedrijfskleding en bus, die nu volkomen zinloos zijn. Sterker nog: een graffitiverwijderaar op een plein waar net alle graffiti is verwijderd, dat valt alleen maar harder op. Toch besluiten we de actie niet af te blazen. We doen maar alsof we een groepje klussers zijn die hebben besloten hun lunch op te eten op een lelijk parkeerplaatsje midden in een woonwijk. We hangen in die bus en eten broodjes, een collega steekt zijn voeten uit het raam; we doen ons uiterste best om enigszins geloofwaardig over te komen als schaftende bouwvakkers. Gelukkig komt er niemand onverwacht thuis.

In september 2007, bijna precies twee jaar na de moord, wordt een verdachte in de boeien geslagen. Maar voor de recherche blijkt het een schijnoverwinning, want ook deze verdachte moet na korte tijd weer worden vrijgelaten omdat het bewijs tegen hem te karig blijkt. En zo komt de moord op Caroline van Toledo terecht in diezelfde vreselijke categorie waar ook de zaak rond Sedar Soares te vinden is: onbegrijpelijke gruwelmoorden die – in ieder geval voorlopig – ongestraft blijven.

Dat geldt ook nog steeds voor de moord of doodslag op Alex Wiegmink. Voor veel van de pakweg 1600 inwoners van Drempt is dat eigenlijk een onverteerbaar feit. Dat het onderzoek na vijf jaar weer wordt opgepakt, is

groot nieuws in het dorp in de Achterhoek. Daar wordt gehoopt dat de juiste verdachte nu in beeld is.

In veel zaken weten wij weinig over de verdachten en het slachtoffer; we worden ingezet om ons stukje te doen en daarop concentreren we ons. Als dat stukje goed wordt uitgevoerd, hebben we ons werk gedaan en zijn we daar trots op, ongeacht de uiteindelijke uitkomst van het onderzoek. Maar hier ligt dat anders.

Het is uiteraard niet zo dat wij onderdeel worden van het grote rechercheteam Kemphaan; daarvoor werken we nu eenmaal te veel in de schaduw. Maar de chef van dat team en onze sectiechef hebben wel contact met elkaar en de informatie druppelt ook door naar ons. Bovendien is dit een zaak die vijf jaar geleden al voor heel veel ophef heeft gezorgd, wij lezen ook kranten.

'Jongens,' zegt onze chef, 'dit is gewoon zo triest. Deze man heeft een vrouw en kinderen, hij werkt zich een slag in de rondte met zijn schildersbedrijfje, zorgt voor zijn gezin en heeft één hobby. Vervolgens komt hij niet thuis en blijkt dat hij is vermoord en dat zijn auto is uitgebrand.'

En ja, ook bij ons maakt dat iets los. We willen er alles aan doen om deze zaak tot een goed einde te brengen.

De eerste actie die van ons wordt gevraagd is het plaatsen van apparatuur en de daarbij behorende verkenningen. De omgeving is niet bepaald ideaal. De verdachte woont in het Spijkerkwartier in Arnhem, een wijk die sinds de jaren zeventig in verval is geraakt en een broeinest voor prostitutie en drugs is geworden. De man die de rechercheurs op het oog hebben is een junk en een autokraker – en dan eentje van de meest gewetenloze soort. Hij heeft de gewoonte in te breken in voertuigen op de parkeerplaats van militaire begraafplaatsen, om maar een voorbeeldje te noemen. En hij is een soort bekendheid in de buurt, waar hij junks en dealers af en toe van een zakcentje voorziet. Dat heeft hem heel wat broeders in het kwaad opgeleverd.

Hij woont samen met zijn vriendin in een huis dat pal naast een flat staat. Het scenario zoals zich dat in Brielle heeft afgespeeld, herhaalt zich hier. Recht voor de flat is een parkeerterreintje, waar de beide auto's van het stel meestal staan. Vanuit zijn woning kan hij er een oogje op houden. We doen een verkenning en komen tot de conclusie dat het een rotplek is: veel auto's, veel beweging, weinig ruimte, weinig plaatsen om ons te verschuilen en veel, heel veel ramen die erop uitkijken. Gelukkig gaat het hier niet om een plaatsing in een huis, maar in auto's: dat doen we meestal onder de dekking van de duisternis, niet die van een creatieve

vermomming.

In de nacht dat we eenmaal aan de klus beginnen, starten we goed: een collega en ik komen probleemloos een van de auto's in. Maar dan zien we koplampen verschijnen: een taxi rijdt met hoge snelheid het kleine parkeerplaatsje op. Er stappen twee vrouwen uit, op enkele meters van ons vandaan. Snel gaan we naast een geparkeerd staande auto zitten, in de schaduw zodat we vanaf de weg niet te zien zijn. Tot overmaat van ramp blijkt dat een van de vrouwen iets wil pakken uit de auto waar wij naast zitten. We kunnen geen kant op, dus we wachten af wat er gaat gebeuren...

Ze kijkt opzij, recht naar ons. We zitten met bivakmutsen naast een auto in een buurtje waar mensen elkaar allemaal kennen en de hand boven het hoofd houden. Ze zet het op een gillen. En hoewel het nacht is, schieten er overal lichten aan en gaan er deuren open. Uit allerlei hoeken en gaten komen mannen aangerend. We springen uit de auto en zetten het op een lopen. De achtervolging wordt ingezet. We kunnen onmogelijk een gevecht aangaan en willen ook niet duidelijk maken dat we van de politie zijn. Ten eerste weet de hele buurt dan dat er een onderzoek loopt tegen een van de bewoners, ten tweede denken we niet dat een hesje met het woord POLITIE erop veel indruk zal maken op dit gezelschap.

We rennen en horen de groep achter ons. Ik spring een tuintje in en ga liggen. Mijn hart bonst in mijn keel. Ik pak mijn vuurwapen. Als ze me hier vinden, kan ik geen kant meer op. Maar dat gebeurt niet. Ze lopen voorbij. Wat later durf ik zelf ook weer op te staan en verder te gaan. Ik kom in een villawijk. Hier moet ik wel veilig zijn. We kunnen hier maar beter even niet meer komen.

Na twee of drie weken is het stof wel weer neergedaald. Hopelijk denkt de boze menigte in het Spijkerkwartier dat we zelf autokrakers waren die zich nu niet meer in de verkeerde wijk zullen wagen. Na twee extra verkenningen hebben we wel geconcludeerd dat de plaats te gevaarlijk is om er nog twee keer heen te gaan. We kunnen dit maar het beste in één keer afhandelen, besluiten we. Het onderzoek is weliswaar op de man gericht en niet op zijn vriendin, maar voor hetzelfde geld besluit hij een keer haar auto te nemen en voert hij juist tijdens die rit het gesprek dat waardevolle informatie oplevert.

In de nacht dat we uiteindelijk gaan, hebben we dus een dubbele klus te klaren. Dit keer blijft het buiten rustig terwijl in beide auto's twee van onze mensen zitten te werken. Als we klaar zijn, brengen we de wagens weer helemaal terug in de staat zoals we ze hebben aangetroffen, inclusief de stand van de stoel. We gaan tevreden naar huis; we hebben gedaan wat we moesten doen, op een plek die duidelijk gevaarlijk was. De verdachte

heeft niet gemerkt dat er iemand aan zijn auto heeft gezeten.

Hoe een zaak als deze afloopt, volg ik met extra grote interesse. In oktober 2008 wordt de verdachte op wie wij hebben gewerkt aangehouden. Maar opnieuw loopt het uit op een teleurstelling voor de familie en het rechercheteam: binnen twee maanden wordt de man ook weer vrijgelaten, nadat DNA-materiaal dat op de plaats delict is gevonden niet met hem blijkt te matchen. Hij zal nooit voorkomen voor deze zaak. De moord op Alex Wiegmink gaat – net als die op Caroline van Toledo – nogmaals als onopgelost terug in de kast.

Het zijn zaken zoals deze die je niet zomaar afschudt, zelfs na al die jaren dienst, maar het is niet meer zo dat ze mijn nachtrust verstoren. Ooit wilde ik de regio ontvluchten omdat ik daar een baan had die me constant met mijn neus op menselijk leed drukte. Ik wilde destijds overstappen naar een functie die fysiek en mentaal keihard zou zijn, zonder veel emotionele betrokkenheid. Dat eerste is volledig gelukt. Het tweede eigenlijk ook: niet doordat er geen vreselijke zaken meer voorbijkomen, maar doordat onze manier van werken nu zo anders is dan in mijn recherchetijd. Toen werd je erbij geroepen als er iemand was overreden. Je zag de kinderlijkjes, de gruwelijke verwondingen na huiselijk geweld. Nu kunnen de zaken nog zo afschuwelijk zijn en ons nog zo hard motiveren, we zijn er niet bij vanaf de eerste dag. We komen niet als eersten op de plaats delict. Het zijn zaken die op papier naar ons toe komen. En we zijn niet dag en nacht met zo'n onderzoek bezig, maar leveren onze kleine bijdrage en vliegen dan weer door naar de volgende zaak. Dat creëert afstand, minder directe betrokkenheid, minder emotie.

Maar er is een gevoel dat ik al die jaren wel voortdurend heb: gejaagdheid. Ik voel me constant alsof ik haast heb. Ik kan nergens meer rustig van genieten. Als ik een dag vrij heb en besluit eens uitgebreid op een terras te gaan zitten, sta ik na een snelle kop koffie weer op om in de auto te stappen en rondjes te gaan rijden. Ik moet constant iets doen en alles lijkt tegelijkertijd doelloos. Is dat wat het werk me gebracht heeft, naast kameraadschap en trots?

Er is zoveel veranderd sinds die eerste dagen, toen alles nog spannend was en ik het gevoel had dat ik onderdeel was van iets groots en belangrijks, iets wat gedaan moest worden omdat het het land veiliger en beter maakte. Dat waren de dagen zonder veel regels, maar met veel voldoening. Nu is die balans steeds verder aan het verschuiven.

21

The End

Amsterdam, 2008

'Ik ga trouwen!'
'Wat?'
'Je hoort het goed. Ik ga trouwen.'
'Man, je kent haar net.'
'Weet ik, maar dat maakt niet uit. Ik ben zo fucking zeker van haar. Ze is het.'
'En zij wil ook?'
'Ja man. We zijn knettergek op elkaar. Al vanaf de eerste date.'
'Oké, volgens mij ben je gek geworden, maar, eh... proost.'

Roy en ik tikken onze glazen tegen elkaar: ik heb een biertje, hij een Bacardi-bitter lemon, zoals meestal. We zitten samen aan de bar in de kroeg waar we al zoveel jaar komen, in de Jordaan, op de hoek van de Brouwersgracht en de Prinsengracht, café 't Papeneiland. Mijn beste vriend is de eerste met wie ik mijn grote nieuws deel. Ik kan me best voorstellen dat hij het niet begrijpt, maar ik weet zeker dat hij me niet zal veroordelen. We kennen elkaar al ruim vijftien jaar. Wat er in die periode ook gebeurde, we hebben altijd contact gehouden. In die maffe vijfenhalf jaar die ik achter de rug heb, belden we bijna iedere week. Andere, minder goede vrienden haakten af als ik weer eens niet kwam als ik werd uitgenodigd – of ze stopten gewoon met me uitnodigen.

Maar Roy snapte dat ik gekozen had voor het werk en respecteerde het. Misschien heeft het te maken met het feit dat hij zelf in het politievak zit. Zonder tot in detail te weten waar ik precies mee bezig was, accepteerde hij dat ik altijd weg was en getrouwd was met mijn baan. Dat ik naast het werk nu ineens een nieuwe vriendin heb die ik zo'n grote rol in mijn leven wil geven, verbaast hem daardoor alleen maar meer.

'Je bent knettergek, dat weet je, hè?' zegt hij lachend. 'Ben je gevallen?

Heb je je kop gestoten? Blow je tegenwoordig?'

Nee, dat is het allemaal niet. Ik heb een gevoel dat ik niet goed kan beschrijven. Het zit goed en iets zegt me dat dat zo blijft. Ik kan niet wachten tot ik met deze vrouw kan trouwen. En dat is een Groot Gevoel. Dat heb ik de afgelopen jaren nooit meer gehad. Ik heb geen psycholoog nodig om te zien wat er met me is gebeurd. Ik zie dat ik ben veranderd.

Niets is meer spannend, groots of bijzonder. Alles is gewoon geworden – en het is nooit genoeg. Behalve mijn kinderen maakt niemand echt meer een emotie bij me los. Tot nu dan. Ik voel eindelijk weer iets en dat voelt goed.

'Nou, neem dan nog maar wat te drinken van me.'

We proosten nog een keer.

'Je blijft een bijzondere,' zegt Roy. 'Maar één ding: als het zo is als jij zegt, dan gun ik het je en hoop ik dat het helemaal goed is. Je bent en blijft mijn vriend.'

'Je moet wel, ouwe, je bent mijn getuige.'

Hij kijkt me aan en schiet weer in de lach. 'Ook dat nog. Trek me er maar in mee.'

Een uur en een paar drankjes verder wordt het gesprek serieuzer. Roy tuurt over de rand van zijn glas voor zich uit. 'Hoezo eigenlijk trouwen? Waarom zou je niet eerst eens lekker tot jezelf komen, van de dingen genieten en kijken of het echt zo fucking goed is als je nu denkt?'

Ik kijk hem aan, maar zeg niks.

'Doe de dingen die je met haar wilt doen en kijk dan samen hoe het verdergaat.'

Ik denk na. Het is goedbedoeld advies, dat weet ik ook wel. Als je het puur objectief bekijkt, zal hij wel gelijk hebben. Als je niet beter weet, zou je kunnen denken dat ik hiermee ook weer haast heb, zoals met alles de laatste jaren. Ik heb de afgelopen tijd nooit meer een echt stabiele basis met een vrouw gehad.

Er was een barvrouw met wie ik een tijd aanrommelde, maar dat kon je nauwelijks een serieuze relatie noemen. En nu ineens dit. Maar niemand kan in mijn hoofd en mijn hart kijken. Er gebeurt iets heel bijzonders. Na al die jaren waarin ik ben getraind om voortdurend op mijn hoede te zijn, vertrouw ik vrijwel niemand meer. Maar mijn nieuwe vriendin vertrouw ik. Met haar kan ik praten over alles. Ik heb eindelijk iemand van wie ik denk dat ik bij haar veilig ben. Iemand van wie ik denk dat ik bij haar rust zou kunnen vinden. Dat is wat ik het allerliefst wil na die jaren onrust in mijn hoofd: rust. Ik. Wil. Rust. En zij gaat me die geven.

'Ik ben gewoon verkocht,' verzucht ik. 'Ze is top, lief, sexy, begrijpend.

Iemand bij wie ik de dingen kan zeggen zoals ze zijn. Iemand aan wie ik alles kan vertellen zoals ik denk dat ik het beleef en die dan gewoon reageert en vragen stelt.' Ik neem een slok. 'Weet je? Ze vraagt gewoon hoe het met me gaat.'

Roy schudt zijn hoofd. 'Je hebt te veel gedronken maat, je lult serieus.'

'Maar dat is het ook.'

'Ik hoop het voor je. Ik gun het je, echt, dat weet je ook wel. Maar toch vind ik dat je stom lult voor jouw doen.'

'Ach man, geloof me, dit keer is het raak. Met haar ga ik er echt wat van maken.'

'Oké.'

Hij knikt glimlachend. Ik lach ook, blij dat ik dit met hem heb kunnen delen. Hij is echt een goede vriend. Ik zie de toekomst helderder voor me dan de laatste tijd het geval was.

Ik zit nog steeds bij de DSRT. Dat is op zich al een half wonder; de meeste mensen houden het hier na drie of vier jaar wel voor gezien en vloeien weg binnen de grote politieorganisatie. Er is veel veranderd. Vijf jaar geleden was ik nog een van de pioniers, nu behoor ik tot de oude garde.

Zoals de hele organisatie anders wordt, verandert mijn rol ook. Ik leg me nu meer toe op de overdracht van mijn kennis. Anderen iets leren heb ik altijd leuk gevonden. Het is geen toeval dat ik altijd kickbokslessen en trainingen in spinning ben blijven geven, hoe druk ik het ook had. En ook binnen de DSRT ben ik al een tijd actief als vuurwapendocent. Ik ben VIS-opgeleid, zoals dat heet: Vuurwapen Instructie Specialistische eenheden, een opleiding die alleen gevolgd kan worden door mensen uit het specialisme. Ik mag lessen geven op het gebied van vuurwapentraining en procedures met zowel pistolen als automatische wapens zoals de Heckler & Koch MP5. Maar daar blijft het nu niet meer bij.

Sinds kort is binnen onze organisatie een nieuwe afdeling actief: het TTIO, Team Training Innovatie en Ontwikkeling. Het is eigenlijk een logische stap. We hebben gemerkt dat de ontwikkelingen binnen de technieken en tactieken die we toepassen steeds sneller gaan. We worden in zekere zin steeds specialistischer. Doordat de vraag zo is geëxplodeerd, wordt onze kennis over de wat 'simpelere' acties verspreid over andere clubs binnen de politie.

Toen we in 2003 begonnen, had de DSRT zelf nog maar een paar afluistersetjes geplaatst. Nu is een aanvraag OVC heel gewoon geworden in iedere wat grotere zaak. Het plaatsen van peilbakens hebben we langzaamaan overgedragen aan de observatieteams, net als de simpelere afluisteroperaties.

Voor ons betekent innovatie ook dat we niet meer opereren als een eilandje, maar onze kennis delen en met anderen gaan samenwerken, zodat alles wat we hebben opgebouwd zo veel en zo goed mogelijk kan worden ingezet, zodat de hele opsporing ervan kan profiteren, nu en in de toekomst. Dat moet onze erfenis worden. Dat we aan de 'onderkant' dingen afstoten, betekent niet dat we onszelf overbodig maken. Aan de bovenkant, bij de meest specialistische acties en de toepassing van de nieuwste kennis, blijven we ons ontwikkelen. De verzoeken die bij ons binnenkomen worden steeds ingewikkelder en vereisen steeds weer nieuwe, innovatieve oplossingen. Digitale expertise neemt een vlucht, er is steeds meer mogelijk met telefoons, DNA speelt meer dan ooit een grote rol in de oplossing van zaken. Het gaat razendsnel.

Om je een idee te geven: een van onze eerste zaken betrof ooit een Turks persbureau. Via dat bureau zouden mogelijk terroristische aanslagen in Istanbul worden gepland. Degenen die het onderzoek naar deze organisatie leidden, wilden heel graag in de computer rondneuzen. De RID, de Regionale Inlichtingendienst, had informatie dat het bedrijf zeer waarschijnlijk zou gaan verhuizen naar een ander pandje in de hoofdstad. Dat was een buitenkansje. Het pand stond namelijk nog leeg.

Dus daar gingen een collega en ik, vermomd als kleine ondernemers, zogenaamd op zoek naar een plek om ons bedrijfje te vestigen. We lieten ons rondleiden door het gebouw. Terwijl mijn collega de makelaar om haar vinger wond en hem afleidde ('ik wil nog wel heel even boven kijken, mag dat?') bracht ik alles in kaart qua sloten en alarmsystemen. Zodra de verdachten er in zouden trekken, konden we de aanval op de computer openen. Maar dan moesten we die wel kunnen *buggen*, natuurlijk.

Dat was anno 2003 nog geen eenvoudig klusje. Om dat te doen, moest iemand van ons naar binnen in het pand om daar het toetsenbord te stelen en dat mee te nemen naar een busje, waarin een collega met een soldeerbout klaarzat om er iets in te zetten wat het mogelijk maakte om de computer leeg te trekken. Vervolgens stuurden we twee of drie keer per week een man langs, verkleed als postbode, met van die grote tassen achterop. Daar zat een zender in. Terwijl hij iets te lang voor de deur bleef staan, zette hij de zender aan, om zo de informatie uit de computer te downloaden. Daarna fietste hij weer weg. Dat was hightech in 2003, nog maar vijf jaar geleden.

Nu kan alles op afstand. We leren bijna dagelijks bij en wat we een paar jaar geleden als de norm beschouwden, is vandaag alweer compleet achterhaald. We moeten voortdurend in beweging blijven, meegaan met de tijd of liefst vooroplopen. Dat geldt niet alleen op het terrein van

computers, maar ook op het gebied van DNA, afluisteren, telefoons en andere techniek. Los daarvan mogen onze mensen ook fysiek en mentaal nooit achter de feiten aan lopen. We moeten nog creatiever zijn, mentaal voorbereid op allerlei nieuwe situaties. Het gevaar wordt er bepaald niet minder door. De grenzen worden steeds verder opgerekt.

Als iemand eenmaal tot het Tactisch Team is toegelaten en dan nog verder getraind moet worden, kan dat eigenlijk alleen maar intern gebeuren. Ook vanuit de wereld van de observatie- en arrestatieteams schuiven collega's aan, zodat we al onze kennis optimaal bundelen. We dragen ons steentje bij in de opleiding, maar trainen vooral de zittende mensen. We zijn nog steeds inzetbaar voor acties, maar bouwen dat wel af. Voor mij is het een manier om mijn kennis door te geven en mee te bouwen aan de toekomst van de opsporing, maar ik weet zelf ook wel dat er nog meer speelt.

Ik heb deze keuze ook gemaakt om wat meer uit de wind te blijven, om de spanning die ik door de jaren heen heb opgebouwd wat te verminderen. Ik voel aan alles dat ik tegen mijn taks aan zit.

Soms rijd ik naar De Kooi en denk ik in de auto: fuck, wat ga ik nou doen, waarom doe ik dit weer? Weer de spanning, weer dit werk, weer door die poort naar De Kooi?

Deze nieuwe rol geeft me in ieder geval een beetje structuur. Ik ben niet meer steeds nachten weg. Misschien kan ik op deze manier ook binnen het werk wel een beetje de rust vinden waarnaar ik zo op zoek ben.

Het gekke is: ik weet dat ik mezelf voor de gek houd. Want wat ik mezelf ook voorhoud, aan de DSRT ontsnap ik niet. De Kooi blijft De Kooi. Ik zwem nog steeds in diezelfde vissenkom, met dezelfde vibes, dezelfde acties, dezelfde stress.

Alleen de cultuur is veranderd. Op zeker moment zit je er te lang en weet je te veel. Voor ons was het ergens simpel: het snoei- en snoeihard werken en er staan op de momenten dat je er moest staan, vierentwintig uur per dag, zeven dagen in de week, driehonderdvijfenzestig dagen per jaar. Dat was het motto. We mopperden misschien weleens wat in die eerste jaren, maar dat we er niet zouden staan omdat we iets anders te doen hadden, dat bestond voor ons niet.

Maar met de professionalisering van De Kooi, verandert de cultuur ook. De leiding wordt anders, met andere leidinggevenden komen andere normen en waarden. Vroeger werden de arbeidstijden afgekocht, maar dat is verleden tijd. Er werd weleens geklaagd over de werkdruk, maar dat was ook de charme. Dat maakte de veiligheid, de kameraadschap, het jongensboek. Het was een bijzonder leven. We leefden vanuit de tas,

riepen we weleens; we hadden altijd grote tassen bij ons waar allerlei kleding in zat om indien nodig enkele dagen van huis te kunnen blijven.

Ik weet nog niet precies wat ik wil: ergens denk ik dat ik het hier wel gehad heb, aan de andere kant ook niet. Ik voel me compleet uitgeput, maar deze plek heeft me ook heel veel veiligheid geboden. Maar één ding weet ik donders goed: ik wil rust. Mijn nieuwe functie blijkt alleen maar de eerste stap op de weg daarnaartoe. Ja, ik sta nu wel op zaterdag bij het voetbalveld naar mijn zoon te kijken. Ja, ik kan nu wel met mijn dochter op stap. Er is meer structuur, dat is waar. Maar de druk is er toch ook nog steeds. Die lijkt er te blijven zolang ik in deze omgeving zit.

Ik ben zoekende. Aan de ene kant wil ik het allemaal nog steeds: de grens opzoeken, de stress voelen, betrokken blijven. Aan de andere kant weet ik dat die eerste jaren nooit meer terugkomen. Het is 2008. Het wordt nooit meer 2003. Wat is veranderd, blijft veranderd.

Ik zit in een vacuüm, voor de tweede keer, net als na de dood van Caroline.

Dan komt mijn nieuwe vriendin. En ineens lijkt die rust haalbaar. De klik met mijn kinderen is er. In haar vind ik alles wat ik nodig heb, denk ik. Ik besluit mijn huis te verkopen en trek bij haar in. Ze ziet dat mijn werk me nog steeds veel druk geeft. Ze vindt het maar niks en moedigt me aan ermee te stoppen en voor échte rust te kiezen, in een gewone werkomgeving. *Ga voor jezelf zorgen, stap er gewoon helemaal uit.*

Dat is het laatste zetje. Ik weet niet alleen dat ik met haar moet trouwen, maar ook dat het tijd is om de DSRT te verlaten. Tot nu toe was ik altijd duidelijk als iemand me vroeg of het niet tijd werd om rustiger aan te gaan doen: ik had mijn jongensboek nog niet uit. Maar ze heeft gelijk: ik ben onrustig, ik reis door een eindeloze tunnel, ik leef in een wereld die me afstompt. Zij heeft dat patroon hopelijk doorbroken. Het wordt tijd het boek dicht te klappen, voor mezelf, voor mijn aanstaande en voor mijn twee kinderen.

Het zit al in mijn hoofd dat dit is wat er moet gebeuren, maar ik heb Roy wel even genoeg nieuws gebracht voor één avond.

‘Wanneer is de plechtigheid?’ vraagt hij lachend.

‘15 mei 2009,’ zeg ik. ‘Schrijf het maar op je hand.’

22

Het zwarte gat

Zaanstreek, 2009-2014

Vanavond moet er een peilbaken worden geplakt. Leuk. Dat doet me tenminste weer aan mijn tijd bij de DSRT denken. Peilbakens, dat is waar het allemaal mee begon, net na de eeuwwisseling. Misschien is het wel leuk als ik met deze actie meeloop straks. Niet om me ermee te bemoeien, dat is nergens voor nodig. Maar gewoon om die jongens van het OT nu te zien doen wat ik acht jaar geleden zelf deed. Ik ben operationeel leidinggevende van het observatieteam en dit soort acties hoort absoluut niet meer bij mijn takenpakket, maar interesse tonen kan nooit kwaad.

Ik loop de briefingruimte binnen. Een paar van de mannen die het straks moeten gaan doen zitten er al. Ze kijken me verbaasd aan.

'Wat doe jij hier nou?' vraagt een van hen.

'Gewoon, meekijken,' zeg ik. 'En misschien ga ik ook wel mee op pad straks.'

Hij reageert niet direct enthousiast, maar haalt zijn schouders op en draait zich weer om naar zijn collega. Gek.

Dan komt de baas van het team de kamer in. Ik zit als operationeel leidinggevende dagelijks naast hem, maar in de kleding die hij nu draagt heb ik hem nog nooit gezien. Hij heeft een camouflagebroek aan. Een camouflagebroek! Ik denk terug aan een grap die ik met een jonge collega uithaalde toen ik nog bij de DSRT zat, en moet grinniken.

Hij ziet het. 'Iets te lachen?'

Ik schud mijn hoofd. 'Nee, niks. Waar is die actie vanavond?'

'In de binnenstad.'

'In de binnenstad. Waarom dan die broek?'

'Ik loop vanavond een keer met de jongens mee. En het is een actie die is afgestemd met de BSB. Daar werken veel militairen.'

Ik weet heel goed wat de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten is, een

elite-eenheid van de marechaussee. In de latere jaren bij de DSRT, toen we zo veel mogelijk samenwerking zochten met andere eenheden om zo onze kennis te verspreiden, werkten we geregeld met deze club samen.

'Ah, oké. Maar, eh... in de binnenstad dus.'

'Ja, hoezo?'

'Nee, niks. Niks. Vind je het goed als ik ook meeloop?'

Hij kijkt me aan alsof hij water ziet branden en schudt zijn hoofd. Blijkbaar is het zijn beurt om te glimlachen. 'Mars, je kan niet zomaar mee met zo'n heimelijke actie. Daar heb je een hele opleiding voor nodig.'

Ik weet even niet meer wat ik moet zeggen – en dat gebeurt me niet zo snel. Het is 2011. Acht jaar geleden plaatste ik zelf mijn eerste peilbakens. Het waren operaties die ik in die tijd deed, net als afluisterapparatuur plaatsen, camera's, verkenningen in huizen van topcriminelen of undercover gaan om informatie in te winnen. Nu zit ik in het managementdevelopmenttraject en heeft mijn werkgever bedacht dat het wel leuk zou zijn als ik vanuit een soort stageplaats mee zou kijken bij dit OT, zodat ik hier mijn expertise kan inbrengen en innovatie kan stimuleren. Maar hij heeft geen flauw idee wat ik heb gedaan. *Procedures, Marcel. Dat is geheim. Daar heb je een speciale opleiding voor nodig.*

En ik kan ze wel zeggen dat ik dit soort dingen al lang geleden deed, maar dat landt gewoon niet, want hij weet niet wat de DSRT deed. Hij denkt oprecht dat zijn OT deze methoden allemaal heeft uitgevonden maar realiseert zich niet dat het Tactisch Team hiervoor was opgezet, op een heimelijke wijze en op een alternatieve wijze. Ik voel me niet begrepen. Sterker nog: ik voel de grond onder me wegzakken.

Ik val in een diep, zwart gat.

Even een stap terug, naar eind 2008. Terwijl ik Roy vertel over mijn aanstaande huwelijk, ben ik al in gesprek over een andere baan. Ik ben benaderd door iemand vanuit de regiopolitie, een vrouwelijke leidinggevende met een enorme staat van dienst die ik later nog tegenkom in de top van de Nationale Recherche. Binnen de recherche is dringend behoefte aan nieuwe managers. Ze zijn een inhaalslag aan het maken en hebben daar zelfs een naam voor bedacht, het MD-project, management development.

Nu klinkt 'manager' niet meteen als een etiket dat ik op mezelf zou plakken, maar hier zitten interessante kanten aan. Binnen Zaanstreek-Waterland, mijn oude regio, wordt een nieuwe operationeel leidinggevende gezocht. Dat moet iemand worden met recherche-ervaring. Binnen de DSRT ben ik al opgeklommen tot inspecteur, dus in rang is het een makkelijke overstap. En het wordt als het goed is een

hands-onbaan, waarbij ik weer midden in het recherchewerk kan staan en met mijn kennis en ervaring echt een bijdrage kan leveren aan de verbetering van de opsporing. Ook biedt het MD-traject me weer een kans om een opleiding te volgen: Operationeel Leidinggevende Leergang Recherche (OLL-R), die ik met goed resultaat afrond.

Ik woon op de Zaanse Schans, op een paar kilometer afstand van de plek waar ik ga werken als ik dit zou gaan doen. Huisje-boompje-beestje en iedere dag op de fiets naar het werk, dat klinkt ideaal. Ook voor mijn nieuwe vriendin, die de DSRT vanaf dag één niet bepaald de ideale werkgever heeft gevonden. Ik voel een enorme drang om nu echt een gezin te gaan vormen en voor mijn kinderen te zorgen. Ik heb al te veel van hen gemist, dus besluit ik te solliciteren. En hoewel het hoofd van de recherche, met wie ik een gesprek heb, weinig lijkt te begrijpen van wat ik heb gedaan en hoe dat hem zou kunnen helpen, word ik uiteindelijk toch aangenomen.

Op 1 maart 2009 verlaat ik de DSRT officieel en begin ik als leidinggevende op de afdeling Zeden bij mijn oude korps. Ik krijg een geweldig afscheid bij de DSRT, alle teamleden zijn er en er volgt een borrel waarbij de drankjes rijkelijk vloeien. Ze hebben een boot afgehuurd, maar daar beland ik pas nadat ik behoorlijk te grazen ben genomen in de sportschool; de rekening moest nog vereffend worden. Ik krijg een film waarin de mannen mij en mijn grappen en grollen nadoen en ik bedank hen voor de tijd.

Uiteindelijk blijf ik samen met Alex over, met zijn tweeën. Met een biertje kijken we terug. Hij gaat ook een move maken, maar blijft wel binnen de Unit Specialistische Operaties. Ik ga echt weg. We moeten lachen om alles wat we hebben meegemaakt samen. We zijn samen aan het onbekende begonnen en hebben die heel bijzondere reis gemaakt. Onze wegen scheiden zich hier, maar ik weet dat we altijd contact zullen houden, zoals we dat met veel meer mensen van 'ons' Tactisch Team zullen doen.

De eerste dag fiets ik inderdaad naar mijn nieuwe werkplek. Ik loop het vertrouwde gebouw binnen, zie gezichten die ik nog ken van vroeger en haal koffie in de hoek die ik blind weet te vinden. Weinig veranderd hier. Ben ik echt zesenhalf jaar weggeweest?

Ik loop naar het bureau dat me is toegewezen. Twee collega's zitten al op hun plek. Ze roeren in hun koffie en praten over de dingen die ze in het weekend hebben gedaan – weinig bijzonders. Ik kijk om me heen en zie bureaus, muren, archiefkasten en een paar mannen die nou niet direct vuur uitstralen. Ik geef hun een hand. Een van hen begint tegen me te

praten. Ik hoor maar half wat hij zegt: '... dus ja, ik zie weinig aanknopingspunten eigenlijk...'

Ineens voelt het alsof hij een zin afmaakt die hij op mijn laatste dag, meer dan zes jaar geleden, is begonnen. Ik ben net binnen en voel de muren op me afkomen. Ik realiseer me ineens wat het is om chef te zijn en hoeveel ik achter een van deze bureaus zal zitten als ik niet uitkijk. Al die voordelen die gisteren nog zo duidelijk leken – rust in mijn hoofd, vrije tijd, een regelmatig bestaan – verdwijnen als sneeuw voor de zon. Op dag twee laat ik de fiets staan en pak ik de auto.

Het is echt een stap terug. Alles gaat wat trager hier. Er wordt vergaderd, er wordt overlegd, er wordt nagedacht, er wordt nog eens vergaderd en aan het eind van de dag gaan we naar huis.

Het is een andere dynamiek, een andere werkwijze, maar zeker niet minder belangrijk of zwaar. Ik breng enige bijzondere opsporingstechnieken in die tot mooie resultaten leiden: het observatieteam wordt ingezet en we draaien een onderzoek waarbij een pedofiel op heterdaad wordt betrapt, en ook zijn wij de spil in een internationaal onderzoek naar pedofielen, mannen die hun eigen kinderen uitwisselen en laten misbruiken. Dan zie ik wat een berg ervaring ik heb opgedaan in de afgelopen jaren, wat het mij heeft gebracht en hoe bijzonder het allemaal was.

Zonder bluf is het leven duf, om maar een DSRT-spreekwoord aan te halen. Naast het werk als chef Zeden ga ik ook aan de slag als officier van dienst Recherche, de man die bij grote incidenten de leiding neemt en alles regelt. Dat vind ik een enorme uitdaging en ik haal er veel energie uit; het werk als onderhandelaar en officier van dienst Recherche geeft me spanning en uitdaging, iets waar ik om loop te gillen.

Toen ik net geslaagd was voor de loodzware opleiding tot politieonderhandelaar bij onder meer gijzelingen, ontvoeringen, afpersingszaken en zelfmoord, vertelde ik Roy erover tijdens een biertje in de Jordaan. Het was nog in mijn tijd bij de DSRT.

'Heel anders dan die andere opleidingen. Deze vergt juist mentaal veel. Er worden hoge eisen gesteld aan de mensen die gesprekken moeten voeren terwijl er vaak een of meerdere levens op het spel staan. Een groot percentage zakt.'

'Jij als onderhandelaar, wat doe je dan?' vroeg hij geïnteresseerd.

'Praten. Maar dan op precies de juiste manier en op de juiste toon. Wat zeg je tegen een vrouw die in een psychose zit, op een dak staat en dreigt naar beneden te springen? Tegen een man die de medewerkers van een tankstation gijzelt omdat hij zijn kinderen niet mag zien? Of tegen een

ontvoerder die een kind vasthoudt en dreigt het te vermoorden als hij geen geld krijgt?'

'Maar hoe leer je dat dan? Dat is nogal wat anders dan het AT of zo.'

'Klopt. Het is helemaal niet fysiek, weet je. Het gaat helemaal om je hoofd. De juiste keuzes maken, rustig blijven. Ook als het om leven en dood gaat.'

'Dat kan voor jou geen probleem geweest zijn.'

Hij zei het lachend, ik zag dat hij het machtig mooi vond.

'Daar lijkt het op. Ik ben in ieder geval wéér geslaagd, al kostte het me dit keer wel moeite.'

Hij tilde zijn glas Bacardi-bitter lemon op. 'Proost ouwe. Op je volgende diploma. Man, ik wist al dat je een taaie was, maar deze zag ik even niet aankomen.'

'Ik ook niet. Er is van alles mogelijk binnen de politie met al die opleidingen, veel meer dan alleen straatwerk.'

Ik kom uit een wereld waar alles mogelijk is en zit nu in een omgeving waar heel veel minder kan. Dat is heel erg wennen voor me, blijkt wel. Vooral de normale politiepraktijk: een niet-natuurlijke dood hier, een sporenonderzoek daar, een overval... het 'gewone' *Wetboek van Strafvordering*, een heel leuke uitdaging maar wel anders dan de Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden waarbinnen ik de afgelopen jaren heb gewerkt. Ik ben kwijt hoe het ook weer ging met zoiets als een machtiging tot binnentreden.

Wij van de DSRT liepen overál naar binnen. We waren niet wetteloos, alles wat we deden was afgekaderd en geregeld, maar we hadden wel onze éígen wetten. We namen risico's – kozen als we het nodig achtten voor een *leffie* –, stonden altijd voor elkaar klaar, deden al dat werk dat gedaan moest worden en dat niemand anders kon doen, dag en nacht. Wij hadden het nooit over de vraag hoeveel kerstbomen we nog moesten voor we zouden kunnen stoppen met werken. We dachten altijd alleen maar aan vandaag, aan de actie die nu uitgevoerd moest worden.

Ik moet het toegeven: ik ben nog steeds verslaafd aan spanning en stress. Omdat die nu in mijn werk ontbreekt, zoek ik hem in andere dingen. Als ik drink, houd ik het niet bij een enkel biertje. Als ik ga hardlopen, moet het minstens tien kilometer zijn. In de sportschool sla ik harder en langer tegen de bokszak dan ik ooit eerder heb gedaan.

Ik trouw met mijn vriendin, geheel zoals gepland. We vormen een gezin, zoals ik wilde. Ik heb de rust die ik zocht – praktisch gezien. Maar die rust dreigt meteen mijn valkuil te worden en in mijn hoofd raast de storm

gewoon door.

Ik mis de saamhorigheid.

Ik mis de kameraadschap.

Ik mis de actie, de adrenaline, de stress, de spanning.

Ik mis de DSRT.

Ik houd het een jaar vol op de afdeling Zeden. Dan word ik gebeld door... de DSRT. Daar hebben ze een afdeling WOD, Werken Onder Dekmantel. Zou ik daar begeleider willen worden? Iemand die leiding geeft aan de undercoveracties en de mannen en vrouwen die dat werk doen gaat begeleiden tijdens hun operaties. Aan de ene kant is het een verleidelijk aanbod. Aan de andere kant weet ik dat ik wel terug kan gaan naar de DSRT, maar niet naar 2003. Ik ben daar niet voor niets vertrokken. Ik twijfel enorm.

De korpsleiding lost het vraagstuk voor me op door me uit te nodigen voor een gesprek. De chef van de afdeling Forensische Opsporing is vertrokken en ik zou weleens de ideale opvolger kunnen zijn. Het is een grote en belangrijke afdeling, waaronder bijvoorbeeld de Digitale Recherche en de speurhondenbrigade vallen.

Ik merk dat het aanbod me triggert. Ik heb nu Zeden gedaan, ik heb bij de DSRT gezeten, als onderhandelaar en geldrijder gewerkt, me beziggehouden met aanhoudingen, met drugs... Als ik het hele rijtje van alle specialistische afdelingen van de Nederlandse politie in mijn hoofd afga, ontbreekt alleen deze eigenlijk nog. En op die afdeling moet toch wel meer mogelijk zijn dan op de plek waar ik nu zit.

Ik ga het doen.

De afdeling Forensische Opsporing bestaat uit forensisch rechercheurs met allemaal hun eigen deskundigheid, de afdeling Specialistische Honden, oftewel speurhonden met geleiders, en ook de Digitale Recherche, een afdeling in ontwikkeling op dat moment. Inhoudelijk zijn ze zo ontzettend goed en allemaal zijn ze ontzettend gedreven. Het zijn specialisten die je echt niet hoeft te vertellen hoe ze hun werk moeten doen, maar wel soms wat ze moeten doen en wat de kaders zijn.

Als leidinggevende haak ik vaak aan bij de lopende onderzoeken en heb ik overleg met de tactische recherche. Misschien kan ik met mijn ervaring van waarde zijn, en soms moeten er wat muren geslecht worden. Tactiek moet gaan samenwerken met techniek, want het een kan absoluut niet zonder het ander, dat heb ik de afgelopen jaren wel geleerd.

Ik merk dat de DSRT een enorme leerschool is geweest, maar dat het Tactisch Team echt altijd heimelijk heeft gewerkt. Dat het ook echt het

best bewaarde geheim van de Nederlandse politie is. De heimelijkheid van alle operaties is de kracht van de afdeling, maar ook enigszins de valkuil.

Op zeker moment komt Ad, het hoofd van de recherche, bij me binnen.

'Marcel jongen, ik heb nou een idee... Dit heeft nog nooit iemand gedaan.'

'Jezus Ad, wat ga je doen dan?'

'Dit geloof je niet, echt.'

'Vertel.'

'We gaan een spreekkamer in de gevangenis afluisteren.'

'Dat meen je niet.'

'Jawel. En dan zetten we die twee verdachten bij elkaar.'

Hij kijkt me aan als een kind dat zijn vader een rapport met alleen maar negens komt brengen. Ik kan nu zeggen dat dit een techniek is die we jaren geleden bij de DSRT hebben ontwikkeld. Dat we dit in allerlei varianten deden: verdachten even samen laten luchten, een sigaretje laten roken, ze samen in een arrestantenbusje gooien. Ik kan het allemaal zeggen. Maar dat heb ik al zo vaak gedaan en het heeft geen enkele zin. We zitten op verschillende politieplaneten.

'Fantastisch, Ad. Geniaal. Echt.'

Hij loopt glimmend van trots de deur uit.

Niet veel later loopt er een moordzaak waarbij het me handig lijkt een infiltrant in te zetten. Binnen de DSRT gaat een oude maat van me toevallig over die afdeling. Maar als ik mijn collega's adviseer eens even te bellen, beginnen ze hard te lachen.

'Ha, die werken niet voor ons, joh!'

Ze lijken te denken dat de hele afdeling niet gaat werken op een liquidatie in de regio, dat het middel niet bereikbaar is voor de ernstige zaken binnen de grenzen van Noord-Holland, maar dat ze alleen werken op de grote criminele organisaties en dan landelijk. Met hen om me heen bel ik mijn voormalige maat dus zelf maar. Hij neemt uiteraard gewoon op. Het wordt meteen ongemakkelijk. Als ik hem moet uitleggen dat ik zelf bel omdat mijn huidige collega's denken dat hij niet bestaat of niks kan doen, zal hij gegarandeerd meteen keihard in de lach schieten, daar ken ik hem na al die jaren goed genoeg voor.

'Hé man, Marcel hier. Zeg, voor we beginnen, er luisteren wat mensen mee aan deze kant.'

Het blijft even stil aan de andere kant, maar hij lijkt me te begrijpen. Daar is na al die jaren nog steeds weinig voor nodig.

'Oké... Nou, kom maar op. Wat kan ik voor je doen?'

Een week later zit iemand van zijn afdeling bij ons binnen. Dat dat kan,

is dus bewezen. Maar in de basis verandert het niet veel. Ik voel een enorme kloof tussen mezelf en de anderen. En de typische hanencultuur van het korps – liever zelf het wiel uitvinden dan luisteren naar degenen die dat allang hebben gedaan – helpt ook niet. Ik voel me soms niet serieus genomen en dat doet pijn, al word ik door dik en dun gesteund door mijn leidinggevenden – de korpsleiding, maar ook mijn directe chef, die mij al het vertrouwen geeft dat ik nodig heb en die tot op de dag van vandaag een grootheid is binnen de Nederlandse politie.

Per 1 januari 2013 wordt de indeling van de Nederlandse politieregio's herzien. De regio's Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland worden samengevoegd. Dat brengt een hoop administratie en gedoe met personeel met zich mee. En laat ik nou chef zijn... Ineens moet ik allerlei functioneringsgesprekken voeren en heb ik het over dingen als herinschaling, herwaardering en het functiehuis, wat dat ook moge betekenen. Ik kan het allemaal wel, als het moet, maar ik vind er niks aan: ik ben veel te ver afgedreven van het echte politiewerk, dat me in mijn eerste jaren zo enthousiast maakte.

Thuis loopt het anno 2013 ook niet lekker meer. Na die eerste periode van blinde verliefdheid is ons huwelijk scheuren gaan vertonen. Ik betrap mijn vrouw op steeds meer leugentjes. Daar ben ik extreem gevoelig voor, juist omdat ik na die heftigste jaren niemand meer vertrouwde en bij haar alles kwijt kon. Haar vertrouwde ik volledig. Nu blijkt dat niet meer te kunnen. Maar ik wil deze relatie niet zomaar opgeven.

We hebben het er al vaker over gehad of ik niet voor mezelf zou moeten beginnen. Met haar eigen bedrijf zitten we sowieso financieel wel goed, ook als ik niet meteen voldoende klanten zou hebben. Dit lijkt ons wel het juiste moment. Ik besluit dat ik een trainingsbureau ga starten. Als de korpsleiding me weer een nieuwe functie aanbiedt, zeg ik eerlijk dat ik de organisatie wil verlaten. Per 1 maart 2013 neem ik ontslag. Bijna direct staat de eerste klant voor de deur: journalist en oud-rechercheur John van den Heuvel. Voor zijn programma's *Ontvoerd* en *Op de vlucht* heeft hij iemand nodig die hem kan helpen bij het opsporen van voortvluchtige criminelen en vermiste kinderen. Dat werk past me als een jas. Ik voel dat ik mijn hunkering naar spanning en actie weer kan bevredigen. En net als tien jaar geleden wordt me iets gevraagd waarvan ik voel dat ik het moet doen, dat ik geen nee kán zeggen. Praktisch is het ook niet slecht: als startend ondernemer heb ik direct een uitstekende opdracht. Er zijn ook nog wat klanten die via mijn bedrijf beveiliging afnemen, dus het gaat allemaal hartstikke goed. Daarnaast coach ik de operationeel

leidinggevenden binnen de politie.

Ik ben twee maanden zelfstandig bezig als ik 's avonds thuiskom na weer een reis met John, dit keer naar Turkije. In ons huis schenk ik een kop koffie in voor mezelf. Ik zie de auto van mijn vrouw aankomen. Ze parkeert en komt binnen. Ze is naar haar paard geweest, kan ik afleiden uit haar kleding. Maar in haar gezicht is nog veel meer te zien. Ze lacht niet naar me, komt niet op me af om me een kus te geven. Ze kijkt me alleen maar aan.

'Ik stop ermee.'

'Wat?'

'Ik stop ermee. Met ons. Dit werkt niet.'

'Hoezo? Wat werkt niet?'

'Ik trek het niet, jouw leven. Je doet het gewoon wéér.'

Een gesprek is niet meer mogelijk. Het is het einde.

Ik sta op straat. Zij blijft in het huis waar we samenwoonden. Logisch, want ze had het al voor ik in haar leven verscheen. Ik zal iets moeten gaan huren of kopen. Gezien mijn inkomsten kan dat geen probleem zijn.

Niet veel later ben ik bij een hypotheekverstrekker op bezoek. Ik leg hem mijn situatie uit.

'Hoelang bent u al zelfstandig?'

'Twee maanden. Maar ik verdien goed en...'

'Twee maanden?'

'Ja, maar ik heb vaste opdrachtgevers en...'

'Kunt u intentieverklaringen overleggen waaruit blijkt wat de komende jaren uw omzet zal zijn?'

'Intentieverklaringen?'

Ongewild denk ik terug aan die dag in Spanje, aan die bank die me niet toestond mijn eigen geld op te nemen. Ik voel mijn bloed weer koken. Maar ik ben die man van toen niet meer. Ik wíl die man niet meer zijn. Ik wil geleerd hebben, verder zijn gekomen. Dus ik overweeg niet eens het interieur van het kantoor te vernielen of de man aan de andere kant van de tafel aan zijn kraag op te tillen. Ik ga weg, voor nu verslagen, maar met mijn waardigheid intact.

Via een vriend bij de woningbouwvereniging krijg ik een antikraakhuis – deprimerender wordt het niet. Als het wordt gesloopt, volgt een tweede antikraakwoning. Ik werk intussen hard door aan mijn bedrijf. De klanten zijn tevreden. Ik heb een aantal beveiligingsprojecten lopen, onder meer op Schiphol.

Na anderhalf jaar antikraak is een andere hypotheekverstrekker bereid me te helpen. Ik koop een appartement aan de Zaan, helemaal voor mezelf en mijn kinderen.

Als ik er voor het eerst als trotse eigenaar binnenloop, zucht ik eens diep.

Ik voel me rustig.

Eindelijk.

23

Nu

Wormer, 2020

Op maandag 17 februari 2020 kom ik rond zeven uur thuis van mijn werk. Thuiskomen is tegenwoordig écht thuiskomen. Ik woon samen met de vrouw die ik als de leukste van de wereld beschouw. Met mijn kinderen gaat het geweldig en met Bianca heb ik een heel goede band. We vieren de gelegenheden die er te vieren vallen met zijn allen en zorgen goed voor elkaar.

Ik geef mijn vriendin een kus en aai de pup die tegen me opspringt. Ben ik soft geworden? Misschien. Prima, als dat zo is. Ik sta er goed voor, beter dan ooit eigenlijk. Mijn bedrijf draait uitstekend, ik doe heel leuke klussen voor tv-programma's.

Het leven is goed. Ik heb een goed en mooi recherchebureau en we draaien mooie zaken, net als vroeger maar dan in de publieke en private sector. Ik ben me gaan realiseren wat ik allemaal heb geleerd de afgelopen jaren, de ervaring die ik heb opgedaan, hoe groot de rugzak is. Het vooruitdenken, het werken met scenario's en kunnen omgaan met de hamvraag 'What if?' geeft ons ook nu nog vaak een flinke voorsprong. Het coachen binnen corporates en het geven van trainingen gebaseerd op alles wat ik de afgelopen jaren heb geleerd en heb ervaren vind ik fantastisch om te doen. Ik kan mijn kennis en ervaring weer doorgeven.

Je ziet dat de ervaring van pas kan komen in het bedrijfsleven maar ook zeker in de topsport, waarbinnen we geregeld actief zijn. Daar zijn werken onder hoge mate van stress, samenwerken en het bouwen van een team natuurlijk extreem belangrijk.

Ik ben me er geheel van bewust dat je tegen een touw niet kunt duwen, dat de horizon voor niemand bereikbaar is en dat alleen dromen gratis zijn. Ik bedenk vaak dat je de windrichting niet kunt veranderen, maar wel de stand van de zeilen. Ik heb daadwerkelijk de rust gevonden, maar ik

kan wel zeggen dat niets zo afmattend is als het streven naar rust.

Ik plof neer op de bank, zet de tv aan en zap een beetje langs de kanalen, tot ik blijf hangen bij *Boulevard* op RTL 4. Daar staat John van den Heuvel, de man met wie ik zoveel gereisd en gewerkt heb. Hij komt iets vertellen over Martien R., bijnaam 'de godfather van Oss', een beruchte woonwagenkampbewoner die wordt verdacht van drugshandel, wapenbezit, witwassen en deelname aan een criminele organisatie. Onder de codenaam Operatie Alfa is de politie jaren bezig geweest om bewijzen te verzamelen tegen R., die al eerder werd verdacht maar de dans steeds wist te ontspringen: zo werd hij al eens tot drieëntwintig jaar cel veroordeeld wegens een moord, maar in hoger beroep toch weer vrijgesproken.

Nu zou dat harde bewijs er dan toch echt zijn. Eind 2019 vielen maar liefst vierhonderd politiemensen binnen op diverse locaties, met name op het woonwagenkamp in Oss waar R. met zijn familie woont. Daarbij zijn een lading wapens, een grote hoeveelheid drugs en tonnen aan contant geld gevonden. Onder de vloer van een slaapkamer lag tweeënhalve ton in cash. Op andere plekken werden tientallen zakken vol pillen aangetroffen. En dan hebben we het nog niet eens over de zware automatische wapens, de handgranaten en de explosieven. Politie en Openbaar Ministerie zijn alleen maar nog meer overtuigd: R. leidt een organisatie die coke invoert uit Zuid-Amerika, verschillende soorten harddrugs produceert, in de wapenhandel zit en zonder scrupules geweld gebruikt als dat nodig wordt geacht.

Maar die Brabantse topcriminelen staan ook bekend om hun professionaliteit. Het is niet voor niets dat Martien het tot nu toe steeds heeft gewonnen van de opsporingsautoriteiten. Toch durfden die het aan het kamp met een enorme mankracht binnen te vallen. Ze waren blijkbaar niet bang dat ze met zijn vierhonderden voor schut zouden staan omdat daar niets te vinden was. Maar ze waren dan ook heel goed geïnformeerd. Want, zo zegt de stem van *Boulevard* tijdens een reconstructie van de actie, 'het Openbaar Ministerie duikt in het hol van de leeuw en weet op een spectaculaire manier afluisterapparatuur te plaatsen'.

Ik schuif een beetje naar voren op de bank. Het zal toch niet?

Nu verschijnt persofficier van justitie Janine Kramer in beeld om verdere uitleg te geven. 'Het belangrijkste was het kantoor, de schuur achter een van de woningen. Daar kwam de criminele organisatie nagenoeg dagelijks samen om te praten over criminele feiten, om te praten over de invoer van drugs, de productie van drugs, de wapenhandel. Dat kregen we allemaal mee, eerst alleen maar door middel van geluid en later hebben we daar ook beeld bij gekregen, dat ligt nu vast voor ons op

papier.'

Het zal dus wél. Een schuur op een Brabants woonwagenkamp, achter de wagen van een vermeende zware crimineel. Het is een ander schuurtje, van een andere verdachte, op een ander kamp. Maar verder... Ik ben ineens terug op een van die decemberavonden. Ik voel de adrenaline weer. De levensgevaarlijke groep die ineens terugkwam op het kamp. Mijn collega in de kliko.

John neemt het woord in de studio. 'Dat is natuurlijk de droom van iedere rechercheur, dat je ergens in zo'n vergaderruimte apparatuur kunt plaatsen waardoor je bijna live kunt meeluisteren met wat er wordt besproken. Dat maakt zo'n zaak ook sterk.'

Sidekick Luuk heeft daar nog wel een vraag over. 'Hoe hebben ze dat voor elkaar gekregen dan, om al die microfoontjes op te hangen?'

John: 'Je hebt daar een speciaal team voor bij de Nationale Politie, een soort geheim team dat dus inderdaad inkijkoperaties doet en ook verborgen apparatuur plaatst.'

Hij krijgt een grote grijns op zijn gezicht.

'Ik ben heel erg benieuwd naar hoe dit gegaan zou zijn, maar ik moet eerlijk zeggen: als ik het zou weten, dan zou ik het niet zeggen, want je gaat die tactiek natuurlijk niet verraden en de politie wil er ook niks over kwijt. Het is wel heel ingenieus geweest, het is... In eerste instantie hebben ze geprobeerd microfoons te plaatsen en dat is ontdekt, vervolgens is het nog een keer geprobeerd en uiteindelijk is het wel allemaal gelukt, en dat is natuurlijk gewoon de natte droom van iedere politieman.'

Ik zit inmiddels op het puntje van de bank en grijns even hard als hij. *De natte droom van iedere politieman.* Zo kun je het wel zeggen.

Ik weet niet hoe het team het in deze specifieke operatie voor elkaar heeft gekregen, maar ik weet wel dat wij, meer dan twaalf jaar geleden, een basis hebben gelegd die dit mede mogelijk heeft gemaakt.

Ik ga wat meer rechtop zitten. Ik voel trots, op wat ikzelf heb gedaan destijds en op al die andere pioniers die ik toen aan mijn zijde had. Hoezeer het af en toe ook afzien was, het is allemaal bepaald niet voor niets geweest, dat blijkt wel weer op een dag als vandaag.

Twee dagen later sla ik *De Telegraaf* open en valt mijn oog op de kop BENDELEDEN CALOH WAGOH VIA MAGNETRON AFGELUISTERD. De eerste zinnen zorgen meteen weer voor een glimlach.

> SCHIPHOL – Twee verdachten in het grote moordproces rondom motorbende Caloh Wagoh zijn in de gevangenis afgeluisterd. De twee waren bij elkaar op cel gezet en in de magnetron was afluisterapparatuur geplaatst. Verdachten

> Willem B. en Ferhan Y. hadden dat hoogstwaarschijnlijk in de gaten. Het Openbaar Ministerie vraagt zich dan ook af of het iets heeft aan de afgeluisterde gesprekken. De advocaat van B. is bijzonder verbolgen over deze praktijken, zei hij woensdag in de extra beveiligde rechtbank op Schiphol. Hierdoor zijn namelijk ook gesprekken tussen hem en zijn cliënt gehoord en dat is verboden. Hij spreekt van een vormfout van het OM.

De laatste jaren worden politie en justitie opener over de bijzondere opsporingsmethoden die ze toepassen. Ze vertellen wat makkelijker over afluisterapparatuur, infiltratie en undercoveracties en laten de media iets meer meekijken in de keuken – voor zover dat onderzoeken niet in gevaar brengt natuurlijk. De omslag naar deze nieuwe aanpak lijkt te liggen bij de liquidatie van Stanley Hillis in februari 2011.

'De Ouwe' werd op een parkeerplaats aan de Fizeaustraat in Amsterdam doodgeschoten. Op die parkeerplaats stond ook een aanhangwagentje van de firma Willemse Betonboringen uit Zaandam. Niks bijzonders, zo op het eerste oog, maar dat verandert als je weet dat dat bedrijf niet bestaat en nooit bestaan heeft. In dat wagentje zaten twee politiemensen. Tot hun verrassing hoorden ze ineens schoten en waren ze niet langer getuige van een criminele ontmoeting die misschien nuttige informatie zou opleveren, maar van een liquidatie. Een onbekende derde was op de plek gearriveerd en bracht Hillis met zevenendertig kogels om het leven. 'De Ouwe' werd vierenzestig.

De mannen in het aanhangwagentje werkten voor het Korps Landelijke Politiediensten. Dat besloot al snel openheid van zaken te geven. Er was ook wel wat uit te leggen. Bijvoorbeeld: waarom was de dader niet ter plekke aangehouden als twee agenten op een paar meter afstand zaten? Waarom kon de politiehelikopter, die van afstand de boel in de gaten hield, de wagen van de dader of daders niet volgen? Dat kon allemaal wel worden verklaard. De mensen in de aanhanger hadden geen zicht op wat buiten plaatsvond, verklaarde het KLPD.

'Ze werden verrast door de aanslag, hoorden schoten, maar konden zelf niet ingrijpen.' En de heli kon weinig doen omdat hij zo dicht bij Schiphol was en het drukke luchtverkeer ervoor zorgde dat hij niet zomaar overal heen kon vliegen. Prima, dat zou allemaal wel zo zijn, maar de onderliggende boodschap die het KLPD met deze persverklaring naar buiten bracht was misschien nog wel belangrijker. *We doen dit soort dingen. We luisteren gesprekken af op allerlei locaties. We huren aanhangwagens en verzinnen bedrijven als het nodig is.*

In de jaren daarna komen verhalen over bijzondere acties vaker naar buiten – meestal in combinatie met successen.

Zo komen er ook nu nog bijna maandelijks zaken in het nieuws waaraan het Tactisch Team van de DSRT in 'mijn' periode, van 2003 tot 2009, iets heeft mogen bijdragen. Soms valt wat ik lees onder de categorie 'goed nieuws', zoals in het geval van de diamantroof, en af en toe is het stuitend om te zien hoe een crimineel met wie we ons toen al bezighielden nog steeds niet te stoppen lijkt. 'Valiumverkrachter' Johan S. werd na zijn arrestatie in Brazilië door een Nederlandse rechtbank tot tien jaar cel veroordeeld, maar omdat het gerechtshof niet bewezen achtte dat hij zijn slachtoffers drogeerde, werd die straf teruggebracht tot vijf jaar en acht maanden. Daardoor kon hij al na enkele jaren aan een misselijkmakende Europese tournee beginnen. Hij dook op in Polen en legde daar contacten met vrouwelijke studenten. Maar hij werd door twee vrouwen herkend. Ze waarschuwden de politie en S. trok door, dit keer naar Malta. Daar beschuldigde een vrouw hem van meerdere gevallen van verkrachting. S. ging naar Spanje, waar hij ook weer werd opgepakt in verband met een mogelijke verkrachting, waarvan hij begin 2019 werd vrijgesproken. In januari 2020 was het wederom raak, in de Bulgaarse hoofdstad Sofia, waar S. werd gearresteerd nadat twee vrouwen hem van verkrachting hadden beschuldigd. Zijn berechting volgt nog.

De mooiste berichten zijn die over zaken die ons ooit echt aan het hart gingen en als 'onopgelost' in een la dreigden te verdwijnen, maar waar toch nog een ontknoping in kwam. Neem de Posbankmoord op huisschilder en hardloper Alex Wiegmink. Toen wij bij deze zaak werden ingezet, liep het tweede onderzoek al. Dat leek, ondanks alle inspanningen van het hele opsporingsteam, weer op niets uit te lopen. Maar jawel, in 2018, vijftien jaar na de moord, werden alsnog twee verdachten tot achttien jaar cel veroordeeld nadat een nieuw DNA-spoor was gevonden. Het toont maar weer aan hoe belangrijk innovatie blijft in de opsporing. Alex zou de mannen hebben betrapt terwijl ze zijn auto probeerden te stelen om die te gebruiken bij een overval. Omdat hij daaraan niet wilde meewerken, schoten ze hem dood. Helaas krijgen de nabestaanden nog steeds niet echt rust, want een van de twee veroordeelden stapte naar de Hoge Raad en die besliste dat zijn zaak bij een gerechtshof nog een keer opnieuw moet worden behandeld. De politie had via een undercoveractie een bekentenis bij hem losgepeuterd en zou daarbij volgens de Raad te ver zijn gegaan. Verdachte Souris R. wordt binnenkort helemaal opnieuw berecht. De straf voor de andere verdachte blijft hoe dan ook wel overeind.

De mooiste kop over een oude zaak die altijd springlevend is gebleven

kwam op 19 november 2019. 15 JAAR CEL VOOR 'KOFFERBAKMOORD' OP CAROLINE VAN TOLEDO. Een verdachte was eindelijk veroordeeld voor de gruwelijke moord op een vrouw die nergens, maar dan ook echt nergens om had gevraagd. En het ging om niet zomaar een verdachte: de veroordeelde was Leon van M., de man die we in 2007 al afluisterden, maar die toen ongrijpbaar leek. Nieuwe getuigen en verder ontwikkelde DNA-techniek werden zijn ondergang. Ook deze zaak is nog niet klaar omdat M. direct in hoger beroep ging en dat waarschijnlijk pas in 2021 zal worden afgehandeld, maar de man zit in ieder geval vast – en dit keer langer dan in 2007.

Dit soort resultaten zijn niet onze prestatie, maar het zijn wel de prestaties van het type politiemensen van wie ik houd en die ik zo herken uit mijn eigen periode: mannen en vrouwen die weigeren op te geven, die dag in, dag uit willen leren, die weigeren te accepteren dat een crimineel wint en vrijuit gaat.

Eén gevoel overheerst als ik over deze zaken hoor of lees: trots.

24

Trots

Wormer, 2020

Dit was mijn verhaal.

Mocht je dit lezen en denken dat het gek is dat ik dit allemaal heb opgeschreven: het is, in de hoek waarbinnen ik actief was, inderdaad ongewoon om te praten over wat je hebt gedaan en hoe je dat hebt ervaren. Dat doe je meestal alleen onderling, in de veiligheid van je eigen groep, waar altijd de sterke verhalen naar boven komen – en vaak dezelfde. Maar naar de buitenwereld toe ben je de *silent professional* en dat siert je. En toch heb ik het gedaan, om allerlei redenen.

Het is een jongensboek.

In het begin was alles wat we deden spannend. Ik leefde in een film. Ik heb met fantastische collega's, in het diepste geheim, een kleine bijdrage mogen leveren aan de oplossing van zoveel zaken die heel Nederland in de greep hielden en die ik later in de krant of op televisie terugzag. Ik heb in de huizen en auto's van de grootste criminelen gezeten. Ik ben voor mijn werk de hele wereld over gereisd en heb leren schieten met wapens waarvan ik niet eens wist dat ze bestonden. Ik heb dingen mogen en kunnen doen waarvan bijna alle andere leden van het politiekorps alleen maar konden dromen.

Het is een verhaal over afzien en toch doorgaan.

Zonder dat we wisten waar we voor werden klaargestoomd, maakte de intest al duidelijk dat we tot ver over onze eigen grenzen zouden worden geduwd. En dat gebeurde. Al na die eerste tweeëndertig weken opleiding, zonder vrouw en kinderen, was ik een ander mens geworden. Tijdens het werk daarna gingen we door op de ingeslagen weg. Iedereen zou Alex, Johan, Ilse en mij nu voor gek verklaren: we werkten veel meer uren dan

we betaald gekregen, we werden afgebroken en naar de wens van onze bazen weer opgebouwd en we leefden constant onder het strengst mogelijke regime. De operationele laag stond dicht genoeg bij ons om te zien wat we voor ons werk overhadden, maar alles daarboven had de handen vol aan het organiseren en proberen de ontwikkelingen in de criminaliteit te sturen en regelgeving te bedenken om het in de hand te houden. En de rest van de politie had gewoon geen idee wat we deden of dat we zelfs maar bestonden. Alles moest in stilte. Maar we vonden dat we het moesten doen, altijd maar weer, 24/7. We gingen ervoor en namen de risico's omdat dat zo hoorde. We werkten de uren omdat dat zo hoorde. We deden wat ons gevraagd werd omdat dat zo hoorde.

Het is een verhaal over saamhorigheid en loyaliteit.

Ik stond klaar, 24/7, maar daarin stond ik nooit alleen. Wij, de teamleden en de operationeel leidinggevenden, vormden een uniek blok. We sportten samen, voelden samen spanning en ontspanning, deelden informatie over ons werk met elkaar en met niemand anders.

Saamhorigheid kreeg in De Kooi een nieuwe dimensie. In dit team leerde ik wat angst was, maar ook wat professionaliteit inhield. Ik leerde kwetsbaar te worden, te zeggen wat goed of slecht was, wat ik ergens van vond. Wij samen bepaalden dat opgeven geen optie was. *Je kunt de windrichting niet veranderen, wel de stand van de zeilen.* Wat de cultuur van de DSRT zo bijzonder maakte, was dat we altijd keken naar mogelijkheden, niet naar bezwaren. Je hoefde mensen nooit te motiveren, je moest ze bijna afremmen. Daar werd je vanzelf in meegezogen. Iedereen hielp je ook. Als ik een slechte dag had, vroeg iemand: 'Hé Marssie, hoe is het? Gaat het niet zo goed?' Dan had ik nog niks gezegd. Dat zágen ze.

Er werd extreem veel van je verwacht, maar het was wel afgekaderd, er was duidelijkheid. Je wist waar je aan werkte, wat er wel kon en wat niet, wat er gebeurde als je een fout maakte. Dat was gek genoeg heel veilig. Ik deed heel onveilig werk in een veilige cultuur. Ik wist: als het misgaat, zal iedereen er voor me zijn. Niemand had me daar laten vallen. Dat gaf een gevoel van genegenheid, geborgenheid, veiligheid.

Het is helaas ook een verhaal over offers en verlies.

Ik sprak laatst een oud-collega. Die vertelde me een verhaal dat pijnlijk herkenbaar voor me was. Ze had tegen haar dochter gezegd dat ze altijd met haar kon praten als ze ergens mee zat. Maar die antwoordde dat zij wel de laatste was naar wie ze zou gaan als ze problemen had, aangezien ze er nooit voor haar was geweest.

Zo erg is het bij mij niet geworden, maar ik voel al een dolksteek in de

rug als iemand mijn zoon vraagt van wie hij heeft leren voetballen en hij zegt: ‘Nou, niet van mijn vader, want die had nooit tijd vroeger.’

Ik spreek niet alleen mijn oud-collega’s van het Tactisch Team nog geregeld, maar ook anderen die bij arrestatieteams, Werken Onder Dekmantel of een andere specialistische afdeling van de politie hebben gewerkt, en bijna allemaal zeggen ze hetzelfde: ze zijn onrustig, ze missen de stress, ze zoeken een nieuwe uitdaging. Het is moeilijk om een specialistische afdeling in te komen, maar er echt uitkomen is misschien nog wel lastiger. Je hebt jaren gewerkt in de hoogste staat van paraatheid, onder de voortdurende dreiging van gevaar én in het diepste geheim, waardoor je alleen met je directe collega’s je ervaringen kon delen. Dat heeft veel mensen vervreemd van hun privékring, gezorgd voor scheidingen, kinderen die hun vader of moeder eerst niet zagen en later niet meer de klik met hen konden krijgen die ze aan beide kanten wilden.

Ik ken jongens die vanuit het specialisme naar de recherche zijn gegaan en nu nog iedere dag terugverlangen naar wat ze toen hadden. Sommigen kunnen zich erbij neerleggen, anderen houden altijd die tik over die toen is uitgedeeld. Zelf heb ik ook een dikke rekening gepresenteerd gekregen. Ik heb mijn kinderen niet zien opgroeien, mijn relatie ging ten onder en ik heb nog jarenlang onrust in mijn lijf gevoeld, zoekend naar dat wat ooit was. En omdat dat niveau van uitdaging en spanning in het werk niet meer te vinden was, zocht ik het maar op andere vlakken.

Het heeft lang geduurd voordat ik me realiseerde wat mijn tijd bij de DSRT met me heeft gedaan. Ik reken het niemand anders aan dan mezelf. Het is mijn eigen verantwoordelijkheid. Het idee was dat we een paar jaar gingen pieken. Degenen die de opleiding en de invulling van het Tactisch Team bedachten, waren van plan daarna te kijken of ze goed voor ons zouden kunnen zorgen. De realiteit haalde dat plan in. Alles was zo nieuw, voor iedereen, niemand zag echt aankomen wat het met ons zou doen. Het moest zo zijn en wat we hebben gedaan heeft gelukkig veel opgeleverd voor de veiligheid, de ontwikkeling van de opsporing en de rechtvaardigheid voor slachtoffers en nabestaanden. Maar als ik af en toe foto’s zie van de kids, dan baal ik en zou ik het over willen doen – met ander werk.

Het is een verhaal over eindeloos leren, improviseren en innoveren.

Dat we het zo druk hadden en geen tijd meer konden vrijmaken voor een privéleven, heeft alles te maken met de ontwikkelingen in de misdaad. Toen wij begonnen, startte ook de liquidatiegolf in Amsterdam. Terreur werd voor het eerst een serieus gevaar op onze bodem. De motorbendes beleefden hun meest gewelddadige periode. De opsporing werd constant

voor nieuwe vragen en opdrachten gesteld. De boeven waren vaak verder in hun ontwikkeling dan wij, hadden betere apparatuur en zaten hoog in hun discipline. Maar we leerden, improviseerden en innoveerden: van peilbakens naar afluisterapparatuur, naar digitaal en DNA, naar infiltratie en nog verder. Mocht je dit lezen en denken dat het gek is dat ik dit opschrijf en zo open ben: bijna niets is meer geheim, alles is op te zoeken en te vinden, een beetje goede serie laat de methodieken zien. De bijzondere opsporingsmethoden druppelen ook steeds meer door in de media. Terreurcellen die ontmanteld worden door infiltranten, afluisteroperaties die omschreven worden als zeer professioneel... Het lijkt nu nieuws, maar het bestond allemaal al, in de heimelijkheid.

En geloof me: er is nog een heleboel wat ik níét heb verteld.

Maar het is bovenal een verhaal over trots.

Er is vaak kritiek op de opsporingsautoriteiten in Nederland. Aan de ene kant komt die van mensen die niet beter weten. Zelfs een ervaren misdaadjournalist als Peter R. de Vries maakt zich er schuldig aan. Aan de andere kant zijn er bijvoorbeeld advocaten, die met hun op- en aanmerkingen iets te winnen hebben voor hun cliënten. Ik zie discussies voorbijkomen over uitlokking omdat een infiltrant terroristen misschien wel zou hebben uitgenodigd om geen drie, maar zes automatische vuurwapens te kopen. Er zijn wetten en regels, er bestaan kaders en dat is goed. Maar soms... soms moet je het randje opzoeken als je zo een grote ramp kunt voorkomen, wat mij betreft. Soms kan de privacy van een verdachte het onderspit delven als die verdachte waarschijnlijk heel ernstige strafbare feiten zal gaan plegen of misschien zelfs staatsgevaarlijk is.

Wat Nederland naar mijn mening nog te weinig weet, is dat de opsporing hier nooit stilzit en juist daarom heel erg goed is. In dit land wordt een zeer hoog percentage van de liquidaties opgelost. We bestrijden de georganiseerde misdaad als geen ander, terreuraanslagen worden voorkomen, de grootste boeven worden gevangen. Om dat te bereiken hebben wij van het Tactisch Team ooit ons privéleven ingeleverd, en heel veel mannen en vrouwen doen dat ook vandaag nog.

Ook nu zijn er duizenden die hun leven in dienst stellen van de veiligheid van burgers, die zware trainingen doorstaan, onder hoge druk en veel stress presteren, 24/7 paraat staan en de strijd met de criminaliteit aangaan met alle risico's van dien. De AT'er die de aanhouding verricht van iemand die net in een Utrechtse tram een gruwelijke aanslag heeft gepleegd. De man of vrouw die een huis van een van de kopstukken van de mocromaffia voorziet van afluisterapparatuur. De infiltrant die zijn leven

waagt om zogenaamd wapens te verkopen aan terroristen die Pride Amsterdam op een verschrikkelijke manier willen verstoren.

Mensen, professionals, specialisten die de competenties bezitten om dat te doen en het vervolgens ook doen – allemaal voor de burger. Of ze nu bij de DSRT zitten of bij de BSB, bij de Koninklijke Marine of bij de Nationale Recherche of bij welke afdeling ook, over hen lees ik te weinig. Bossen bloemen en een ereronde door Nederland op een platte kar, dat is wat ze verdienen. Ik leef met ze mee en kijk soms tandenknarsend naar de deskundigen op tv die totaal niet weten wat er allemaal gebeurt, die niet snappen hoeveel impact dit werk heeft op je leven en hoezeer de mensen over wie het gaat ondanks tegenslagen loyaal blijven aan hun team, de organisatie en de samenleving. Hoe tróts we op hen zouden moeten zijn.

Daarom schreef ik dit op. Om te vertellen over spanning, loyaliteit, verlies, doorzettingsvermogen, innovatie, ontwikkelingen in de misdaad, het belang van de DSRT... Maar vooral om te zeggen dat ik trots ben, op wat wij toen deden en wat duizenden anderen nu in onze plaats nog steeds doen.